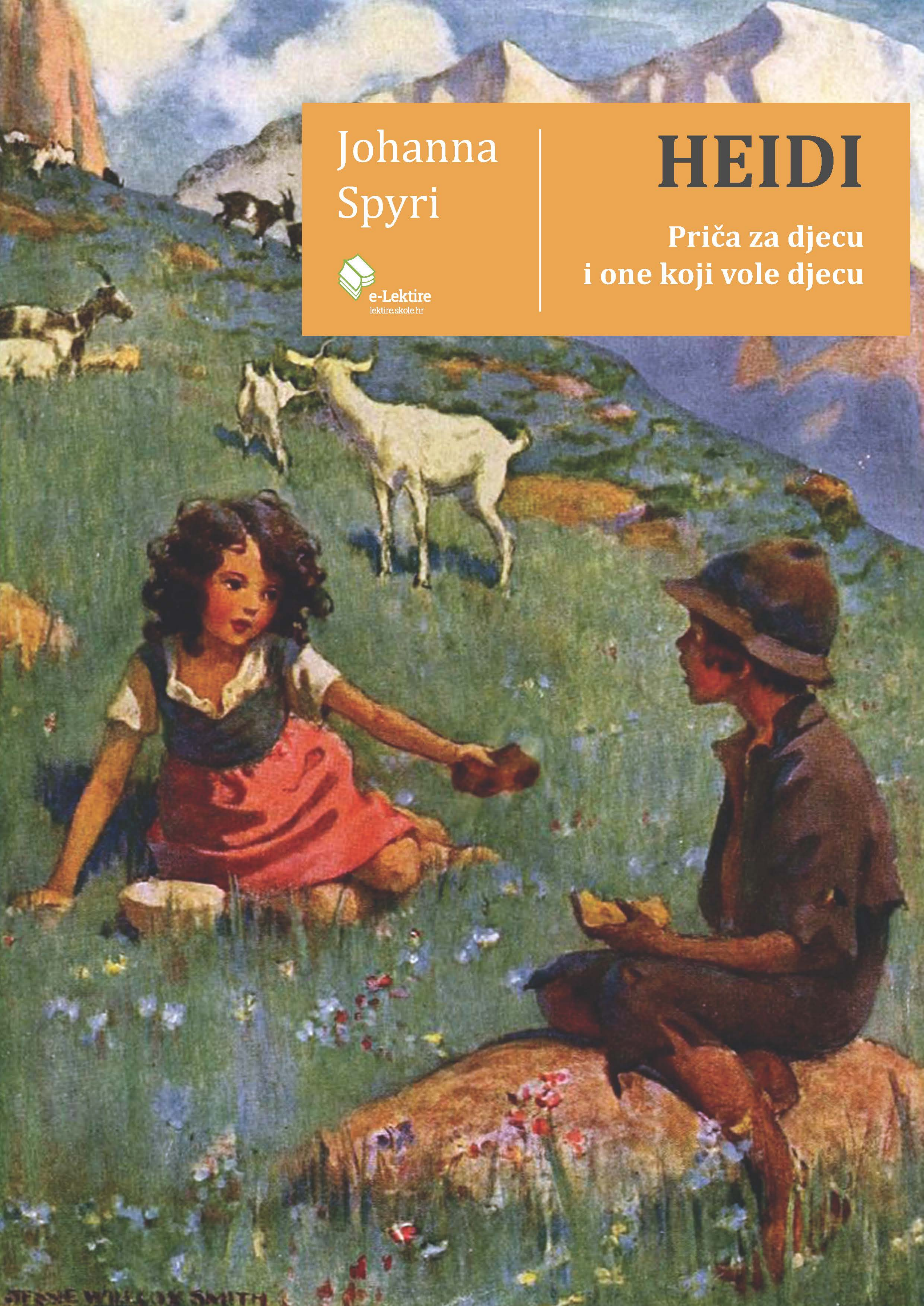

Johanna Spyri

HEIDI

Priča za djecu i one koji vole djecu

e-Lektire
lektire.skole.hr

Johanna
Spyri

Heidi

Priča za djecu i one koji vole djecu

s njemačkog prevela
Nada Horvat

e-Lektire
lektire.skole.hr

e-Lektire

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

Operativni program KONKURENTNOST I KOHEZIJA

ESF UČINKOVITI LJUDSKI POTENCIJALI

CARNET

e-Škole
USPOSTAVA SUSTAVA RAZVOJA DIGITALNO ZRELIH ŠKOLA
(PILOT PROJEKT)

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Više informacija o EU fondovima možete naći na web stranicama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije:
www.strukturnifondovi.hr
Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost Hrvatske akademske i istraživačke mreže – CARNET.

Sadržaj

Johanna Spyri

Hirzel, Švicarska, 12. lipnja 1827. - Zürich, 7. srpnja 1901.

Johanna Louise Heusser (udata Spyri) rođena je 1827. godine u Hirzelu u Švicarskoj, u velikoj obitelji gdje je bila četvrto od šestoro djece. Imala je tri sestre i tri brata. U to vrijeme nije bila rijetkost da djeca umiru, pa joj je tako i jedan brat prerano preminuo. Otac joj je bio liječnik, a majka domaćica i pjesnikinja. Johanna je tako odrastala u okrilju obrazovane i pobožne obitelji; njezina obitelj omogućila joj je solidno obrazovanje. Tijekom djetinjstva zavoljela je prirodu i život u prirodi, kojom je njezin rodni kraj obilovao. U svoja književna djela utkala je tu ljubav, a priroda će biti okruženje za sve njene važnije likove. S petnaest godina preselila je kod svoje tete u Zürich, kako bi se mogla školovati. Povremeno će i kasnije odlaziti u taj grad, ali nikada neće ništa u njenim mislima nadjačati ljubav za život uz mirise i ljepotu švicarskih planina.

Sa sedamnaest godina na neko vrijeme odlazi u Yverdon kako bi naučila francuski jezik, a zatim se vraća u svoj rodni kraj. Bilo je to doba brojnih političkih previranja u Švicarskoj, pa se vratila u dom roditelja gdje je do svoje dvadeset i pete godine pomagala majci u obrazovanju mlađe braće i sestara. U dvadeset i četvrtoj se zaručuje, a zatim godinu poslije, 1852. i udaje za odvjetnika i novinskog urednika Bernharda Spyrija. Njezin je suprug bio bliski prijatelj tadašnjih uglednika kao što su skladatelj Richard Wagner i književnik Gottfried Keller. Godine 1855. bračni par dobiva svoje prvo i jedino dijete – Bernharda Diethelma. Nažalost, Johanna se ne snalazi najbolje u ovoj novoj ulozi supruge i majke – iz pisama što ih je pisala prijateljici Betsy Meyer, doznaje se da je bila usamljena i nedostajali su joj prijatelji, sestre i majka. Njezin je suprug puno radio i često izbivao iz kuće. Možda su to bili razlozi što je Johanna oboljela od depresije.

Na nagovor prijatelja kojima je davala na čitanje svoje priče, Johanna se ohrabruje i počinje pisati za objavljivanje. Godine 1871. objavljuje priču *List na Vronyjevom grobu*. To je priča o teškom životu žene kojoj je suprug alkoholičar, a ona ne vidi drugoga načina da se bori osim molitve. Danas nam takva poruka nije uvjerljiva niti posve razumljiva, no treba znati da u devetnaestome stoljeću ženama nije bilo omogućeno da se zapošljavaju na raznolikim radnim mjestima kao danas. Očekivalo se da budu dobre

domaćice, majke i supruge. Stoga najčešće nisu imale svoje izvore novca, niti samostalnost. Stoga su rijetko u braku bile ravnopravne u odlučivanju. Nije bilo ni rastava kao danas, jer mnoge od njih ne bi imale od čega živjeti. Pokret za ravnopravnost spolova zapravo se razvio puno kasnije nego je napisana gore navedena priča – tijekom drugoga svjetskoga rata kad su žene pokazale da, u nedostatku muškaraca (koji su morali otići na ratišta), mogu jednako dobro, a ponekad i bolje obavljati poslove koje su do tada obavljali isključivo muškarci (rad u tvornicama, vožnja tramvaja itd.) Dakle, iako nam danas pouka Johannine priče može biti nerazumljiva i pomalo udaljena, ona je tada vjerno oslikala sudbine mnogih žena devetnaestoga stoljeća, što je tadašnja publika dobro prepoznala. Nakon sjajnog odjeka svojeg prvijenca, Johanna nastavlja pisati i objavljuje niz pripovijedaka za odrasle.

U svojim je djelima za odrasle nastavila kritički pisati o tadašnjem društvu, razotkrivala je loš položaj žena i djece. Na taj je način željela pridonijeti da se stvari poboljšaju i da svi koji pročitaju njene priče postanu svjesniji da se nešto mora učiniti. S druge strane, danas su njezine priče jako korisne povjesničarima i kulturnim radnicima, jer se na osnovi njih može puno saznati o društvenim događajima i životu ljudi u devetnaestome stoljeću. Drugačije je s njenim djelima za djecu. Ona su doživjela veću slavu među književnicima i čitateljima (malim i velikim) nego među povjesničarima. Pisanje i aktivan život pun humanitarnog rada pomogao je spisateljici da prebrodi tešku tragediju – smrt sina i supruga u istoj godini (1884.).

S četrdeset i osam godina postaje članica uprave Više škole za djevojke u Zürichu, gdje radi punih sedamnaest godina. Tada je pronašla dovoljno nadahnuća i vremena da napiše prve priče namijenjene djeci i onima koji se bave djecom. Nazvala ih je *Priče za djecu i one koji vole djecu* (*Bez doma*, *Izbliza i izdaleka*, 1879.).

Najveću joj slavu donose dvije knjige o neobičnoj djevojčici Heidi. Godine 1880. objavljuje prvi dio romana, *Godine učenja i putovanja*. Jako ju je razveselio i ohrabrio uspjeh koji je to djelo postiglo u čitatelja, pa ubrzo slijedi i nastavak: *Heidi koristi ono što je naučila* (1881.) I taj dio Heidinih doživljaja čitao se jako dobro, pa je priča o Heidi postala pravi klasik među svim generacijama, i najbolji književni uspjeh Johanne Spyri. Načinom pisanja pripada romantičkom stilu (osjećajnost likova ima veliku ulogu i često je naglašena, ljubav prema zavičaju i domovini također, Heidin djed pomalo je tajanstven lik čija je prošlost poput tamne sjene koja ga prati i od koje bježi dok ne sretne Heidi), ali tematikom je vrlo vezano uz istinski život na švicarskom selu. Neobično druženje dviju posve različitih djevojčica i duhovite suprotnosti koje Heidi veselo komentira i u svemu nalazi optimizam razlogom su za to da je ova knjiga bila omiljena u čitateljica ženskoga spola. Tome je pripomogla i dinamična radnja koja se odvija u zaokruženim ciklusima (Heidi na selu kod djeda, Heidi kod Rottenmeierovih, Heidi se vraća djedu, Klarino ozdravljenje).

Za života Johanna Spyri je objavila trideset i jednu knjigu i dvadeset i sedam zbirki pripovijedaka. Umrla je 1901. godine u Zürichu. Priča o Heidi jedna je od najpoznatijih dječjih knjiga uopće, simbol je njezine domovine Švicarske, omiljena je na svim konti-

nentima, prevedena je na preko 50 jezika, te je doživjela nebrojene filmske, animirane i druge adaptacije.

* * *

Roman *Heidi* Johanna Spyri je napisala za samo četiri tjedna (1881.), slično kao i Ivana Brlić Mažuranić svoj roman *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* (1913.). Riječ je o djelima koje su spisateljice dulje vrijeme držale u sebi, i samo je bilo pitanje vremena, trenutnog nadahnuća ili dobrog zdravlja kad će sjesti i sve što su već odavno smislile staviti na stranice papira. Djevojčica Heidi proslavila je Johannu Spyri svijetom, mnogo prije negoli je knjiga prenesena u suvremene medije: na televiziju, film, strip, računalne igrice i drugo. Heidina toplina i životno veselje pomogle su joj da s lakoćom »preskoči« gotovo stoljeće i pol, te ovu knjigu rado čitaju i današnja djeca. U vrijeme kad je *Heidi* nastala, nije bilo mnogo knjiga koje bi govorile o osjećajima i intelektu neke djevojčice. Postojalo je mnogo priča o djeci bez roditelja, ali ona su bila puno pasivnija i nisu mijenjala svoju sudbinu i sudbinu ljudi oko sebe kao što je to učinila Heidi. Pet godina prije Heidina »rođenja« u Americi je, doduše, Mark Twain objavio roman *Pustolovine Toma Sawyera* (1876.), ali djela *Kraljević i prosjak* (1882.) i *Pustolovine Huckleberryja Finna* (1884.) nastala su poslije. *Pipi Duga Čarapa* švedske spisateljice Astrid Lindgren pojavit će se tek za više od šezdeset godina (1945.). Čitatelji su mogli poznavati Alisu iz Zemlje Čudesa Lewisa Carrolla (1865.), vjerojatno i Johanna Spyri, pa je željela, za razliku od školovane viktorijanske djevojčice Alise iz visokog građanskog društva, svijetu predstaviti jednu siromašnu švicarsku djevojčicu koja je odrastala na visokim Alpama. I uspjela je to učiniti živo i uvjerljivo.

Heidi je roman zanimljivih suprotnosti. Život u visokim planinama razlikuje se posve od života u velikim gradovima. Johanna Spyri jasno daje na znanje kako je ovaj prvi zdraviji za tijelo i za duh čovjeka. To osjeća i njena Heidi. Isto tako, život u materijalnom siromaštvu može biti bogatiji negoli što djeca obično misle. Bogati gospodin Sesemann pruža svojoj kćerki najljepšu odjeću, prekrasan dom, sluge koji su joj pri ruci, ali ne može joj podariti zdravlje i veselje. Ne može joj podariti ni svoje vrijeme, jer je poslovan čovjek koji puno putuje. Stoga Klara živi za rijetke trenutke kad je on kod kuće. Vrlo suvremeno, i današnjoj djeci poznato.

Heidi pokazuje da je puno toga drugačije u životu negoli se čini u prvi mah. Starog namrgođenog djeda, kojega se svi u okolici boje i ne usuđuju mu se prići, Heidi pretvara u brižnoga djedicu koji živi samo za svoju unuku i za dobrobit onih koji su joj prijatelji. Šutljivi kozar Petar ne može više zamisliti život bez svoje male družice, a njegova slijepa baka živi samo za dane kad će joj Heidi čitati priče. Heidi iz oštrog planinskog zraka i kozjega mlijeka crpi svoju energiju, a životno pouzdanje iz ljubavi prema ljudima koje smatra svojom obitelji. Jer, poručuje Heidi, dobar čovjek isto je što i rod... I to je sva

poruka ove knjige. Međutim, ona je bogata i pustolovinama koje pokazuju kako Heidi premošćuje poteškoće. Ona je dijete koje je razvilo veliku moć prilagodbe, jer ne može utjecati na odluke odraslih o svojoj sudbini. To je pametno zaključila Johanna Spyri i tako ju je i prikazala. Niti jedno siroče bez roditelja ne može u djetinjstvu odlučivati o svojoj sudbini. O njegovu karakteru i urođenim osobinama ovisi kako će prihvatiti ono što mu se pruža. Iako je početak ovog romana vrlo dramatičan i zastrašujući, Heidi već od prvoga trenutka života kod nepoznatog starca (svoga djeda) pokazuje da je ravnopravna sustanarka u maloj kolibici. Ima svoju volju i svoju pamet. Nju nije lako zastrašiti, jer uvijek nađe male stvari kojima će se radovati i kojima će se diviti. Kad Heidi stigne protiv svoje volje u veliki Frankfurt, zatiče nepovoljno okruženje koje mora mijenjati. Ukočena posluga naviknuta je na strogu upraviteljicu domaćinstva, gospođicu Rottenmeier. Njoj se može suprotstaviti samo djevojčica Klara svojom blagošću, a to nije dovoljno. Zato stiže Heidi koja će privatne satove učiniti zabavnima, u kuću donijeti mačiće i dovesti orguljaša koji će izvesti koncert. Jednom riječju, okrenut će kuću naglavačke i dobro iz nje »protresti« dosadu i hladnoću. Svi će se početi smijuckati, a toplina će ispuniti prostorije.

Postoje ljudi koji, čim uđu u neku prostoriju, odmah je učine svjetlijom i vedrijom. Johanna Spyri je htjela pokazati da bolesne ne ozdravljaju samo lijekovi, nego i takvi ljudi. Njihov optimizam je zarazan, njihova nastojanja moraš prihvatiti kao svoja. Što se više družiš s takvim ljudima, osjećaš se bolje. Ulijevaju ti životnu energiju. Nezgoda je što ih nema mnogo. Zato ih treba uporno tražiti, i duboko poštovati. No, i takvi se ljudi mogu razboljeti. Mala Heidi razboljela se od čežnje za svojim domom. A to je ozbiljna bolest. Odrasli su to prepoznali i poslali je kući.

U drugom dijelu romana, dakle, slijedi Heidin procvat. Najvažniji događaji neće se dogoditi u gradu, već na planini...

Nije samo Heidi izvrsno prikazan lik u ovoj knjizi, već i drugi likovi imaju zanimljive osobine. Najgore osobine dobila je gospođica Rottenmeier: hladna prema drugima, posve neprimjereno se ponaša u nepredviđenim situacijama, a nastavni satovi s njom noćna su mora. Ovdje se spisateljica zapravo okomila na način školovanja i života koji su bespomoćnoj djeci nametnuli nemaštoviti i ograničeni odrasli. Poznato je da u to doba učiteljice u mnogim zemljama (pa i u našoj) nisu smjele imati vlastitu djecu i obitelj, jer im to nije bilo dopušteno. Dobile bi otkaz. Možda u tome možemo naći opravdanje za strogoću i trajno nezadovoljstvo gospođice Rottenmeier, koja se nikada ne opušta i nikoga ne voli. Neki likovi skrivaju osjećaje ali pomažu Heidi kad mogu (Sebastian), neki su školovani i mudri (Klarina baka), neki neškolovani i mudri (Petrova baka). Djed ima neslavnu prošlost, ali se pokaje od srca. Kozar Petar ima strašnu tajnu jer je počinio nevaljalštinu iz ljubomore. No, ako na vrijeme iskreno priznaš, pola ti se prašta. Možda i sve. Poneka neuvjerljivost (veliki povratak djeda među ljude koje je dugo mrzio) provuče se tu i tamo ovom pričom, ali ne treba biti sitničav poput gospođice Rottenmeier i zbog toga knjizi dati manju ocjenu. U devetnaestome stoljeću u djelima za djecu vladala je naglašena osjećajnost koja nama može zazvučati pomalo strano.

Život na selu spisateljica je dobro poznavala, jer je rođena u švicarskom selu. U njenoj rodnoj kući bilo je mnogo djece, tamo je živjela i baka, a ljudi s planine često su ih posjećivali. Stoga su prizori u knjizi uvjerljivi i razgovori životni. U knjizi je posebna pažnja posvećena međugeneracijskoj bliskosti. Heidi čini dobnu razliku među ljudima ništavnom, jer je ona dijete koje jednako iskreno razgovara i s odraslima i s djecom. To nije nevažno ako uzmemo u obzir da je dugo nakon nastanka te knjige, do sredine dvadesetog stoljeća, u dječjoj književnosti česta pojava da se svijet odraslih prikazuje kao poseban svijet, koji djeci nije blizak. U ovoj knjizi djeca i odrasli najčešće se dobro razumiju i međusobno poštuju.

Knjiga je ekranizirana u više navrata, a postoje i serijali animiranih filmova – spomenimo filmsku adaptaciju sa Shirley Temple u glavnoj ulozi (1937. godine, redatelj Allan Dwan), te popularni japanski animirani serijal (1974. godine, redatelj Isao Takahata) koji se dugo vremena prikazivao i bio omiljen i u Hrvatskoj. U Gradskom kazalištu Žar ptica u Zagrebu 2013. g. postavljena je na scenu *Heidi* u režiji Želimira Mesarića. U okolici grada Maienfelda u istočnoj Švicarskoj danas se nalazi zabavni turistički park Heidiland.

dr. sc. Diana Zalar

Prije čitanja...

- Na portalu e-Lektire za ovo djelo pripremili smo **audiomamac**. Poslušajte ga, ili pogledajte njegov prijevod na hrvatski znakovni jezik.

- Kad odrasle pitate kojih se likova iz priča sjećaju, često će, između ostalih, navesti i Heidi. Pitajte nekog odraslog u svojoj blizini što zna o toj knjizi, čega se iz nje sjeća. Porazgovarajte, na primjer, sa svojim roditeljima ili bakama i djedovima o tome sjećaju li se djevojčice Heidi i njezine prijateljice Klare. Neka vam ispričaju čega se sjećaju.

  Zapišite ili napravite audio zapis tih sjećanja.

- U bilješki o autorici saznajte kada je i kako ovo djelo napisano.

Heidi

Priča za djecu
i one koji vole djecu

Godine učenja i putovanja

Prvo poglavlje:

Čiča s planine

Od starog gradića Mayenfelda[1], smještenog u pitomom krajoliku, staza vodi kroz zelene šumovite ravni sve do podnožja visova koji, visoki i ozbiljni, gledaju s ove strane u dolinu. Na mjestu gdje se staza počinje uspinjati, došljaku odmah zamiriše trava s ledina i planinsko bilje, jer put strmo i izravno vodi u Alpe.

Jednog sunčanog lipanjskog jutra ovom uskom gorskom stazicom penjala se snažna djevojka iz tog kraja vodeći za ruku dijete čiji su se obrazi toliko žarili da je rumen probijala čak i kroz njegovu od sunca pocrnjelu kožu. Nije bilo ni čudo: dijete je usprkos vrelom lipanjskom suncu bilo umotano kao da je ciča zima. Djevojčici je moglo biti jedva pet godina, ali joj se obličje nije moglo raspoznati jer je očito imala na sebi dvije, ako ne i tri haljine, a povrh svega još i veliki crven pamučni rubac, tako da se to malo bezoblično biće, obuveno u teške cipele okovane čavlima, teškom mukom veralo uz brijeg. Mogle su biti oko sat vremena udaljene od doline, kad stigoše do naselja smještena usred pašnjaka, a zvalo se »Selce«. Gotovo iz svake kuće stadoše ih dozivati, negdje s prozora, negdje s kućnih vrata, a jednom i s puta, jer su stigle u djevojčino rodno selo. No djevojka se nije zaustavljala, već je na pozdrave i pitanja odgovarala prolazeći, sve dok nije stigla do zadnje kuće među razbacanim kućicama na kraju zaseoka. S jednih vrata začu se glas: »Pričekaj časak, Deto, ako ideš gore, i ja ću s tobom.«

Deta stade, a dijete odmah ispusti njezinu ruku i sjede na zemlju.

»Jesi li umorna, Heidi?«, upita je njezina pratilja.

»Nisam, vruće mi je«, odvrati dijete.

»Još malo pa smo gore. Moraš se još malo pomučiti i koračati većim koracima, pa ćemo za jedan sat biti tamo«, sokolila ju je njezina druga.

Uto izađe na vrata krupna žena dobroćudna lica i pridruži im se.

Dijete ustade i pođe za ovim starim znanicama, koje odmah zapodjenuše živahan razgovor o stanovnicima Selca i okolnih naselja.

»Kamo ćeš zapravo s tim djetetom, Deta?«, upita pridošlica. »To je sigurno dijete tvoje pokojne sestre?«

»Tako je«, potvrdi Deta. »Idem s njom do Čiče, morat će ondje ostati.«

---

[1] izgovor: *Majenfeld*

»Što, da dijete ostane kod Čiče s planine? Mislim da ti, Deto, nisi pri sebi! Kako možeš tako nešto uraditi? No stari će te već isprašiti skupa s tvojom odlukom!«

»To ne smije. On je djed i mora nešto učiniti. Dijete je dosad bilo kod mene, a tebi, Barice, mogu reći da zbog njega ne mogu odbiti mjesto kakvo mi se nudi. Neka i djed nešto učini.«

»Naravno, kad bi on bio kao ostali ljudi«, potvrdi žustro debela Barica, »ali znaš ti njega. Što će on s djetetom, k tome još tako malenim! Neće kod njega izdržati! A kamo ćeš ti?«

»U Frankfurt«, izjavi Deta, »tamo me čeka dobra služba. Gospoda su već prošlog ljeta bila u toplicama, a ja sam spremala njihove sobe, pa su me već tada htjeli povesti sa sobom, ali ja nisam mogla poći. Sad su opet ondje i žele me povesti, a i ja, vjeruj mi, želim s njima.«

»Ne bih htjela biti u djetetovoj koži«, poviče Barica mašući rukom kao da se od nečega brani. »Nitko ne zna što starac gore radi! Uklanja se svima, godinama već nije prekoračio crkvenoga praga, a kad jednom u godini siđe s debelim štapom u ruci, svi bježe od njega i svi ga se boje. Sa svojim kosmatim sijedim obrvama, onako bradat i zarastao, izgleda kao kakav poganin ili Indijanac, te je čovjek sretan da se s njim sam ne sretne.«

»Pa neka«, reče Deta prkosno, »djed je i mora se brinuti za dijete. Neće mu valjda ništa nažao učiniti, inače će on odgovarati, a ne ja.«

»Da mi je znati«, reče Barica mučena radoznalošću, »što stari ima na duši da tako neljubazno gleda, te bježi od ljudi i sam samcat živi na planini? Štošta se o njemu priča. Ti sigurno znaš nešto o tome, čula si to od sestre, zar ne?«

»Znam, ali šutim. Kad bi me on čuo, lijepo bih se provela!«

Ali Barica je odavno željela saznati što je to s čičom s planine te mrzi cio svijet i živi gore posve sam, a ljudi uvijek o njemu govore šaptom kao da se boje reći nešto protiv njega, a ipak ne žele biti na njegovoj strani. I napokon, zašto ga svi u Selcu zovu Čičom: ta ne može baš svima biti stric. No budući da su ga svi tako zvali, i ona ga je uvijek nazivala Čičom, to jest onako kako u tom kraju kažu za strica. Barica se tek nedavno udala u Selce, prije je živjela u Prättigauu[2], pa tako još štošta nije znala, niti je poznavala neobične ličnosti Selca i njegove okoline. Njezina dobra znanica Deta bila je naprotiv odanle rodom, ondje je s majkom živjela sve do prije godinu dana. Kada je majka umrla, Deta se u toplicama Ragaz zaposlila kao sobarica u velikom hotelu i tu dobro zarađivala. I ovog je jutra došla s djetetom iz Ragaza; do Mayenfelda se dovezla na kolima sijena kojima se neki njen poznanik vraćao kući, te primio i nju i dijete. Ovaj put Barica ne htjede propustiti priliku da nešto dozna, povjerljivo uhvati Detu pod ruku i reče: »Od tebe mogu valjda

[2] izgovor: *Pretigau*, Prättigau je dolina u Švicarskoj, u Graubündenu, najistočnijem švicarskom kantonu.

čuti što je istina, a što ljudi samo naklapaju, mislim da ti znaš cijelu priču. Reci mi barem nešto o starom, i jesu li ga se uvijek tako bojali i je li uvijek tako mrzio ljude!«

»To je li uvijek bio takav, ne znam. Meni je sada dvadeset i šest godina, a njemu sigurno sedamdeset, pa je jasno da ga nisam poznavala dok je bio mlad. Kad bih bila sigurna da se o tome poslije neće pucati po čitavom Prättigauu, mogla bih ti o njemu štošta reći; majka mi bijaše rodom iz Domleschga,[3] kao i on.«

»Što time hoćeš reći, Deto?«, Barica će malo uvrijeđeno. »Po Prättigauu se ne šire brbljarije, a i ja umijem šutjeti ako treba. Pripovijedaj, nećeš se kajati.«

»Pa dobro, hoću, ali drži riječ«, opomenu je Deta. Zatim se obazre i pogleda nije li dijete isuviše blizu da čuje njezinu priču. No djeteta ne bijaše nigdje, pa mora da već dugo nije išlo za njima, što one zabavljene razgovorom nisu ni opazile. Deta stade i uze se osvrtati na sve strane. Premda je staza krivudala, moglo se vidjeti gotovo do Selca. Na stazi ne bijaše žive duše.

»Eno je«, viknu Barica, »vidiš li tamo?«, i upre kažiprstom u točku daleko od gorske staze. »Penje se uz obronke s kozarom Petrom i njegovim kozama. Zašto li je samo tako kasno potjerao blago? No tim bolje, pripazit će na dijete pa mi ti možeš sve natenane ispripovijedati.«

»Na dijete Petar ne mora paziti«, pripomene Deta. »Bistro je ono i suviše za svojih pet godina. Sve vidi i zna što se događa, a to će mu dobro doći, jer starac nema ničeg osim dviju koza i svoje kolibe.«

»A je li ikad imao više?«, upita Barica.

»On? Kako da ne!«, Deta će žustro. »Imao je jedno od najljepših imanja u Domleschgu. Imao je samo još mlađeg brata, dobrog i vrijednog. Ali Čiča nije htio raditi, izigravao je gospodina, vozikao se naokolo i družio s ološem. Imanje je proigrao i rastepao, pa kad je to izašlo na vidjelo, majka i otac svisnuše mu od žalosti, brat dotjeran do prosjačkog štapa otisnu se od muke i jada u svijet, nitko ne zna kamo, a i sam se Čiča, kad mu ne osta ništa osim lošeg glasa, izgubi. Isprva nitko nije znao kamo je otišao, a kasnije se čulo da je stupio u vojsku u Napulju, a zatim se dvanaest ili petnaest godina nije čulo ništa. Jednog je dana osvanuo u Domleschgu vodeći nedorasla dječaka s namjerom da ga smjesti negdje kod rodbine. Ali svuda nađe zatvorena vrata i nitko ne htjede za nj znati. To ga silno ogorči. Zakle se da u Domleschg neće više nogom kročiti i tako dođe živjeti s dječakom amo u Selce. Žena mora da mu je bila iz Graubündena;[4] dolje ju je sreo i ubrzo izgubio. Sigurno je imao i nešto novaca, jer dade da dječak, Tobija, izuči tesarski zanat. Taj Tobija bijaše dobar čovjek i svi su ga u selu voljeli. No u starca ne imađahu povjerenja, govorkalo se da je u Napulju pobjegao iz vojske jer bi se inače loše proveo: ubio je tamo nekog čovjeka, ali ne u ratu nego u nekakvoj tučnjavi. Mi smo ga

---

[3] izgovor: *Domlešg*; Domleschg je također dolina u kantonu Graubünden.

[4] izgovor: *Graubinden*; Graubünden je najistočniji, ujedno i najveći švicarski kanton, koji graniči s Liechtensteinom, Austrijom i Italijom.

prihvatili kao rod jer baka moje majke bijaše sestričina njegove bake. Zvali smo ga Čičom, a kako smo po ocu u srodstvu s gotovo svima u selu, počeše ga i ostali tako zvati. A otkad ode gore na planinski pašnjak, svi ga prozvaše Čičom s planine.«

»A što je bilo s Tobijom?«, radoznalo će Barica.

»Čekaj, ne mogu sve odjednom«, reče Deta. »Dakle, Tobija je učio zanat u Melsu, pa kad ga je izučio, dođe kući u Selce i oženi se mojom sestrom Adelheid[5], jer njih su se dvoje oduvijek voljeli, a ni poslije vjenčanja njihova ljubav ne bješe ništa manja. No sreća im ne bijaše duga vijeka. Već poslije dvije godine, dok je Tobija radio na građevini, pade na njega greda i ubije ga. A kad ga tako unakaženog donesoše kući, Adelheid od bola i užasa dobi tešku groznicu i više se ne oporavi. Ona je i inače bila krhka zdravlja i znala bi katkada zapasti u neko neobično stanje, tako da nismo mogli odrediti spava li ili je budna. I nekoliko tjedana iza Tobijine smrti pokopasmo i nju. Svi su žalili sudbinu ovo dvoje, pa su i tajno i javno govorili da je to kazna Božja koju je Čiča zaslužio. To su mu i u oči kazali, a i župnik ga je nagovarao da se pokaje. No on je postojao sve mrzovoljniji i tvrđi, ni sa kim nije razgovarao i svatko mu se sklanjao s puta. Najednom se proču da se preselio na gorski pašnjak, da odanle ne silazi i da tamo živi u zavadi s Bogom i s ljudima. Majka i ja uzesmo k sebi Adelheidino dijete; bilo mu je godinu dana. Kad je majka prošlog ljeta umrla, a ja htjela da nešto zaslužim dolje u kupalištu, povedoh dijete sa sobom i dadoh ga na čuvanje staroj Uršuli gore u Pfäfferserdorfu[6]. Mogla sam i preko zime ostati, bilo je svakojakog posla, jer ja umijem i šiti i krpati. U rano proljeće stigoše iz Frankfurta ona gospoda koju sam prošle godine dvorila i sad hoće da me povedu sa sobom. Prekosutra putujemo, a posao je odličan, vjeruj mi.«

»I tako, starcu ostavljaš dijete! Naprosto ne znam što misliš«, reče Barica prijekorno.

»Što hoćeš time reći?«, odvrati Deta. »Ja sam svoje učinila, a što ću sad s djetetom? Ne mogu valjda petogodišnje dijete voditi sa sobom u Frankfurt. Ali kamo li ideš? Ta već smo na pola puta!«

»Evo stigoh kamo sam naumila«, odvrati Barica. »Moram govoriti s Petrovom majkom, ona zimi za mene prede. Zbogom, Deta, sretno ti bilo.«

Deta pruži Barici ruku, a ova se uputi prema skoro crnoj planinskoj kolibici koja se nalazila u udoljici, zaštićenoj od gorskog vjetra, nekoliko koračaja od staze. Budući da se koliba nalazila na polovici planinskog uspona, bilo je dobro što je bila zaklonjena, jer bijaše tako trošna i ruševna da je bilo opasno u njoj stanovati kad bi fen[7] zapuhao preko brda, pa se na kolibi sve treslo, klopotala vrata i prozori, a natrule se grede svijale i pucale. Da je u takve dane bila izložena vjetru, ovaj bi je otpuhnuo u dolinu.

[5] izgovor: *Adelhajd*

[6] izgovor: Pfeferserdorf

[7] Topao i suh vjetar koji puše niz sjeverne pristranke Alpa. Snijeg naglo kopni i uslijed toga se ruše lavine.

Tu živi jedanaestogodišnji kozar Petar, koji svakog jutra silazi u Selce po koze da ih potjera na pašnjak gdje će do mraka brstiti nisko okrepljujuće bilje. Uvečer bi dječak, zajedno s lakonogim životinjama, opet silazio u Selce, a kad bi onamo stigao, resko bi zazviždao kroz prste i vlasnici bi dolazili svaki po svoju kozu. Bijahu to najčešće dječaci i djevojčice, jer se mirnih koza djeca ne plaše. To su bili jedini trenuci čitavog ljeta kad se Petar mogao družiti sa svojim vršnjacima; inače je živio s kozama. Kod kuće je, doduše, imao majku i slijepu baku. Ali kako je jutrom rano odlazio, a uvečer se kasno vraćao, budući da je želio biti što duže s djecom iz sela, provodio je u kući samo onoliko vremena koliko mu je trebalo da ujutro na brzinu popije mlijeko i proguta kruh, a navečer večera to isto, legne i zaspi kao klada. Njegov otac, koga su također zvali Petar kozar, jer se i on u mladosti bavio istim poslom, poginuo je prije nekoliko godina obarajući drveće u šumi. Njegovu majku, koja se zvala Brigita, zvali su svi Kozaricom Petrovicom, a slijepu baku zvalo je bakom i staro i mlado.

Deta je čekala skoro deset minuta i osvrtala se na sve strane, ne bi li ugledala djecu s kozama. Ali kako ih nigdje ne spazi, pope se još malo više, odakle je pogledom mogla obuhvatili cijelu planinu sve do podnožja, pa se osvrtala tamo-amo, a lice i kretnje odavahu joj nestrpljivost. Djeca, međutim, dođoše s druge strane jer je Petar poznavao mjesta gdje su njegove koze mogle brstiti ukusno šiblje i grmlje; zato je sa stadom putem često krivudao. U početku se Heidi onako ubundana i sopćući od visine iz sve snage naprezala da ga slijedi. Ništa ne govoreći, promatrala je čas Petra, koji je bosonog i u lakim hlačicama bez napora skakutao tamo-amo, čas koze koje su se na svojim vitkim nožicama još lakše verale po strmim, kamenim obroncima. Iznenada sjedne na zemlju, navrat-nanos izu cipele i čarape, ustade, skide sa sebe debeli crveni rubac, otkopča suknjicu i brzo je svuče, a morade odmah svući i drugu, jer joj je tetka Deta preko svakidanje obukla i nedjeljnu opravicu, samo da bi što manje morala nositi. Djevojčica skide i svagdanju opravicu, pa je stajala u lakoj podsuknji, pružajući radosno gole ručice iz kratkih rukava košuljice. Sve lijepo složi i stade skakutati i penjati se za kozama i za Petrom tako lako kao da je to oduvijek činila. Petar nije mario što je dijete zaostalo, ali kad doskakuta za njim u lakoj odjeći, on se veselo naceri, pa kad, osvrnuvši se, opazi dolje onu hrpicu haljina, obrazi mu se još više rastegnuše, a usne razvukoše od uha do uha: ne reče, međutim, ništa. Osjetivši se lakom i slobodnom, Heidi zapodjenu razgovor s Petrom, tako da je konačno i on morao progovoriti. A morao je odgovarati na razna pitanja jer je Heidi željela znati koliko on ima koza, kamo to s njima ide i što radi kad onamo stigne. Zajedno s kozama stigoše napokon do kolibe i izađoše pred tetku Detu. Kad opazi kako se društvance penje prema kolibi, ona glasno viknu:

»Što si učinila, Heidi? Kako to izgledaš? Gdje ti je suknjica, gdje haljine, gdje marama? I nove sam ti cipele kupila za planinu i nove ti čarape isplela, a sad ničega nema. Kamo si sve to djenula?«

Dijete mirno pokaza nizbrdo i reče: »Tamo.« Tetka je pogledom slijedila njezin prst. I doista, ondje je nešto ležalo, a na tom nečem nešto crveno, to mora da je bio rubac.

»Nesrećo jedna!«, vikne tetka uzbuđeno. »Što ti je bilo da si sve skinula sa sebe? Što to treba da znači?«

»To mi više ne treba«, reče Heidi ne pokazujući nimalo kajanja zbog svoga djela.

»Jao, nesrećo jedna, glupačo jedna, zar zaista ništa ne razumiješ«, jadikovala je i grdila tetka. »Tko će sad opet pola sata silaziti nizbrdo! Hajde, Petre, otrči dolje i sve mi to donesi. Hajde trči, što buljiš u mene kao da si za zemlju prikovan?«

»Ja sam već ionako zakasnio«, reče Petar polako i ne pomaknu se s mjesta s kojeg je, strpavši obje ruke u džepove, slušao ljutite tetkine riječi.

»Budeš li samo buljio, nećeš daleko stići«, podviknu tetka. »Ali ako me poslušaš, vidi što ću ti dati!« I pokaza mu novčić koji zablista na suncu. Petar naglo jurnu niz ledinu i golemim se skokovima začas stvori kraj hrpe haljina, zgrabi ih i vrati se tako brzo da ga je tetka morala pohvaliti i odmah mu dati obećani groščić. Petar ga brzo strpa u svoj duboki džep. Lice mu sinu od radosti, jer je rijetko dolazio do takova blaga.

»Mogao bi mi to ponijeti gore do Čiče, ionako ideš istim putem«, reče tetka uspinjući se uz strminu koja se uzdizala odmah iza kozareve kolibe. Petar spremno posluša i pođe za tetkom noseći pod lijevom miškom svežanj, dok je u desnici držao štap i šibao njime po zraku. Radosno skakućući pratile su ga Heidi i koze. I tako povorka nakon tri četvrt sata stiže do planinskog visa, gdje je na grbini brijega, na otvorenom, stajala osamljena koliba starog Čiče, na udaru vjetrova, ali zato obasjana suncem u svako doba dana i s divnim pogledom u dolinu.

Iza kolibe rasle su tri stare jele, gustih, dugih, neobrezanih grana. Dalje otraga uzdizala se planina pri dnu obrasla biljem i travama, koje su zatim prelazile u žbunjem obrastao krš i postepeno dalje do golih, strmih, stjenovitih vrhova. Na strani okrenutoj prema dolini bila je uz kolibu pribijena klupa koju je Čiča sam istesao. Sjedio je na njoj s lulom u ustima i, položivši obje ruke na koljena, spokojno promatrao kako se uspinju djeca, koze i najzad tetka Deta, koju malo po malo svi bijahu prestigli. Heidi stiže prva. Uputi se ravno Čiči, pruži mu ruku i reče:

»Dobra večer, djede!«

»Što što to treba značiti?«, upita starac osorno, sporo pružajući djetetu ruku i prodorno zureći u njega ispod kosmatih obrva. Ne trepnuvši, izdrža Heidi taj pogled jer djed je sa svojom dugom bradom i gustim sijedim obrvama izgledao tako neobično da ga je morala bolje pogledati. Uto stiže i tetka, zajedno s Petrom koji zastade da vidi što će se dogoditi.

»Želim vam dobar dan, Čiča«, reče Deta prilazeći mu. Dovela sam vam Tobijino i Adelheidino dijete. Vi ga sigurno ne biste prepoznali jer ga niste vidjeli otkako mu je bilo godinu dana.«

»Što će dijete kod mene?«, odsiječe starac. »A ti tamo«, dobaci Petru, »goni svoje koze, nisi poranio! A potjeraj i moje.«

Petar odmah posluša i izgubi se, jer ga je Čiča tako pogledao da mu ništa više nije trebalo reći.

»Dijete mora ostati kod vas«, odgovori Deta na starčevo pitanje. »Ja sam, mislim, u ove četiri godine svoje učinila. Sad je na vama red da vi učinite svoje.«

»Tako«, reče stari i sijevnu očima. »A kad dijete počne plakati i cviljeti za tobom, što ću ja s njim?«

»To je vaša stvar«, odvrati Deta. »Ni meni nitko nije kazao što ću i kako ću kad su mi je ostavili na rukama, a bilo joj je jedva godinu dana. Nisam znala ni što ću sa sobom i s majkom. Sad zbog posla moram otići, a vi ste djetetu najbliži. Ako ga ne možete zadržati, učinite s njim što vas volja, no pođe li po zlu, vi ćete i odgovarati. A mislim da vam nije potrebno da još nečim opteretite svoju savjest.«

U ovom slučaju ni Detina savjest nije bila posve čista, pa je u vatri kazala više nego što je mislila. Dok je još izgovarala zadnje riječi, Čiča ustade i prostrijeli je takovim pogledom da ona ustuknu nekoliko koraka. Pokazavši rukom prema dolini, on zapovjednički reče: »Gubi se onamo odakle si i došla i ne izlazi mi više na oči!« To Deti nije trebalo dvaput reći. »Ostajte mi zbogom i vi i Heidi«, ona će brzo, i poteče niz brijeg trčeći sve do Selca, jer ju je uzbuđenje gonilo naprijed kao kakav parni stroj.

Čudeći se što s njom nema djeteta, ljudi u Selcu stadoše je dozivati još više nego prvi put. Ta svi su je poznavali, a znali su i čije je dijete i što mu se dogodilo. Na pitanja »Gdje je dijete«, i »Gdje si ostavila dijete, Deto«, odgovarala je sve mrzovoljnije: »Gore kod Čiče s planine. Ta kod Čiče s planine, čujete valjda!«

Pogotovo je naljuti kad joj žene sa svih strana počeše dovikivati: »Jadno nejače«, »Kako si mogla tu siroticu ostaviti gore?«, ponavljajući neprestano: »Sirota mala«. Deta je trčala što je brže mogla i bila je sretna kad više ništa nije čula, jer joj čitava ta stvar bijaše vrlo nemila: ta majka joj je na samrti ostavila dijete da se za njega brine. Umirivala je savjest govoreći sama sebi da će s novcima koje zasluži moći učiniti nešto za dijete, i na kraju je bila i vesela što će uskoro napustiti sve one koji joj prigovaraju i još i dobro zaraditi.

Drugo poglavlje:

Kod djeda

Kad se Deta izgubi, Čiča opet sjedne na klupu i uze iz lule odbijati velike oblake dima. Pri tom je zurio u zemlju ne prozboriv ni riječi. Za to vrijeme Heidi je razgledala okolinu, otkrila kozju pojatu koja se naslanjala na kolibu i zavirila unutra. Kako unutra ne bijaše ničega, ona nastavi istraživati i zađe za kolibu k starim jelama. Vjetar je tako snažno duvao kroz granje da je u krošnjama šuštalo i šumjelo. Heidi zasta osluškujući. Kad se šum malo utiša, zaobiđe kolibu s druge strane i opet se stvori pred djedom. Kad ga nađe u istom onom položaju u kojem ga je ostavila, stane pred njega, metne ruke na leđa i uze ga promatrati. Djed podiže pogled. »Što ćeš sad«, upita kad vidje da Heidi nepomično stoji pred njim.

»Hoću da vidim što je unutra, u kolibi«, reče Heidi.

»Hajde onda.« Djed ustane i pođe ispred nje u kolibu.

»Ponesi svoj zavežljaj s haljinama«, zapovjedi ulazeći.

»To mi više ne treba«, objasni Heidi. Starac se okrenu i prodorno pogleda dijete čije su se crne oči caklile od nestrpljenja očekujući što će unutra ugledati. »Nije glupa«, reče poluglasno i glasno dometnu: »A zašto ti više ne treba?«

»Najradije bih skakutala kao koze na svojim lakim nožicama.«

»To možeš, ali svejedno donesi odjeću«, naredi djed. »Stavit ćemo je u ormar.« Heidi posluša. Onda djed otvori vrata i ona stupi u prilično veliku prostoriju, jedinu u čitavoj kolibi. Unutra je stajao stol i jedna stolica. U jednom uglu bijaše djedov ležaj, a u drugom, nad ognjištem, visio je veliki kotao. Djed otvori velika vrata na suprotnom zidu i ukaza se ormar. Tu je visjela njegova odjeća. Na jednoj polici ležalo je nekoliko košulja, čarapa i rubaca, na drugoj nekoliko tanjura, šalica i čaša, a na najvišoj okrugao kruh, sir i dimljeno meso. U ormaru bijaše sve što je Čiča posjedovao i što mu je trebalo za život. Kad ga otvori, Heidi hitro baci u nj zavežljaj i to duboko iza djedove odjeće, tako da ga bude što teže naći. Tada se pažljivo ogleda po prostoriji i reče: »Gdje ću ja spavati, djede?«

»Gdje god hoćeš«, odgovori ovaj.

Ovaj se odgovor dopade Heidi. Procunja po svim uglovima i svuda zaviri da vidi gdje bi se moglo najljepše spavati. U uglu iza djedove postelje stajahu prislonjene male ljestve. Ona se pope i stiže na sjenik. Tu je ležala hrpa svježeg, mirisnog sijena, a kroz okruglo okance na krovu moglo se vidjeti daleko u dolinu.

»Ovdje ću spavati«, vikne Heidi. »Ovdje mi se dopada. Dođi, djede, da vidiš kako je ovdje lijepo.«

»Već sam vidio«, zagrmje odozdo.

»Napravit ću si ležaj«, vikne opet djevojčica šuškajući po sijenu. »Ali moraš mi donijeti ponjavu, jer na ponjavi se leži.«

»Dobro, dobro«, reče djed, priđe ormaru i uze preturati po njemu. Ispod košulje izvuče dugo grubo platno nalik na ponjavu, pa se, noseći ga, pope uz ljestve. Gore na sjeniku bila je pripremljena sasvim pristojna posteljica. Tamo gdje je trebala ležati glava, sijeno bijaše visoko naslagano, tako da onaj koji bude ondje ležao može gledati pravo kroz okruglu rupu na krovu.

»To si lijepo napravila«, reče djed. »Sad na to dolazi ponjava. Ali čekaj malo«, i govoreći to, on uze s hrpe naramak sijena i načini ležaj dva put deblji da tvrda tavanica ne bi žuljala tijelo. »A sad, daj amo ponjavu.« Heidi je brzo dohvati, ali ponjava je bila tako teška i debela da je nije mogla donijeti. To što je bila teška i gusta bilo je baš dobro, jer tako kroz nju neće moći probijati oštre vlati sijena. Njih dvoje razastru ponjavu, a na mjestima gdje to bijaše potrebno, Heidi je popravi tako da je izgledala uredno. Zadovoljno promatrajući svoj novi ležaj, Heidi reče: »Nešto smo zaboravili, djede.«

»A što to?«, upita on.

»Pokrivač, jer kad legnemo, moramo se i pokriti.«

»A što ćemo ako ja nemam pokrivača?«

»Nije važno djede«, umirivala ga je Heidi. »Pokrit ću se sijenom.« I odmah skoči da to učini, ali je djed zaustavi. »Čekaj malo«, reče, siđe niz ljestve i pođe do svog ležaja. Onda se vrati i položi na pod veliku lanenu vreću.

»Zar to nije bolje od sijena?«, upita. Heidi iz sve snage povuče vreću i natezala ju je i lijevo i desno, želeći je raširiti, ali to nije mogla svojim majušnim ručicama. Djed joj u tom pomaže, pa kad je vreća ležala razastrta, na ležaju sve je izgledalo tako lijepo i udobno da Heidi stade zadivljeno pred svoju novu postelju i reče:

»To je divan pokrivač. cijela je postelja lijepa. Voljela bih da je već mrak pa da legnem.«

»Najprije bismo mogli nešto prezalogajiti«, reče djed. »Što kažeš na to?« Heidi je zbog posla oko postelje zaboravila na sve drugo, no kad je pomislila na jelo, osjeti da je gladna jer čitavog dana nije ništa okusila, osim jutros rano lončić kave i komadić kruha, a osim toga dugo je i pješačila, pa stoga reče: »I ja tako mislim.«

»Siđimo onda, kad se tako lijepo slažemo«, reče starac i pođe za djetetom. Priđe ognjištu, odmakne veliki kotao, privuče mali koji je visio na lancu, sjedne kraj vatre na tronožac, pa počne duvati u vatru dok se nije rasplamtjela. U kotlu poče ključati, a starac je nad vatrom na dugoj željeznoj viljušci pržio i okretao velik komad sira sve dok sa svih strana nije požutio kao zlato.

Heidi je pažljivo promatrala što on radi, i mora da joj je taj čas nešto palo na um. Naglo skoči do ormara i postavi stol. Kad je djed došao k stolu, noseći lonac i prženi sir na viljušci, ondje je već ležao okrugli kruh, dva tanjura i dva noža, sve lijepo poredano. Heidi je to našla u ormaru, a znala je što treba kod jela.

»Tako, dobro je da se i sama nečega sjetiš«, reče djed i metne prženi sir na kruh. »Ali nam na stolu ipak nešto nedostaje.«

Heidi osjeti kako se iz lonca širi primamljiv miris, pa opet hitro otrča do ormara. Tu nađe samo jednu jedinu zdjelicu. No nije se zbunila. Vidjela je, naime, dvije čaše. Za čas se vrati i metne na stol zdjelicu i čašu.

»Tako i treba, znaš se snaći. Ali na što ćeš sjesti?« Na jedinoj stolici sjedio je djed. Heidi kao strijela otrči do ognjišta, vrati se s malim tronošcem i sjedne na nj. »Imaš, doduše, na što sjesti, ali ti je sjedalo malko prenisko«, reče djed. »No i kad bi sjedila na mojoj stolici, ne bi dosizala do stola. Bilo kako bilo, moraš sjediti dok jedeš. Dođi amo!« Djed ustane, napuni zdjelicu mlijekom, metne je na stolicu koju primakne tik do tronošca, tako da je Heidi sada pred sobom imala svoj stol.

Djed odreže veliku krišku kruha, stavi na nj komad zlaćanog sira i reče: »Sad jedi«. Sam sjede na ugao stola i poče ručati. Heidi uze zdjelicu, stane piti, i pila je bez predaha, jer bijaše ožednjela za dugotrajnog puta. Najzad duboko uzdahne, budući da nije mogla predahnuti dok je požudno pila, a onda odloži zdjelicu na stol.

»Sviđa li ti se mlijeko?«, upita djed.

»Još nikad nisam pila tako dobro mlijeko«, odgovori Heidi. »Onda ću ti dati još«, i djed još jednom napuni zdjelicu do vrha i stavi je pred djevojčicu. Ona je s užitkom grickala kruh namazan sirom koji je, onako pržen, bio mek kao maslac i vrlo ukusan. Zalogaji zalijevani mlijekom toliko su joj prijali da je sjala od zadovoljstva. Kad su objedovali, djed ode u pojatu da je počisti. Heidi ga je pažljivo promatrala kako najprije mete, pa stere svježu stelju na kojoj će koza udobno ležati, a zatim kako ulazi u drvarnicu, izrezuje oble štapove i djelje dasku koju probuši na četiri mjesta, a okrugle štapove zabode u te rupe. Za tren nastade stolica, baš kao ona djedova, samo mnogo viša. Heidi se u čudu divila djedovu djelu.

»Što je ovo, Heidi?«, upita djed.

»To je stolica za mene jer je visoka. Kako si je samo brzo načinio, djede!«, reče dijete diveći se i čudeći se.

»Shvaća sve što vidi. Ima oči na pravom mjestu«, promrmlja djed više za sebe obilazeći kolibu i zabijajući ponegdje pokoji klin, pričvršćujući nešto na vratima, pa je lako hodao s čekićem, klinovima i komadićima drva u ruci od jednog mjesta do drugog i popravljao ili odsijecao gdje je što trebalo. Heidi je išla ukorak za njim i sve pažljivo gledala, a sve što se zbivalo zabavljalo ju je.

Tako stiže i večer. Stare jele jače zašumješe, snažan vjetar dunu kroz njihove guste krošnje. Taj šum tako je prijao Heidinim ušima i srcu, te se ona veoma razveseli i stade

od radosti skakutati oko jela. Djed je stajao na vratima promatrajući je. Odjednom odjeknu oštar zvižduk. Heidi prekine svoju radosnu igru, a djed iziđe pred kolibu. Odozgo niz planinu silazile su koze skakućući jedna za drugom kao da ih netko lovi, a u sredini među njima išao je Petar. Heidi klikne od radosti pa uleti među njih i poče pozdravljati prijatelje od jutros. Kad stigoše do kolibe, svi se zaustave. Iz stada iziđu dvije lijepe vitke koze, jedna bijela, druga mrka, pa priđoše djedu i stadoše mu lizati ruke, jer je na dlanu držao grumen soli. To je običavao činiti svake večeri. Petar se udalji zajedno sa stadom. Heidi je nježno milovala sad jednu sad drugu kozu, skakućući oko njih kako bi ih mogla dodirivati sa svih strana. Bila je presretna.

»Jesu li ovo naše koze, djede? Jesu li obje naše? Hoće li ići u staju? Hoće li uvijek ostati kod nas?«, zapitkivala je radujući se, a djed je jedva uspijevao svoje »hoće, hoće« ubaciti između njezinih pitanja. Kad su koze polizale sol, starac reče: »Idi, donesi svoju zdjelicu i kruh.« Heidi posluša i odmah se vrati. Djed pomuze bijelu kozu, napuni zdjelicu mlijekom, odreže krišku kruha i reče: »Sad večeraj, a onda idi gore spavati. Teta Deta je ostavila za tebe još jedan mali zavežljaj. Bit će da su to košuljice ili nešto slično. Naći ćeš ih u ormaru kad ti budu trebale. Ja moram s kozama u pojatu, a ti mirno spavaj.«

»Laku noć, djede, laku noć! Ali kako se one zovu, djede, kako im je ime?«, viknu Heidi i potrča za kozama i djedom koji su se žurili prema pojati.

»Bijela se zove Labudica, a mrka Mrkuša«, dovikne djed.

»Laku noć, Labudice, laku noć, Mrkušo«, vikne Heidi još glasnije jer su u tom času obje koze iščeznule u pojati. Heidi sjedne na klupu, ali dok je jela kruh i pila mlijeko, snažan vjetar samo što je ne otpuhnu s njezina mjesta. Stoga se požuri da povečera, pa uđe u kolibu, popne se pod krov do svoga ležaja, gdje odmah čvrsto usnu, i spavala je slatko kao u najljepšoj kneževskoj postelji.

Nedugo zatim, još prije no što se posve smračilo, leže i djed u svoju postelju jer se jutrom uvijek budio sa suncem, a ono se u ljetno doba rano pomaljalo nad planinama. Te noći duvao je tako snažan vjetar da se – kad je zafijukao – tresla čitava koliba i puckarale sve grede. U dimnjaku je zavijalo i stenjalo kao da netko cvili, a vjetar je bjesnio tolikom žestinom da su se stare jele savijale, a grane im se lomile.

Usred noći ustane djed i sam sebi poluglasno reče: »Sigurno ju je strah«, pa se pope ljestvama i priđe Heidinoj postelji. Mjesec je na nebu sjao, ali ga zakriše vjetrom gonjeni mračni oblaci, tako da nastade mrkli mrak. Onda sjajna mjesečina opet proviri kroz okruglu rupu na krovu i pade upravo na Heidinu postelju. Obraza rumenih kao ruža, ležala je Heidi spokojno na svojim oblim ručicama pod teškim pokrivačem i sigurno sanjala o nečem lijepom, jer joj se na licu ogledalo zadovoljstvo. Djed je promatrao zaspalo dijete sve dok mjesec nije zašao za oblake. Onda se vrati u postelju.

Treće poglavlje:

Na pašnjaku

Rano ujutro oštar zvižduk probudi Heidi. Kad je otvorila oči, vidjela je kako se zlatni sjaj lije kroz otvorenu rupu i prosipa po njenu ležaju i po sijenu, tako da je sve unaokolo sjalo kao zlato. Heidi je čudeći se gledala oko sebe ne znajući u prvi čas gdje se nalazi. No odjednom začu duboki djedov glas se svega sjeti: odakle je došla, da je kod djeda na planini, a ne više kod stare Uršule koja gotovo ništa nije čula i kojoj je uvijek bilo hladno, pa je sjedila kraj vatre u kuhinji ili kraj peći u sobi, a Heidi je morala biti kraj nje ili barem posve blizu da bi je starica mogla vidjeti kad je već nije mogla čuti. Zato joj je često bilo dosadno i tijesno i željela je pobjeći. Stoga se obradova kad se, probudivši se u novom domu, sjeti što je sve jučer vidjela i što će sve danas opet vidjeti, a naročito se veselila Labudici i Mrkuši. Hitro skoči iz postelje i za čas se obuče. Onda siđe niz ljestve i izletje pred kolibu. Tu je već čekao Petar kozar sa svojim stadom, a djed je upravo tjerao Labudicu i Mrkušu iz staje da se i one pridruže društvu. Heidi mu potrča u susret da i njemu i kozama poželi dobro jutro.

»Hoćeš li i ti na pašnjak«, upita djed. Heidi je baš to i željela, pa poskoči od radosti.

»Al' najprije se trebaš umiti i urediti. Inače će ti se sunce smijati kad te, onako sjajno, vidi neumivenu: pogledaj, tamo ti je sve priređeno.«

Djed pokaza veliku vjedricu vode koja je stajala na suncu pred vratima. Heidi otrča onamo i stade se pljuskati i trljati sve dok ne zasja od čistoće. Djed u međuvremenu uđe u kolibu i dovikne Petru: »Dođi amo, kozji generale, i ponesi svoju torbu.« Začuđen, Petar posluša i pruži torbu u kojoj je nosio svoj mršavi objed.

»Otvaraj«, zapovjedi starac i gurnu unutra velik komad kruha i isto takav komad sira. Petar od čuda razrogači okrugle oči jer su oba komada bila sigurno bar dvostruko veća od onih koje je nosio sebi za ručak. »Tako, sad da metnem unutra još i zdjelicu«, nastavi Čiča, »jer dijete ne može piti kao ti s kozje sise. Ono to ne zna. Ti ćeš joj za ručak namusti dvije pune zdjelice, jer će ostati s tobom dok se ne vratiš: pazi da ne padne niz stijenu, jesi li čuo?«

Uto dotrča Heidi. »Hoće li mi se sunce sad smijati, djede«, upita zabrinuto. Grubim ubrusom koji je djed stavio pored čabra tako je snažno istrljala lice, vrat i ruke da je sad stajala pred njim crvena kao rak. On se nasmiješi.

»Ne, sad se nema čemu smijati«, potvrdi. »Ali znaš što? Večeras, kad se vratiš, ući ćeš cijela u čabar[8] kao riba, jer onom tko ide s kozama noge su crne i prljave. A sad pođite.«

Veselo krenuše put pašnjaka. Vjetar je te noći rastjerao i posljednji oblačić, nebo se plavilo, a sunce je blistalo obasjavajući zelene planinske obronke gdje su ga modri i žuti cvjetići otvarajući čaške radosno pozdravljali. Heidi je, kličući od veselja, skakutala tamo-amo: bijahu tu čitavi bokori[9] nježnog crvenog jaglaca, sve se plavilo od krasna gorčaca, a zlatne gorske ružice nježnih latica smijale su se i njihale na suncu. To lelujavo cvjetno šarenilo toliko zanese Heidi da je zaboravila i koze i Petra. Istrčavala je daleko pred njih, a onda opet na stranu jer se ondje nešto rumenjelo, a ovdje opet nešto žutjelo, i sve je to mamilo Heidi tako da j e morala trčati na sve strane. Nabrala je mnogo cvijeća i strpala ga u pregačicu htijući ga ponijeti kući i metnuti u sijeno na svom ležaju da bi joj i tamo mirisalo kao ovdje.

Danas je Petar svojim okruglim očima morao strijeljati na sve strane. Heidi mu je zadavala jednako toliko briga kao i koze koje su bježale tamo-amo, a on je morao neprestano zviždati i dozivati i vitlati šibom da bi ih skupio.

»Gdje si, Heidi?«, podvikne gotovo ljutito.

»Evo me«, javi se ona odnekud. Petar je nije mogao vidjeti jer je sjedila na zemlji iza humka obraslog mirisavim cvijećem. Heidi još nikad u životu nije udisala tako mirisan zrak. Sjela je među cvijeće i disala punim plućima.

»Hajde za mnom«, dovikne joj Petar. »Ne smiješ pasti sa stijene, Čiča je to zabranio.«

»Gdje su stijene?«, upita Heidi ne mičući se s mjesta, jer joj je svaki novi dašak vjetra donosio sve zamamniji cvjetni miris.

»Tamo gore, sasvim gore. Moramo još dugo hodati, zato požuri. Gore, na najvišoj stijeni sjedi stara grabljivica i grakće.«

To je pomoglo. Heidi smjesta skoči i s pregačom punom cvijeća dotrči Petru.

»E, sad si dosta nabrala«, reče on dok su se zajedno uspinjali. »Inače ćeš neprestano zaostajati, a ako sve pobereš, za sutra ti neće ništa ostati.« Heidi, čija pregačica bijaše već toliko puna da u njoj skoro više i nije bilo mjesta, prihvati ovaj posljednji razlog, jer trebalo je i sutra tu nešto zateći. Tako je s Petrom pošla dalje, a i koze su išle mirnije, jer su već izdaleka namirisale jedro bilje na visokom pašnjaku, pa su se žurile uzbrdo. Pašnjak na kojem se Petar najradije zadržavao i na kojem je s kozama ostajao po cijeli dan, sterao se u podnožju visokih stijena, koje su pri dnu bile obrasle žbunjem i jelama, a pri vrhu posve gole stršile put neba. Na jednoj strani pašnjaka zjapio je sjenovit ponor, i djed je imao pravo kad je djecu opomenuo da se čuvaju. Kad stigoše do pašnjaka, skine

---

[8] *čabar* – kazan, kotao.

[9] *bokor* – kita, stručak.

Petar torbu s ramena i pažljivo je metne u malu udubinu, jer je poznavao ćudi planinskog vjetra i nije htio da mu se dragocjeni sadržaj torbe otkotrlja niz brijeg. Onda se, koliko je dug, ispruži po suncem obasjanoj tratini da otpočine poslije napornog uspinjanja.

Heidi je u međuvremenu otpasala pregačicu, čvrsto zamotala cvijeće u nju i stavila je uz Petrovu torbu, a onda sjela do njega ogledajući se na sve strane. Daleko ispred njih sterala se dolina u jutarnjem sjaju. Heidi je pred sobom vidjela veliko i široko snježno polje: uzdizalo se sve do tamnomodrog neba. Lijevo mu je bila golema stjenovita gromada, a sa svake strane po jedna visoka litica, gola i nazubljena, stršila je u nebesko plavetnilo i odozgo strogo promatrala Heidi. Ova bijaše mirna kao miš. Naširoko i nadaleko vladala je duboka tišina, samo je vjetrić blago i tiho pirkao iznad nježnih modrih zvončića i zlatnih sunčanica koje su na svojim tanašnim stabljikama tiho i radosno lelujale.

Petar je od umora zaspao dok su se koze verale prema grmlju. Nikada u životu nije Heidi bilo tako lijepo. Upijala je zlaćanu sunčanu svjetlost, svježi dah planine, ugodan miris cvijeća, i nije željela ništa drugo doli zauvijek ostati ovdje. Prođe dosta vremena. Heidi je tako dugo promatrala visoke vrleti da joj se činilo da su one dobile lica, pa da i one nju gledaju kao stari poznanici i dobri prijatelji.

Najednom začu nad sobom glasno oštro kriještanje i, kad podiže pogled, vidje kako joj nad glavom kruži velika ptica kakvu nije vidjela nikad u životu. Raširenih krila lebdjela je u velikim krugovima, kriješteći glasno i prodorno iznad Heidine glave.

»Petre, Petre, probudi se!«, klikne Heidi. »Pogledaj, evo ptice grabljivice!«

Na taj poziv Petar se diže, pa se zajedno s Heidi zagleda u pticu koja se sve više dizala prema plavetnom nebu, da bi napokon nestala iza sivih vrleti.

»Kamo je odletjela?«, upita Heidi prateći napeto pticu.

»Kući – u gnijezdo«, odgovori Petar.

»Je li njezina kuća tamo gore? O, kako je tamo lijepo! A zašto tako kriješti?«, pitala je Heidi dalje.

»Zato jer mora«, odgovori Petar kratko.

»Popet ćemo se da vidimo gdje je njezina kuća«, predloži Heidi.

»O! O! O!«, snebivao se Petar, a u svakom mu je uzviku bilo više negodovanja. »Ni koza ne može onamo, a kamoli mi, a i Čiča je kazao da ne smiješ pasti sa stijene.«

Petar stade zviždati i dozivati, a Heidi nije shvaćala što to treba značiti. No koze su čini se shvatile, jer su doskakutale jedna za drugom, te se čitavo stado doskora skupilo na zelenom pašnjaku. Neke su trčkarale tamo-amo, druge su još brstile žbunje, a treće se roškale[10] da prikrate vrijeme. Heidi skoči i otrča među njih. Za nju je njihovo skakutanje i radovanje bio nov i neopisivo zabavan prizor, pa je skakala od jedne do druge i sa

---

[10] *roškati se* – bockati se rogovima.

svakom se napose upoznavala, jer je svaka bila drugačija i drugačije se ponašala. Petar, međutim, donese svoju torbu i položi na tlo u četverokut sva četiri komada kruha koja bijahu u njoj, veće na Heidinu stranu, a manje na svoju, jer je točno znao koji je kome bio namijenjen. Onda uze zdjelicu, pomuze Labudicu, pa stavi zdjelicu u sredinu četverokuta. Zatim pozove Heidi, ali nju je morao dozivati duže nego koze, jer je bila toliko zabavljena igrom i skakutanjem svojih novih prijateljica da nije čula ni vidjela ništa drugo.

Nato Petar vikne tako snažno da mu se glas zaori sve do stijena. Heidi se najzad pojavi, a prostrt objed bijaše toliko primamljiv da je stala oko njega cupkati od zadovoljstva.

»Dosta je bilo cupkanja, vrijeme je jelu«, reče Petar. »Sjedi i prihvati se.«

Heidi sjedne. »Je li mlijeko za mene?«, upita gledajući zadovoljno lijepo složeni četverokut sa zdjelicom u sredini.

»Da«, odvrati Petar, »a i ona dva velika komada kruha su tvoja. Kad popiješ, dobit ćeš još jednu punu zdjelicu Labudičina mlijeka, a zatim sam ja na redu.«

»A od koje ćeš koze ti piti mlijeko?«, htjela je znati Heidi.

»Od svoje, od Šarulje. No počni već jednom jesti!«, opomenu je Petar ponovo. Heidi popi mlijeko i, čim isprazni zdjelicu, Petar ustane i opet je napuni. Heidi odlomi komad od svog kruha i pruži mu ostatak koji je još uvijek bio veći od Petrova komada, a s njim i čitavu grudu sira, pa reče: »Uzmi ovo, meni je dosta.«

Petar zinu od čuda i šuteći se zabulji u Heidi, jer on nikad u životu nije mogao tako nešto nekome reći, niti mu dati od svoga. Malko je oklijevao; nije, naime, vjerovao da Heidi misli ozbiljno. Ali ona mu je i dalje nudila kruh i sir, i kako ih on ne htjede uzeti, spusti mu ih na koljena. Petar tek sad shvati da ona to misli ozbiljno, prihvati dar, klimne glavom u znak zahvalnosti pa se pogosti kao još nikad u svom kozarskom životu. Heidi je za to vrijeme promatrala koze. »Kako se zovu?«, upita.

Petar je znao svakoj kozi ime, ta to je bilo sve što je morao pamtiti! Upirući prstom u svaku, počeo je kazivati njihova imena, ne zabunivši se nijednom. Heidi je pažljivo slušala i pamtila i ubrzo je znala svaku kozu po imenu, jer je svaka od njih imala neko osobito svojstvo koje se moglo lako zapamtiti. Trebalo je samo pomno promatrati, a Heidi je to i učinila. Bijaše tu veliki Turan čvrstih rogova, koji je svaki čas nasrtao na ostale i spremao se da ih ubode. Kad bi on naišao, većina bi se koza razbježala jer nisu htjele imati posla s prostakom. Samo smioni Češljugar, vitak i okretan jarčić, nije bježao pred njim, nego je prvi napadao ponekad čak i tri, četiri puta za redom, tako brzo i žestoko da bi veliki Turan zapanjen zastao i prestao nasrtati, jer je ratoborni Češljugar stajao pred njim spreman na borbu, a imao je oštre roščiće. Bijaše tu i malešna bijela Snješka koja je znala tako uporno i tugaljivo meketati da joj je Heidi nekoliko puta pritrčala i tješila je milujući je po glavi. I sad je priskočila jer je opet čula mlađahan plačni glas kao da preklinje. Zagrli je i sućutno upita. »Što ti je Snješka? Zašto tako zapomažeš?« Kozica se povjerljivo privi uz Heidi i umiri se. Sjedeći podalje, Petar, žvačući i gutajući,

dovikne: »Cvili jer stara nije više s njom. Prodali su je prekjučer u Mayenfeld, i više neće dolaziti na pašnjak.«

»Tko je stara?«, upita Heidi.

»Njezina mati«, odvrati Petar.

»Gdje joj je baka?«, opet će Heidi. »Nema je.«

»A djed?«

»Nema ni njega.«

»Jadnice moja«, reče Heidi i privi kozicu nježno uza se. »Nemoj jadikovati, sad ću ja svaki dan biti s tobom, pa se nećeš osjećati napuštenom, a ako ti nešto ustreba, dođi k meni.«

Snješka je zadovoljno trljala glavu o Heidino rame i nije više žalosno meketala. Petar je u međuvremenu dovršio objed pa se vratio stadu i Heidi.

Najljepše i najčistije koze u čitavom stadu bile su Labudica i Mrkuša. Ponašale su se nekako otmjeno: najčešće su išle odvojeno od stada i naročito prezirno odbijale nasrtljivog Turana.

Koze se ponovo uzeše penjati prema žbunju, svaka onako kako je znala i umjela. Jedne su lakomisleno sve preskakale, druge su usput tražile bilje, dok je Turan tu i tamo kušao na nekog nasrnuti. Labudica i Mrkuša penjale su se lako i ljupko, brzo nalazile najljepše žbunje i brstile vješto bez žurbe i lakomosti. Heidi je stajala s rukama na leđima i sve pažljivo promatrala.

»Petre«, reče dječaku koji se opet ispružio po tratini, »Labudica i Mrkuša najljepše su od sviju koza.«

»Znam«, odgovori Petar, »Čiča s planine pere ih i čisti, daje im soli i najljepšu staju.«

Odjednom Petar skoči i velikim skokovima pojuri za kozama, a Heidi za njim; mora da se nešto zbilo, a ona nije mogla da to ne vidi. Petar je trčao kroz stado na onu stranu pašnjaka gdje se gole i strme stijene spuštaju u dubinu i gdje bi se nepažljiva životinja lako mogla strmoglaviti i polomiti noge. Petar je na vrijeme opazio kako je radoznali Češljugar odskakutao onamo. Priskočio je u pravi čas jer jarčić već bijaše doskakutao do ruba bezdana.

Petar je u skoku pružio ruku da ga zgrabi, ali je posrnuo i pao. No ipak je uspio uhvatiti jarčića za nogu te ga tako zaustaviti. Češljugar je ljutito meketao i iznenađen što ne može dalje veselo tumarati tvrdoglavo se otimao. Petar je dozivao Heidi da mu pomogne jer nije mogao ustati, a morao je jarčića čvrsto držati, tako da mu je skoro istrgao nogu. Heidi priskoči i odmah shvati da su i Petar i životinjica u opasnosti, Hitro nabra mirisavog bilja, pruži ga Češljugaru pred njušku i stane mu tepati blagim glasom:

»Hajde, hajde Češljugaru, i budi pametan. Vidiš, mogao bi pasti i slomiti nogu, a kad se slomi noga, to strašno boli.«

Jarčić se okrene i stane i stane s užitkom jesti lišće iz Heidine ruke. U to se i Petar digne, pa zgrabi Češljugara za uzicu kojom mu je oko vrata bilo privezano zvonce. Heidi uhvati uzicu s druge strane i tako vratiše bjegunca stadu koje je mirno paslo. Kad Petar vidje da je jarčić na sigurnom mjestu, diže batinu da ga oštro kazni, a Češljugar plaho uzmaknu jer bijaše naslutio što mu se sprema. No Heidi glasno povikne: »Nemoj, ne smiješ ga tući. Gledaj kako se boji.«

»Zaslužio je«, progunđa Petar i zamahne, ali ga Heidi uhvati za ruku i ogorčena vikne: »Ne smiješ mu ništa, to boli. Ostavi ga!«

Petar začuđeno pogleda Heidi koja je zapovijedala i glasom i pogledom, dok su joj crne oči tako sijevale da on i nehotice spusti štap.

»Neka ti bude, ali ćeš mi zato sutra opet dati od svoga sira«, Petar će popuštajući jer je svakako htio odštetu za pretrpljeni strah.

»Dat ću ti sav sir, čitav moj komad i sutra i svaki dan, meni ne treba«, reče Heidi, »a dat ću ti i kruha kao i danas, ali onda nikada ne smiješ tući Češljugara, pamti nikada, ni Češljugara, ni Snješku, a ni jednu drugu kozu.«

»Meni je svejedno«, odvrati Petar, što je kod njega značilo da pristaje. Pusti Češljugara koji se velikim skokovima vrati stadu.

Tako neopazice prođe dan i sunce se već spremalo zaći za daleke bregove. Heidi je opet sjedila na zemlji zagledavši se u modre zvončiće i gorske ružice koje su blistale u zlatu večernjeg sunca. Trava bijaše kao pozlaćena, a visoke se stijene počeše rumenjeti i žariti. Heidi naglo skoči i poviče: »Petre, Petre, pogledaj. Gori! Gori! Sva brda gore, gori i debeli snijeg prijeko i nebo. O, gledaj, gledaj! I ona se visoka stijena užarila. O što je lijep taj rumeni snijeg. Ustaj, Petre! Vidi, gori i kod ptice grabljivice! Gledaj stijene, gledaj jele! Sve, sve gori!«

»Uvijek je tako«, reče Petar dobroćudno, ravnodušno guleći dalje svoj prut. »Ali to nije vatra.«

»Pa išta je onda?«, poviče Heidi, okrećući se na sve strane da bi sve vidjela, i nije se mogla nagledati čari oko sebe.

»To dolazi samo od sebe«, rastumači Petar.

»Oh, gledaj, gledaj!«, vikne Heidi ushićeno. »Odjednom sve postaje ružičasto. Pogledaj onu planinu pod snijegom i onu s visokim, oštrim vrhom. Kako se one zovu, Petre?«

»Planine nemaju imena«, odgovori on.

»O kako je lijepo, gledaj ružičasti snijeg! A i stijene kao da su procvale ružama. Oh, sad sve postaje sivo! Sve se gasi! O, Petre, sad je sve gotovo!« Heidi sjedne opet na tratinu, utučena kao da je svemu zbilja došao kraj.

»Sutra će opet biti ovako«, objasni Petar. »Ustani, moramo kući.«

Petar zviznu i stane dozivati koze, a kad se one sakupiše, svi se zaputiše kući.

»Hoće li svaki dan biti ovako, svaki dan, dok smo na pašnjaku?«, upita Heidi dok su silazili želeći čuti potvrdan odgovor.

»Obično je tako«, odgovori Petar.

»Ali sutra svakako opet?«, htjela se uvjeriti Heidi.

»Da, da, sutra svakako«, uvjeravao ju je Petar.

Heidi se nato opet razveseli, a bila je toliko puna utisaka i tolike su joj se stvari motale po glavi da ne progovori ni riječi sve dok ne stigoše do djedove kolibe. Zatekoše djeda na klupici pod jelama, gdje je svake večeri dočekivao svoje koze. Heidi odmah pritrča, a Labudica i Mrkuša za njom, jer su koze poznavale i gospodara i staju. Petar doviknu djevojčici: »Dođi sutra opet. Laku noć«, jer je žarko želio da ona opet pođe s njim.

Heidi mu se hitro vrati, pruži mu ruku i obeća da će svakako doći. Onda se zaleti u stado, zagrli još jednom Snješku i prijateljski joj reče: »Dobro spavaj, i ne zaboravi da ću ja sutra opet doći pa više ne smiješ tužno meketati.«

Snješka milo i zahvalno pogleda Heidi, pa radosno odskakuta za stadom.

Heidi se vrati pod jele.

»Oh, djede, bilo je tako lijepo«, vikne još prije negoli stiže do njega, »vatra i crvene ruže na liticama i modro i žuto cvijeće. Pogledaj što sam ti donijela.« Govoreći to, istrese Heidi pred djeda sve cvijeće iz svoje pregačice. No kako je sad izgledalo to jadno cvijeće! Heidi ga ne prepoznade. Bilo je kao sijeno i nijedna jedina čaška nije više bila otvorena.

»Oh, djede, što je cvijeću?«, Heidi će uplašeno. »Zašto sad ovako izgleda?«

»Cvijeće želi biti na suncu, a ne u pregačici«, izjavi djed.

»Onda nikad više neću ubrati nijedan cvjetić. Ali, djede, zašto je ptica grabljivica onako kriještala?«, pitala je Heidi silno želeći odgovor.

»Sad se najprije operi, a ja idem u pojatu po mlijeko, pa ćemo zajedno u kolibu večerati, a onda ću ti reći«.

Kad je Heidi kasnije sjedila na svom visokom stolcu pred zdjelicom mlijeka, a djed pokraj nje, ona ponovi pitanje: »Zašto grabljivica onako kriješti kao da odozgo nešto viče?«

»Ruga se ljudima što su se skupili po selima i jedni drugima zlo čine. Ruga im se i viče: 'Kad biste se razišli i svaki od vas pošao svojim putem i popeo se u visine kao ja, bolje bi vam bilo.'« Djed je ove riječi izrekao gotovo divljim glasom, koji podsjeti Heidi na kriještanje ptice grabljivice.

»A zašto planine nemaju imena, djede?«, opet će Heidi.

»Imaju ih«, odvrati djed, »i ako mi neku od njih možeš opisati tako da je prepoznam, ja ću ti kazati kako se zove.«

Heidi mu opisa stjenovitu gromadu sa dva visoka šiljka, i to točno onako kako ih je vidjela, a djed joj na to reče: »Baš je takva, poznajem je. Ta se gromada zove Sokolovo gnijezdo. Jesi li vidjela još koju?«

Heidi opisa brijeg na kojem je bila velika snježna poljana, gdje je snijeg naprosto plamtio, zarumenio se kao ruža, a onda odjednom potamnio i kao da se ugasio.

»I njega prepoznajem«, reče djed. »To je Scesaplana. Pa, kako ti se svidjelo na pašnjaku?«

Sad Heidi ispripovijeda sve što je vidjela toga dana, kako je bilo lijepo, a osobito kako je predvečer gorjela krasna vatra, i djed joj je morao objasniti odakle je ta vatra došla jer joj Petar o tome nije znao ništa reći.

»Vidiš«, tumačio joj je djed, »to čini sunce; kad planinama kaže laku noć, dobaci im još i svoje najljepše zrake kako ga ne bi zaboravile dok se ujutro ne vrati.«

To se Heidi dopalo pa nije mogla dočekati da svane pa da ode na pašnjak i opet vidi kako se sunce opršta od planine. No sad je morala u postelju, i na svom je ležaju od sijena mirno spavala čitavu noć sanjajući blistave bregove i na njima crvene ruže, a usred svega toga Snješku kako radosno skakuće.

Četvrto poglavlje:

Kod bake

Sutradan opet granu sunce. Petar je došao s kozama, pa zajedno pođoše na pašnjak. Tako je prolazio dan za danom. Idući na pašnjak, Heidi je pocrnjela od sunca i ojačala, a svaki se dan budila sretna i vesela kao ptica na grani. Kad je stigla jesen i vjetar sve jače stao duvati planinom, djed jednog dana reče: »Danas ćeš ostati kod kuće, Heidi. Tako malenu mogao bi te vjetar jednim zamahom otpuhnuti u dolinu.«

Kad je Petar tog jutra čuo da Heidi neće s njim, sav se snuždio sluteći neprilike. Znao je da će mu bez Heidi biti dosadno, a izgubit će i obilat ručak. Osim toga, koze su tih dana bile neposlušne, pa se s njima morao dvostruko mučiti. I one su se navikle na Heidino društvo, tako da nisu htjele krenuti kad Heidi nije bila s njima, nego bi se raštrkale na sve strane. Heidi se, međutim, nije žalostila, jer je uvijek nalazila nešto čemu se mogla radovati. Ipak, najradije je išla s pastirom i kozama na pašnjak, gdje je cvalo cvijeće i boravila ptica grabljivica, i gdje se moglo toliko toga doživjeti s kozama od kojih je svaka imala svoju osobitu narav. No nju je zabavljalo i djedovo kuckanje čekićem, pilenje i tesanje. S naročitim je zadovoljstvom promatrala djeda kako pravi okrugle kozje sireve, pri čemu bi zasukao rukave i golim rukama miješao sadržaj velikog kotla. Za vjetrovitih dana najviše je voljela slušati kako iza kolibe šume i šušte stare jele. Ma što tada radila, morala je od vremena do vremena otrčati onamo, jer ništa ne bijaše ljepše i čudesnije od duboka i tajanstvena brujanja negdje visoko u krošnjama. Stajala bi tada pod jelama i osluškivala i nije se mogla nagledati i naslušati snažnog talasanja i šumorenja. Sunce nije peklo kao ljeti, pa je Heidi izvadila iz ormara čarape i cipele i toplu haljinicu, jer svaki je dan bio sve svježiji i hladniji. Dok bi stajala pod jelama, vjetar bi je propuhao kao tanak listić, no ona bi ipak uvijek doskakutala onamo, jer čim bi začula njegov huk nije više mogla ostati u kolibi.

Zatim dođe prava studen. Petar je hukao u dlanove kad bi se ranom zorom penjao na pašnjak, ali to ne potraja dugo. Jedne noći iznenada zapade visok snijeg, a ujutro se zabijeli čitava planina, tako da se više nigdje mogao vidjeti ni jedan jedini zeleni listić. Mali kozar prestade dolaziti. Heidi je začuđeno gledala kroz prozorčić, jer je opet počelo sniježiti i krupne su pahulje padale bez prestanka dok god snijeg nije napadao sve do prozorčića, a onda i preko njega, tako da se ovaj više nije mogao otvoriti; bili su zavijeni u debeli snježni pokrivač. Heidi se tome radovala trčkarajući neprestano od jednog prozora do drugog, da vidi hoće li snijeg pokriti svu kolibu pa da moraju upaliti svjetlo usred bijela dana. No to se nije dogodilo. Sutradan snijeg više nije padao, pa djed izađe i

poče ga razgrtati i bacati na gomile tako da su oko kolibe nastali snježni bregovi. Sad su bili slobodni i prozori i vrata, i kad su djed i Heidi poslije podne sjedili kraj vatre, svaki na svom tronošcu – djed odavno bijaše načinio tronožac i za dijete – začu se neka lupa, na pragu odjeknuše koraci i najzad se otvoriše vrata. Bio je to Petar. Pred vratima nije lupao nogama iz nepristojnosti, nego je otresao snijeg sa cipela. Bijaše sav pokriven snijegom jer se morao probijati kroz visoke smetove i prtiti si put, te su na njemu ostale velike krpe snijega. Prionule su mu uz odjeću i zamrzle se na ciči zimi. Usprkos svim tim teškoćama, došao je pohoditi Heidi koju ne bijaše vidio već osam dana.

»Dobra večer«, pozdravi ulazeći, primakne se vatri i ne prozbori više ni riječi, ali mu je lice blistalo od sreće što je tu. Heidi ga je gledala i čudila se jer se s njega, čim se približio vatri, počeo topiti snijeg, pa je izgledao kao neki tihi slap.

»No, kako je, kozji generale«, upita ga djed. »Sad si bez vojske pa moraš guliti klupu.«

»Zašto mora guliti klupu, djede?«, upita Heidi radoznalo.

»Zimi mora u školu«, objasni djed. »Uči čitati i pisati. A kako to ponekad zna biti i poteško, ne pomaže ni kad se guli klupa. Zar nije tako, kozji generale?«

»Jest, istina je«, potvrdi Petar.

To poče zanimati Heidi, pa stade ispitivati Petra o školi i o svemu što se tamo može čuti i vidjeti. No budući da se svaki razgovor s Petrom otezao kao gladna godina, njegovo se odijelo kraj vatre posve osušilo. Uvijek mu je bilo teško misli pretočiti u riječi, a ovog mu je puta to bilo osobito teško, jer tek što bi odgovorio na jedno, već bi Heidi postavila dva-tri posve neočekivana pitanja, na koja je morao odgovarati cijelom rečenicom.

Djed je za to vrijeme šutio, ali usta bi mu se često razvukla u osmjeh, što je bio znak da sluša.

»Tako, kozji generale, izdržao si vatru. Treba da se okrijepiš. Hajde, večeraj s nama«, djed će ustajući. Iznese večeru, a Heidi primakne stolice stolu. Uza zid bila je klupa, djedova rukotvorina. Kako sad nije više bio sam, načinio je ovdje-ondje sjedala za dvoje, jer je Heidi voljela biti uz njega, pa išao on, stajao ili sjedio. Tako su sad sve troje imali mjesta da udobno sjede i Petar je širom razrogačio oči kad je vidio koliki mu komad suhog mesa Čiča stavlja na debelu krišku kruha. Odavno se ne bijaše tako dobro počastio.

Kad povečeraše, poče se mračiti i Petar se diže da krene kući. Već na vratima, rekavši »laku noć« i »Bog vam platio«, okrene se i doda: »Iduće nedjelje, danas osam dana, opet ću doći, a baka ti je poručila da bi i ti jedanput mogla k njoj.«

Heidi je bilo neobično da bi i ona mogla nekoga pohoditi, pa joj ta misao nije izlazila iz glave, tako da sutradan, čim je otvorila oči, izjavi: »Djede, moram svakako otići baki jer me ona očekuje.«

»Predubok je snijeg«, djed će na to odmahnuvši rukom. No Heidi nije odustajala od svoje odluke; kad je baka to poručila, mora se to i izvršiti. I tako ne prođe ni jedan dan, a da Heidi ne bi ponovila barem pet, šest puta: »Moram svakako ići, djede. Baka me čeka.«

Četvrti dan, kad je pri svakom koraku sve pucketalo i škripjelo od mraza, i cio se golemi snježni pokrivač zaledio, a sunce u svojoj krasoti virkalo kroz prozor upravo u Heidin visok stolac na kojemu je sjedila prilikom objeda, Heidi opet poče uvjeravati djeda: »Danas svakako moram baki. Predugo me već čeka.«

Djed ustane, popne se na sjenik, snese debelu vreću kojom se Heidi pokrivala i reče: »Hajde.« Djevojčica radosno pohita za djedom u bijeli blistavi snijeg. Stare su jele mirovale, na granama im je ležao čisti bijeli snijeg i sve je na suncu blistalo i sjalo se tako da Heidi poskoči od zanosa i stade vikati: »Iziđi, djede, iziđi. Na jelama je samo srebro i zlato.« Djed je bio u pojati i sad je iz nje izašao sa širokim saonicama. Sa strane im je bila pričvršćena prečka, a sa ravnog sjedala mogle su se noge pružiti prema naprijed, odupirati se njima o snježno tlo, te tako upravljati saonicama. Djed sjede na saonice, pošto je s Heidi obišao jele i razgledao ih, uze Heidi u krilo zamotavši je u debelu vreću da joj bude toplo, lijevom je rukom čvrsto privi uza se, a desnom uhvati prečku i otisne se nogama. Sanjke poletješe niz planinu takovom brzinom da se Heidi učini da leti zrakom kao ptica, pa je glasno klicala. Sanjke se zaustave pred kolibom kozara Petra. Djed skine Heidi sa saonica, odmota pokrivač i reče: »Sad uđi, a kad se stane mračiti, iziđi pa ćemo kući.« Onda se okrene i pođe uzbrdo vukući saonice.

Heidi otvori vrata i uđe u malu prostoriju. Učini joj se da je sve oko nje crno. Ugleda ognjište i nekoliko plitica na polici: bijaše to mala kuhinja. Bila su tu još jedna vrata, Heidi ih otvori i uđe u sobicu. Sve je bilo uzano i tijesno, jer kućica bijaše malena i stara, a ne kao djedova prostrana planinska koliba sa sjenikom na tavanu. Ušavši u sobu, Heidi ugleda za stolom ženu gdje krpa Petrov prsluk, koji Heidi odmah prepozna. U kutu je sjedila pogrbljena starica i prela. Heidi odmah shvati tko je to. Priđe kolovratu i reče: »Dobar dan, bako. Evo me, došla sam. Jesi li me dugo čekala?«

Baka podiže glavu i potraži ruku koju joj je Heidi pružila, pa kad je dohvati, kratak ju je čas opipavala, a onda reče: »Jesi li ti dijete koje je gore kod Čiče s planine? Jesi li ti Heidi?«

»Jesam, jesam«, potvrdi dijete. »Upravo sam se dosanjkala s djedom.«

»Je li to moguće? Ruka ti je tako topla. Čuješ li Brigita? Je li Čiča s planine sam došao s djetetom?«

Brigita, Petrova majka, koja je sjedeći za stolom krpala, ustade, radoznalo promotri Heidi od glave do pete, pa izjavi: »Ne znam, majko, je li Čiča sam sišao s njom. To nije baš vjerojatno, bit će da dijete to ne zna.«

Ali Heidi odlučno pogleda ženu i reče sigurnim glasom: »Znam valjda tko me zamotao u pokrivač i sa mnom se dosanjkao amo. Moj djed!«

»Bit će onda da ima istine u onom što nam je Petar ljetos pripovijedao o Čiči, a mi mislile da nije tako«, reče baka. »Ali tko bi mogao i pomisliti da je tako nešto moguće.

Mislila sam da dijete neće gore izdržati ni tri tjedna. A kako izgleda, Brigito?« Brigita je u međuvremenu promotrila djevojčicu sa svih strana pa je mogla točno priopćiti kako ona izgleda. »Stas joj je kao Adelheidin«, odgovori Brigita, »ali su joj oči crne, a kosa kovrčava kao u Tobije i Čiče. Čini se da liči na njih.«

Heidi za to vrijeme nije stajala skrštenih ruku. Obišla je sobicu, svuda zavirila, sve pregledala, pa reče: »Gledaj, bako! Jedan prozorski kapak neprestano lupka. Moj bi ga djed odmah prikovao čavlom, pa bi kapak čvrsto stajao, a ovako se može i okno razbiti. Gledaj kako lupa!«

»Ah, drago dijete«, uzdahne baka. »Ne mogu ga vidjeti, ali ga mogu čuti i čujem mnogo toga, a ne samo kapak. Kad duva vjetar, sve se lomi i klopara, pa nam se cijela kuća trese. Sve je već trošno, i noću kad ovo dvoje spava ponekad se uplašim jer mi se čini da će se sve srušiti i zatrpati nas. Ah, nema tu čeljadeta koje bi znalo išta popraviti na kolibi. Petar se u to ne razumije.«

»Ali kako ne možeš vidjeti kad kapak lupa, bako? Pogledaj, sad opet lupka.« I Heidi pokaže prstom na ono mjesto.

»Ah, dijete moje, ta ja ne vidim ništa, baš ništa«, tužila se baka.

»Ali ako iziđem i širom otvorim kapak da bude posve vidno, hoćeš li onda vidjeti?«

»Ne, neću ni onda. Nitko ne može više ništa učiniti da bih ja mogla vidjeti.«

»Ali ako iziđeš iz kuće na bijeli snijeg, onda ćeš svakako vidjeti. Hajde sa mnom, bako, pa ću ti pokazati.« Heidi uze staricu za ruku i htjede je povući za sobom, jer joj je bilo žao što baka ništa ne vidi.

»Ostavi me da sjedim, dobro dijete, meni je tama i na snijegu i na svjetlu koje ne dopire do mojih očiju.«

»Ali na ljeto, bako«, zabrza Heidi tražeći uplašeno neki izlaz, »znaš kad sunce pripeče i kad nam kaže, 'laku noć', kad se planine crvene poput vatre, a žuti se cvjetići stanu svjetlucati, onda ćeš opet dobro vidjeti.«

»Ah, dijete moje, nikad ih više neću vidjeti, ni plamteće planine, ni zlaćano cvijeće, za mene na zemlji nikada više neće biti svjetla, nikad više.«

Nato Heidi briznu u glasan plač. Jecala je sva očajna: »Tko tim može pomoći da opet vidiš? Zar nitko to ne može? Zar baš nitko?«

Baka pokuša utješiti dijete, ali joj to nikako nije uspijevalo. Heidi nije gotovo nikada plakala, no kad bi jednom započela, nije mogla prestati. Starica je sve pokušala da je umiri jer joj je bilo žao što mala tako gorko jeca. Najzad reče: »Hajde, dobra moja Heidi, priđi bliže da ti nešto kažem. Znaš, kad čovjek ništa ne vidi, rado čuje prijaznu riječ, i ja rado slušam kad ti pripovijedaš. Hajde, sjedi kraj mene pa mi pričaj što radiš tamo gore i što radi tvoj djed. Nekad sam ga dobro poznavala, no ima već nekoliko godina kako o njemu ni od koga ništa ne čujem, osim od Petra koji ne govori mnogo.«

Heidi sinu nova misao. Hitro otare suze i reče utješno: »Čekaj, bako, ja ću sve kazati djedu, on će znati kako da osvijetli kuću, a i popravit će je tako da se ne sruši.«

Baka je šutjela, a Heidi joj poče živahno pripovijedati o životu s djedom, o danima na pašnjaku, o sadanjem zimovanju i o tome što sve djed umije načiniti od drveta. Klupe i stolice, i lijepe jasle za sijeno Labudici i Mrkuši, novu veliku vjedricu za kupanje ljeti, kao i novu zdjelicu za mlijeko i žlicu. Heidi je sve življe opisivala te lijepe predmete koji se rađaju iz komada drveta, a pričala je i o tome kako stoji kraj djeda i promatra ga kako radi, pa će i sama jednog dana to moći. Baka je pažljivo slušala i samo bi od vremena do vremena pripomenula: »Čuješ li, Brigito? Čuješ što mala priča o Čiči?«

Odjednom pripovijedanje prekide lupa na vratima i u sobicu upade Petar, ali kad opazi Heidi, zastade i raskolači oči; no lice mu poprimi ljubazan izraz kad mu ona doviknu: »Dobra večer, Petre!«

»Je li moguće da se već vratio iz škole?«, poviče baka iznenađeno. »Već mi godinama ni jedno poslije podne nije tako brzo prošlo. Dobra večer, Petre. Kako je s čitanjem?«

»Sve jednako«, odvrati Petar.

»Ah, tako«, starica će blago uzdišući. »Mislila sam da će s vremenom biti bolje jer ćeš u veljači već imati dvanaest godina.«

»A što to treba biti bolje, bako?«, radoznalo će Heidi.

»Mislila sam da će nešto naučiti«, reče starica, »naime, da će naučiti čitati. Na polici imam staru pjesmaricu, u njoj ima lijepih pjesama. Već ih odavno nisam čula, a mnoge sam i zaboravila. Nadala sam se da će mi Petar, kad nauči čitati, pročitati pokoju pjesmu. Ali on to ne može, preteško mu je.«

»Mislim da treba upaliti svijeću, posve se smrklo«, reče Petrova majka koja je i dalje marljivo krpala prsluk. »I meni je ovo popodne prošlo a da ni sama ne znam kako.«

Heidi skoči sa stoličice, pruži žurno ruku i reče »Laku noć, bako. Moram odmah kući jer se smrkava. I redom pruži ruku Petru, pa njegovoj majci, a zatim se uputi prema vratima. Baka za njom zabrinuto vikne: »Čekaj, Heidi! Ne možeš tako sama. Petar će s tobom, čuješ li? I pazi na dijete, Petre, da ne bi palo, i ne zastajkuj da ne ozebe, čuješ li? Ima li Heidi debeli rubac oko vrata?«

»Uopće nemam rupca«, doviknu joj Heidi, »ali se neću smrznuti.« I govoreći to, tako okretno šmugne kroz vrata da ju je Petar jedva stigao. Ali baka zakuka: »Trči za njom, Brigito, trči! Dijete će se smrznuti, ta noć je, uzmi moj rubac i požuri.« Brigita posluša. No jedva što djeca odmakoše nekoliko koraka uz brijeg, spaziše djeda kako silazi i krepkim koracima stiže pred njih.

»Tako i treba, Heidi, održala si riječ«, reče on, zavije malu u njezin pokrivač, uze je u naručje i krene uz planinu. Brigita je još mogla vidjeti kako je starac dobro umotao dijete, uzeo ga na ruke i krenuo kući. Vrati se s Petrom u kolibu i, čudeći se, ispripovijeda baki što je vidjela. I starica se čudila i neprestano ponavljala: »Hvala Bogu što je tako dobar djetetu, hvala Bogu. Samo da je još koji put pusti da mi dođe. Tako me razveselila! Kako samo ima dobro srce i kako zna zabaviti svojim čavrljanjem.« I starica se još dugo radovala, a kad je pošla u postelju svejednako je ponavljala: »Samo da mi opet dođe. Sad

imam još nešto na svijetu čemu se mogu radovati.« Brigita potvrdi staričine riječi, a i Petar je kimao glavom i razvlačeći usta zadovoljno govorio: »Znao sam ja to.«

Međutim je Heidi bez prestanka čavrljala u svojoj vreći, no kako joj glas nije mogao prodrijeti kroz osmerostruki omotač, djed nije razumio ni riječi, pa reče: »Pričekaj malo, dok ne dođemo kući. Tamo ćeš mi sve kazati.«

Čim je stigao gore, ušao u kolibu i skinuo s Heidi pokrivač, ona reče: »Djede, sutra moramo ponijeti čekić i velike čavle, pa ćemo pribiti kapak na bakinu prozoru, a osim tog jednog moramo zabiti još mnogo čavala jer kod nje škripi, klopoće i lomi se.«

»Moramo? Zar baš moramo? Tko ti je to kazao?«, pitao je djed. »Nitko mi nije kazao, to sama znam«, odvrati Heidi, »jer koliba im je trošna, pa kad baka noću ne može spavati, boji se i plaši i misli da će im se sve srušiti na glavu. Baki nitko ne može pomoći da progleda, ona ni ne zna kako bi se to moglo, ali ti ćeš već nešto smisliti. Pomisli samo kako mora da je tužno uvijek biti u mraku, a onda još i strahovati. A nitko osim tebe ne može joj pomoći. Sutra ćemo otići k njoj, je li da hoćemo?«

Heidi se pripila uz djeda i gledala ga je s čvrstim pouzdanjem. Starac ju je časak promatrao, a onda reče: »Da, Heidi, uredit ćemo da kod bake više ne lupa, to možemo. Sutra ćemo to napraviti.«

Heidi je od radosti skakala po čitavoj kolibi i veselo ponavljala: »Sutra ćemo! Sutra ćemo!«

Djed je održao riječ. Sutradan popodne odsanjkali su se do bakine kolibe. Kao i dan prije, spusti djed Heidi pred vrata i reče: »Uđi sad, a kad se počne smrkavati, iziđi.« Metne pokrivač na saonice i uputi se obići kolibu.

Tek što je Heidi otvorila vrata i banula u sobu, već je baka kliknula: »Evo nam malene! Došla je!« I od radosti ispusti iz ruke predivo, zaustavi kolovrat i ispruži obje ruke prema Heidi. Djevojčica joj pritrča, primače nisku stoličicu, sjedne i odmah poče pripovijedati o mnogim stvarima i štošta pitati. No odjednom koliba odjeknu od snažnih udaraca, tako da se starica strese od straha i skoro prevrnu kolovrat. Dršćući ona vikne: »Ah, Bože, sve će se srušiti.« Heidi je čvrsto uhvati za ruku i stane je tješiti: »Ne boj se, bako. To je djed sa svojim čekićem. Sve će čvrsto pribiti, pa se više nećeš morati plašiti.«

»Ah, zar je to moguće? Je li tako nešto moguće? Ipak nas dragi Bog nije sasvim zaboravio«, vikne starica. »Čuješ li, Brigito, čuješ li? To je doista čekić. Iziđi, Brigito, pa ako je to Čiča s planine, kaži mu neka dođe na časak k meni da mu zahvalim.«

Brigita izađe. Čiča je baš svom snagom zabijao u brvno nove klinove. Brigita mu pristupi i reče: »Dobra večer, Čiča. Majka i ja želimo vam zahvaliti što nam hoćete pomoći, a majka bi vam se htjela posebno zahvaliti, nitko nam to ne bi učinio, pa smo mislile...«

»Ne pričaj toliko«, prekine je starac. »Dobro ja znam što vi mislite o Čiči s planine. Idi unutra, ja ću već vidjeti gdje treba što popraviti.«

Brigita odmah posluša, jer je Čiča govorio tako da mu se nisi mogao protiviti. Kuckao je i zakivao po čitavoj kućici, popeo se zatim i na krov, zabijao dalje, sve dok nije zabio i posljednji čavao što ga je bio ponio. U međuvremenu se već spustio mrak, i tek što bijaše sišao i dovukao saonice, izašla je Heidi iz kolibice, a djed ju je odmah, baš kao i jučer, umotao u vreću i uzeo za jednu ruku, dok je drugom vukao saonice jer je znao da bi s Heidi, kad bi sama na njima sjedila, pokrivač spuznuo i ona se smrzla.

Tako prođe zima. U neveselu životu slijepe starice poslije dugih godina pojavila se radost i dani joj više ne bijahu onako dugi i mračni, niti su nalikovali jedan drugom, jer je sad uvijek nešto očekivala. Već bi ranog jutra osluškivala ne bi li čula Heidine korake, pa kad bi se ona najzad otvorila i malena skakućući ušla u sobu, radosno bi uzviknula: »Hvala Bogu, evo je!« Heidi bi sjela uza nju pa veselo ćeretala i pripovijedala o svemu što je znala, a starica se tako dobro osjećala da ne bi ni opazila kako vrijeme brzo prolazi. Nijednom nije pitala: »Brigito, zar još nije prošao dan?«, kako je to prije često činila, već bi svaki put kad bi Heidi za sobom zatvorila vrata, kazala: »Kako je dan kratak! Zar ne, Brigito?« A Brigita bi odgovarala: »Da, zaista mi se čini da smo malo prije sklonili tanjure od ručka.«

»Daj, Bože, da malena uvijek bude zdrava, a Čiča dobre volje«, ponavljala bi starica. »Ima li mala zdravu boju, Brigito?«

»Zdrava je kao jabuka«, redovito bi odgovarala Brigita.

Heidi je voljela baku i kad bi pomislila da baki nitko, pa ni djed, ne može povratiti vid, obuzela bi je velika tuga. Starica bi joj tada govorila da od te nevolje najmanje trpi kad je ona kraj nje, i zato joj je Heidi saonicama dolazila svakog lijepog zimskog dana. Ništa ne pitajući, djed bi svaki put ponio čekić i drugi alat i mnoga je popodneva proveo obilazeći staričinu kolibu i popravljajući je. Sad noću ništa nije lupalo i kloparalo, a starica je govorila da odavno zimi nije tako dobro spavala i da to Čiči nikad neće zaboraviti.

Peto poglavlje:

Dolazi posjeta, a zatim još jedna s većim posljedicama

Zima je brzo prošla, a veselo ljeto još brže, pa se i nova zima već bližila kraju. Heidi je bila sretna i vesela kao ptica na grani i svaki se dan radovala proljeću, kad topli fen šumi kroz jele i otapa snijeg, a jarko sunce mami plave i žute cvjetiće. Vratit će se dani na pašnjaku, koji su za Heidi bili nešto najljepše na svijetu. Sada je Heidi bila u osmoj godini. Od djeda je naučila mnoga umijeća: s kozama je znala postupati kao malo tko, i Labudica i Mrkuša trčale su za njom poput vjernih pasa i meketale od radosti čim bi čule njezin glas. Te zime Petar je već dva puta donio Čiči poziv od učitelja iz Selca da dijete koje je kod njega upiše u školu, što je trebalo učiniti već prošle zime. Čiča je oba puta poručio učitelju da zna gdje će ga naći, ako mu ima što reći, a on dijete ne da u školu. Petar je Čičin odgovor doslovce prenio učitelju.

Kad je ožujsko sunce otopilo snijeg na obroncima i kad su procvale visibabe, a jele u dolini i na planini stresle snježno breme i grane im opet veselo zavijorile, Heidi je radosno trčala od kuće do pojate, zatim pod jele, pa opet u kuću djedu da mu javi kako se ledina pod drvećem sve više zeleni, da bi odmah ponovo izletjela da opet pogleda, jer nije mogla dočekati da se sve zazeleni i da se zeleno i cvjetno ljeto u svom sjaju ponovo vrati na planinu. Kad je tako jednog sunčanog ožujskog jutra trčkarala tamo-amo i valjda već po deseti put preskočila kućni prag, naglo se zaustavila i od straha umalo što nije pala na leđa, jer se nenadano našla pred nekim starim gospodinom koji ju je ozbiljno gledao, pa kad vidje koliko se malena prestrašila, prijazno joj kazao: »Ne boj se, ja volim djecu Daj mi ruku. Jesi li ti Heidi? Gdje ti je djed?«

»Sjedi za stolom i od drveta pravi okrugle žlice«, odgovori Heidi i otvori vrata.

Bijaše to stari župnik iz Selca koji je odavno poznavao Čiču. On uđe u kolibu, priđe starcu nagnutom nad svoju rezbariju i reče: »Dobro jutro, susjede!«

Ovaj, iznenađen, diže pogled, ustane i odgovori: »Dobro jutro, gospodine župniče.« Stavljajući stolicu preda nj, nastavi: »Ako gospodinu župniku ne smeta drvena stolica, evo je.«

Župnik sjedne. »Dugo vas već nisam vidio, susjede«, poče.

»Ni ja gospodina župnika«, glasio je odgovor.

»Dolazim s vama o nečem porazgovarati«, poče opet župnik. »Čini mi se da slutite o čemu se želim s vama sporazumjeti, a ja želim čuti što ste vi naumili.«

Župnik ušuti i pogleda djevojčicu koja je stajala na vratima i pažljivo ga promatrala.

»Idi kozama, Heidi«, reče djed. »Možeš ponijeti malo soli pa ostani kod njih dok ja ne dođem.«

Heidi se odmah izgubi.

»Dijete je trebalo poći u školu već prije godinu dana, a ove zime svakako mora«, nastavi župnik. »Učitelj vas je opominjao, no vi mu niste ništa odgovorili. Što namjeravate s djetetom, susjede?«

»Neću ga slati u školu«, odgovori Čiča.

Župnik je začuđeno gledao u starca koji je sjedio na klupi nepopustljiva izraza lica i prekriživši ruke.

»Što će biti s djetetom?«, upita župnik ponovo.

»Ništa, rast će i razvijati se s kozama i pticama. S njima mu je dobro i od njih neće ništa rđavo naučiti.«

»Ali dijete nije ni koza ni ptica, ono je ljudsko biće. Ako od tih svojih drugova ne nauči ništa rđavo, neće od njih naučiti niti išta drugo. No dijete treba učiti. Krajnje je vrijeme. Došao sam, dragi susjede, da vam prijateljski savjetujem da se predomislite i da se još ovog ljeta odlučite. Neka ovo bude posljednja zima koju dijete provodi ne učeći. Iduće će zime u školu i to svaki dan.«

»To neću, gospodine župniče«, nepokolebljivo će starac.

»Mislite li vi zbilja da nema načina da vas urazumimo ako ustrajete pri svojoj nerazumnoj odluci?«, reče župnik sada nešto odlučnije. »Ta vi ste putovali po svijetu i mnogo toga vidjeli i naučili. Očekivao sam, susjede, da ćete biti razumniji.«

»Tako, dakle«, reče starac, a glas mu je odavao unutarnji nemir. »Misli li gospodin župnik da ću ja na zimu svakog studenog jutra slati nježno dijete da dva sata kroz snijeg i mećavu silazi niz planinu, a uvečer se vraća, ponekad i po nevremenu u kojem bi vjetar i snijeg zatrpali odraslog? I to dijete kao što je ovo? Možda se gospodin župnik još sjeća njegove majke Adelheid koja je bila mjesečarka, a imala je i napade. Zar da i dijete od napora tako oboli? Neka me samo netko pokuša prisiliti. Ići ću na sve sudove, pa da vidim tko će me na to natjerati!«

»Imate posve pravo, susjede«, reče župnik prijateljski. »Bilo bi zaista nemoguće odavde slati dijete u školu. Vidim da vam je ono priraslo srcu, pa njega radi učinite ono što ste već odavno trebali učiniti. Dođite u Selce opet živjeti s ljudima. Ta kakav je to život? Provodite dana u samoći, ogorčeni na Boga i ljude. A da vam se nešto dogodi, tko bi vam pritekao u pomoć? Čudim se kako se ne smrznete u svojoj kolibi i kako sve to podnosi ovo nježno dijete.«

»U djeteta je mlada krv, a ima i topao pokrivač. To trebate znati, gospodine župniče. A trebate znati i to da ja znam gdje ima drva i kad je vrijeme da se njima opskrbim. Pogledajte u moju drvarnicu, puna je. U mojoj kolibi vatra se ne gasi cijele zime. A silazak

u selo nije za mene, ljudi me preziru, a i ja njih. Najbolje je da i oni i ja ostanemo gdje jesmo. Tako je bolje i za mene i za njih.«

»Ne, ne, nije tako«, župnik će srdačno. »Ljudi dolje ne preziru vas baš toliko. Poslušajte me, susjede! Nastojte se pomiriti s Bogom, molite ga za oproštenje gdje vam je ono potrebno, a onda dođite pa ćete vidjeti kako će vas ljudi drugačije gledati i kako ćete se među njima dobro osjećati.«

Župnik ustane, pruži starcu ruku i još jednom srdačno ponovi: »Računam s tim, susjede, da ćete iduće zime opet biti među nama, a mi opet stari dobri znanci. Bit će mi žao bude li vas trebalo prisiljavati. Dajte mi ruku i obećajte mi da ćete sići s planine i opet živjeti među nama, pomireni s Bogom i s ljudima!«

Čiča prihvati župnikovu ruku i reče čvrsto i odlučno: »Gospodin župnik je iskren. Ali ja ne mogu učiniti ono što od mene očekuje. Kažem vam jasno i glasno: dijete neću slati u školu i neću sići s planine.«

»Onda neka vam Bog pomogne«, reče župnik i žalostan iziđe iz kolibe, pa niz brijeg prema selu.

Čiča je bio zlovoljan. I kad je Heidi toga popodneva kazala: »Sad ćemo k baki«, kratko je odrezao: »Danas nećemo«. Čitav dan nije progovorio ni riječi, a sutradan kad je Heidi upitala: »Hoćemo li danas k baki«, bio je još kraći i rekao samo: »Vidjet ćemo.« Ali prije nego raspremiše stol poslije objeda, bane u kuću novi poznanik. Bila je to tetka Deta. Imala je lijep šešir s perom i haljinu kojom je za sobom mela sve što je bilo na podu, a ondje je bilo svačega. Čiča je odmjeri od glave do pete, ali ne reče ni riječi. Tetka je namjeravala biti ljubazna, pa odmah stade hvaliti Čiču, govoreći kako Heidi izgleda tako dobro da je gotovo nije mogla prepoznati i da se vidi kako joj kod djeda nije bilo loše. No ona je, veli, uvijek mislila na to da mu djevojčicu jednom skine s vrata, jer zna da mu ona smeta, ali je onaj put nije imala gdje ostaviti. Odonda je danju i noću razbijala glavu kamo da je smjesti, pa je stoga danas došla, jer je iznenada saznala za mjesto gdje bi Heidi bila sretna, i čim je to čula, odmah se raspitala ne mogavši vjerovati rođenim ušima, i sad može pouzdano tvrditi da je sve što je čula istina i da će Heidi tamo biti sretna kao rijetko koje dijete. Veoma bogati rođaci njezinih gospodara koji žive u jednoj od najljepših kuća u čitavom Frankfurtu imaju kćer jedinicu, ne baš najzdraviju i vezanu za stolicu na kotačima, djevojčicu koja je stoga osamljena, a mora i sama učiti kod kućnog učitelja, što joj veoma dosadno: zato već odavno želi družicu i tako su o tome govorili s njezinim gospodarima kako bi se mogla naći takva djevojčica kakvu je opisala. Ona je naglasila da bi za družicu željeli djevojčicu dobru i čestitu kakva se ne sreće svakog dana, a ona je odmah pomislila na Heidi i smjesta se uputila domaćici pa joj ispripovijedala sve o Heidi, osobito o njezinoj dobroj naravi, i domaćica je odmah pristala. Da, naprosto se ne može ni zamisliti kakva sreća i blagostanje čekaju Heidi, jer kad već jednom bude tamo pa je ti ljudi zavole i kad bi se – ne daj Bože – njihovoj kćerkici nešto dogodilo – ne zna čovjek što nosi dan, a što noć... ti bi ljudi, dakle, ostali bez djeteta, i moglo bi se dogoditi da Heidi...

»Hoćeš li već jednom umuknuti?«, presječe je Čiča, koji za sve to vrijeme nije izustio ni riječi.

»Ih«, odvrati Deta zabacivši glavu, »držite se kao da vam pričam obične trice, a vjerujem da u čitavom Prättigauu nema toga tko ne bi zahvaljivao Bogu kad bih mu donijela vijest koju vama donosim.«

»Nosi je kome hoćeš. Ja o tome ne želim ništa znati«, suho će Čiča.

Ali sad Deta plane kao vatra pa cikne: »Ako vi, Čiča, tako mislite, onda ću i ja vama u brk reći što mislim. Heidi je sada osma godina, a vi je ne šaljete ni u školu ni u crkvu, to su mi kazali dolje u Selcu, a ona je dijete moje jedine sestre. Ja sam za nju odgovorna, i kad se dijete može usrećiti, kao sada Heidi, onda mu na put stati može samo netko tko ne mari ni za koga i koji nikome ne želi dobro. Ali ja neću popustiti, to vam otvoreno kažem, svi su na mojoj strani i u čitavom Selcu nema nikoga tko mi ne bi pomogao, jer nema čovjeka koji nije protiv vas, a ako možda hoćete da dođe do suda, dobro razmislite, jer znajte ima stvari koje ne biste rado čuli, a kad se jednom ima posla sa sudom, štošta se dade iščeprkati, čak i ono o čemu nitko više i ne misli.«

»Umukni«, zagrmi Čiča sijevajući očima. »Uzmi je i vodi kamo hoćeš i ne dolazi mi s njom više pred oči, neću da je vidim s perom na šeširu, niti da iz njenih ustiju čujem riječi kao što su tvoje!«

I starac velikim koracima iziđe iz kolibe.

»Razljutila si djeda«, reče Heidi strijeljajući tetku svojim crnim očima.

»On će se već udobrovoljiti. A sad hajde«, reče Deta. »Gdje su ti haljine?«

»Ne idem«, odsiječe Heidi.

»Što kažeš?«, plane tetka, ali se odmah popravi pa nastavi napola ljubazno, napola ljutito: »Hajde, hajde, ne možeš ni zamisliti kako će ti tamo biti dobro.« Priđe ormaru, pokupi Heidine stvari i spakira ih. »Tako, hajde sada, uzmi svoj šeširić. Istina, nije baš lijep, ali je zasad dobar, pa da krenemo.«

»Ja ne idem«, ponovi Heidi.

»Ne budi glupa i tvrdoglava kao koza. Od njih si, valjda, to i naučila! Vidiš, i djed je sada ljut. Čula si kako je kazao da mu ne dolazimo pred oči. On želi da pođeš sa mnom, pa ga sad nemoj više ljutiti. A da znaš kako je lijepo u Frankfurtu i što ćeš sve tamo vidjeti! Ako ti se ne svidi, možeš se vratiti, a i djed će se dotle smiriti.«

»Mogu li se još večeras vratiti kući?«, upita Heidi.

»Koješta, hajde već jednom! Kući ćeš moći kad god zaželiš. Danas idemo dolje u Mayenfeld, a sutra ćemo rano sjesti na vlak, a vlakom si u trenu opet kod kuće jer juri kao da ima krila.«

I tetka Deta jednom rukom zgrabi zavežljaj s haljinama, a drugom Heidi, pa pođoše niz brijeg.

Kako još nije bilo vrijeme paše, Petar je svaki dan išao u Selce u školu, ili je barem trebao u nju ići, ali on bi često izostajao jer je mislio da ne vrijedi ići u školu kad čitanje nije potrebno, a lunjanje i potraga za ljeskovim šibljem su i potrebni i korisni. I tako je upravo bio kraj svoje kolibe, a uspjeh njegovih dnevnih napora bijaše očevidan, jer je na plećima nosio veliki tovar dugog, debelog ljeskovog pruća. On stane i zabulji se u dvije pojave koje su mu dolazile u susret. Kad su mu se približile, on im dovikne: »Kamo ćeš?«

»Moram s tetkom skočiti u Frankfurt«, odgovori Heidi, »ali ću se prije još svratiti baki, ona me čeka.«

»Ama, što ti je dijete? Već je i inače prekasno«, doda tetka žurno i čvrsto uhvati za ruku Heidi, koja se htjela istrgnuti. »Ići ćeš k baki kad se vratiš, a sad hajde.« Govoreći to tetka je vukla Heidi za sobom ne puštajući je, jer se bojala da bi joj kod bake opet moglo pasti na pamet da ostane, a baka bi je u tom mogla još i podržati. Petar upadne u kolibu i cijelim svežnjem pruća nemilice tresne o stol tako da se sve zatreslo, a baka od straha skočila i glasno zavapila. Petar si je morao dati oduška.

»Što je? Što se dogodilo?«, vikne baka prestravljena, a majka koja je sjedila za stolom i od udarca gotovo odletjela, reče Petru prirođenom joj blagošću: »Što ti je, Perice? Zašto tako bjesniš?«

»Zato što je ona odvela Heidi«, objasni Petar.

»Tko, tko? Kamo ju je odvela, Perice?«, zapita baka s novim strahom, ali brzo shvati što se dogodilo, jer joj je kći čas prije kazala da je vidjela kako se Deta penje Čiči na planinu. Dršćući od žurbe, otvori baka i prozor i počne vikati glasom koji je preklinjao: »Deto, Deto, ne odvodi nam djevojčicu. Nemoj nam odvesti Heidi.« Deta i Heidi čule su njezin glas, i Deta je naslutila što baka dovikuje pa je još jače stegnula Heidinu ruku i potrčala što je brže mogla. Heidi se otimala govoreći: »Baka me zove, hoću k njoj!«

No tetka baš to nije htjela, umirivala je i požurivala dijete da ne zakasne jer im sutra valja dalje putovati. Heidi će vidjeti kako će joj se u Frankfurtu dopasti, tako da se više ni neće htjeti vratiti. Bude li to ipak željela, nitko je neće zadržavati, i ne samo to, nego će moći baki donijeti nešto lijepo da je razveseli. To se je Heidi svidjelo pa poče trčati ne odupirući se.

»Što bih mogla ponijeti baki?«, upita nakon nekog vremena.

»Nešto fino«, odgovori tetka. »Bijele, mekane žemičke razveselit će baku, ta znaš i sama da više ne može jesti tvrdi crni kruh.«

»Istina, uvijek ga daje Petru i kaže: 'ovo je za mene pretvrdo'. To sam vidjela svojim očima«, potvrdi Heidi. »Zato ćemo se, teta Deto, požuriti, pa da još danas stignemo u Frankfurt i da se ja onda brzo vratim sa žemičkama.«

Heidi je sad tako jurila da ju je tetka, noseći zavežljaj, jedva stizala. Ali joj je to što su se tako žurile odgovaralo, jer je htjela da što prije prođu kroz Selce, kućama kojima su se već približavale, da izbjegne zaustavljanja i pitanja koja bi mogla potaći Heidi da se predomisli. Tako je odlučno trčala, a dijete ju je tako snažno vuklo za ruku, da su svi

mogli vidjeti kako se Deta žuri samo zbog male. Na sva pitanja i dozivanja s mnogih prozora i vratiju, jednako je odgovarala: »Pa vidite da se ne mogu zadržavati. Djetetu se žuri, a treba još daleko putovati.«

»Vodiš li je sa sobom?« »Je li pobjegla od Čiče s planine?« »Pravo je čudo što je još živa, pa još ima tako rumene obraze«, čulo se sa svih strana, i Deti je bilo drago što je mogla proći ne zaustavljajući se, što nikome nije morala ništa objašnjavati i što je i Heidi šutjela i gotovo trčala.

Od tog dana Čiča je, kad bi sišao s planine, prolazio kroz Selce mrk i natmuren kao nikada prije. Nikoga nije pozdravljao i s torbom punom kozjeg sira na leđima, s golemim štapom u ruci i stisnutim čupavim obrvama, izgledao je tako prijeteći da su žene opominjale djecu: »Čuvajte se! Bježite Čiči s puta, inače može biti zla!«

Starac nije ni sa kim razgovarao, samo bi prošao kroz Selce i uputio se u dolinu gdje je prodavao sir, a kupovao kruh i meso. Dok bi tako prolazio selom, ljudi bi se skupljali i razgovarali o njemu, a svaki bi dodao nešto svoje: kako je još više podivljao i kako sad nikome ne otpozdravlja, a slagali su se u tome da je sreća što je dijete otišlo od njega. Ta svojim su očima vidjeli kako se žurilo kao da se boji da ga starac ne sustigne i ne vrati na planinu.

Jedino je slijepa baka postojano branila Čiču, i kad bi god netko došao k njoj da naruči pređu ili uzme gotov konac, svakom bi pričala kako je Čiča prema djevojčici bio dobar i brižan, i kako je mnogo pomogao i njoj samoj i njezinoj kćeri popravivši im kolibu, koja bi se sigurno srušila da on mnoga popodneva nije proveo popravljajući je.

To se razglasilo i po samom Selcu, ali mnogi koji su to čuli rekoše da je baka prestara pa mnogo toga ne shvaća jer ne vidi, a vjerojatno i čuje slabo.

Čiča s planine nije se više pojavljivao u blizini kozareve kolibe; sva sreća što ju je prije popravio. Dani slijepe bake opet su počinjali uzdasima i nijedan ne bi prošao, a da ne bi kazala jadikujući: »Ah, s onim djetetom otišla nam je sva radost i sve dobro pa su nam dani opet prazni. Da mi je samo još jednom čuti Heidi prije negoli što umrem.«

Šesto poglavlje:

Novo poglavlje i same novosti

U Frankfurtu, u kući gospodina Sesemanna, njegova kćerkica Klara po čitave dane sjedi u udobnoj bolesničkoj stolici u kojoj se može voziti iz sobe u sobu. Sad je sjedila u takozvanoj biblioteci smještenoj pored velike blagovaonice, gdje su naokolo raznovrsni predmeti koji su prostoriju činili udobnom i ukazivali na to da su ukućani ondje obično provodili dan. Po velikom lijepom ormaru za knjige sa staklenim vratima moglo se pogoditi zašto je soba dobila takovo ime, a i to da je uzetoj Klari služila kao učionica.

Uzanog blijedog lica iz kojeg su gledala dva blaga modra oka u tom času uperena u veliku zidnu uru, koja danas kao da je išla osobito sporo, Klara, inače gotovo uvijek spokojna, upitala je sad prilično nestrpljivo: »Zar još nije vrijeme, gospođice Rottenmeier?«

Gospođica Rottenmeier sjedila je za stolićem uspravno kao svijeća i vezla. Na sebi je imala haljetak s visokim ovratnikom koji je njenoj osobi davao neki svečan izgled, pojačan kupolom od kose na njezinoj glavi. Ona je već nekoliko godina, otkad je umrla gospođa Sesemann, vodila kućanstvo i nadzirala svu poslugu. Gospodin je Sesemann često bio na putu pa joj je povjerio cijelu kuću, pod uvjetom da se u svemu poštuju želje njegove kćerkice i da se ne čini ništa što ona ne želi.

Baš u trenutku kad je Klara po drugi put pitala gospođicu Rottenmeier zašto putnici već ne stižu, stajala je pred kućnim vratima Deta držeći Heidi za ruku i pitala kočijaša Johanna, koji upravo bijaše sišao s kola, smije li tako kasno uznemiravati gospođicu Rottenmeier.

»Što se to mene tiče?«, progunđa kočijaš. »Zazvonite u hodniku Sebastianu da siđe.«

Deta posluša i niza stepenice siđe kućni sluga s velikim okruglim pucetima na livreji[11] i gotovo isto tako velikim okruglim očima.

»Htjela sam pitati smijem li u ovo doba smetati gospođicu Rottenmeier«, zausti opet Deta.

---

[11] *livreja* (franc.) – uniforma osobita kroja kakvu nosi posluga, vratari i sl. u otmjenijim kućama.

»Što se to mene tiče?«, uzvrati sluga. »Zazvonite sobarici Tinette na ono drugo zvonce.« I rekavši to, Sebastian nestane.

Deta opet pozvoni. Sad se na vrhu stepeništa pojavi djevojka Tinette sa bijelom kao snijeg kapicom na glavi i podrugljivim osmjehom na licu.

»Što želite?«, upita ne silazeći. Deta ponovi pitanje. Tinette nestade, ali se začas vrati i dovikne: »Očekuju vas.«

Deta pođe uza stepenice vodeći Heidi za ruku, pa slijedeći Tinette stupi u biblioteku. Tu učtivo stane na vratima držeći djevojčicu i dalje čvrsto za ruku, jer se bojala da bi ona u toj sasvim nepoznatoj kući mogla učiniti nešto nezgodno.

Gospođica Rottenmeier lagano se diže sa stolice i priđe izbliza promotriti buduću družicu gospodareve kćeri. Činilo se da nije bila zadovoljna. Heidi je na sebi imala jednostavnu pamučnu suknjicu, a na glavi stari izgužvani slamni šeširu Bezazleno je virila ispod njega, i ne skrivajući čuđenje, promatrala kulu od kose na glavi gospođice Rottenmeier.

»Kako se zoveš?«, upita je ova pošto ju je nekoliko časaka ispitivački promatrala.

»Heidi«, odgovori djevojčica jasnim i zvučnim glasom ne skidajući od nje očiju.

»Kako? Kakvo je to ime? Tako te nisu mogli krstiti. Kakovo si ime dobila na krštenju?«, pitala je gospođica Rottenmeier dalje.

»Ja se toga ne sjećam«, odvrati Heidi.

»I to mi je neki odgovor«, gospođica će Rottenmeier mašući glavom. »Deto, je li ovo dijete tupo ili drsko?«

»S vašim dopuštenjem, ja ću govoriti umjesto nje jer ona je još veoma neiskusna«, reče Deta gurnuvši prije toga Heidi zbog njenog neumjesnog odgovora, »nije ona tupa, a još manje drska, samo uvijek kaže ono što misli. Danas je prvi put u gospodskoj kući i ne zna se fino ponašati. Ali u nje je dobra volja da nauči, samo ako gospođa bude imala s njom strpljenja. Na krštenju je dobila ime Adelheid kao i majka joj, moja pokojna sestra.«

»No dobro, to se ime ipak može izgovoriti«, primijeti gospođica Rottenmeier. »Ali moram vam reći, Deto, da mi se djevojčica čini neobična za svoje godine. Ja sam vam kazala da družica gospođice Klare treba biti njezinih godina, kako bi s njom mogla učiti, a i inače dijeliti sve obaveze. Gospođica je Klara napunila dvanaestu, a koliko je godina ovoj djevojčici?«

»S gospođinim dopuštenjem«, Deta će glagoljivo, »ni ja sama ne znam točno koliko joj je godina. Ona jest nešto mlađa, ali ne mnogo. Ne mogu vam točno kazati, bit će da joj je deset, a možda i nešto više.«

»Djed je rekao da imam osam godina«, objasni Heidi. Tetka je opet gurnu, ali budući da Heidi nije slutila zašto, nije se nimalo zbunila.

»Što? Tek osam godina?«, drekne gospođica Rottenmeier srdito. »Četiri godine mlađa! Što to treba značiti? Pa što si učila? Kakve si knjige imala?«

»Nikakve«, odgovori Heidi.

»Kako? Kako? Kako si onda učila čitati?«, pitala je gospođa dalje.

»Nisam učila čitati, a nije ni Petar«, izvještavala je dalje Heidi.

»Neka nam se Bog smiluje, pa ti ne znaš čitati! Zar zbilja ne znaš čitati?«, vikne gospođica Rottenmeier zaprepašteno. »Je li to moguće? Pa što si učila? Kakve si knjige imala?«

»Ništa«, reče Heidi pravu istinu.

»Deta«, gospođica će Rottenmeier nakon nekoliko časaka koliko joj je trebalo da se snađe i pribere od čuda, »sve to nije onako kao što smo se dogovorile. Kako ste mi mogli dovesti ovo stvorenje?« Ali Deta se nije dala zbuniti, nego hrabro odgovori: »S gospođinim dopuštenjem, djevojčica je upravo onakva, mislim, kakvu vi želite. Gospođa mi je opisala kakva djevojčica treba biti, pomalo neobična, a ne kao druge, pa sam uzela ovu jer one veće u nas nisu više tako neobične, misleći da ova savršeno odgovara vašem opisu. No sad moram ići, jer me moja gospoda čekaju, ali ću, ako mi oni dopuste, uskoro opet doći da vidim kako se dijete snašlo u vašoj kući.« I rekavši to Deta se nakloni i izađe iz sobe, pa brzim koracima pojuri niz stepenice. Gospođica Rottenmeier stajala je trenutak, a onda potrči za njom. Sjetila se da mora s njom razgovarati još o mnogo čemu, ako doista misli djevojčicu zadržati u kući, a sad je dijete već bilo tu, i kako je gospođica Rottenmeier opazila, tetka je čvrsto odlučila da ga tu i ostavi.

Heidi je i dalje stajala na vratima na istom onom mjestu gdje je stajala kad je ušla u sobu. Dotle je Klara šuteći sve promatrala sa svoje stolice. Sada domahne Heidi: »Dođi bliže.«

»Što ti je milije, da se zoveš Heidi ili Adelheid?«, upita je Klara.

»Zovem se Heidi i nikako drugačije«, glasio je Heidin odgovor.

»Onda ću te tako zvati«, reče Klara. »Sviđa mi se tvoje ime. Nikad nisam čula to ime, ni vidjela dijete kao što si ti. Je si li uvijek imala tako kratku kovrčavu kosu?«

»Mislim da jesam«, odgovori Heidi.

»Jesi li rado došla u Frankfurt?«, produži Klara.

»Nisam, ali sutra se vraćam kući i nosim baki žemičke«, objasni Heidi.

»Baš si ti zanimljivo dijete«, uzvikne Klara. »U Frankfurt su te doveli baš zbog toga da ostaneš kod nas i da sa mnom učiš. Sad će biti veselo, jer ti još ne znaš čitati, pa će satovi učenja biti drugačiji nego dosad. Inače je često veoma dosadno i jutro se zna beskrajno otegnuti. Svako prijepodne u deset sati dolazi gospodin učitelj, pa počinje obuka koja traje sve do dva sata, a to je tako dugo. Gospodin učitelj poneki put prinese knjigu posve blizu licu kao da je odjednom postao kratkovidan, no on to čini samo zato da prikrije zijevanje, a i gospođica Rottenmeier katkad izvadi svoj veliki džepni rubac, drži ga pred licem i pretvara se da ju je ražalostilo ono što smo čitali. No ja dobro znam da i ona iza rupca zijeva. Onda i mene spopadne zijevanje, ali ga moram gutati, jer zijevnem li samo jedanput, dojuri ona s ribljim uljem i kaže da sam opet slaba, a riblje je

ulje najstrašnija stvar i stoga radije gutam zijevanje. Sad će biti mnogo zabavnije, jer ću slušati kako ti učiš čitati.« Heidi zabrinuto odmahne glavom kad je čula riječ čitanje.

»Da, da, Heidi, jasno je da moraš naučiti čitati, to svi moraju, a gospodin učitelj je dobar, nikad se ne ljuti i sve rastumači. Ali kad on nešto tumači, ništa ga ne razumiješ. Tada moraš čekati i šutjeti, inače će ti on toliko tumačiti da ćeš još manje razumjeti. No kasnije kad već nešto naučiš i to znaš, već ćeš shvatiti što je on mislio.«

U sobu se vrati gospođica Rottenmeier. Nije mogla dozvati Detu, pa stoga bijaše očigledno uzrujana jer joj nije uspjelo Deti dovoljno upečatljivo objasniti što sve nije onako kao što su se dogovorile. I kako sad nije znala što da radi da bi razmrsila ono što je sama zapetljala, bila je još uzbuđenija. Šetala se iz biblioteke u blagovaonicu, pa opet u biblioteku i natrag u blagovaonicu, gdje izgrdi Sebastiana koji je svojim okruglim očima zamišljeno promatrao prostrt stol da provjeri nije li što zaboravio.

»Sutra možete nastaviti svoje duboko razmišljanje, a sad gledajte da večeramo.«

To rekavši, projuri mimo Sebastiana, pa onda nimalo ljubaznim glasom pozva Tinette koja dotapka još sitnijim koracima nego obično i stade pred nju s tako podrugljivim licem da se čak ni gospođica Rottenmeier nije usudila izgrditi je, tako da se u sebi grizla još više.

»Treba urediti sobu za djevojčicu«, reče gospođica Rottenmeier s mukom se savlađujući. »Ondje je već sve pripravljeno, treba samo obrisati prašinu!«

»I to mi je vrijedno truda«, Tinette će podrugljivo pa se udalji.

Za to je vrijeme Sebastian otvorio dvokrilna vrata koja vode u biblioteku, a to je učinio s prilično buke jer je bio srdit, ali se pred gospođicom Rottenmeier nije usudio riječima izraziti svoj gnjev. Zatim je bez žurbe ušao u biblioteku da doveze Klaru. Kad je htio pokrenuti bolesničku stolicu, Heidi stane pred njega i uze ga netremice promatrati. On to opazi i naglo se trže. »Što je to na meni tako neobično?«, otrese se on na nju onako kako sigurno ne bi učinio da je vidio gospođicu Rottenmeier, koja je baš prešla preko praga i ušla u sobu u trenutku kad mu je Heidi odvratila: »Sličan si Petru kozaru.«

Gospođica Rottenmeier od užasa zalomi rukama, »Je li to moguće«, jeknu ona poluglasno. »Sad još i slugi kaže 'ti'. Nedostaju joj osnovni pojmovi o ponašanju!«

Sebastian dogura stolicu na kotačima, podiže Klaru i posjedne je za stol.

Gospođica Rottenmeier sjedne kraj nje i domahne Heidi da zauzme mjesto preko puta. Za stolom ne bijaše nikog osim njih, pa je bilo mnogo mjesta. Njih su tri sjedile daleko jedna od druge, tako da je Sebastian imao dovoljno mjesta dok ih je obilazio noseći zdjelu s jelom. Pokraj Heidina tanjura ležala je lijepa bijela žemička: dijete joj se obradova. Time što je otkrila da je sličan Petru, Sebastian je izgleda stekao Heidino povjerenje, jer je sjedila mirno kao miš sve dok on nije došao s velikim pladnjem i ponudio joj pržene ribice. Ona pokaza prstom žemičku i zapita: »Mogu li ovo uzeti?« Sebastian kimnu glavom i pritom ispod oka pogleda gospođicu Rottenmeier, jer ga je zanimalo kakav će dojam na nju ostaviti ovo pitanje. Heidi zgrabi žemičku i strpa je u

džep. Dok je posluživao za stolom, Sebastian se nije smio smijati, pa se s mukom suzdrža da ne prasne u smijeh. Nijem i nepomičan, stajao je pred Heidi jer nije smio govoriti, a nije smio ni otići dok se ona ne posluži. Čudeći se Heidi ga je promatrala, a onda upita: »Treba li da jedem i od ovoga?« Sebastian opet kimne. »Pa daj mi onda«, reče Heidi gledajući svoj tanjur. Grimasa na Sebastionovu licu postade očevidna, a pladanj u njegovim rukama poče se opasno tresti.

»Možete pladanj metnuti na stol pa se kasnije vratiti«, strogo će gospođica Rottenmeier. Sebastian odmah iščeznu. »Vidim, Adelheid, da te moram učiti osnovama ponašanja«, nastavi gospođica Rottenmeier duboko uzdahnuvši. »Najprije ću ti pokazati kako za stolom uzima jelo«, i zorno pokaza što Heidi treba učiniti. »A zatim«, nastavi ona, »moram ti reći da kod jela nemaš što razgovarati sa Sebastianom, a inače ćeš mu se obraćati samo onda kad mu imaš nešto zapovjediti ili ga moraš nešto pitati, ali i onda ga ne smiješ osloviti drugačije nego sa 'vi', jesi li razumjela? Da te više nisam čula da mu se drugačije obraćaš. I Tinette ćeš oslovljavati sa 'vi'. Mene ćeš nazivati onako kako si čula da me svi zovu. Kako ćeš zvati Klaru neka ona sama odluči.«

»Zvat će me, naravno, Klara«, reče ona. Sada je slijedio čitav niz pravila o ponašanju, o ustajanju i lijeganju, o ulaženju i izlaženju iz sobe, o održavanju reda, o zatvaranju vrata, i Heidi su se od slušanja sklopile oči jer je jutros ustala prije pet, a poslije toga prevalila dug put. Naslonila se na stolicu i zaspala. Kad je poslije dužeg vremena gospođica Rottenmeier završila svoje upute, ona zaključi: »Misli na to što sam ti kazala, Adelheid. Jesi li sve dobro razumjela?«

»Heidi već odavno spava«, reče Klara veselo jer joj već dugo vremena večera nije bila tako zabavna »Što sve neću doživjeti s ovim djetetom!«, dreknu gospođica Rottenmeier srdito i pozvoni tako žestoko da su Sebastian i Tinette dojurili zajedno. No usprkos svoj toj galami, Heidi se ne probudi i s mukom je razbudiše tek toliko da su je mogli odvesti u njezinu spavaonicu, najprije kroz biblioteku, zatim kroz Klarinu spavaonicu i najzad kroz sobu gospođice Rottenmeier.

Sedmo poglavlje:

Gospođica Rottenmeier provodi nemiran dan

Kad je tog prvog jutra u Frankfurtu Heidi otvorila oči, nije od čuda mogla doći k sebi. Dobro protrlja oči pa još jednom pogleda oko sebe, ali opet vidje isto. Sjedila je u visokoj bijeloj postelji, u velikoj sobi, a sa mjesta odakle je dopirala svjetlost visjele su duge bijele zavjese, kraj njih dva naslonjača presvučena tkaninom s velikim cvjetnim uzorkom, a tako bijaše presvučena i počivaljka pred kojom se nalazio okrugli stol i u kutu umivaonik sa predmetima kakve Heidi nije vidjela nikada u životu. Odjednom joj sine da je u Frankfurtu. Sjeti se jučerašnjeg dana, čak joj padoše na pamet i pouke gospođice Rottenmeier, koliko ih je čula. Skoči s postelje i poče se hitro oblačiti. Zatim otrči do jednog, a onda do drugog prozora. Htjela je vidjeti nebo i zemlju jer se osjećala kao u krletki. Nije mogla razgrnuti zavjese, pa se provukla iza njih da bi došla do prozora. Ali je prozor bio tako visok da ga je Heidi jedva mogla glavom dosegnuti i malo pogledati kroz okno. No ne ugleda što je željela. Opet potrči do drugog prozora, pa se onda opet vrati prvom, ali su joj pred očima uvijek bili zidovi i opet zidovi i prozori. Obuze je strah. Bila je rana zora, jer je Heidi na planini navikla rano ustajati pa istrčati pred kolibu vidjeti je li nebo plavo i je li sunce već ustalo, šume li jele i je li cvijeće već otvorilo oči. Kao ptica koja se prvi put našla u zlatnom kavezu, pa se zalijeće tamo-amo pokušavajući svojim slabašnim ključićem provaliti žice ne bi li uspjela odletjeti u slobodu, i Heidi je trčala od jednog prozora do drugog i uzalud se mučila da ih otvori, jer je vjerovala da bi tada mogla vidjeti i nešto drugo osim zidova i prozora: ta valjda je dolje zemlja i zelena trava i snijeg koji kopni na obroncima planine, a Heidi je čeznula da sve to vidi. No prozori se nisu dali otvoriti ma koliko ih ona vukla i pokušavala odozdo gurnuti prstiće pod okvire da ih pomakne; sve osta nepomično. Kad je uvidjela da su joj svi napori uzaludni, odustane Heidi od svoje namjere i stade razmišljati kako bi bilo da iziđe pred kuću i obiđe je ne bi li došla do tratine, jer sjetila se da je sinoć do kuće došla po samom kamenju.

U taj čas zakuca netko na vrata, Tinette pomoli glavu i kratko reče: »Zajutrak je gotov.«

Heidi nije shvatila da je na taj način zovu na doručak: Tinettino podrugljivo lice izražavalo je više opomenu nego prijateljski poziv, što je Heidi s tog lica jasno pročitala i prema tome se ravnala. Uze klupicu ispod stola, postavi je u kut, sjedne na nju, pa je mirno čekala što će dalje biti. Poslije nekog vremenaraču se nekakva buka. Gospođica Rottenmeier, opet uzbuđena, doviknula je Heidi u sobu: »Što je s tobom, Adelheid? Zar

ne znaš što je to zajutrak? Dođi amo.« To je Heidi razumjela i odmah pošla za njom. U blagovaonici Klara je već sjedila na svom mjestu, ljubazno je pozdravila Heidi, a lice joj je bilo vedrije nego inače, jer je predviđala da će se danas opet štošta dogoditi. Zajutrak proteče mirno, Heidi je posve pristojno grickala svoj kruh s maslacem, a kad su završili, odvezoše Klaru u biblioteku, i gospođica Rottenmeier uputi Heidi da pođe za Klarom i ostane kraj nje dok ne dođe gospodin učitelj i ne počne nastava. Čim njih dvije ostadoše same, Heidi reče: »Kako se iz ove kuće može vidjeti zemlja dolje?«

»Otvori se prozor i gleda se«, Klara će smiješeći se.

»Ali prozori se ne mogu otvoriti«, usprotivi se Heidi tužno.

»Mogu, mogu«, uvjeravala ju je Klara, »samo ti to još ne možeš, a ni ja ti ne mogu pomoći, ali Sebastian to može.«

Heidi je laknulo kad ču da se prozori ipak mogu otvoriti i gledati van, jer se dosad u svojoj sobi osjećala kao sužanj u tamnici. Klara poče ispitivati Heidi kako je kod nje na planini, pa joj je Heidi radosno pripovijedala o pašnjaku i kozama i o svemu što je voljela.

Uto stiže i učitelj, ali ga gospođica Rottenmeier ne odvede odmah u biblioteku kao što je to obično činila. Morala mu je najprije sve ispripovijedati, pa ga stoga povede u blagovaonicu gdje mu sjede sučelice, pa mu opisa svoju nevolju i kako je u nju upala. Prije izvjesnog vremena pisala je, reče, gospodinu Sesemannu u Pariz, gdje on upravo boravi, kako njegova kći već odavno želi stalnu družicu, a da i ona sama smatra da bi takva djevojčica poticala Klaru, na učenje, a u slobodno joj vrijeme pravila društvo. Zapravo je to željela i sama gospođica Rottenmeier, budući da je htjela da netko zabavlja bolesnu Klaru kad njoj to dojadi, što se često događalo. Gospodin je Sesemann odgovorio da će rado ispuniti želju svoje kćeri, ali pod uvjetom da se s tom družicom postupa kao s njegovim rođenim djetetom, jer ne želi da se u njegovoj kući djeca mrcvare – »što bijaše sasvim nepotrebna primjedba«, dodala je gospođica Rottenmeier, »jer tko bi mrcvario djecu!« Dalje mu je ispripovijedala kako je strašno nasjela na Detine riječi i navodila primjere da dokaže kako to biće nema pojma ni o čemu, pa ne samo da će gospodin učitelj doslovno morati početi obuku od abecede, nego će je i ona sama morati učiti najosnovnijim pravilima ponašanja. Iz tog neugodnog položaja vidi samo jedan izlaz: kad bi gospodin učitelj izjavio kako je nemoguće istodobno poučavati dva tako različita djeteta, bez velike štete po ono naprednije. To bi gospodinu Sesemannu bio opravdan razlog da dijete odmah vrati onamo otkud je i došlo. Ona to ne smije učiniti bez pristanka gospodina Sesemanna, jer on već zna da je dijete ovdje.

Ali učitelj bijaše oprezan i nikad nije jednostrano sudio. Rječito je tješio gospođicu Rottenmeier, uvjeravajući je da ne smeta što je djevojčica na jednom području zaostala, jer je zato na nekom drugom možda naprednija pa može Klaru brzo dostići bude li redovito učila. Kad gospođica Rottenmeier vidje da je učitelj ne podržava, nego želi početi od abecede, otvori mu vrata biblioteke, pa ih za njim brzo zatvori i ostade vani jer ju je od abecede obuzimala jeza. Velikim koracima uznemireno je koračala gore-dolje po sobi razmišljajući kako će služinčad oslovljavati Adelheid. Gospodin je Sesemann pisao

neka se s njom postupa kao i s njegovom kćeri, a taj njegov nalog mora da se uglavnom odnosi na služinčad, mislila je gospođica Rottenmeier.

Iz tih je misli trže strašan tresak srušenih predmeta koji je dolazio iz biblioteke, a onda poziv Sebastianu da dođe u pomoć. Ona jurne unutra. Na podu je ležalo sve jedno preko drugoga: knjige, bilježnice, ravnalo, a iz prevrnute tintarnice tekao je kroz čitavu sobu potočić mastila. Heidi bijaše nestala.

»Eto ti sad!«, vikne gospođica Rottenmeier kršeći ruke. »Stolnjak, knjige, košarica za ručni rad, sve crno od mastila. Tako se nešto još nije dogodilo. To je sigurno maslo one nesretnice!«

Učitelj je preplašeno zurio u ovaj nered koji je, kako ga god okrenuli, imao samo jednu, i to prilično nezgodnu stranu. Nasuprot njemu Klara je radujući se pratila događaje i njihovo djelovanje te poče tumačiti: »Da, Heidi je to uradila, ali nehotice pa je ne treba kazniti. Žurila se da izađe iz sobe i u prolazu povukla za sobom stolnjak i tako se sve srušilo na pod. Potrčala je jer je čula kako ulicom prolaze kola, vjerojatno nikad nije vidjela kočiju.«

»Eto gospodine učitelju, nije li onako kako sam vam kazala? To dijete ništa ne shvaća. Pojma nema o tome da se na školskom satu mora mirno sjediti i slušati. Ali kamo se djenula ta nesretnica? Da nije pobjegla? Što će mi reći gospodin Sesemann?«

I gospođica Rottenmeier izleti iz biblioteke i strča niza stepenice. Na pragu otvorenih vrata stajala je Heidi i zabezeknuto gledala uz i niz ulicu.

»Što ti je? Što ti pada na pamet? Kako si mogla tako pobjeći?«, izgrdi je uzbuđena gospođica Rottenmeier.

»Čula sam kako šume jele, ali sad ne znam gdje su i ne čujem ih više«, odgovori Heidi gledajući razočarano u pravcu u kojem se gubio štropot kola koji je u Heidinim ušima zvučao kao šum vjetra u jelovu granju.

»Kakve jele! Zar smo u šumi! Što ti se to mota po glavi? Hajde gore da vidiš što si učinila!« I rekavši to, gospođica se Rottenmeier popne uza stepenište, a Heidi za njom. Kad ugleda u sobi onaj krš, stane, jer od želje i radosti što čuje jele nije opazila da je za sobom povukla stolnjak.

»To si uradila sad i nikad više«, gospođica će Rottenmeier pokazujući na pod. »Dok se uči sjedi se mirno na stolici i pazi. Ako se sama ne možeš umiriti, morat ću te vezati za stolicu, jesi li razumjela?«

»Jesam, ja ću odsad mirno sjediti, ne morate me vezati«, odgovori Heidi koja je odmah shvatila kako se treba ponašati na satu.

Uto uđoše Sebastian i Tinette da pospreme sobu. Učitelj ode jer nije mogao nastaviti obuku. Danas nije bilo vremena za zijevanje.

Klara je svako poslijepodne morala malo počivati, a Heidi se za to vrijeme mogla zabavljati onako kako je sama željela, to joj je jutros kazala gospođica Rottenmeier. Kad Klara, dakle, poslije objeda leže u svoju bolesničku stolicu, a gospođica Rottenmeier ode

u svoju sobu, Heidi shvati da sad može raditi što želi. To je jedva dočekala jer je već imala plan. No za njegovo joj je izvršenje trebala pomoć, pa stoga stane nasred hodnika da joj ne promakne osoba koju je na umila pitati za savjet. I zaista, uskoro ugleda Sebastiana koji se penjao stepeništem noseći iz kuhinje poslužavnik sa srebrnim priborom za jelo da ga spremi u ormar za posuđe u blagovaonici. Kad je zakoraknuo na posljednju stepenicu, stade Heidi pred njega i reče jasno i glasno »Ej, vi!«

Sebastian razrogači oči pa upita otresito: »Što to treba da znači, gospođice?«

»Htjela bih vas nešto pitati, ali prije svega nemojte se ljutiti zbog onoga jutros«, doda Heidi nastojeći udovoljiti Sebastianu, jer je opazila da je ljut, i misleći da je to zbog prolivenog mastila.

»Tako, ali bih najprije htio znati zašto me zovete 'vi', kao da nemam imena?«, opet će Sebastian otresito.

»Tako vas moram oslovljavati«, uvjeravala ga je Heidi. »Tako mi je naredila gospođica Rottenmeier.«

Sebastian prasne u tako glasan smijeh da ga Heidi iznenađeno pogleda, jer ona tu nije vidjela ništa smiješno. On veselo reče: »E pa dobro, a što me gospođica htjela pitati?«

»Ja se ne zovem gospođica«, ljutnu se sad Heidi kao maločas Sebastian. »Zovem se Heidi.«

»Imate pravo. Ali ista je gospođa i meni zapovjedila da vas zovem gospođicom«, rastumači Sebastian.

»Je li ona tako kazala? E pa onda mora da se tako zovem«, Heidi će pomirljivo jer je uočila da sve mora biti onako kako zapovjedi gospođica Rottenmeier.

»Sad već imam tri imena«, uzdahne ona.

»A što me htjela pitati mala gospođica«, upita Sebastian kad već bijaše ušao u blagovaonicu i počeo slagati u pretinac srebreni pribor za jelo.

»Reci mi kako se otvara prozor, Vi Sebastiane.«

»Ovako, evo ovako«, pokaza Sebastian i otvori veliko prozorsko krilo. Heidi priđe prozoru, ali bijaše premalena da bi mogla nešto vidjeti: glava joj je dopirala do prozorske daske. »Evo, sad će gospođica moći pogledati kroz prozor i vidjeti što je dolje«, reče Sebastian stavljajući kraj nje drveni podnožak. Silno se radujući, Heidi se popne na nj i najzad pogleda kroz prozor. Ali odmah razočarana okrene glavu.

»Vidi se samo kamena cesta i ništa drugo«, žalosno će ona: »Ali što se može vidjeti na drugoj strani kuće, Vi Sebastiane?«

»To isto«, odgovori on.

»Kamo onda treba otići da bi se vidjelo daleko niz čitavu dolinu?«

»Za to se treba popeti na visoki toranj, na crkveni zvonik, kao onaj tamo sa zlatnom kuglom na vrhu. Odozgo se daleko vidi.«

Heidi žurno siđe s podnoška, izleti kroz vrata i niza stepenice pa šmugne na ulicu. Ali nije sve bilo onako kako je zamišljala. Kad je s prozora vidjela zvonik, činilo joj se da treba samo preći preko ceste, pa će se odmah naći pred njim. No prođe čitavu ulicu, a ne stiže do tornja niti ga igdje vidje. Prođe i drugom ulicom, pa dalje i još dalje, ali zvoniku ni traga. Mimo nje su prolazili ljudi, no svi su se žurili pa je Heidi mislila da nitko od njih nema vremena da joj pokaže kako će doći do zvonika. Na uglu ulice opazi dječaka koji je na leđima nosio vergl, a u rukama neku neobičnu životinju. Heidi mu pritrči i upita: »Gdje je zvonik sa zlatnom kuglom na vrhu?«

»Ne znam«, glasio je odgovor.

»A koga da pitam gdje je?«, nastavila je Heidi.

»Ne znam.«

»Znaš li kakvu crkvu s visokim zvonikom?«

»Naravno da znam.«

»Daj mi je onda pokaži!«

»Pokaži ti meni najprije što ćeš mi za to dati.« I dječak ispruži dlan. Heidi je tražila po džepu. Izvuče sličicu na kojoj bijaše naslikan lijep vjenčić od crvenih ruža. Časak ju je promatrala jer joj je bio žao dati je iz ruku. Tek ju je jutros dobila od Klare. No silno je željela vidjeti dolinu i zelene obronke. »Evo ti«, odluči najzad i pruži dječaku sličicu, »hoćeš li ovo?«

Dječak povuče ruku i odmahne glavom u znak nepristajanja.

»Pa što onda hoćeš?«, upita Heidi zadovoljno vračajući u džep svoju sličicu.

»Novac.«

»Ja novaca nemam, ali ga ima Klara, ona će mi ga već dati. Koliko tražiš?«

»Dvadeset pfeniga.«[12]

»Hajde onda!«

Pođoše dugom ulicom. Heidi je usput ispitivala svoga pratioca što to nosi na plećima, a on joj je objasnio da je to rupcem pokriven vergl koji divno svira kad on okreće ručicu. Odjednom se nađoše pred nekom starom crkvom s visokim zvonikom. Dječak stane i reče: »Tu smo.«

»Ali kako ću unutra?«, upita Heidi kad vidje zaključana vrata.

»Ne znam«, bio je odgovor.

»Misliš li da se tu može pozvoniti kao kad mi zovemo Sebastiana?«

»Ne znam.«

Heidi na zidu otkrije zvono i potegne svom snagom.

---

[12] *pfenig* – sitni novac u Njemačkoj.

»Kad se ja popnem, morat ćeš me ovdje dolje čekati, jer se ja ne znam vratiti, ti mi moraš pokazati put.«

»Što ćeš mi za to dati?«

»A što opet hoćeš?«

»Hoću opet dvadeset pfeniga.«

Iznutra netko otključa staru bravu, a vrata zaškripe i otvore se. Iziđe neki starac, pogleda ih najprije začuđeno, a zatim se na njih srdito otrese: »Kako se usuđujete zvoniti? Zar ne znate pročitati što piše iznad zvonca. – Za one koji hoće na zvonik.« Dječak šuteći upre prstom u Heidi.

»Pa ja bih htjela na zvonik«, odgovori ona.

»A što ćeš gore?«, upita zvonar. »Je li te netko poslao?«

»Nije«, uzvrati Heidi. »Htjela bih se popeti i pogledati odozgo.«

»Gubite se, i da mi niste više zvonili jer ćete se drugi put loše provesti.« Zvonar se okrene i htjede zatvoriti vrata, ali ga Heidi uhvati za rukav i stade moliti: »Samo da jedanput pogledam.«

Zvonar se osvrne. Heidine su oči tako preklinjale da se posve smekšao. Uze djevojčicu za ruku i ljubazno reče: »Dođi, kad ti je baš toliko stalo.«

Dječak sjedne na kamene stepenice ispred vratiju, i time pokaza da ne želi s njima.

Držeći zvonara za ruku, Heidi se penjala i penjala stepenicama zvonika: one su se sužavale dok konačno ne stadoše na jednu posve usku stepenicu: bili su na vrhu. Zvonar podiže Heidi tako da je mogla vidjeti kroz otvoren prozor.

»Evo, sad gledaj.«

Heidi ugleda čitavo more krovova, tornjeva i dimnjaka, pa brzo povuče glavu i reče snuždeno: »To uopće nije ono što sam ja mislila.«

»Eto ti sad. Što dijete može znati o tome što je lijep vidik? Sad lijepo siđi i nemoj nikad više zvoniti na vratima zvonika.«

Zvonar spusti Heidi na pod i krene pred njom niz usko stepenište. Na njemu gdje su stepenice bile šire, s lijeve su strane bila vrata zvonareve sobice, a kraj njih tavan ispod kosog krova. U dnu je stajala velika korpa pred kojom je sjedila debela siva mačka i frkala, jer su u korpi bili njezini mačići pa je svakog opominjala da u njih ne dira. Heidi začuđeno stane jer nikad nije vidjela tako golemu mačku. U starom je zvoniku bilo toliko miševa da ih je mačka dnevno lako pohvatala barem pet-šest da omasti brkove. Zvonar opazi Heidino iznenađenje pa reče: »Dođi bliže, mačka ti neće ništa kad sam ja uza te. Možeš i mačiće vidjeti.«

Heidi se primakne korpi i ushićeno klikne: »Jao, što su lijepi! Kako su slatki!« Skakutala je oko korpe da što bolje vidi smiješno tapkanje i prebacivanje sedam ili osam mačića koji su neumorno preskakivali jedan preko drugog, prekobacivali se i padali.

»Hoćeš li jednog?«, upita je zvonar koji je uživao gledajući koliko se Heidi raduje.

»Zauvijek?«, upita Heidi sva napeta jer nije mogla vjerovati u toliku sreću.

»Naravno, a možeš ih dobiti i nekoliko. Možeš ih sve ponijeti samo ako imaš mjesta za njih«, reče zvonar kojemu je baš dobro došlo da se riješi mačića, a da im ne učini ništa nažao.

Heidi je sjala od sreće. U onoj velikoj kući bit će za mačiće dovoljno mjesta, a kako će se tek Klara obradovati kad ugleda ove mile životinjice!

»Ali kako ću ih ponijeti?«, upita Heidi pokušavajući uhvatiti jedno mače, no stara joj mačka skoči na ruku i frknu tako bijesno da Heidi prestrašeno uzmakne.

»Ja ću ti ih donijeti, samo kaži kamo«, zvonar će milujući staru mačku da bi je umirio. Ona mu je bila prijatelj i mnoge je godine provela s njim na zvoniku.

»Gospodinu Sesemannu u onu veliku kuću koja na vratima ima zlatnu pseću glavu s debelim prstenom u gubici«, objasni Heidi.

To je bilo dovoljno zvonaru koji je već godinama boravio u zvoniku i znao svaku kuću nadaleko i naširoko. Osim toga Sebastian bijaše njegov stari poznanik.

»Znam, znam«, izjavi on, »ali kome ću predati mačiće, koga ću tražiti? Ti valjda ne pripadaš kući gospodina Sesemanna?«

»Ne, ali Klara će se veseliti kad mačići stignu.«

Zvonar je htio krenuti, ali se Heidi nije mogla odvojiti od zabavnog prizora.

»Kad bih samo odmah mogla ponijeti jedno ili dva mačeta. Jedno za sebe, a jedno za Klaru.«

»Pričekaj malo«, reče zvonar, oprezno odnese staru mačku u sobicu, metne pred nju zdjelicu s hranom, vrati se i zatvori vrata: »Tako, sad možeš uzeti dva mačeta.«

Heidine se oči zakrijesiše od radosti. Odabra jedno bijelo i jedno šareno sa žutim i bijelim prugama, pa stavi jedno u desni, a drugo u lijevi džep. Tako pođoše niz stepenište.

Dječak je još sjedio na kamenom pragu, i kad je zvonar za njom zaključao vrata, Heidi ga upita: »Kojim ćemo putem do kuće gospodina Sesemanna?«

»Ne znam«, glasio je odgovor.

Heidi mu poče opisivati, kako je ona znala, kućna vrata, prozore i stepenice, ali je dječak samo vrtio glavom, jer mu je sve to bilo nepoznato.

»Gledaj«, nastavljala je Heidi, »s jednog se prozora vidi velika, velika siva kuća, a krov joj ide ovako«, i ona prstom nacrta u znaku nazubljeni zabat.

Nato dječak skoči jer je slutio koja bi to kuća mogla biti. Trčao je ne zaustavljajući se, a Heidi za njim, pa su doskora doista stajali pred kućnim vratima s velikom životinjskom glavom od mjedi. Heidi potegne zvono. Uskoro se pojavi Sebastian, pa čim je ugleda, užurbano vikne: »Brzo, brzo.«

Heidi uleti u kuću, a Sebastian zalupi vratima. Dječaka koji je zabezeknut ostao vani nije ni opazio.

»Brzo, gospođice«, požurivao ju je Sebastian, »odmah u blagovaonicu, oni su već za stolom. Gospođica je Rottenmeier napeta ko puška: ali kako je maloj gospođici samo moglo pasti na pamet da pobjegne od kuće?«

Heidi uđe u blagovaonicu. Gospođica Rottenmeier ne podiže pogled, a i Klara je šutjela. Vladala je neprijatna tišina. Sebastian primakne Heidi stolicu i kad je ona već sjedila, otpoče gospođica Rottenmeier strogim i svečano ozbiljnim glasom: »Adelheid, kasnije ću razgovarati s tobom, a sad ti samo kažem da si se ponijela veoma neodgojeno i da zaslužuješ kaznu jer si otišla od kuće bez pitanja, ne rekavši nikome ni riječi i skitala se po gradu do kasno uvečer: to je besprimjerna drskost.«

»Mijau«, začu se kao odgovor.

Tek sad se gospođica Rottenmeier razljuti. »Što je to, Adelheid?«, vikala je sve piskavijim glasom. »Nakon svih nepristojnosti još se usuđuješ zbijati i neukusne šale. Dobro se čuvaj, kažem ti!«

»Ja ništa«, započe Heidi, »mijau, mijau.«

Sebastian gotovo baci zdjele na stol i pobježe iz sobe.

»Sad je dosta«, htjede prasnuti gospođica Rottenmeier, ali je od uzbuđenja izdade glas. »Ustani i izađi iz sobe.«

Heidi uplašena ustane i pokuša još jednom objasniti: »Ja nisam...«

»Mijau! Mijau! Mijau!«

»Ali Heidi«, sada će Klara, »kad vidiš da se gospođica Rottenmeier toliko ljuti, zašto stalno mijaučeš?«

»Pa ne mijaučem ja nego mačići«, objasni napokon Heidi.

»Kako? Što? Mačići!«, drekni gospođica Rottenmeier. »Sebastiane! Tinette! Pronađite te grozne životinje! Uklonite ih!« I gospođica Rottenmeier odjuri u biblioteku i zaključa za sobom vrata da bude sigurnija, jer mačići su za nju bili najstrašnija stvorenja na svijetu. Sebastian je stajao pred vratima i morao se do sita ismijati prije nego što je ušao u blagovaonicu. On je, dok je posluživao Heidi, opazio kako iz njezina džepa izviruje mačja glavica, pa je slutio da se sprema predstava, i sad kad se počeo smijati, nije više mogao prestati. Napokon se svlada i uđe u blagovaonicu kad je već umuknulo prestrašeno zapomaganje gospođice Rottenmeier. Sad je sve bilo tiho i mirno. Klara je držala mačiće u krilu. Heidi je klečala kraj nje i obje su uživale igrajući se s te dvije ljupke životinjice.

»Sebastiane«, obrati mu se Klara. »Morate nam pomoći. Morate smjestiti mačiće nekamo gdje ih gospođica Rottenmeier neće vidjeti, jer ona ih se plaši pa bi ih izbacila iz kuće. Ali mi bismo ih željele zadržati i s njima se igrati kad ostanemo same. Kamo bismo ih mogli skloniti?«

»Već ću se ja za to pobrinuti, gospođice Klaro«, uslužno će Sebastian. »Napravit ću im krevetić u košari koju ću metnuti na mjesto kamo gospođica Rottenmeier nikad ne zalazi. Pouzdajte se u me!« Sebastian se odmah dade na posao, kikoćući se neprestano i

razmišljajući: »Bit će tu još svašta.« Sebastianu nije bilo krivo da se gospođica Rottenmeier ponekad malo uzruja. Tek kasnije, kad se primakao čas odlaska na počinak, odškrinu ona vrata i zapita: »Jesu li izbačeno te odvratne životinje?«

»Jesu, jesu«, odvrati Sebastian koji se vrtio po sobi očekujući ovo pitanje. Zatim hitro i tiho uze mačiće iz Klarina krila i izgubi se iz blagovaonice.

Govor koji je gospođica Rottenmeier namjeravali održati Heidi odgođen je za sutra, jer se danas osjećala isuviše iscrpljenom od jada, bijesa i straha koje joj je Heidi nehotice prouzročila. Šuteći se povukla u svoju sobu, a Klara i Heidi odoše na počinak, zadovoljne jer su znale da i mačići leže u udobnoj postelji.

Osmo poglavlje:

Uzbudljivi događaji u kući gospodina Sesemanna

Kad je sutradan Sebastian otvorio vrata gospodinu učitelju i odveo ga u biblioteku, netko je ponovo povukao kućno zvono i to tako snažno da se Sebastian sjurio niza stepenice pomislivši: »Ovako zvoni samo gospodin Sesemann. Bit će da je iznenada stigao kući.« Ali kad je širom otvorio vrata, ugledao je pred sobom odrpanog dječaka s verglom na plećima.

»Što to treba značiti?«, prasne Sebastian. »Naučit ću ja tebe kako se zvoni! Što tražiš ovdje?«

»Moram Klari«, glasio je odgovor.

»Zar ne znaš reći – gospođici Klari, kao što mi kažemo, derane prljavi? Kakvog posla ti imaš kod gospođice Klare?«, upita ga Sebastian osorno.

»Duguje mi četrdeset pfeniga«, objasni dječak. »Tebi nisu sve daske u glavi. Otkuda uopće znaš da gospođica Klara stanuje ovdje?«

»Jučer sam joj pokazao put do zvonika i natrag. Tamo i amo po dvadeset pfeniga, to je četrdeset.«

»Kakve to gluposti govoriš? Gospođica Klara nikad ne izlazi, ona i ne može hodati. Gledaj da se izgubiš prije nego li ti ja u tome pomognem!«

Ali dječak se nije dao zaplašiti. Stojeći nepomično, suho reče: »Ja sam nju ipak vidio na ulici i mogu vam je opisati. Kosa joj je kratka i kovrčava, a oči crne, haljina smeđa i ne govori kao mi ovdje.«

»Oho«, nasmija se Sebastian u sebi, »naša mala gospođica mora da je opet nešto priredila.« Onda, uvodeći dječaka u kuću, reče glasno: »Dobro, dobro. Hajde za mnom i pričekaj pred vratima dok ja opet ne iziđem. Ako te pustim u sobu, odmah nešto zasviraj. Naša gospođica to rado sluša.«

Sebastian pokuca na vrata biblioteke i pričeka da ga pozovu.

»Ovdje je dječak koji svakako hoće govoriti s gospođicom Klarom«, izvijesti on.

Klara se obradova ovom neobičnom događaju.

»Neka odmah uđe«, reče ona. »Zar ne, gospodine učitelju, moramo ga pustiti kad želi sa mnom govoriti?«

Dječak uđe i po Sebastianovoj uputi odmah poče vrtjeti vergl. Gospođica Rottenmeier koja se, da bi izbjegla abecedu, vrzmala po blagovaonici, najednom se trže i osluhnu. Dopiru li ovi zvuci s ulice? Ali tako su jasni! Otkuda vergl u biblioteci? Pa ipak – doista – i ona jurnu kroz dugu blagovaonicu i naglo otvori vrata biblioteke. A tu – nevjerojatna slika – tu je usred sobe stajao odrpan verglaš i neumorno okretao svoje glazbalo. Gospodin učitelj kao da je pokušavao nešto reći, ali se ništa nije razumjelo. Radosna lica, Heidi i Klara, slušale su glazbu.

»Prestani! Odmah prestani!«, viknu gospođica Rottenmeier. Glazba je nadjačavala njezin glas. Ona potrča prema dječaku, ali se o nešto saplete i pogleda na pod; između stopala plazila joj je gadna tamna životinja – kornjača. Gospođica Rottenmeier skoči kako to već godinama nije činila, a onda cikne iz petnih žila:

»Sebastiane! Sebastiane!«

Vergl naglo zamuknu jer je sad glas nadjačao svirku. Sebastian je stajao pred poluotvorenim vratima i previjao se od smijeha, jer je vidio kako je gospođica Rottenmeier smiješno poskočila. Napokon uđe. Gospođica Rottenmeier sjedila je u naslonjaču sva klonula.

»Svi van, i dječak i životinja! Smjesta ih izbacite, Sebastiane! Smjesta!«, siktala je.

Sebastian spremno posluša, povuče za sobom dječaka koji brzo zgrabi svoju kornjaču, pred vratima mu gurnu u ruku novac i reče: »Četrdeset za gospođicu Klaru, a četrdeset za sviranje. To si dobro izveo.« I Sebastian zatvori za njim kućna vrata. U biblioteci opet zavlada mir. Učenje se nastavi, a i gospođica Rottenmeier ostade u sobi da svojom prisutnošću spriječi slične strahote. Poslije obuke će ispitati slučaj i krivca tako kazniti da će to zapamtiti.

Ali opet netko pokuca na vrata i u biblioteku ponovo uđe Sebastian sa viješću da je donesena velika košara koju treba odmah predati gospođici Klari.

»Meni?«, začuđeno će Klara, radoznala što bi to moglo biti. »Pokažite mi je da je vidim!«

Sebastian unese pokrivenu košaru i brzo se udalji.

»Trebalo bi najprije završiti obuku, a onda pogledati što je u košari«, pripomene gospođica Rottenmeier obraćajući se Klari.

Klara si nije mogla predstaviti što su joj to donijeli pa je nestrpljivo pogledavala košaru.

»Gospodine učitelju«, reče prekidajući sama sebe usred sklanjanja, »ne bih li mogla samo zaviriti u košaru da vidim što je u njoj pa onda opet nastaviti?«

»S jedne strane mogao bih vaš prijedlog prihvatiti, a s druge opet ne«, odgovori učitelj. »S jedne strane čitava je vaša pažnja upravljena na taj predmet...« Ali ne dovrši. Košara bijaše samo ovlaš poklopljena pa iz nje odjednom skoči jedno, dva, tri... mačeta te stadoše nepojmljivom brzinom jurcati po sobi tako da se činilo da ih je još više nego što ih je zapravo bilo. Skakali su na učiteljeve čizme, zubima grickali njegove hlače, verali se

u krilo gospođice Rottenmeier, grebli oko njezinih nogu, penjali se na Klarinu stolicu, umiljavali se i valjali, puzali i mijaukali. Bio je to pravi metež. Klara je oduševljeno klicala: »O, kako su slatki! Kako vragoljasto skakuću! Gledaj, Heidi, gledaj ono tamo, a tek ono ondje! Gledaj, gledaj!« Heidi je od veselja trčala za mačićima iz ugla u ugao. Učitelj je zbunjeno stajao kraj stola dižući sad jednu sad drugu nogu da izbjegne neugodno mačje grebanje. Gospođica Rottenmeier osta od užasa bez riječi, a onda poče vikati iz petnih žila: »Tinette! Tinette! Sebastiane! Sebastiane!« Nije se usuđivala ustati iz naslonjača jer se plašila da će te male nemani najednom nasrnuti na nju i uzverati joj se uz leđa.

Na njezino neprestano zapomaganje uđoše Tinette i Sebastian, koji pohvata mačiće, jednog za drugim potrpa ih u košaru i odnese na tavan u mačji logor koji je priredio za ona prva dva mačeta.

Tako ni danas nije bilo zijevanja prilikom obuke. Kasno navečer kad se gospođica Rottenmeier oporavila od jutarnjih uzbuđenja, pozva ona u biblioteku Sebastiana i Tinettu, da provede temeljitu istragu i pronađe krivca današnjim sablažnjivim događajima. Tako se otkrilo da je Heidi bila ta koja je sve to zakuhala i izazvala svojim jučerašnjim izletom. Gospođica Rottenmeier sjedila je blijeda od srdžbe i u prvi čas nije mogla naći riječi da iskaže svoja osjećanja. Rukom dade znak Sebastianu i Tinetti da izađu iz sobe. Zatim se okrene Heidi koja je stajala kraj Klarine bolesničke stolice ne shvaćajući pravo što je skrivila.

»Adelheid«, poče gospođica Rottenmeier strogim glasom, »znam samo jednu kaznu koju bi takva divljakinja kao što si ti mogla osjetiti. Vidjet ćemo da li ćeš se opametiti u mračnom podrumu punom štakora i daždevnjaka.«

Heidi mirno i začuđeno primi osudu, jer nikad nije bila u nekom podrumu koji bi bio tako stravičan. Prostor iza kolibe koji je djed nazivao podrumom i ondje držao gotov sir i svježe mlijeko bio je ugodan i čist, i u njemu nije bilo ni štakora, ni guštera.

No Klara uze na sav glas jadikovati: »Ne, ne, gospođice Rottenmeier, moramo pričekati dok se tata vrati. Pisao je da uskoro dolazi, a kad dođe, ja ću mu ispričati sve što je bilo, pa će on odlučiti što će biti s Heidi.«

Ovom vrhovnom sucu gospođica se Rottenmeier nije smjela protiviti, tim prije što su očekivali gospodina Sesemanna. Ona ustade i reče mrzovoljno: »Dobro, Klaro. Ali i ja ću razgovarati s gospodinom Sesemannom.«

I to rekavši, iziđe.

Prođe nekoliko mirnih dana, ali se gospođica Rottenmeier ne primiri. Neprestano je razmišljala o tome kako se prevarila u Heidi. Činilo joj se da se u kući gospodina Sesemanna dolaskom djevojčice sve poremetilo, te da se nikad više ne može srediti. Klara je bila veoma zadovoljna. Nije joj više bilo dosadno, jer ju je Heidi za vrijeme obuke uvijek nečim zabavljala.

Heidi je brkala slova i nikako ih nije mogla naučiti, pa kad bi se gospodin učitelj mučio da ih što bolje rastumači i stao opisivati njihove oblike, te ih uspoređivati, na primjer, s rogom ili kljunom, ona bi radosno uzviknula:

»Znam. znam. To je koza.«

Ili: »Znam. To je ptica grabljivica.«

Ovo je uspoređivanje, naime, u njenoj glavi budilo sve drugo, samo ne predodžbu slova. Predvečer bi Heidi satima sjedila pored Klare i pričala joj o pašnjaku i o životu na planini, a pričala je toliko da ju je sve više obuzimala želja da se onamo vrati, te bi na kraju svaki put dodala: »Sad svakako moram kući. Sutra svakako moramo otići.« No Klara bi je uvijek umirila dokazujući joj da ne može otići dok tata ne dođe, a onda će se već vidjeti što će dalje biti. Heidi bi tada popustila i odmah se smirila, a pomagalo je i to što je gomilica žemičaka za baku svakim danom rasla, jer je svako popodne i svaku večer kraj njenog tanjura ležala po jedna lijepa žemička. Ona ju je odmah spremala u džep, jer kako bi je mogla pojesti kad je znala da baka nema takvog kolača i da ne može gristi onaj tvrdi crni kruh. Poslije objeda Heidi bi svaki dan po nekoliko sati sjedila sama u svojoj sobi ne mičući se, jer je shvatila da je u Frankfurtu zabranjeno istrčavati iz kuće kako je to činila kod kuće na pašnjaku, pa to više nije radila. U blagovaoni nije smjela razgovarati ni sa Sebastianom jer je to zabranila gospođica Rottenmeier, a razgovarati s Tinette nije joj ni na um padalo. Njoj se uvijek plašljivo sklanjala s puta, jer je Tinette bila podrugljiva i uvijek joj se podsmjehivala, a Heidi je posve dobro razumjela njezin način i vidjela da joj se ona uvijek ruga. Sjedeći tako sama u sobi imala je kad razmišljati o tome kako se pašnjak opet zeleni i žuti cvjetovi blistaju u sunčevom sjaju i kako sve naokolo sjaji, snijeg i bregovi i cijela prostrana dolina, pa bi Heidi često obuzela takova tuga da je jedva mogla podnijeti što nije tamo, toliko je to željela. Pa i tetka je kazala da može kući kad god hoće.

I Heidi jednog dana nije više mogla odoljeti svojoj želji, navrat nanos spakova žemičke u veliki crveni rubac, nataknu na glavu svoj slamni šeširić i krenu na put. Ali već na kućnim vratima naleti na prepreku – glavom gospođicu Rottenmeier koja se upravo vraćala iz grada. Ona stade i zaprepašteno odmjeri Heidi od glave do pete, a pogled joj se zadrža na crvenom prepunom rupcu. Ona prasnu:

»Što to treba da znači? Kamo si pošla? Zar ti nisam strogo zabranila da lutaš kojekuda, a ti ipak pokušavaš otići? Izgledaš kao prava skitnica.«

»Nisam pošla lutati. Htjela sam samo kući«, Heidi će uplašeno.

»Što? Kuda? Htjela si kući?« I gospođica Rottenmeier od zaprepaštenja pljesnu rukama. »Htjela si, dakle, pobjeći. Kad bi to znao gospodin Sesemann! Pobjeći iz njegove kuće! Zar se s tobom ne postupa bolje nego što zaslužuješ? Ili ti možda štogod nedostaje? Jesi li ikad u životu imala takav stan, takovo jelo ili poslugu kao ovdje? Govori!«

»Nisam«, odgovori Heidi.

»Znam da nisi«, nastavi gospođica žesteći se. »Imaš sve, ama baš sve, ali ti si nezahvalan stvor koji od obilja ne zna što bi.«

Ali sad u Heidi prekipje sve što se dosad u njoj skupljalo i ona uzviknu:

»Pa ja hoću samo kući. Ako ne odem, Snješka će biti tužna... a i baka me čeka. I Češljugar će dobiti batina ako Petru ne dam sira... a ovdje se kod vas i ne vidi kako se sunce oprašta s bregovima i želi im laku noć... A kad bi ptica grabljivica letjela iznad kuća u Frankfurtu, kriještala bi još glasnije zato što se ovdje gura toliki svijet i ljudi čine jedni drugima zlo, a ne idu u planinu gdje je mnogo ljepše.«

»Milostivi Bože, u glavi ovog djeteta nije sve u redu«, uzviknu gospođica Rottenmeier i prestrašena sleti niza stepenice, gdje naletje na Sebastiana koji je upravo silazio. »Odvedite odmah gore ovo nesretno stvorenje«, dovikne mu ona trljajući se po čelu jer se bila s njim sudarila.

»Da, da. Hoću, hvala vam«, uzvrati Sebastian trljajući i sam čelo jer udarac što ga je on dobio bijaše žešći.

»Opet ste nešto priredili?«, veselo će Sebastian, ali kad bolje pogleda Heidi koja se ni ne pomače, potapša je prijateljski po ramenu i reče tješeći je: »Koješta! Neka to frajlica ne uzima srcu. Glavno je da smo veseli. Malo je trebalo pa da mi razbije glavu. Ali ja se ne dam. Ne bojte se! Krenimo, frajlice. Moramo gore. Ona je tako naredila.«

Heidi pođe uza stepenice, ali polagano i mirno, ne onako živahno kako je to običavala. Sebastianu je bude žao. Išao je za njom hrabreći je: »Ne dajte se! Samo se nemojte žalostiti! Junački naprijed! Vi ste pametna gospođica koja otkad je kod nas još nije zaplakala. Inače male frajlice plaču i po deset puta na dan. I mačići su radosni. Skaču po čitavom tavanu i prevrću se kao ludi. Čim gospođica Rottenmeier ode, ići ćemo da ih vidimo. Hoćemo li?«

Heidi kimne, ali tako neveselo da Sebastiana zaboli srce, pa je tužno gledao za njom dok je odlazila u svoju sobu.

Za večerom gospođica Rottenmeier ne izusti ni riječi, ali je neprestano čudno pogledavala Heidi kao da se boji da će ona iznenada učiniti nešto nečuveno: no Heidi je mirno sjedila za stolom i šutjela kao riba, nije se micala, nije ni jela ni pila, samo je brzo gurnula žemičku u džep.

Sutradan kad se gospodin učitelj penjao stepenicama, gospođica ga Rottenmeier pozva u blagovaonicu i tu mu tajanstvenim i uzrujanim glasom ispripovijeda kako je zabrinuta zbog Heidi, jer joj se čini da su promjena zraka, nov način života i mnogi novi utisci djetetu pomutili pamet. Ispripovijedala mu je kako je Heidi pokušala pobjeći i ponovila njezine čudnovato riječi, koliko ih se još sjećala. Gospodin je učitelj umirivao gospođicu Rottenmeier dokazujući joj da je on opazio kako je Adelheid s jedne strane malo čudna, ali usprkos tome sasvim razumna, pa će se to, bude li se s njom promišljeno postupalo, malo pomalo uravnotežiti i on se o tome brine. Njemu je mnogo neshvatljivije što ona ne može svladati abecedu, jer ne može razlikovati slova.

To gospođicu Rottenmeier malo umiri i ona otpusti gospodina učitelja. Kasno poslije podne sjeti se kako je Heidi izgledala kad ju je zatekla na kućnim vratima, pa odluči da Heidinu odjeću dopuni Klarinim haljinama i to prije nego što dođe gospodin Sesemann. Ona se o tome posavjetuje s Klarom, a kako je ova na sve pristala i željela pokloni-

ti Heidi mnogo haljina i šešira, uputi se gospođica Rottenmeier u Heidinu sobu pogledati u njezin ormar i vidjeti što treba zadržati, a što odstraniti. Za nekoliko minuta vrati s izrazom gađenja na licu.

»Što sam to otkrila, Adelheid?«, uzviknu ona. »To je nečuveno! U tvom ormaru, ormaru za odjeću, Adelheid, na dnu ormara, što sam našla? Hrpu žemičaka. Vjeruj, Klaro, žemičke u ormaru za haljine! I to čitava hrpa.«

»Tinette«, vikne ona iz blagovaonice, »uklonite iz Adelheidina ormara one stare žemičke, a onaj zgužvani šešir odnesite sa stola!«

»Ne! Ne!«, uzvikne Heidi. »Šešir mi treba, a žemičke su za baku.« I htjede potrčati za Tinette, ali je gospođica Rottenmeier zaustavi.

»Ti ostaješ ovdje, a te će starudije na smetište!«, izjavi ona odrješito. Ali Heidi se baci na Klarinu stolicu i stade plakati sva očajna, sve glasnije i sve bolnije, jecajući u svom jadu: »Sad baka neće imati žemičaka. To sam za nju pripremila, a vi ste mi sve odnijeli, pa baka neće dobiti ništa.« I Heidi je plakala kao da će joj srce pući. Gospođica Rottenmeier pobježe iz sobe. Od tog jauka i plača Klaru zabolje duša. »Ne plači, Heidi«, molila ju je ona. »Slušaj me. Ne kukaj toliko. Obećavam ti da ću ti za baku dati točno onoliko žemičaka koliko si ih imala i još i više, kad jednom pođeš kući i to svježih, mekanih, a tvoje su bile tvrde. Nemoj plakati, Heidi.«

Heidi dugo nije mogla zaustaviti jecanje, ali je shvatila Klarinu utjehu i vjerovala joj, inače ne bi uopće mogla prestati plakati. No da bi bila sigurna u Klarino obećanje, pitala ju je još nekoliko puta jecajući: »Hoćeš li mi dati onoliko žemičaka koliko sam imala, da ih odnesem baki?«

A Klara ju je uvijek iznova uvjeravala: »Svakako, dat ću ti još i više, samo budi opet vesela.«

Kad je Heidi došla na večeru, oči su joj bile još crvene od plača, pa kad je opazila svoju žemičku, suze joj opet navriješe na oči. Ali ona se svlada jer je upamtila da za stolom treba biti miran. Kad bi se približio Heidi, Sebastian bi izvodio neke neobične pokrete. Čas je pokazivao na svoju glavu, a čas na njezinu, pa onda klimao glavom i namigivao kao da želi kazati: »Budi mirna. Sve sam ja vidio i sve uredio.«

Kasnije u svojoj sobi, kad je pošla u postelju, Heidi nađe svoj zgužvani šeširić ispod pokrivača. Ona ga sva sretna uze i od radosti ga još više izgužva, pa ga onda zamota u džepni rupčić i sakri u najdublji ugao ormara. Šeširić je pod pokrivač stavio Sebastian. Bio je u blagovaoni i čuo kako gospođica Rottenmeier zove Tinette i kako Heidi plače. Pošao je za Tinette i kad je ona izašla iz Heidine sobe noseći žemičke i šeširić, naglo ga je dohvatio i doviknuo joj: »Ja ću ga baciti.« Tako ga je sav radostan spasio, a to je kod večere htio pokazati Heidi da bi je razvedrio.

Deveto poglavlje:
Kućedomaćin čuje u svojoj kući ono što dotad nikad nije čuo

Nekoliko dana poslije ovih događaja bilo je u Sesemannovoj kući vrlo živo. Trčalo se gore-dolje, jer se kućedomaćin upravo vratio s puta. Sebastian i Tinette užurbano su prenosili prtljagu iz punih kola, budući da je gospodin Sesemann uvijek donosio lijepe darove.

On najprije uđe u sobu svoje kćeri da je pozdravi. Kako je bilo kasno poslijepodne, doba kad su djevojčice uvijek bile zajedno, Heidi je sjedila pored Klare.

Kći je nježno pozdravila oca, koga je mnogo voljela, a i on je s ne manje ljubavi pozdravio svoju Klaricu.

Onda pruži ruku Heidi, koja se bila povukla u jedan kutak i prijazno reče: »A ovo je naša mala Švicarka! Hodi amo i daj mi ruku. Tako, drago dijete. A sad mi kaži jeste li ti i Klara dobre prijateljice? Valjda se ne svađate i ne mirite svakih pet minuta?«

»Ne, Klara je uvijek tako dobra prema meni«, odvrati Heidi.

»A Heidi se nikada nije ni pokušala sa mnom svađati, tata«, doda Klara brzo.

»Tako i treba, to rado čujem«, otac će ustajući. »A sad mi, Klarice, moraš dopustiti da malo založim. Danas još nisam jeo. Poslije ću doći k tebi, pa ćeš vidjeti što sam ti sve donio.«

Gospodin Sesemann uđe u blagovaonicu gdje gospođica Rottenmeier pregledavala stol postavljen za kućedomaćina. Kad je ovaj sjeo, a gospođica Rottenmeier – slika i prilika nesreće – zauzela mjesto nasuprot njemu, obrati joj se on i zapita je: »Što to treba da znači, gospođice Rottenmeier? Dočekali ste me s licem koje me plaši. Što se dogodilo? Klarica je, kako vidim, dobro.«

»Gospodine Sesemanne«, poče ozbiljno gospođica Rottenmeier, »tiče se i Klare. Mi smo strahovito prevareni.«

»Kako to?«, gospodin će Sesemann mirno ispijajući vino.

»Kao što znate, mi smo odlučili da uzmemo Klari družicu. Budući da znam koliko vam je stalo da vaša kći bude okružena samo onim što je dobro i plemenito, izabrala sam jednu djevojčicu iz Švicarske. Nadala sam se da će nam u kuću doći biće o kakvom sam

često čitala, netko tko se rodio na čistom planinskom zraku i tko ide kroz život, tako reći, ne dodirujući zemlju.«

»Ja, doduše mislim«, primijeti gospodin Sesemann, »da i švicarska djeca dodiruju zemlju kad hodaju. Inače bi mjesto nogu morala imati krila.«

»Ah, gospodine Sesemanne, vi me dobro razumijete«, nastavi gospođica. »Mislila sam na neko nježno biće koje živi u čistim gorskim visinama i koje prolazi mimo nas kao dašak vjetra.«

»A što bi moja Klanca započela s daškom vjetra, gospođice Rottenmeier?«

»Ne, gospodine Sesemanne, ja se ne šalim. Stvar je ozbiljnija nego što mislite. Ja sam prevarena, zaista užasno prevarena.«

»Ali što je to tako strašno? Dijete mi ne izgleda strašno«, mirno će gospodin Sesemann.

»Treba samo jedno da znate, gospodine, samo jedno. Da znadete kakovi su sve ljudi i kakove životinje ulazili u vašu kuću dok vas nije bilo! O tome bi vam mogao pričati gospodin učitelj.«

»Životinje? Kako to treba da shvatim, gospođice Rottenmeier?«

»To se, zapravo, i ne može shvatiti. Čitavo ponašanje ovog stvorenja ne može se razumjeti osim ako se ne protumači pomračenjem uma.«

Dotad gospodin Sesemann nije slučaj smatrao ozbiljnim, ali pomračenje uma? Luda družica nikako ne bi bila dobro društvo za njegovu kćer. On pažljivo pogleda gospođicu Rottenmeier, kao da se želi uvjeriti ne vide li se na njoj znaci takova poremećaja. U tom se času vrata otvoriše i Sebastian najavi gospodina učitelja.

»Ah, evo nam gospodina učitelja, on će nam sve objasniti«, doviknu mu gospodin Sesemann. »Dođite, dođite, sjednite tu kraj mene«. I gospodin Sesemann pruži ruku mladom učitelju. »Gospodin će sa mnom popiti šalicu crne kave, gospođice Rottenmeier. Sjednite, sjednite, nemojte se ustručavati! A sad mi recite, dragi gospodine, što je s djetetom koje je došlo u kuću da bude družica mojoj kćeri i koje vi podučavate? Kakove je to životinje to dijete dovelo u kuću i što se to zbiva u njezinoj glavi?«

Gospodin učitelj izrazi najprije svoju radost zbog sretnog povratka gospodina Sesemanna i zaželi mu dobrodošlicu, jer je zato i došao u posjetu. Ali gospodin Sesemann navali na njega da mu što prije odgovori na njegova pitanja. I tako gospodin učitelj poče: »Ako moram izreći svoj sud o osobinama te djevojčice, gospodine Sesemanne, upozorio bih prije svega na to da u nje s jedne strane postoje nedostaci zbog zanemarenog odgoja ili bolje rečeno zbog zakašnjele obuke i osamljenosti u planinama, koji bi se s jedne strane ne mogli osuditi, a s druge opet i ne bi, jer oni bez sumnje, imaju i svoju dobru stranu...«

»Dragi moj gospodine učitelju«, prekine ga gospodin Sesemann, »vi se odista odviše trudite. Recite mi je li i vama to dijete utjeralo strah u kosti kad je u kuću donijelo životinje, i što vi uopće mislite o njenom druženju s mojom kćeri?«

»Ne bih nikako htio uvrijediti djevojčicu«, poče opet gospodin učitelj, »jer ako je s jedne strane njezina društvena nesnalažljivost i neiskustvo, kojem je manje-više uzrok nekulturna sredina u kojoj je djevojčica živjela do trenutka dolaska u Frankfurt, a taj je dolazak svakako djelovao na razvoj ovog, rekao bih, još potpuno ili barem djelomično nerazvijenog stvorenja, s druge strane ona je obdarena osobinama...«

»Oprostite, gospodine učitelju. Molim vas, ne dajte se smetati, ja ću – ja moram do svoje kćeri.« I rekavši to gospodin Sesemann iziđe i više se ne vrati. U biblioteci sjedne do svoje kćeri. Heidi ustane, a gospodin joj se Sesemann obrati: »Čuj, malena, donesi mi brzo – čekaj – donesi mi –« Gospodin Sesemann nije pravo znao što da traži, a htio je da Heidi ode. »– donesi mi čašu vode.«

»Svježe vode?«, upita Heidi.

»Da, da svježe«, odvrati gospodin Sesemann. Heidi nestade.

»No, draga Klarice«, reče otac približivši svoju stolicu njezinoj i uzevši je za ruku, »kaži mi kratko i jasno kakve je to životinje tvoja družica donijela kuću i zašto gospođica Rottenmeier kaže da malena ponekad nije pri zdravoj pameti?«

Klara je mogla sve objasniti, jer joj je uplašena gospođica Rottenmeier pripovijedala o Heidinim zbrkanim riječima, koje su Klari, međutim, bile smislene. Najprije je pripovijedala ocu o kornjači i o mačićima i objasnila mu Heidine riječi koje su gospođicu toliko zaprepastile. Gospodin se Sesemann od srca nasmija. »Ti, dakle, ne želiš da malenu vratim njezinoj kući? Nije ti dosadila?«, upita otac.

»Ne, ne tata, to nikako ne«, uzviknu Klara. »Otkako je Heidi ovdje uvijek se nešto događa, svaki dan, a to je tako zabavno, sasvim drugačije nego prije kad su dani prolazili, a nije se događalo ništa. Osim toga, Heidi zna tako zanimljivo pripovijedati.«

»Dobro, dobro, Klarice. A evo i tvoje prijateljice. No, jesi li mi donijela svježe vode?«, upita gospodin Sesemann dok mu je Heidi pružala čašu vode.

»Da svježe iz zdenca«, odgovori Heidi.

»Nisi valjda trčala do zdenca, Heidi?«, upita Klara.

»Jesam. Voda je sasvim svježa, ali sam morala ići daleko, jer je kod prvog zdenca bilo mnogo ljudi. Išla sam ulicu dalje, ali je i kod drugog zdenca bilo mnogo ljudi. Onda sam skrenula u drugu ulicu i tamo natočila čašu i jedan mi je gospodin sijede kose kazao da pozdravim gospodina Sesemanna.«

»Pa to je bila čitava ekspedicija«, nasmija se gospodin Sesemann. »A tko je taj gospodin?«

»Prolazio je kraj zdenca, pa se zaustavio i kazao: 'Kad već imaš čašu, daj i meni vode. A kome nosiš tu vodu?' Ja sam mu odgovorila: 'Gospodinu Sesemannu.' On se slatko nasmijao i rekao neka vas pozdravim i neka vam prija.«

»Tako, a tko mi to želi? Kako je izgledao taj gospodin«, upita gospodin Sesemann.

»Ljubazno se smije i nosi debeo zlatan lanac na kojem visi neki zlatan predmet s velikim crvenim kamenom, a na dršku štapa ima konjsku glavu.«

»To je gospodin doktor! To je moj stari doktor!«, povikaše Klara i otac u jedan glas, a gospodin Sesemann se još u sebi malo nasmija misleći kako se njegov prijatelj zacijelo začudio što on na taj način dobavlja svježu vodu.

Još iste večeri, kad je u blagovaonici ostao sam sa gospođicom Rottenmeier da se dogovore o poslovima u kućanstvu, gospodin Sesemann izjavi da družica njegove kćeri ostaje u kući. On nalazi da je djevojčica normalna i da je njezino društvo Klari ugodnije nego ičije drugo. »Stoga želim«, dometne on odriješito, »da se s djetetom postupa lijepo i da se njegove osobitosti ne smatraju prestupima. Uostalom, ako vi, gospođice Rottenmeier, ne možete izaći na kraj s ovim djetetom, moći će to moja majka koja za koji dan dolazi ovamo i ostat će ovdje duže vremena, a ona se zna ophoditi sa svakim, ma kakav on bio, što je i vama dobro poznato, zar ne, gospođice Rottenmeier?«

»Da, svakako, znam, gospodine Sesemanne«, odgovori gospođica, ali nije baš izgledalo da smatra da će joj ta pomoć olakšati posao. – Ovaj put gospodin Sesemann ostade kod kuće samo kratko vrijeme. Već nakon četrnaest dana morao je zbog poslova otputovati u Pariz. Svoju kćer, koja se žalostila što on tako brzo odlazi, tješio je obećanjem da će uskoro, već za nekoliko dana, doći bakica.

I zaista, tek što je gospodin Sesemann otputovao, stiže pismo da gospođa Sesemann kreće iz Holsteina[13] gdje je živjela na svom starom dobru i da već stiže u Frankfurt. Navela je i vrijeme dolaska kako bi na postaju mogli poslati kola.

Klara se obradovala toj vijesti te je još iste večeri pričala Heidi o bakici toliko i tako mnogo da je i Heidi počela govoriti o njoj nazivajući je »bakicom«. Gospođica Rottenmeier ju je zbog toga prezirno pogledavala, ali Heidi nije zato mnogo marila, jer se na to već bila navikla. Ali kad je pošla u svoju spavaonicu, pozove je gospođica k sebi i objasni joj da gospođu Sesemann ne smije zvati »bakicom«, nego joj se uvijek ima obraćati riječima »milostiva gospođo«.

»Jesi li razumjela?«, upita je gospođica, jer ju je Heidi promatrala s nevjericom. No gospođica je tako strogo pogleda da Heidi nije tražila da joj se išta više objašnjava, premda nije shvaćala što znače riječi »milostiva gospođo.«

[13] *Holstein* – regija na krajnjem sjeveru Njemačke, u blizini Danske.

Deseto poglavlje:

Bakica

Iduće večeri u domu gospodina Sesemanna pripremalo se i uređivalo za doček gospođe Sesemann. Sva posluga bila je na nogama od ranog jutra, a do mraka čitava je kuća izgledala svečano. Po svemu se moglo vidjeti da ukućani očekuju važnog i uglednog gosta koga su svi poštivali. Taj gost bila je majka gospodina Sesemanna. Tinette je stavila na glavu novu bijelu kapicu, a Sebastian je donio mnogo podnožaka i rasporedio ih po sobama tako da ih gospođa nađe gdje god sjedne i stavi pod noge. Gospođica Rottenmeier ukočeno je hodala po sobama i nadgledavala sve što se radilo da pokaže kako njezina vlast nije prestala iako dolazi glavna gospodarica.

Kad su se kola najzad zaustavila pred kućom, i Sebastian i Tinette jurnuše niza stepenice. Polagano i dostojanstveno išla je za njima gospođica Rottenmeier, jer joj je bilo jasno da i ona treba dočekati gospođu Sesemann. Heidi su naredili da se povuče u svoju sobu i tu čeka dok je ne pozovu, jer će baka najprije poći do unuke. Heidi sjedne u kut i uze ponavljati riječi kojima će osloviti gospođu Sesemann. Uskoro Tinette pomoli glavu kroz vrata njezine sobe i reče joj kratko kao i uvijek: »Sad pravo u biblioteku!«

Heidi se nije usudila pitati gospođicu Rottenmeier kako je ime gospođi Sesemann, ali je mislila da se gospođica morala zabuniti, budući da je dosad uvijek slušala kako se svakom čovjeku najprije kaže gospodin ili gospođa, a onda se doda njegovo ime. Razmišljajući o tome ona to pitanje riješi na svoj način. Kad otvori vrata biblioteke, bakica je dočeka ljubaznim glasom: »A, to je malena. Dođi da te vidim.«

Heidi joj pristupi i svojim jasnim glasom razgovijetno reče: »Dobar dan, gospođo milostiva.«

»Gle, gle«, nasmija se bakica. »Kaže li se u vas tako? Jesi li to čula kod kuće na planini?«

»Nisam. Kod nas se nitko tako ne zove«, odgovori Heidi ozbiljno.

»Ni kod nas«, nasmija se opet bakica i pomilova Heidi po obrazu. »Svašta! Djeci sam ja bakica. Tako ćeš me i ti zvati. Jesi li upamtila?«

»Jesam«, odvrati Heidi. »Tako se i kod nas kaže.«

»Da, da, naravno«, veselo će bakica i klimne glavom. Zatim dobro promotri Heidi, koja joj je ozbiljna lica gledala ravno u oči, jer su te oči tako srdačno blistale da se bakica Heidi odmah dopade, pa ju je zato neprestano gledala. Bakica je imala lijepu sijedu kosu,

a na glavi krasnu čipkastu kapicu s koje su lepršale dvije široke vrpce, pa je izgledalo kao da povjetarac pirka oko njezine glave, što je Heidi bilo i čudno i divno.

»Kako se zoveš, dijete?«, upita bakica.

»Zovem se samo Heidi, ali kako moram da se zovem Adelheid, moram paziti...«, tu Heidi zapne osjetivši se krivom što se još uvijek nije odazivala na to ime kad bi je gospođica Rottenmeier iznenada zovnula. Još nije, naime, zapamtila to svoje ime, a gospođica je Rottenmeier upravo tog trenutka otvorila vrata.

»Gospođa Sesemann će, bez sumnje, odobriti«, upadne joj gospođica Rottenmeier u riječ, »što sam za djevojčicu morala odabrati ime koje se ipak može izgovoriti, a da se čovjek pri tom ne mora ustručavati barem pred služinčadi.«

»Poštovana Rottenmeierice«, odgovori gospođa Sesemann, »kad se netko već zove 'Heidi' i kad je na to ime navikao, ja ću ga tako i zvati.«

Gospođici Rottenmeier bijaše neugodno što ju je stara gospođa zvala prezimenom bez onoga gospođice. Protiv toga nije, međutim, mogla ništa. Baka je radila po svojoj volji i trebalo ju je slušati, jer čim bi se pojavila u kući, ništa nije moglo izmaknuti njezinom budnom i oštrom oku.

Kad je Klara sutradan poslije ručka legla kao i obično, bakica sjedne do nje u naslonjač i zaklopi oči na nekoliko minuta. Zatim ustane, bodra kao i uvijek, i ode u blagovaonicu: tu nije bilo nikoga. »Sigurno spava«, reče u sebi pa se uputi do sobe gospođice Rottenmeier i snažno pokuca na njezina vrata. Nakon nekog vremena gospođica se pojavi i ustuknu iznenađena tom neočekivanom posjetom. »Gdje je dijete sad i čime se bavi?«, upita gospođa Sesemann.

»Sjedi u svojoj sobi i mogla bi se baviti nečim korisnim kad bi osjećala i najmanju želju za radom. Ali gospođa Sesemann treba da zna što sve ovo stvorenje izmišlja i izvodi. To se u otmjenom društvu jedva smije i spomenuti.«

»To bih i ja radila kad bih morala sjediti tako sama u sobi kao ovo dijete. I vi biste, vjerujte mi, muku mučili kako u otmjenom društvu ispričati ono što bih ja tada izmišljala i izvodila. Dovedite djevojčicu u moju sobu, hoću joj dati nekoliko lijepih knjiga koje sam joj donijela.«

»U tome i jest zlo«, vikne gospođica Rottenmeier i zalomi rukama. »Što će to dijete s knjigama? Za sve ovo vrijeme nije naučila ni abecedu. To stvorenje ništa ne shvaća, o tome bi vam mogao pripovijedati gospodin učitelj. Da taj divni čovjek nema anđeosko strpljenje, odavno bi je prestao podučavati.«

»Tako? Čudno. Djevojčica ne izgleda kao netko tko ne bi mogao naučiti abecedu«, reče gospođa Sesemann. »Dovedite mi je, neka zasad gleda slike u knjigama.«

Gospođica Rottenmeier htjede još nešto primijetiti, ali se gospođa Sesemann već bila okrenula i otišla u svoju sobu. Iznenadila se kad je čula da je Heidi ograničena, pa je naumila to ispitati, ali bez gospodina učitelja kojega je inače cijenila zbog njegova dobrog

značaja. Uvijek bi ga srdačno pozdravljala, ali bi se brzo okretala na drugu stranu da ne mora s njim razgovarati jer joj je bilo teško pratiti njegov način izražavanja.

Heidi se pojavi u bakinoj sobi i razrogači oči od ushićenja kad ugleda krasne šarene slike u velikim knjigama koje je bakica donijela. Ciknu od radosti kad bakica okrenu prvi list, i zagleda se u sliku. Ah, onda joj suze navru na oči i ona briznu u grčevit plač. Sad i bakica pogleda sliku. Slika je prikazivala lijepi zeleni pašnjak na kojem su životinje pasle travu i brstile zeleno lišće. U sredini je stajao pastir, naslonjen na dugi štap, i promatrao svoje stado. Sve je bilo u zlatnom sjaju, jer u pozadini slike sunce je upravo zalazilo za obzorje. Bakica uze Heidi za ruku. »Hajde, hajde, dijete moje«, govorila joj je ljubazno. »Ne plači, ne plači! Ovo te sigurno nečega sjetilo. Ali gle, ovdje je i jedna lijepa pripovijest o tome i ja ću ti je večeras pročitati. U ovoj knjizi mnogo je lijepih pričica i sve se one mogu pročitati i ispripovijedati. Hajde, malena, da se o nečem dogovorimo. Otari suze, eto tako, a sad stani preda me da te dobro vidim. Tako, sad smo opet vesele!«

Ali prođe još dosta vremena dok Heidi ne prestade jecati. Bakica ju je pustila da se umiri i svaki bi čas govorila sokoleći je: »Eto, sad je dobro, sad smo opet vesele.«

Kad je vidjela da se djevojčica napokon umirila, reče joj: »A sad mi, dijete moje, moraš nešto kazati. Kako učiš? Učiš li dobro i jesi li već nešto naučila?«

»O, ne znam ništa«, odgovori Heidi uzdahnuvši, »ali ja znam da se to i ne može naučiti.«

»Što se to ne može naučiti, Heidi? Što misliš time reći?«

»Čitati se ne može naučiti, preteško je.«

»No i to mi je nešto. A od koga si to čula?«

»Petar mi je kazao, a on to zna, jer je toliko puta pokušavao, pa ipak nije naučio. Zato što je preteško.«

»Čudan neki Petar. Ali ti ne smiješ vjerovati sve što on kaže, nego treba sama da pokušaš. Sigurno nisi dobro pazila kad je gospodin učitelj tumačio i kad ti je pokazivao slova.«

»Ništa to ne pomaže«, uvjeravala je Heidi baku glasom koji je odavao da se miri s onim što se ne da promijeniti.

»Heidi«, reče sad bakica, »nešto ću ti kazati. Ti nisi naučila čitati jer si vjerovala svome Petru, ali sad treba da vjeruješ meni, a ja ti kažem da ćeš za kratko vrijeme sigurno naučiti čitati kao i sva druga djeca koja su ista kao ti, a nisu kao Petar. Uživat ćeš kad budeš mogla čitati... Vidjela si pastira na lijepom zelenom pašnjaku... Čim naučiš čitati, dobit ćeš knjigu pa ćeš saznati čitavu pripovijest. Vidjet ćeš što pastir radi sa svojim ovcama i kozama i čitati o njegovim neobičnim doživljajima. Bi li voljela to znati, Heidi?«

Heidi je otvorenih očiju pažljivo slušala, a onda duboko uzdahnuvši reče: »O, da bar već znam čitati!«

»Naučit ćeš, i to brzo, vjeruj mi, Heidi. A sad da vidimo što radi Klara. Hajde, ponijet ćemo i ove lijepe knjige.« I govoreći, bakica uze Heidi za ruku, pa zajedno pođu u biblioteku.

Od onog dana kad je Heidi pokušala otići kući i kad ju je gospođica Rottenmeier presrela na stepeništu i vratila, nazivajući je nezahvalnom i neodgojenom, djevojčica se mnogo izmijenila. Shvatila je da ne može kući kad zaželi kao što joj je tetka obećala, već da mora u Frankfurtu ostati dugo, dugo, možda i zauvijek. Nije smjela ni pomisliti na svoju žarku želju, jer bi je svi, i baka, i Klara i gospodin Sesemann, svi bi je smatrali rđavom i nezahvalnom. Zato je bila veoma tužna, a nije smjela nikome kazati koliko čezne za kućom. Ne bi mogla podnijeti da se i bakica koja je tako ljubazna i dobra prema njoj rasrdi kao gospođa Rottenmeier. Ali teret joj je na srcu bivao sve teži i teži. Nije više mogla jesti i svaki je dan bivala sve bljeđa. Uvečer dugo nije mogla zaspati, jer čim bi ostala sama, a sve oko nje bilo tiho i mirno, dolazila bi joj pred oči i planina i sunce na njoj i cvijeće, a kad bi najzad ipak zaspala, u snu bi vidjela crvene vrhove stijena na Sokolovom gnijezdu i plamena snježna polja na Scesaplani. Jutrom bi se probudila i sva radosna htjela izletjeti iz kolibe, pa bi se najednom našla u tužnoj stvarnosti u velikoj postelji u Frankfurtu, daleko od kuće za kojom je čeznula bez nade. Tada bi zagnjurila glavu u jastuk i plakala dugo i tiho da je nitko ne čuje.

Bakica je opazila da je Heidi nevesela. Čekala je da prođe nekoliko dana i gledala neće li krenuti na bolje i neće li se dijete razvedriti. Ali kako se ništa nije mijenjalo i kako je već ujutro vidjela da su djetetove oči uplakane, pozva ona Heidi u svoju sobu i ljubazno je upita: »Sad mi kaži što ti je. Što te muči? Zašto si tužna?«

No baš prema ovoj dobroj bakici Heidi se ne htjede pokazati nezahvalnom, plašeći se da baka nakon toga neće više biti tako prijazna kao dosad; zato samo tužno reče: »To se ne može reći.«

»Ne može? Zar se ne bi moglo kazati Klari?«, upita baka.

»Ne, to se ne može reći nikom živom«, uvjeravala ju je Heidi, a pri tom je izgledala tako jadno da se baki smilila.

»Hajde, dijete moje«, reče ona. »Da ti nešto kažem. Kad nas muči jad koji ne možemo nikome povjeriti, onda se potužimo dragom Bogu i molimo ga da nam on pomogne, jer nam jedino on može pomoći u patnji koja nas tišti. Razumiješ li me? Ta ti se moliš prije spavanja dragom Bogu da te zaštiti od svakog zla?«

»O ne, to nikad ne radim«, odgovori Heidi.

»Zar se nikad nisi molila Bogu, Heidi?«

»Molila sam se samo s prvom bakom, ali to je bilo davno, pa sam sve zaboravila.«

»Vidiš, Heidi, zato i jesi tako žalosna jer ne znaš nikoga tko bi ti mogao pomoći. Razmisli samo kako je za nas dobro kad znamo da dragom Bogu možemo sve kazati i moliti ga da nam pomogne tamo gdje nam nitko drugi ne može pomoći. On može svakome pomoći i svakoga utješiti.«

U Heidinim očima sine zraka radosti: »Smije li mu se sve, sve kazati?«

»Sve, Heidi, sve.«

Djevojčica izvuče svoju ruku iz bakine i reče užurbano: »Mogu li otići?«

»Naravno da možeš«, odvrati bakica, a Heidi otrči u svoju sobu, klekne na podnožak, sklopi ruke, ispripovjedi Bogu sve što joj je bilo na srcu i što ju je žalostilo, pa ga toplo i usrdno zamoli da joj pomogne i da joj ispuni želju da se vrati kući, djedu.

Od toga dana prošlo je više od jedne sedmice, kad gospodin učitelj zamoli smije li posjetiti gospođu Sesemann, jer želi s njom porazgovarati o jednom neobičnom događaju. Ona ga pozva u svoju sobu, pa čim on uđe obrati mu se ljubazno pružajući mu ruku: »Dobro mi došli dragi moj, gospodine učitelju. Sjedite ovamo kraj mene.« I ona primakne stolicu. »Tako, a sad mi recite što vas vodi k meni? Valjda nije ni zlo, ni tužba?«

»Naprotiv, milostiva gospođo«, poče gospodin učitelj, »zbilo se nešto čemu se nisam više nadao i što nitko tko je mogao baciti pogled na ono što je ovome prethodilo, jer se nakon svih pretpostavki moralo zaključiti da je to posve nemoguće, ali to se ipak ostvarilo i to na najčudesniji način, upravo suprotno onome što se moglo očekivati...«

»Zar je djevojčica možda naučila čitati, gospodine učitelju?«, prekinu ga gospođa Sesemann.

Gospodin učitelj, zanijemio od čuda, gledao je staru gospođu.

»Zaista je pravo čudo«, izusti napokon, »i to ne samo zato što prije nije mogla shvatiti abecedu usprkos mojim temeljitim tumačenjima i velikom trudu, nego i zato što je sad kad sam odlučio da se ostavim onoga što se ne može postići i da joj bez opširnih objašnjenja pokazujem tako reći samo gola slova, ona je u najkraće vrijeme svladala čitanje i čita tečno, što je rijetko kod početnika. Isto tako mi je neobično što je milostiva gospođa tu nevjerojatnu činjenicu smatrala mogućom.«

»U životu se dešavaju mnoga čuda«, potvrdi gospođa Sesemann i zadovoljno se nasmiješi. »Možda su se ovdje uskladile nova želja za učenjem i novi način poduke, a to dvoje može samo koristiti, gospodine učitelju. Radujmo se što je dijete uspjelo naučiti čitati i nadajmo se da će i dalje dobro napredovati.«

Tim riječima bakica isprati gospodina učitelja do vratiju i brzo se uputi u učionicu kako bi se i sama uvjerila u istinitost ove radosne vijesti. I zaista, Heidi je sjedila kraj Klare i čitala joj priču očito i sama veoma začuđena, prodirući sa sve većim nestrpljenjem u novi svijet koji se pred njom otvorio. Iz crnih su joj slova izlazile ususret i stvari i ljudi i stvarali uzbudljivu priču. Još istu večer kad sjedoše za stol, nađe Heidi kraj svog tanjura onu veliku knjigu s lijepim slikama, pa kad pogledom upita bakicu, ova joj ljubazno reče: »Da, da, knjiga je tvoja.«

»Zauvijek? Pa i kad se vratim kući?«, zapita Heidi zarumenivši se od veselja.

»Naravno, zauvijek«, uvjeravala ju je baka. »Sutra ćemo je početi čitati.«

»No ti nećeš kući, još dugo nećeš otići«, dodade brzo Klara. »Pogotovo kad bakica ode, onda pogotovo moraš ostati sa mnom.«

Heidi nije mogla odoljeti želji da prije spavanja u svojoj sobi razgleda lijepu knjigu, i od toga dana najradije je sjedila i čitala pripovijesti koje su govorile o onim lijepim slikama. I kad bi bakica uvečer kazala: »Sad će nam Heidi čitati«, bila je Heidi presretna, jer sad je čitala posve lako, a kad bi čitala naglas, priče su joj izgledale još ljepše i razumljivije. Osim toga bakica bi obično mnogo toga objasnila i svaki put dodala nešto novo. Heidi je najradije gledala zeleni pašnjak i pastira usred stada kako se zadovoljno naslanja na svoj štap i veselo ide za ovčicama i kozama. No na drugoj strani bila je slika na kojoj se vidjelo kako je on pobjegao daleko iz roditeljske kuće i kako boravi u tuđem svijetu, gdje mora čuvati svinje, i kako je sasvim oslabio od mršave hrane... Ni sunce na toj slici nije bilo tako zlatno, kraj je bio siv i maglovit. A onda je u pripovijesti došla još jedna slika. Ostarjeli otac izlazi iz kuće raširenih ruku i trči ususret sinu koji se pokajao i vratio mršav i uplašen u poderanoj odjeći. Tu priču Heidi je najviše voljela i uvijek bi je iznova čitala, i naglas i u sebi, i nikad joj nije bilo dosta bakinih tumačenja. No u knjizi je bilo još mnogo krasnih priča, i dok ih je Heidi čitala i gledala slike, dani su joj brzo prolazili i već se približilo vrijeme bakinog odlaska.

Jedanaesto poglavlje:

Heidi duhovno dobiva, a tjelesno gubi

Za vrijeme svoga boravka baka je svako poslijepodne, kad bi Klara zaspala, a gospođica Rottenmeier, kojoj je vjerojatno isto tako bio potreban odmor, dostojanstveno nestala, običavala zadrijemati da otpočine. Ali je već poslije pet minuta opet bila na nogama. Tada bi pozvala Heidi u svoju sobu, s njom razgovarala i nečim je zaposlila i zabavila.

Baka je imala dražesne male lutke, pa je Heidi pokazala kako im se šiju haljine i pregače i tako je djevojčica igrajući se naučila šiti i krojiti, pa je lutkicama šila haljinice i kaputiće od šarenih krpica. Budući da je sad znala čitati, čitala je baki razne pripovijetke. Tome se sve više veselila, jer što je više čitala, priče su joj bivale sve milije. Proživljavala je sve što su doživljavali ljudi u pričama, pa su joj oni bili bliski, tako da je voljela o njima maštati. Ali ipak Heidi nikad nije bila sasvim radosna i njezine živahne očice nisu gledale veselo kao nekad.

Bio je posljednji tjedan bakina boravka u Frankfurtu, i jednog popodneva, dok je Klara spavala, pozva ona Heidi u svoju sobu. Kad ova dođe noseći pod miškom svoju veliku knjigu, reče joj bakica da ostavi knjigu na stolu i da joj priđe bliže: »Dođi, dijete moje, i reci mi zašto si opet žalosna. Je li ti na srcu još uvijek ona ista tuga?«

»Jest«, klimne Heidi.

»A jesi li se potužila dragom Bogu?«

»Jesam.«

»A moliš li se svaki dan da sve bude dobro i da ti budeš radosna?«

»O, ne! Sad se više ne molim.«

»Što to kažeš, Heidi? Što to čujem? Zašto se više ne moliš?«

»Ne vrijedi. Dragi me Bog nije čuo, a ja to i razumijem«, nastavi Heidi uzrujano. »Sigurno u Frankfurtu svaku večer mnogo ljudi moli, pa dragi Bog ne može svakoga saslušati. Zacijelo mene nije ni čuo.«

»Zar tako, Heidi? A otkud ti to tako pouzdano znaš?«

»Molila sam svaki dan uvijek isto. Molila sam nekoliko tjedana, a dragi Bog me nijedanput nije uslišao.«

»E, nije to tako, Heidi. Ne smiješ tako misliti. Bog nam je svima dobri otac koji uvijek zna što je za nas dobro, kad već mi sami to ne znamo. I kad ga molimo da nam dade nešto što za nas nije dobro, on nam to ne da, već nam dade nešto mnogo bolje, ako i dalje

iskreno molimo, a ne izgubimo odmah pouzdanje i vjeru. Vidiš, ono što si ti htjela izmoliti, sigurno u taj čas nije bilo za tebe dobro. Dragi Bog te svakako čuo, on može čuti i vidjeti sve ljude odjednom, zato on i jest Bog, a ne čovjek kao ti i ja. A on dobro zna što je za tebe dobro, pa je u sebi mislio: 'Da, toj Heidi će već uspjeti da dobije ono zašto se toliko moli, ali tek onda kad to za nju bude dobro i kad se tome bude mogla od srca radovati. Jer ako joj sad učinim po volji, a ona kasnije uvidi da bi bilo bolje da je nisam uslišao, plakat će i kazati: O, da mi dragi Bog bar nije dao ono što sam od njega molila, jer to nije onako dobro kako sam se nadala!' I dok te Bog gledao da vidi vjeruješ li ti čvrsto u Njega, moliš li se i dižeš li pogled k Njemu kad god ti je teško pri srcu, ti si odustala od molitve i posve Ga zaboravila. A kad čovjek to uradi, Bog više ne čuje njegov glas među onima koji se mole, i onda i On zaboravi njega. Ali kad tog čovjeka snađe zlo, pa stane jadikovati: 'Ah, meni nitko neće da pomogne', onda nitko ne suosjeća s njim i ne žali ga, već svatko kaže: 'Pa ti si ostavio čak i dragog Boga koji ti je mogao pomoći.' Hoćeš li, Heidi, da se to i tebi dogodi, ili ćeš poći dragom Bogu i moliti ga da ti oprosti što si izgubila samopouzdanje, pa onda svaki dan moliti i vjerovati da će on učiniti sve da opet budeš radosna?«

Heidi je pažljivo slušala baku. Svaka bakina riječ pogađala ju je u srce jer joj je bezgranično vjerovala.

»Idem odmah moliti dragog Boga za oproštenje i neću ga nikad više zaboraviti«, reče Heidi i pokaja se.

»Tako, dijete moje, on će ti u pravi čas i pomoći, samo ti budi spokojna i moli se«, osokoli je bakica, a Heidi otrči u svoju sobu. Ozbiljna lica pomoli se dragom Bogu, da je ne zaboravi i da usliši njezinu molitvu.

I tako dođe dan bakina odlaska, tužan dan za Klaru i Heidi. Ali bakica je sve tako udesila da su taj dan provele u blagdanskom veselju, te nisu imale vremena misliti na rastanak sve dok se dobra baka nije odvezla kolima. Tek tada je u kući zavladala tišina i praznina. Sve do mraka sjedile su Klara i Heidi kao izgubljene i nisu znale što bi.

Sutradan kad se obuka završila i kad je došlo vrijeme da se djevojčice po običaju same zabave, dođe Heidi sa svojom knjigom u sobu i reče: »Odsad ću ti uvijek čitati. Hoćeš li, Klaro?«

Klari se to u taj čas svidjelo i Heidi se gorljivo dade na posao. No to ne potraja dugo, jer jedva što je počela čitati priču o nekoj baki na umoru, ona glasno vikne: »O, sad je baka mrtva!« I briznu u plač, jer je mislila da je ono što čita i u zbilji tako i zato je povjerovala da je baka na planini umrla, pa je jadikovala gorko jecajući: »Sad je baka mrtva, a ja ne mogu k njoj. Ni jednu joj žemičku nisam odnijela!«

Uzalud je Klara nastojala objasniti Heidi kako to nije baka s planine već neka sasvim druga baka o kojoj je riječ u toj priči. Ali ni kad je Klara već pomislila da ju je uzrujana Heidi shvatila, ova se nije mogla smiriti nego je i dalje neutješno plakala, jer joj se u srcu probudio osjećaj da bi baka mogla umrijeti dok je ona tako daleko, pa ne samo

baka nego čak i djed, pa kad se ona nakon dugo vremena vrati kući na planinu, zateći će sve mrtvo i pusto, ostat će sasvim sama i nikad više neće vidjeti one koje je toliko voljela.

Međutim je u sobu ušla gospođica Rottenmeier i vidjela koliko se Klara muči da umiri Heidi. No kako ova nije prestajala jecati, ona nestrpljivo priđe djevojčicama i reče strogim glasom: »Adelheid, dosta je tog bezrazložnog plača! Ako, čitajući te priče, počneš plakati, oduzet ću ti knjigu i to zauvijek.«

To je djelovalo. Heidi je od straha problijedila, jer za nju je knjiga bila najveće blago. Hitro otare suze i s mukom proguta jecanje. Prijetnja je pomogla. Heidi nije nikad više plakala, ma što čitala, ali se često morala toliko naprezati da zadrži suze, da je Klara ponekad čudeći se govorila: »Zašto tako kriviš lice, Heidi?« Ali to se krivljenje nije čulo, pa ga gospođica Rottenmeier nije opazila, i kad bi Heidi uspjela svladati čežnju i očaj, sve bi, prividno, teklo spokojno i bez glasa. Ali je Heidi toliko izgubila želju za jelom i toliko smršavila i požutjela da Sebastian nije mogao podnijeti kako ona za stolom ne mari ni za najbolja jela. Često bi joj prišapnuo pružajući joj zdjele: »Uzmite od ovog, frajlice, to je izvrsno. Ne tako, punu žlicu, još jednu.« Ali ti očinski savjeti nisu pomogli. Heidi nije jela, a kad bi uvečer legla u postelju, pred očima je vidjela čitavu svoju kuću na planini pa bi od velike čežnje zaplakala i plakala tiho zarivši glavu u jastuk da je nitko ne bi mogao čuti.

Vrijeme je prolazilo. Heidi nije znala je li ljeto ili zima, jer su zidovi i prozori koje je mogla vidjeti sa svih prozora Sesemannove kuće izgledali uvijek podjednako, a izlazila bi samo onda kad bi se Klara osjećala toliko dobro da se mogla s njome izvesti u kolima. Te vožnje bile su, međutim, vrlo kratke, jer Klara nije mogla izdržati dugu vožnju. Nisu se vozile izvan grada, izvan kamenih ulica, nego uvijek širokim lijepim ulicama, gdje su se mogle do sita nagledati kuća i ljudi, ali gdje nije bilo ni trave, ni cvijeća, ni jela, ni bregova, a Heidi je svaki dan sve više čeznula da ugleda ono što je toliko voljela, pa kad bi pročitala makar i jednu riječ koja bi u njoj probudila uspomene, morala je svladati veliku bol i boriti se sa suzama koje su navirale.

Tako prođe jesen i zima i sunce je već opet obasjavalo zidove suprotne kuće, pa je Heidi naslućivala da se primiče vrijeme kad Petar ide s kozama na pašnjak i kad sunčanice svjetlucaju na suncu, dok bregovi naokolo gore vatrom. Heidi bi tada sjela u kut svoje sobe i objema rukama skrivala oči da ne gleda zidove preko puta, i tako bi nepomično sjedila gušeći u sebi jaku želju za domaćim krajem sve dok je Klara ne bi pozvala k sebi.

Dvanaesto poglavlje:

Duhovi u kući Sesemann

Već nekoliko dana gospođica Rottenmeier hoda po kući zamišljena i šutljiva. Kad bi za sumraka išla iz jedne sobe u drugu ili prolazila dugim hodnikom, često se osvrtala i zavirivala u uglove kao da se plaši da se netko ne šulja za njom pa će je iznenada uhvatiti za haljinu. Kroz prostorije u kojima se boravilo išla je sama. Ali kad bi imala nekog posla na katu gdje su se nalazile gostinske sobe ili u prizemlju gdje je ona velika, tajanstvena dvorana u kojoj svaki korak nadaleko odjekuje, a sa zidova iz visokih bijelih ovratnika ozbiljno i ukočeno gledaju stari savjetnici, pozivala bi uvijek Tinette govoreći joj da bude prisutna za slučaj da treba nešto odnijeti ili donijeti. Tinette je sa svoje strane činila to isto. Kad bi morala nešto obaviti u prizemlju, pozivala bi Sebastiana da je prati, izgovarajući se kako ne može sama nositi ono po što su je poslali. Začudo, i Sebastian se tako ponašao. Kad bi ga poslali u neku udaljenu prostoriju, zvao bi kočijaša Johanna da pođe s njim i da mu pomogne ukoliko sam ne bude mogao uradili ono što je trebalo. I tako su pozivali jedno drugo, iako zapravo nije trebalo ništa nositi, a svatko se od njih spremno odazivao znajući da će uskoro i sam trebati istu takvu pomoć. I dok se u kući sve to zbivalo, vremešna kuharica zadubljena u misli stajala je kraj svojih lonaca, vrtjela glavom i uzdisala: »Zar sam i to morala doživjeti?«

Od nekog vremena događaju se u kući Sesemann neobične i neugodne stvari. Svakog jutra kad posluga siđe u prizemlje, nalazi kućna vrata širom otvorena, ali nigdje ni traga ni glasa od onoga tko bi to mogao učiniti. Prvih dana kad su to opazili, odmah su strahujući pregledali sve prostorije i sobe u kući da vide nije li što ukradeno, jer su mislili da se možda tat sakrio negdje u kući i noću pobjegao s ukradenim stvarima; ali ništa nije bilo odneseno. Uvečer ne samo da su zaključavali vrata dvostrukim zasunom, nego su na njih navalili još i drvenu gredu, ali ništa nije pomagalo. Sutradan su vrata opet bila širom otvorena. I ma kako rano izjutra uzbuđena služinčad sišla, vrata su bila otvorena, premda je sve naokolo spavalo tvrdim snom i premda su vrata i prozori na svim drugim kućama bili zatvoreni. Napokon gospođica Rottenmeier uspije nagovoriti Johanna i Sebastiana da skupe svu svoju hrabrost i provedu noć dolje u sobi, tik do velike dvorane, kako bi mogli vidjeti tajanstvene događaje. Gospođica Rottenmeier pronađe oružje gospodina Sesemanna, a dade Sebastianu još i bocu likera da se okrijepe kako bi imali snage da se brane bude li to potrebno.

Dogovorene večeri njih dvojica sjedoše u tu sobu i odmah se počeše svojski krijepiti pićem i jedan drugome nazdravljati. Najprije postadoše vrlo razgovorljivi, a onda ih

uhvati drijemež, pa najzad zaspaše. Kad je stara ura na zvoniku otkucala dvanaest sati, trže se Sebastian i zovnu svog druga. Ali ovaj se ne dade probuditi. Ma koliko ga Sebastian drmusao i dozivao, Johann bi samo okrenuo glavu s jedne strane naslona na drugu i nastavio spavati. Sebastian, koji se sad posve rasanio, poče pažljivo osluškivati. U kući je vladala gluha tišina, a ni sa ulice nije dopirao nikakav šum. Sebastian nije više mogao zaspati jer se uplašio te mukle tišine, pa je prigušenim glasom zvao Johanna, drmajući ga s vremena na vrijeme. Najzad, kad je otkucalo jedan sat poslije ponoći, Johann se razbudi, ali jedva dođe k sebi i shvati zašto sjedi ovdje na stolici, a nije u svojoj postelji. Naglo ustane i vikne: »Sebastiane, moramo ipak izići da vidimo što se događa. Valjda se ne bojiš? Samo hrabro za mnom!«

Johann širom otvori odškrinuta vrata i izađe u hodnik. Istog časa snažan propuh kroz otvorena kućna vrata utrne svijeću koju je Johann držao u ruci. On ustukne i gurne u sobu Sebastiana koji je stajao iza njega, zalupi vratima i grozničavom brzinom dva puta okrene ključ u bravi. Dršćući nađe šibice i opet upali svijeću. Sebastian zapravo nije ni znao što se dogodilo, jer stojeći iza plećatog Johanna nije osjetio onaj propuh. Ali kad je pri svjetlosti svijeće ugledao Johannovo lice, krikne od straha, jer Johann bijaše blijed kao krpa, a tresao se kao da ima groznicu.

»Što je, zaboga? Što si vidio?«, zapita Sebastian zabezeknuto.

»Širom otvorena vrata«, promuca Johann, »a na stepeništu bijela prilika. Samo je prhnula uza stepenice, Sebastiane... prhnula i nestala!«

Sebastianu se naježi koža. Oni se šćućure jedan uz drugoga i nisu se micali sve dok nije svanulo i ulice oživjele. Onda zajedno iziđoše iz sobe, zatvore širom otvorena vrata i uspnu se na kat da o svemu što su doživjeli obavijestite gospođicu Rottenmeier. Gospođica je već bila budna, jer je nestrpljivo očekivala njihov izvještaj pa nije mogla spavati. Čim je saznala što se dogodilo, sjedne za stol i napisa gospodinu Sesemannu takvo pismo kakvo on nikad u životu nije primio. Pisala mu je da joj se od straha koče prsti. Neka odmah, bez oklijevanja, krene na put i vrati se kući jer se ovdje događaju nečuvene stvari. Saopćila mu je zatim što se desilo prošle noći, kao i to da svako jutro nalaze kućna vrata širom otvorena, pa svi strepe za svoj život zbog tih svakonoćno otvorenih kućnih vrata, a što je još gore, ne može se predvidjeti kakove bi strašne posljedice mogli imati ovi tajanstveni događaji.

Gospodin Sesemann odgovori da ne može tako naglo napustiti sav posao i vratiti se kući. Te priče o duhovima veoma su čudne i on se nada da će se sve nekako objasnili. Ne bude li, međutim, tako, neka gospođica Rottenmeier piše gospođi Sesemann i zamoli je da dođe u Frankfurt i da joj pomogne. On je uvjeren da će njegova majka brzo izaći na kraj s duhovima, te se oni poslije neće usuditi uznemirivati njegovu kuću. Gospođica Rottenmeier nije bila zadovoljna tonom ovog odgovora. Činilo joj se da gospodin Sesemann nije ozbiljno shvatio njezino pismo. Ona bez odlaganja napisa pismo gospođi Sesemann, ali ni od nje ne dobi boljeg odgovora. Gospođa je javljala da joj nije ni na kraj pameti da iz Holsteina putuje u Frankfurt zbog toga što Rottenmeierova vidi duhove.

Uostalom, u kući Sesemann još nikad nije primijećen nikakav duh, pa ako se sad u njoj netko i pojavljuje, to će biti svakako neki živi stvor, a s njim Rottenmeierica može i sama izaći na kraj. Ako ne može, neka pozove u pomoć noćnog stražara.

Gospođica Rottenmeier odluči na to da više ne živi u strahu i odmah se snađe. Dotad djevojčicama nije govorila ništa o pojavi duha, jer se plašila da će se one tako prestrašiti da neće ni trenutak htjeti ostati same, ni danju, ni noću, a to bi za nju moglo imati neugodne posljedice. Sad ode ravno u biblioteku gdje su obje djevojčice sjedile i prigušenim im glasom ispripovijeda kako u kuću noću ulazi neko nepoznato biće. Klara odmah poče vikati da ni časa neće ostati sama, da se tata odmah mora vratiti kući, a gospođica Rottenmeier mora spavati u njezinoj sobi. Ni Heidi ne smije ostati sama jer bi duh mogao doći k njoj i učiniti joj nešto nažao. Svi će biti u jednoj sobi i cijele će noći gorjeti svjetlo. Tinette neka spava u susjednoj sobi, a Sebastian i Johann u hodniku da bi odmah mogli vikom uplašiti duha kad ovaj krene uza stepenice. Klara je bila vrlo uzbuđena i gospođica Rottenmeier je muku mučila da je barem malo umiri. Ona obeća da će odmah pisati ocu, prenijeti svoju postelju u Klarinu sobu i da je neće ostavljati samu. Ali ne mogu sve tri spavati u istoj sobi; ako se Adelheid boji, Tinette će spavati kod nje. No Heidi se više bojala Tinette nego duhova o kojima još nikad nije ništa čula, pa odmah izjavi da se ona ne boji i da će spavati sama u svojoj sobi. Gospođica Rottenmeier požuri do pisaćeg stola i napisa gospodinu Sesemannu da su neugodni događaji u njegovoj kući toliko uzdrmali nježno zdravlje njegove kćeri, da se ona boji najtežih posljedica. Ima primjera da su takovi slučajevi izazvali nenadane nastupe padavice ili djetinjih grčeva, a sve se to može dogoditi njegovoj kćeri ako ovaj užas i dalje potraje.

To je djelovalo. Poslije dva dana stajao je gospodin Sesemann pred vratima svoje kuće i tako žestoko potezao zvono da su se svi skupili i zbunjeno gledali jedan drugoga, jer su gotovo povjerovali da je duh postao toliko drzak da već i danju dolazi u kuću da im napakosti. Sebastian prepozna tu ruku, pa jurne kroz sobu, navrat nanos sleti niza stube i otvori vrata. Gospodin ga Sesemann kratko pozdravi i odmah se popne u sobu svoje kćeri. Klara dočeka oca radosno kličući i kad je on vidje tako veselu i nimalo izmijenjenu, razvedri mu se dotad namršteno čelo. Razveselio se kad je od same kćeri čuo da joj je dobro kao i uvijek i da se raduje što je on došao. Čak joj je i drago što se duh šeta po kući, jer da nije bilo duha otac se još ne bi vratio.

»A kako se duh inače ponaša, gospođice Rottenmeier?«, upita gospodin Sesemann smiješeći se.

»Ne, gospodine Sesemanne«, ozbiljno će gospođica, »nemojte se šaliti. Uvjerena sam da se sutra ni gospodin Sesemann neće smijati, jer ono što se u ovoj kući zbiva ukazuje na to da ovdje u prošlosti mora da su se događale strahote koje su se dosad tajile.«

»O tome ja ništa ne znam«, primijeti gospodin Sesemann, »ali vas moram zamoliti da ne sumnjičite moje poštovane pretke. Pozovite Sebastiana u blagovaonicu, htio bih s njim nasamo razgovarati.«

Gospodinu Sesemannu nije promaklo da Sebastian i gospođica Rottenmeier nisu baš jedno drugom previše skloni. Zato je o duhu imao svoje mišljenje.

»Uđite, momče«, pozva on Sebastiana koji je upravo ulazio, »i recite mi posve iskreno. Niste li vi slučajno izigravali duha kako biste malo zabavili gospođicu Rottenmeier?«

»Nisam, poštenja mi. I sâm sam se naužio straha zbog toga«, odgovori Sebastian iskreno.

»Ako je tako, onda ću sutra i vama i hrabrome Johannu pokazati kako izgledaju ti duhovi. Sramite se, Sebastiane, vi tako mladi i snažni pa bježite od duhova! Otiđite sad odmah do moga starog prijatelja, doktora Classena. Pozdravite ga i recite mu da večeras u devet sati neizostavno dođe k meni, jer da sam iz Pariza doputovao navlastito zbog toga da se s njim posavjetujem. Doktor će morati cijelu noć probdjeti, pa neka se prema tome ravna. Jeste li razumjeli, Sebastiane?«

»Jesam, jesam. Milostivi se gospodin može u mene pouzdati.« I Sebastian se udalji, a gospodin Sesemann se vrati svojoj kćeri da je oslobodi straha od prikaze koju će on još noćas raskrinkati.

Točno u devet sati kad su djevojčice otišle u postelju, a i gospođica se Rottenmeier povukla, pojavi se doktor sijede kose koja je uokvirivala još svježe lice i dva živahna, prijazna oka. Izgledao je ponešto uplašeno, ali odmah poslije pozdrava poče se smijati i reče lupkajući svoga prijatelja po ramenu: »Ne sličiš mi na čovjeka kraj koga liječnik mora probdjeti noć, stari moj.«

»Strpljenja, stari moj«, odgovori mu gospodin Sesemann. »Onaj zbog koga moramo bdjeti izgledat će još gore kad ga uhvatimo.«

»Dakle, ipak je u kući bolesnik? I to bolesnik koga treba uhvatiti?«

»Još gore, doktore, još gore. U kući je – duh.«

Doktor se glasno nasmija.

»Lijepo ti suosjećaš sa mnom, doktore«, nastavi gospodin Sesemann. »Šteta što gospođica Rottenmeier nije ovdje da to čuje. Ona čvrsto vjeruje da po kući lunja neki stari Sesemann okajavajući svoja grozomorna nedjela.«

»A kako se ona s njim upoznala?«, upita doktor i dalje veoma raspoložen.

Sada gospodin Sesemann ispriča prijatelju sve što se dogodilo i kako se svake noći otvaraju kućna vrata, što su potvrdili i svi ukućani, pa doda da je za svaki slučaj pripremio dva dobro nabijena revolvera, jer se vjerojatno radi ili o neukusnoj šali kojom neki znanac kućne posluge straši ukućane dok gospodara nema kod kuće, te mu neće škoditi da ga zaplaše pucanjem u zrak – ili o lopovima koji izigravaju duhove da bi ukućanima natjerali strah u kosti i tako bili sigurni da će moći nesmetano krasti, a ni u tom slučaju oružje ne može škoditi.

Razgovarajući tako siđu niza stepenice i uđu u onu istu sobu u kojoj su čuvali stražu Johann i Sebastian. Na stolu je već stajalo nekoliko boca dobrog vina, jer kad se bdije

cijelu noć, treba se okrijepiti. Bila su tu i dva revolvera i dva velika svijećnjaka koji su jarko osvjetljavali sve oko sebe, budući da gospodin Sesemann nije htio čekati duha u polumraku.

Vrata su bila pritvorena tako da u hodnik ne dopre jače svjetlo kako se duh ne bi uplašio. Gospoda sjedoše u udobne naslonjače, pa pijuckajući počeše pripovijedati o svemu i svačemu, te tako otkuca i dvanaest sati prije nego što su se nadali.

»Duh nas je nasamario. Izgleda da danas neće doći«, reče doktor.

»Čekaj, kažu da dolazi oko jedan«, doda njegov prijatelj i oni nastave razgovor.

Otkuca jedan sat. Svuda je vladala nijema tišina. Nije se čula ni buka s ulice. Odjednom doktor podiže prst.

»Pst, Sesemanne, čuješ li?«

Obojica osluhnuše. Tiho, ali sasvim razgovijetno čuli su kako netko gura gredu u stranu, kako zatim dva puta okreće ključ u bravi i najzad otvara vrata. Gospodin Sesemann zgrabi revolver.

»Valjda se ne bojiš?«, doktor će ustajući.

»Oprez je majka mudrosti«, prošaputa gospodin Sesemann držeći u lijevoj ruci svijećnjak s tri svijeće, a u desnoj revolver, pa pođe za doktorom koji je išao ispred njega također sa svijećnjakom i revolverom. Uđoše u hodnik.

Kroz širom otvorena vrata razlijevala se po hodniku blijeda mjesečeva svjetlost i osvjetljavala bijelu priliku koja je nepomično stajala na pragu.

»Tko je to?«, zagrmje doktor tako da je odjeknulo hodnikom, pa obojica sa svijećnjacima i oružjem priđoše toj noćnoj pojavi. Ona se okrene i prigušeno krikne. Bosih nogu stajala je Heidi u bijeloj košuljici i zbunjeno gledala sjajan plamen i oružje, drhteći od glave do pete kao trepetljika. Gospoda se u čudu zgledaše. »Čini mi se, Sesmanne da je to ona ista djevojčica koja ti je donijela vode sa zdenca«, reče doktor.

»Što radiš tu, dijete moje?«, upita sad gospodin Sesemann. »Zašto si ovdje? Pošto si došla amo?«

Blijeda od straha stajala je Heidi pred njim i promucala skoro bezglasno: »Ne znam.«

Sad se doktor umiješa: »Sesemanne, taj slučaj spada u moju nadležnost. Idi, sjedi u naslonjač, a ja ću odnijeti dijete u postelju.«

I doktor odloži revolver na pod, očinski uze za ruku djevojčicu koja je drhtala i pođe s njom uza stepenice.

»Ne boj se, ne boj se«, govorio joj je prijateljski su se penjali. »Budi mirna, samo budi mirna, ništa se nije dogodilo.«

Kad uđoše u Heidinu sobu, doktor odloži svijećnjak na stol, uze Heidi u naručje, položi je u postelju i brižno je pokri. Onda sjede na stolicu kraj postelje i sačeka dok se

Heidi nije malo umirila i prestala drhtati. Zatim je uze za ruku i tiho reče: »Tako, sad je sve opet dobro. Kaži mi još samo to kamo si htjela ići.«

»Nikud nisam htjela«, uvjeravala ga je Heidi. »Ja i nisam sama sišla. Najednom sam se našla ondje.«

»Tako, dakle, a jesi li što sanjala? Jesi li možda u snu sve vidjela i čula kao na javi?«

»Da, svake noći sanjam i to uvijek isto. Čini mi se da sam kod djeda i da čujem kako jele šume. Onda pomislim kako zvijezde na nebu krasno svjetlucaju pa jurnem da otvorim vrata naše kolibe, a onda je tako lijepo. Ali kad se probudim, uvijek sam u Frankfurtu.« Heidi se poče boriti s plačem koji joj je stezao grlo.

»Hm, a da li te gdje boli? U glavi ili u leđima?«

»O, ne, ništa me ne boli, samo me ovdje pritišće veliki kamen.«

»Hm, otprilike kao kad se prejedeš?«

»Ne, ne tako, ali tako teško da me goni na plač.«

»Pa zašto to onda ne isplačeš?«

»Ne smijem plakati. Gospođica je Rottenmeier to zabranila.«

»I onda ti suze progutaš, je li? Hm? Zar ti nije drago što si u Frankfurtu?«

»Jest, drago mi je«, glasio je tihi odgovor iz kojeg bi se prije moglo zaključiti protivno.

»Hm ! A gdje si živjela sa svojim djedom?«

»Na planini.«

»Tako, pa tamo i nije baš zanimljivo. Prije bih rekao da je dosadno, zar ne?«

»O, ne, tamo je vrlo, vrlo lijepo.« I Heidi nije mogla dalje. Uspomene, uzbuđenje koje je doživjela ove noći i dugo suzdržavani plač svladaše je. Suze joj grunuše na oči i ona stade jecati glasno i gorko.

Doktor ustade, brižno položi Heidinu glavu na jastuk i reče: »Tako, sad još malo plači, to će ti samo koristiti. A onda spavaj, lijepo spavaj. Sutra će sve biti dobro.« I on napusti sobu.

Kad se vratio u sobu u kojoj su čuvali stražu, sjede u naslonjač preko puta prijatelju i stade mu objašnjavati. Gospodin Sesemann pažljivo ga je slušao.

»Sesemanne, prije svega treba da ti kažem da je tvoja mala štićenica mjesečarka. Posve nesvjesno ona je svake noći kao duh otvarala kućna vrata i utjerivala strah u kosti tvojim ukućanima. Osim toga, djevojčica čezne za kućom, te je od čežnje tako omršavljela da joj se vide rebra. A slabit će i dalje ako se ovako nastavi. Dakle, treba joj što prije pomoći. Njezinoj velikoj živčanoj napetosti ima samo jedan lijek, a to je da se djevojčica odmah vrati svojoj kući u planinu. I za njenu bolest također postoji samo jedan lijek – taj isti. To znači da djevojčica treba već sutra krenuti na put. Eto, to je moj recept.«

Gospodin Sesemann ustane pa je uzbuđeno koračao gore-dolje po sobi. Najzad iz njega izletješe ove riječi: »Mjesečarka, bolesna, čezne za domaćim krajem, omršavljela! I

sve to da se dogodi u mojoj kući. I nitko da to ne primijeti. I ti misliš da ću ja, doktore, da ću ja djevojčicu koja je u moju kuću došla svježa i zdrava vratiti njezinu djedu ovako bolesnu i slabašnu? Ne, doktore, to ne možeš od mene tražiti, to ne mogu učiniti, to nikad neću učiniti. Uzmi dijete u svoje ruke i liječi ga, radi što hoćeš, ali ga izliječi pa ću ga onda poslati kući, bude li htjela ići. Ali najprije pomozi!«

»Sesemanne«, doktor će na to ozbiljno, »razmisli što činiš. Njezino stanje nije bolest koja se liječi praškom i pilulama. Djevojčica je po prirodi neotporna, ali ako je vratiš čistom planinskom zraku na koji je ona navikla, može ozdraviti. Ne pošalješ li je... ali valjda ne želiš vratiti djedu neizlječivo bolesnu djevojčicu, ili je možda uopće ne vratiti?«

Gospodin Sesemann uplašen zastade: »Kad ti tako kažeš, doktore, onda postoji samo jedan izlaz, a to je da te odmah poslušam.«

I gospodin Sesemann uhvati prijatelja ispod ruke, pa se njih dvojica šetajući se gore-dolje po sobi o svemu dogovoriše. Napokon doktor krene kući, jer je kroz kućna vrata, što ih je ovoga puta otvorio domaćin, već prodiralo sjajno jutarnje svjetlo.

Trinaesto poglavlje:
U ljetnu večer na planinu

Gospodin Sesemann, vrlo uzbuđen, pope se uza stepenice i odlučnim koracima stiže do spavaonice gospođice Rottenmeier. Neuobičajeno snažno pokuca na njezina vrata, pa se gospođica, uplašeno kriknuvši, trže iza sna. Čula je gospodarev glas: »Molim vas da požurite i dođete u blagovaonicu. Treba se hitno spremiti za put.«

Gospođica Rottenmeier pogleda na svoj sat; bilo je pola pet izjutra. Otkako zna za sebe još nikad ne bijaše ustala tako rano. Što se to moglo dogoditi? U svojoj radoznalosti i strahu radila je sve naopako tražeći po sobi dijelove odjeće što ih je već bila obukla, tako da je oblačenje dugo trajalo.

U međuvremenu je gospodin Sesemann išao hodnikom i iz sve snage zvonio na zvona za poslugu pa je u svim sobama ponetko uplašen skakao iz kreveta i oblačio se navrat-nanos, jer su svi mislili da je duh sigurno ščepao njihova gospodara i da on sada zove u pomoć. Tako su svi, jedan za drugim, čudeći se, dolazili pred domaćina koji je koračao gore-dolje po blagovaonici i nije nimalo nalikovao čovjeku koga je duh uplašio. Baš naprotiv. On odmah naredi Johannu da upregne konje i dođe s kolima pred kuću. Tinette naredi da odmah probudi Heidi i da je spremi za put, Sebastianu da pohita do kuće u kojoj stanuje Heidina tetka i da je odmah dovede. Gospođica Rottenmeier za to se vrijeme obukla i spremila. Sve je na njoj bilo kako treba, osim kape koju je bila stavila naopako, te se izdaleka činilo da joj je lice na leđima. Gospodin Sesemann pripisa ovu neobičnost ranom ustajanju, pa odmah pređe na stvar. Objasni gospođici da bez oklijevanja treba donijeti putni kovčeg i u njega staviti sve stvari male Švicarkinje – kako je gospodin Sesemann obično zvao Heidi jer mu je njeno ime zvučalo neobično – i dodati još dosta Klarinih haljina i rublja da bi djevojčica odnijela kući nešto vrijedno. I neka se sve to uradi brzo i bez odugovlačenja.

Gospođica Rottenmeier je od zaprepaštenja stajala kao prikovana i ukočeno zurila u gospodina Sesemanna. Očekivala je da će joj on u povjerenju saopćiti neku jezivu pripovijest o duhovima koje je susreo te noći, pripovijest koju bi ona sad, pri danjem svjetlu, rado čula. Umjesto toga te prozaične i pri tom još i neugodne naredbe. Nije se mogla snaći, jer je sve došlo sasvim neočekivano. Stajala je bez riječi i čekala što će dalje biti.

Ali gospodin Sesemann nije namjeravao ništa više objašnjavati. Ostavio je gospođicu, pa prešao u sobu svoje kćeri. Kao što je i slutio, uzbuna u kući ju je probudila, pa je

osluškivala ne bi li razabrala što se događa. Otac sjedne kraj njezina kreveta i ispriča joj sve o pojavljivanju duha. Reče da je po doktorovu mišljenju Heidi u velikoj opasnosti i da bi se, ako se njezina noćna lutanja nastave, popela možda i na krov, a to bi bilo veoma opasno. Zato je odlučio da djevojčicu odmah otpremi kući, jer ne može uzeti na sebe takvu odgovornost, pa će se i Klara morati s tim pomiriti, budući da i sama uviđa da drugačije ne može biti.

Klaru to bolno iznenadi, pa je pokušala naći neki drugi izlaz, ali ništa nije pomagalo. Otac osta pri svojoj odluci, no ipak joj obeća da će iduće godine s njom otputovati u Švicarsku samo ako sada bude pametna i ako ne bude tugovala. Tako se Klara pokori neizbježnom, ali zato zatraži da se Heidin putni kovčeg donese u njezinu sobu i da se tu pakira kako bi ona mogla staviti u nj sve čemu će se njezina prijateljica radovati. Otac to s veseljem odobri, pa je čak poticao Klaru da što ljepše opremi Heidi. U međuvremenu stiže i tetka Deta i uzbuđena je čekala u predsoblju, jer to da je pozivaju u ovo doba moglo je značiti samo nešto posve osobito. Gospodin joj Sesemann objasni što se dogodilo s Heidi, pa zatim izjavi kako želi da ona djevojčicu odmah odvede kući i to još danas. Tetka je izgledala veoma razočarana; tu vijest nije očekivala. Još se dobro sjećala riječi kojima ju je ispratio Čiča s planine, da mu nikada više ne dođe pred oči. Nije joj izgledalo baš razumno djevojčicu čas odvoditi, a čas vraćati starcu. Zato je odmah s mnogo riječi izjavila da joj je danas, na žalost, posve nemoguće krenuti na put, sutra još manje, a kasnije na to ne može ni pomišljati zbog novih poslova poslije kojih će moći još manje. Gospodin Sesemann je shvatio što ona želi reći pa joj ne govoreći mnogo reče da može ići. Onda pozva Sebastiana i naredi mu da se odmah spremi za put. Neka danas otputuje s djetetom do Basela, a sutra neka ga odanle odvede kući. Zatim se može odmah vratiti. Poruke nema nikakve – pismo koje će predati djedu sve će objasniti.

»A sad ono najvažnije, Sebastiane«, zaključi gospodin Sesemann, »i pazi da to točno izvršiš. Dobro poznajem hotel u Baselu i njegovo ću ime napisati na svojoj podsjetnici. Vi ćete tamo pokazati moju podsjetnicu i oni će vam dati dobru sobu za djevojčicu. Za sebe ćete se već pobrinuti. U sobi male Švicarkinje zatvorit ćete sve prozore, ali tako da se ni silom ne mogu otvoriti. Kad djevojčica legne, iziđite i zaključajte vrata izvana, jer ona noću ustaje i bilo bi veoma opasno ako bi slučajno izišla i otvorila kućna vrata, Jeste li razumjeli?«

»To je dakle bilo?«, promuca začuđeno Sebastian, jer mu je sinula prava istina o duhovima.

»Da, to je bilo. A vi ste pravi zec, a i Johannu možete reći da nije veći junak od vas. Lijepi ste mi vi momci, obadvojica!« Rekavši to, gospodin Sesemann ode u svoju sobu pa napisa pismo Čiči s planine.

Sav smeten Sebastian je stajao nasred sobe i u sebi ponavljao: »Nisam smio dopustiti da me ona kukavica Johann utjera u sobu. Trebao sam poći za onom bijelom prilikom. Da njega nije bilo, svakako bih to učinio.« Tako je mislio sad kad je jarko sunce jasno osvjetljavalo svaki kutak sobe.

Za to vrijeme Heidi je ništa ne sluteći stajala u svojoj prazničnoj haljinici i čekala što će se dogoditi, jer ju je Tinette samo probudila, izvadila haljine iz ormara i pomogla joj da se odjene, a pri tom s neobrazovanom Heidi nije progovorila ni jedne jedine riječi, jer je nije smatrala sebi ravnom.

Gospodin Sesemann uđe s pismom u blagovaonicu, gdje je već bio postavljen doručak, i upita: »Gdje je dijete?«

Pozvaše Heidi. Kad ona priđe gospodinu Sesemannu da mu zaželi dobro jutro, on je upitno pogleda. »Što kažeš na ovo, mala?«

Heidi ga je začuđeno pogledala.

»Pa zar ti još ništa ne znaš?«, nasmija se gospodin Sesemann. »Danas ideš kući i to sad odmah.«

»Kući«, ponovi Heidi gotovo bezglasno i problijedi. Ostala je skoro bez daha, toliko joj se srce uzbudilo.

»Možda ti ne želiš ići?«, upita je gospodin Sesemann smiješeći se.

»Hoću, hoću«, izusti mala, a lice joj porumeni kao božur.

»Dobro, dobro«, reče gospodin Sesemann hrabreći je, pa sjede i pozva Heidi da mu se pridruži. »Sad lijepo doručkuj, a onda u kola i sretan put.«

Heidi nije mogla progutati ni zalogaja, mada se kao poslušno dijete pokušavala prisiliti da nešto pojede. Bila je toliko uzbuđena da nije znala je li budna ili sanja, pa će se opet probuditi i vidjeti da u spavaćici stoji na kućnim vratima.

»Neka Sebastian ponese dosta hrane«, dovikne gospodin Sesemann gospođici Rottenmeier koja je upravo ulazila, »dijete, razumije se, sad ne može jesti... Otiđi do Klare dok ne stignu kola«, obrati se on prijazno Heidi.

To je Heidi i željela. Ona odmah otrča. Usred Klarine sobe ugleda ogroman putni kovčeg. Još je bio otvoren.

»Dođi, Heidi, dođi«, uzvikne Klara čim je ugledala prijateljicu, »pogledaj što sam sve dala da ti pripreme! Reci, raduješ li se?«

I ona joj uze redom pokazivati stvari: haljine i pregače, marame i pribor za šivanje. »A vidi ovo, Heidi«, i Klara slavodobitno podiže košaricu. Heidi pogleda pa poskoči od radosti jer je u košarici bilo dvanaest lijepih, bijelih, okruglih žemičaka, sve za baku. Djeca su u svojoj radosti potpuno zaboravila da se bliži čas rastanka, pa kad začuše povik: »Kola su spremna«, nije više bilo vremena za tugovanje. Heidi otrča u svoju sobu gdje je još ležala lijepa bakičina knjiga koju ne bijahu stavili u kovčeg jer je bila pod jastukom. Heidi se nije od nje odvajala ni danju ni noću. Ona je metnu na žemičke u košaru, otvori svoj ormar i pogleda nije li još štogod zaboravila. I zaista, stari crveni rubac bio je još tu, jer ga je gospođica Rottenmeier smatrala odveć bezvrijednim da bi ga spakirala. Heidi i njega stavi u košaricu tako da se lijepo vidio. Onda nataknu na glavu svoj lijepi šeširić, pa izađe iz sobe.

Djevojčice su se morale brzo oprostiti, jer je gospodin Sesemann već došao smjestiti Heidi u kola. Gospođica Rottenmeier stajala je na stepeništu kako bi se oprostila s Heidi. Kad ugleda čudni crveni zavežljaj, ona ga zgrabi i baci na pod.

»Ne, Adelheid«, reče ona koreći je, »ne možeš tako izaći iz ove kuće. Nećeš valjda vući sa sobom ovakve stvari! A sad zbogom.«

Heidi se nije usuđivala podići zavežljaj, ali se pogledom koji je preklinjao okrenula domaćinu, kao da joj oduzimaju njezino najveće blago.

»Ne, ne«, odrešito će gospodin Sesemann, »dijete može ponijeti kući sve čemu se raduje, pa makar to bili i mačići i kornjače. Nećemo se zbog toga uzbuđivati, gospođice Rottenmeier.«

Heidi hitro podiže zavežljaj, a zahvalnost i radost zablistaše joj iz očiju. Kad siđoše do kola, gospodin Sesemann pruži djevojčici ruku i reče joj kako se nada da će se ona sjećati njega i Klare. Poželi joj sretan put, a Heidi mu lijepo zahvali na svemu i doda: »A gospodina doktora pozdravite tisuću puta i recite mu hvala.« Heidi je upamtila da joj je doktor sinoć kazao: »A sutra će sve biti dobro.« Sad kad se to dogodilo, Heidi je mislila da je to njegova zasluga.

Djevojčicu podigoše u kola, a košarica, torba s hranom i Sebastian uđu za njom. Gospodin Sesemann još jednom doviknu: »Sretan put«, i kola krenuše.

Uskoro zatim sjedila je Heidi u vlaku pažljivo držeći na koljenima svoju košaricu, ni za trenutak je ne ispuštajući iz ruku, jer su u njoj bile one dragocjene žemičke za baku koje je trebalo pažljivo čuvati, a s vremena na vrijeme i pogledati i radovati im se. Heidi je sjedila šuteći nekoliko sati, jer je tek sad shvatila da zaista ide kući, djedu na planinu, baki, Petru kozaru. Jedno za drugim izlazilo joj je pred oči što će sve vidjeti i kako će sve to izgledati, pa su joj nadolazile sve nove i nove misli tako da je najednom rekla uplašeno: »Sebastiane, je li sigurno da baka nije umrla?«

»Nije, nije«, umirivao ju je on, »sigurno je živa i zdrava.«

Tada se Heidi opet zamisli. S vremena na vrijeme zavirivala bi u košaricu, jer je najviše mislila na to kako će pred bakom na stol poredati sve žemičke. Poslije dužeg vremena ona opet reče: »Sebastiane, je li baka zbilja živa?«

»Naravno da jest«, odvrati on drijemajući. »Živa je. Ne znam zašto bi umrla.«

Poslije nekog vremena san je zaklopio i Heidine oči, a poslije protekle nemirne noći i ranog ustajanja san joj je bio toliko potreban da se probudila tek kad ju je Sebastian snažno prodrmao za ruku vičući: »Probudite se! Probudite se! Moramo izaći. Stigli smo u Basel.«

Sutradan izjutra pođoše dalje. Trebalo je dugo putovati. Heidi je opet sjedila s košaricom na krilu, jer je ni po koju cijenu nije htjela predati Sebastianu. Danas nije ništa govorila, već je svaki čas bivala sve nestrpljivijom. I kad se najmanje nadala, glasno odjeknu »Mayenfield.« Ona skoči sa svoga sjedala, a to isto učini i Sebastian koji se također iznenadio. Stajali su vani s putnim kovčegom dok je vlak zviždeći odlazio dalje u

dolinu. Sebastian je nezadovoljno gledao za njim, jer je više volio ovako udobno i bez muke putovati nego pješačiti, a poslije se i verati uz planinu, što je, po njegovu mišljenju, bilo ne samo teško nego i opasno u ovoj poludivljoj zemlji. Stoga se obazrivo osvrtao ne bi li mu tko pokazao najpodesniji put do Selca. Nedaleko željezničke postaje stajala su mala seljačka kola u koja je bio upregnut mršav konj. Neki plećat čovjek tovario je na kola vreće koje su stigle vlakom. Sebastian mu priđe i zapita za najsigurniji put do Selca.

»Ovdje su svi putevi sigurni«, glasio je kratak odgovor.

Onda ga Sebastian upita za najbolji put, kojim se moglo ići a da se ne strovali u provaliju, a zatim još i to kako bi se jedan putni kovčeg mogao otpremiti u Selce. Čovjek pogledom odmjeri kovčeg i izjavi da će ga uzeti u svoja kola ako nije odveć težak, jer i sam ide do Selca. Riječ po riječ i najzad se obojica složiše da čovjek poveze do Selca i djevojčicu i kovčeg, a tu će se već netko naći da djevojčicu još večeras odvede na planinu.

»Mogu ja i sama ići, znam ja put od Selca do djedove kolibe«, reče Heidi koja je pažljivo pratila razgovor. Sebastianu pade kamen sa srca kad uvidje da se neće morati verati uzbrdo. Krišom dade djevojčici znak da pođe s njim malo ustranu, tutnu joj u ruke težak zamotuljak i pismo za djeda, pa joj objasni da je zamotuljak poklon gospodina Sesemanna djedu. Samo neka ga stavi na dno košarice, čak i ispod žemičaka, i neka dobro pazi da ga ne izgubi, jer bi se gospodin Sesemann strašno ljutio i ne bi joj to nikada oprostio. Neka to frajlica dobro upamti.

»Neću ga izgubiti«, izjavi Heidi uvjerljivo i gurnu zamotuljak zajedno s pismom na dno košarice. Onda podigoše kovčeg na kola, a zatim Sebastian na visoko sjedalo diže i Heidi zajedno s njezinom košaricom, pruži joj ruku i još je jednom znacima opomenu da dobro čuva stvari u košarici. Sebastian je bio vrlo oprezan jer je znao da mu je dužnost bila da sam odvede djevojčicu do djedove kuće. Kočijaš se pope do Heidi i kola krenu prema planinama, dok se Sebastian sav sretan što je izbjegao opasan put polako uputi prema postaji da sjedne i sačeka vlak kojim će se vratiti.

Kočijaš je bio pekar iz Selca i vozio je kući brašno. Nikad prije nije vidio Heidi, mada je svatko u Selcu znao za djevojčicu koju su doveli Čiči s planine. Poznavao je on Heidine roditelje, pa je odmah pomislio da je to sigurno ono dijete o kome se toliko govori. Malo se čudio što se djevojčica tako brzo vraća kući, te poče s njom razgovarati. »Bit će da si ti ono dijete koje je bilo gore kod Čiče s planine, kod djeda?«

»Jesam.«

»Znači da ti tamo nije bilo dobro kad se tako brzo vraćaš iz kakve daljine?«

»Naprotiv. Tamo mi je bilo vrlo lijepo.«

»Pa zašto onda ideš kući?«

»Zato što im je gospodin Sesemann dozvolio. Inače se ne bih vratila.«

»Svašta. Što onda nisi ostala tamo, zašto si tražila da ideš kući?«

»Zato što tisuću puta više volim biti kod djeda na planini nego igdje drugdje na svijetu.«

»Možda ćeš se predomisliti kad dođeš gore«, progunđa pekar. »Ipak je u svemu tome nešto čudno«, reče više za sebe. »Ona valjda zna što je na stvari.«

On poče zviždati i više nije govorio, a Heidi je promatrala sve oko sebe i drhtala od uzbuđenja, jer je prepoznavala drveće na putu, pa visoke vrhove Sokolova gnijezda koji su je gledali kao da je pozdravljaju poput starih prijatelja. Heidi je otpozdravljala, dok joj je sa svakim korakom uzbuđenje tako raslo da joj se činilo da će iskočiti iz kola i trčati, trčati iz sve snage samo da što prije stigne gore. No ipak je mirno sjedila. Kad stigoše u Selce, zvono na crkvi otkuca pet sati. Oko kola odmah se sjati gomila žena i djece, a neki susjedi priđoše bliže, jer su kovčeg i dijete na pekarevim kolima privukli svačiju pažnju i svatko je želio znati odakle su prispjeli, kamo idu i kome pripadaju. Kad pekar skine Heidi s kola, ona mu žurno reče: »Hvala. Moj djed će već doći po kovčeg.« I htjede smjesta potrčati, ali je okružiše sa svih strana i svi odjednom navališe s pitanjima. Heidi se gurala između tih ljudi s takovim strahom na licu da joj oni i nehotice otvoriše put i pustiše je da ode govoreći jedan drugome: »Vidiš kako se boji, a ima i zašto.« Onda stadoše pripovijedati o tome kako je Čiča s planine ove godine postao još gori, kako ni sa kim ne razgovara i kako gleda tako divljački kao da bi najradije ubio svakoga koga sretne. I kad bi dijete znalo kamo će, ne bi zacijelo išlo gore u ono zmajsko gnijezdo. Ali sad se pekar umiješa u razgovor i reče da on ipak valjda zna nešto više od njih, pa im kao veliku tajnu ispripovijeda kako je neki gospodin dopratio dijete do Mayenfelda i kako se od njega rastao vrlo, vrlo ljubazno. Bez cjenkanja mu je platio koliko je tražio za vožnju i još mu dao napojnicu. Uopće, nastavio je pekar, on može pouzdano tvrditi da je djetetu tamo gdje je dosad živjelo bilo vrlo dobro i da se samo željelo vratiti djedu. Ta vijest izazva veliko čuđenje i raširi se po cijelom Selcu, pa te večeri nije bilo kuće u kojoj se nije govorilo kako se Heidi vratila djedu iz takva obilja samo zato što je to sama željela.

Heidi je trčala uzbrdo što je brže mogla. Zastajala bi samo da dođe do daha. Košarica koju je nosila bila je prilično teška, a put je što se više penjao postajao sve strmiji. Heidi je mučila samo jedna misao: sjedi li baka još na svom starom mjestu u uglu i je li još živa. Najzad ugleda kolibu u udolici, a srce joj brže zakuca. Što je više trčala, srce joj je sve snažnije lupalo. Naposljetku stiže. Jedva je uspjela otvoriti vrata koliko je drhtala, a onda uletje u malu sobu i stade bez daha ne mogavši izustiti ni riječi.

»A, Bože!«, začu se iz ugla, »tako je nekad ulazila naša Heidi. Kad bi samo još jednom, dok sam još živa, došla ovamo. Tko je to?«

»Ja sam, bako, ja sam«, klikne sad Heidi pa jurnu u onaj kut i pade na koljena pred baku, uhvati je za ruku, zagnjuri glavu u njezino krilo i od silne radosti ne izusti riječi.

Sad se tek baka iznenadi, pa i ona zanijemi. Onda počne drhtavim rukama milovati Heidi po kovrčavoj kosi govoreći: »Da, da to je njena kosa, to je njen glas, ah kako sam sretna što sam ovo doživjela!« Iz njezinih slijepih očiju kanu nekoliko krupnih suza radosnica na Heidinu ručicu. »Jesi li ti to, Heidi? Jesi li to zaista ti?«

»Da, da, bako«, uzvikne Heidi uvjeravajući je, »ne plači, ja sam sad ovdje pa ću dolaziti svakog dana i neću više nikamo otići, a ni ti nećeš više jesti tvrdi kruh. Vidiš li, bako, vidiš li?«

Heidi stade vaditi žemičke iz košarice i vadila ih je jednu za drugom redajući ih baki u krilo.

»Ah, dijete, dijete! Donijela si blagoslov sa sobom«, uzviknu baka kad osjeti da žemičkama nema kraja. »No ti sama si za mene najveći blagoslov.« Ona opet poče milovali Heidi po kosi i po vrelim obrazima govoreći: »Kaži nešto, dijete moje, govori da ti čujem glas.«

Heidi ispripovijeda baki kako se plašila misleći da je neće naći živu, pa joj neće moći dati bijele žemičke.

Uto uđe u sobu Petrova mati i u čudu zastade pa uzviknu: »Pa to je Heidi! Zar je to moguće?«

Heidi skoči, pozdravi se s njom, a Brigita se nije mogla načuditi. Zagledajući je sa svih strana govorila je: »Bako, kad bi samo mogla vidjeti kakovu lijepu haljinicu ima Heidi i kako lijepo izgleda! Ne bi je prepoznala. A ovaj šeširić s perom na stolu, je li i on tvoj? Stavi ga na glavu da vidim kako ti pristaje.«

»Neću«, usprotivi se Heidi, »uzmi ga ako hoćeš. Meni ne treba, ja imam svoj šešir.« I Heidi odriješi zavežljaj, pa uze svoj stari šeširić koji se na putu još više izgužvao. No Heidi se na to nije obazirala. Dobro je upamtila kako je djed na rastanku viknuo da je ne želi vidjeti s peruškom na šeširu. Eto zašto je Heidi tako brižljivo čuvala svoj šeširić – neprestano je mislila da će ipak doći dan kad će se vratiti djedu. Ali Brigita joj reče da ne smije biti tako glupa, da je to prekrasan šeširić i da ga ona ne može primiti. Heidi bi ga možda mogla prodati učiteljevoj kćeri u Selcu i dobiti za nj dosta novaca, kad već neće da ga nosi. Ali Heidi osta pri svojoj odluci, gurnu neprimjetno šeširić u kut iza bakinih leđa, zatim skine svoju lijepu haljinicu, pa preko donje haljine i golih ruku ogrne crvenu maramu, pruži baki ruku i reče joj: »Sad moram kući, djedu, ali ću ti sutra opet doći. Laku noć, bako.«

»Dođi opet sutra, Heidi, dođi opet«, molila je baka stežući joj ruku i ne mogavši je pustiti.

»A zašto si svukla svoju lijepu haljinu?«, upita je Brigita.

»Zato što više volim ovako otići djedu. Inače bi se moglo dogoditi da me ne prepozna, pa i ti si me u njoj jedva prepoznala.«

Brigita otprati djevojčicu do vratiju pa joj povjerljivo reče: »Djed bi te prepoznao i u novoj haljini. Ali rekla bih ti da se malo pričuvaš jer Petar kaže da je Čiča s planine sad stalno ljutit. Samo šuti.« Heidi joj poželje laku noć, pa krene put pašnjaka noseći košaricu u ruci. Večernje sunce obasjavalo je zeleni pašnjak, dok je s druge strane već blistalo veliko snježno polje na Scesaplani. Heidi je na svakom koraku morala zastajati i osvrtati se, jer dok se penjala, najviše planine ostajale su joj iza leđa. Crveni se bljesak prosu po

travi pred njezinim nogama, ona se okrenu – nije se mogla sjetiti da je tako nešto ikad vidjela čak ni u snu – a stjenoviti vrhovi zaplamtješe do neba, široko snježno polje se zažari, i ružičasti se oblaci nadnesoše nad planinske vrhove. Trava na pašnjaku bila je zlatna, sve stijene sjale su i blistale, a cijela je dolina plivala u zlatu i mirisu. Heidi je stajala usred te krasote pa joj od sreće i radosti niz obraze potekoše vrele suze. Sklopila je ruke i gledajući u nebo glasno zahvalila dragom Bogu što ju je opet doveo kući, i što je sve tako lijepo i još mnogo ljepše nego što je ona mislila i što je sve opet njeno. Osjećala se tako sretnom i bogatom da nije nalazila riječi kojima bi se zahvalila. Tek kad se sjaj oko nje ugasio, mogla je Heidi krenuti dalje. Potrčala je tako brzo da je uskoro ugledala najprije krošnje jela iznad krova, a onda krov i čitavu kolibu, a na klupi pred kolibom sjedio je djed i pušio svoju lulu dok su iznad kolibe lelujale grane starih jela šumeći na večernjem vjetru. Heidi pojuri, i prije nego što ju je Čiča s planine vidio, poleti k njemu, baci košaricu na zemlju i zagrli starca. Od uzbuđenja što se opet vide nije mogla ništa drugo reći osim: »Djede! Djede! Djede!«

I djed je šutio. Poslije tolikih godina oči mu se opet orosiše i on ih obrisa dlanom. Onda skine Heidine ruke sa svoga vrata, posjedne djevojčicu na koljena i dugo ju je promatrao. »Dakle, vratila si se«, reče najzad. »Pričaj kako se to dogodilo. Nisi baš gospodski odjevena, jesu li te otjerali?«

»O ne, djede, nisu«, poče Heidi vatreno. »Nije tako kao što misliš. Svi su mi bili dobri, i Klara, i baka i gospodin Sesemann; ali vidiš, djede, nisam više mogla izdržati i često sam mislila da ću se ugušiti, tu me nešto davilo. No ništa nisam govorila da oni ne bi mislili kako sam nezahvalna. Jednog jutra pozva me gospodin Sesemann vrlo rano – mislim da je za to kriv gospodin doktor – no sve to piše u ovom pismu.« I Heidi skoči, donese pismo i onaj zamotuljak iz košarice, pa sve to spusti djedu u ruke.

»Ovo je za tebe«, reče djed i položi zamotuljak kraj sebe na klupu. Onda uze pismo i pročita ga, pa ga ne rekavši ništa strpa u džep.

»Hoćeš li zajedno sa mnom popiti mlijeka, Heidi?«, upita je, te uzevši je za ruku pođe s njom u kolibu. »Ponesi i onaj novac, njime možeš kupiti cio jedan krevet i haljina za nekoliko godina.«

»Ne treba mi, djede«, reče Heidi, »krevet već imam, a Klara mi je dala toliko haljina da mi druge nikad više neće trebati.«

»Uzmi ga ipak i stavi u ormar. Jednom ćeš ga već trebati.«

Heidi posluša i odskakuta za djedom u kolibu, gdje je od radosti što sve opet vidi zavirivala po svim kutovima, popela se uz ljestve – ah odjednom zastane i uvrijeđeno vikne odozgo: »Djede, pa ja nemam više postelje!«

»Imat ćeš je«, zagrmi odozdo, »nisam znao da ćeš se vratiti, a sad dođi piti mlijeko.«

Heidi siđe i sjedne na svoj visoki stolac na starom mjestu, pa dohvati svoju zdjelicu i iskapi je tako požudno kao da nikad nije pila ništa slađe. Kad odloži zdjelicu, duboko odahne i reče: »Ništa na svijetu, djede, nije tako dobro kao naše mlijeko.«

Izvana se začu prodoran zvižduk. Heidi kao munja izleti na vrata. S brda je dolazilo stado koza skačući i poskakujući, a među njima je bio Petar, koji opazivši Heidi stade kao ukopan, pa je zurio u nju bez riječi. »Dobra večer, Petre«, dovikne mu Heidi pa uleti među koze. »Labudice, Mrkušo, zar me ne prepoznajete?« A koze su sigurno prepoznale njezin glas, jer se stadoše glavama češati o Heidi i radosno meketati, dok ih je ona redom dozivala po imenu, a one kao lude trčale i gurale se prema njoj.

Nestrpljivi Češljugar preskoči dvije koze da bi joj se približio, pa je čak i plašljiva Snješka gurala ustranu tvrdoglavog Turana, koji je zapanjen zbog te drskosti zastao dižući uvis bradu da pokaže tko je on.

Heidi je bila izvan sebe od radosti što su oko nje opet njezine stare prijateljice. Grlila je neprestano malu, nježnu Snješku i milovala nemirnog Češljugara, a koze su je iz velike ljubavi i odanosti gurale tamo-amo, sve dok nisu stigle do samog Petra, koji je kao prikovan stajao na istom mjestu.

»Siđi, Petre, da mi zaželiš dobru večer«, dovikne mu Heidi.

»Vratila si se«, prozbori napokon Petar, pa joj priđe i prihvati ruku koju mu je ona već odavno pružila. Odmah je upita kao što ju je običavao pitati kad su se uvečer zajedno vraćali kući: »Hoćeš li sutra opet sa mnom?«

»Ne, neću, sutra moram baki, ali ću možda prekosutra.«

»Dobro je što si se vratila«, Petar će razvukavši usta od zadovoljstva, pa okrenu kući. No danas je sa svojim kozama imao mnogo više muke nego obično. Uzalud ih je mamio i prijetio im, nikako se nisu htjele okupiti oko njega, i tek kad je Heidi grleći Labudicu jednom, a Mrkušu drugom rukom, otišla, potrčale su za Petrom. Heidi je sa svojim dvjema kozama morala ući u pojatu i zatvoriti za sobom vrata, inače se Petar nikad ne bi maknuo sa svojim stadom. Kad je ušla u kolibu, ugleda već prostrtu postelju gore visoko, svu mirisnu od novog sijena preko kojeg je djed pažljivo prostro čistu ponjavu. Heidi zadovoljno leže, slatko zaspa i spavala je kako odavno već nije. Te noći djed je barem deset puta ustajao, penjao se uz ljestve i pažljivo osluškivao spava li Heidi mirno. Provjeravao je stoji li na otvoru kroz koji je mjesec inače obasjavao Heidinu postelju sijeno koje je ugurao da mjesečina ne bi prodrla unutra. Ali Heidi je čvrsto spavala i nije se micala, jer se njena žarka želja ispunila. Opet je vidjela sve planine i stijene u večernjem sjaju, opet je slušala kako šume jele. Opet je bila kod kuće na planini.

Četrnaesto poglavlje:

Nedjeljna zvona

Heidi je stajala pod ustreptalim jelama i čekala djeda koji je htio s njom, da iz Selca donese njezin kovčeg dok ona bude kod bake. Djevojčica nije mogla dočekati da vidi baku i čuje kako su joj prijale žemičke, ali joj ipak nije bilo dosadno jer je slušala poznati šum grana i udisala miris trave i zlaćanog cvijeća.

Uto i djed izađe iz kolibe, pogleda unaokolo i zadovoljno reče: »Tako, sad možemo krenuti.«

Bila je subota, a djed je subotom obično čistio kolibu i pojatu i sve okolo. Bijaše to njegov običaj, pa je i danas prije podne to uradio da bi popodne mogao odmah poći s Heidi. Kod kolibe kozara Petra oni se rastadoše i Heidi utrča unutra. Baka je već čula njezine korake, pa joj se radosno javila: »Jesi li to ti, Heidi? Jesi li mi opet došla?«

Onda je uze za ruku i čvrsto ju je držala, kao da se boji da bi joj dijete mogli opet oteti. Sad je starica morala potanko pripovijedati kako su joj prijale žemičke, i ona reče da ih je jela s užitkom i da su je toliko okrijepile da se danas osjeća mnogo snažnijom nego jučer, a Petrova mati doda da je baka, strahujući da će žemičaka uskoro ponestati, danas i jučer pojela samo jednu jedinu i da će vjerojatno još više ojačati bude li osam dana zaredom jela po jednu. Heidi je pažljivo sasluša, a onda je neko vrijeme razmišljala. Napokon nađe rješenje.

»Znam što ću učiniti, bako!«, klikne ona oduševljeno, »Napisat ću Klari pismo, pa će mi ona sigurno poslati, sigurno će mi poslati, još dvaput, još triput više žemičaka nego što sam ti ja donijela. Imala sam u ormaru veliku hrpu isto takvih i kad su mi ih oduzeli, Klara je obećala da će mi ih dati upravo onoliko, a ona će to sigurno učiniti.«

»O, Bože«, reče Brigita. »To je dobra zamisao, ali pomisli, žemičke će otvrdnuti. Kad bismo samo imali koji novčić više. Pekar dolje u selu također peče žemičke, ali ja jedva imam i za crni kruh.«

Heidino se lice ozari od radosti. »O, ja imam mnogo novaca, bako«, klikne ona slavodobitno i poskoči uvis od radosti. »Sad znam što ću s njima. Svaki ću ti dan kupiti po jednu žemičku, a nedjeljom čak i dvije. Petar ih može donijeti iz Selca.«

»Ne, ne, dijete moje«, branila se baka. »Ne može to tako. Nisi ti za to dobila novac. Moraš ga dati djedu, pa će te on posavjetovati što da s njim učiniš.« Ali Heidi nije dala da joj se pokvari veselje, nego je radosno skačući po sobici neprestano ponavljala: »Sad će baka svaki dan jesti po svježu žemičku, pa će ojačati – o, bako!«, klicala je s novim

oduševljenjem, »kad tako opet ozdraviš, sigurno ćeš i progledati, jer ne vidiš možda samo zato što si tako slaba.«

Baka je šutjela, jer nije htjela pomutiti djetetovu radost. Dok je skakutala po sobi, Heidi opazi bakinu staru pjesmaricu, pa joj sinu nova radosna misao. »Bako, ja sad već sasvim dobro čitam. Hoćeš li da ti pročitam koju pjesmu iz tvoje stare knjige?«

»O, hoću«, zamoli starica radosno iznenađena. »Umiješ li zbilja čitati, dijete moje?«

Heidi se popne na stolicu i skine knjigu s police, a s njom digne i oblak prašine, jer je knjiga odavno ležala zaboravljena. Heidi je pažljivo obrisa, sjedne na podnožak do bakinih nogu i upita je što želi da joj čita.

»Što god hoćeš, dijete moje, što god hoćeš«, i baka spremna da sluša ostavi kolovrat.

Heidi je listala tiho čitajući ovdje-ondje pokoji redak. »Evo pjesme o suncu. Nju ću ti pročitati, bako.« I Heidi počne čitati i čitala je sve oduševljenije:

Radosti puna
zvijezda nebeska
rodnoj nam grudi
zrakama bljeska
Dariva okrepni, umilni sjaj

Cijelo mi tijelo
bolno je bilo,
al' sad ustajem
radosno, čilo
i gledam nebo, sunčani kraj

Oko mi vidi
što Bog nam stvori
gdje slava Višnjeg
duši mi zbori
da njegovu spoznam silu i mah

I gdje će stići
u blagom trenu
pravedni, čisti
kad na put krenu
ostave varav zemaljski prah

I sve se mijenja
prolazi, vene,

samo Bog traje
stalno, bez mijene
riječ mu i volja vječnosti stan

Njegova nikad
ne sustaje ruka,
srca nam liječi
od smrtnih muka
vodi nas, bodri iz dana u dan

Križ i nevolje
bliže se kraju,
poslije oluje
vjetrovi staju,
smiješi se sunca željeno lice

Očekujem samo
radost, milinu
u svjetlost rajsku,
blaženu tišinu
misao leti poput ptice

Baka je sjedila skrštenih ruku, a na licu joj se vidio izraz neopisive radosti, premda su joj suze kapale niz obraze. Kad Heidi zašutje, baka je čeznutljivo zamoli: »O, još jedanput, Heidi, daj da još jednom čujem:

Križ i nevolje
bliže se kraju...«

I Heidi počne ispočetka i sama se radujući.

»O, Heidi, kako to godi srcu! O kako si mi dobro učinila!«

Baka je neprestano riječima izražavala svoju radost, a Heidi je sjala od sreće ne mogavši je se nagledati, jer je takvu nikad prije nije vidjela. Njezino lice nije više bilo ono staro turobno, nego radosno i zahvalno, kao da baka novim jasnim očima već gleda rajski vrt.

Netko pokuca na prozor i Heidi vidje djeda koji joj domahne da idu kuci. Ona brzo posluša, ali najprije uvjeri baku da će joj sutra opet doći, pa ako i pođe s Petrom na pašnjak, ostat će s njim samo do podne; to da baki može ogrijati srce bila je za Heidi najveća sreća, veća čak i od one koju je doživljavala na sunčanoj livadi među kozama i

cvijećem. Brigita potrča za njom da joj doda njezinu haljinu i šešir. Heidi uze haljinu misleći u sebi da je djed sad već pozna, ali šeširić tvrdoglavo odbije. Neka ga Brigita samo zadrži, ona ga nikad više neće staviti na glavu. Heidi bijaše tako ispunjena doživljajima da je odmah morala djedu ispripovijedati sve čemu se radovalo njezino srce: da se dolje u Selcu mogu nabaviti bijele žemičke za baku, samo ako se ima novaca, i da je baki odjednom postalo svjetlo i dobro. I kad je završila, vratila se opet na ono prvo, pa uvjerena da će se to i ispuniti reče: »Je li, djede, da ćeš mi ti, makar baka to i ne htjela, dati novac iz zamotuljka, da bih ga mogla svaki dan davati Petru za jednu žemičku, a nedjeljom za dvije?«

»A krevet, Heidi?«, reče djed. »Bilo bi dobro da ti nabavimo pravu postelju, a nešto će ostati i za žemičke.«

No Heidi mu nije davala mira i uvjeravala ga je da ona mnogo bolje spava na postelji od sijena nego što je ikad spavala na mekanom krevetu u Frankfurtu. Molila ga je tako usrdno i ustrajno da djed naposljetku reče: »Novci su tvoji, radi s njima što hoćeš. Za taj novac možeš baki kupovati žemičke nekoliko godina.«

Heidi radosno kliknu: »Hej, hoj! Sad baka više neće morati jesti tvrdi crni kruh. O, djede, sad je opet sve dobro, bolje no što je ikad bilo.« Držeći djeda za ruku Heidi je skakutala i klicala od veselja kao ptica u nebeskim visinama. Ali se iznenada uozbilji i reče: »O, da je dragi Bog odmah uslišio moju molbu, sad ne bih mogla baki kupovati žemičke, niti bih naučila čitati, a to baku toliko veseli. Ali dragi Bog je sve to dobro mislio, mnogo bolje nego što bih to ja sama umjela. Tako mi je kazala bakica u Frankfurtu i sad se zaista sve tako i zbilo. O, kako sam radosna što me dragi Bog nije uslišio onda kad sam ga toliko molila i toliko tugovala. Odsad ću se uvijek moliti onako kako me naučila Klarina bakica i uvijek ću zahvaljivati Bogu, pa makar mi i ne ispuni želju. Tada ću odmah pomisliti: bit će opet onako kao sa onom mojom željom u Frankfurtu i dragi će Bog zacijelo izmisliti nešto bolje. No mi ćemo se svaki dan moliti, je li, djede? Na to nećemo nikada zaboraviti da dragi Bog ne bi nas zaboravio.«

»A kad bi netko ipak zaboravio?«, promrmlja djed.

»O, on će biti nesretan jer će i Bog njega zaboraviti i posve ga ostaviti, a kad ga stigne zlo i kad stane jadikovati, nitko mu se neće smilovati nego će svi kazati: 'On je prvi ostavio Boga, a sad je i Bog ostavio njega, dragi Bog koji bi mu jedini mogao pomoći.'«

»To je istina Heidi. Odakle to znaš?«

»Od Klarine bakice, ona mi je sve objasnila.«

Djed je neko vrijeme hodao šuteći. Onda progovori više za sebe: »Pa kad je tako, neka tako i bude. Nazad nitko ne može, i koga je Gospod Bog jednom zaboravio, toga je zaboravio.«

»O ne, djede. Svatko može nazad, i to sam čula od bakice. A onda sve bude lijepo kao u priči iz moje knjige, no ti tu priču ne znaš. Brzo ćemo stići kući, pa ćeš čuti kako je ta priča lijepa.«

Posljednjom uzbrdicom Heidi se penjala sve brže i brže i čim su stigli do kolibe, ona ispusti djedovu ruku i utrča u kuću. Djed skine s leđa košaru u koju bijaše potrpao dio stvari iz kovčega jer mu ga je bilo preteško nositi uzbrdo. Onda sjedne na klupu i zamisli se. Heidi dotrči s velikom knjigom pod rukom. »Baš dobro, djedice, da već sjediš.« Sjedne do njega, otvori knjigu i odmah pronađe pripovijest koju bijaše pročitala već toliko puta da se knjiga sama rasklapala na tome mjestu. Uživljavajući se u pripovijest, čitala je Heidi o sinu kojem je bilo dobro kod kuće gdje su na očevim poljima pasle krave i ovčice, dok je on stajao među njima u toplom gunju oslonjen na svoj pastirski štap i promatrao zalazak sunca kao što se moglo vidjeti na slici. Ali on htjede postati svoj vlastiti gospodar i zatraži od oca svoj dio, a onda ode u svijet i sve protrati. I kad više ništa nije imao, unajmio se za slugu u jednog seljaka, ali taj nije imao tako lijepu stoku kao njegov otac nego samo prasce. Morao ih je čuvati odjeven u krpe, a za hranu je dobivao ono što su jele svinje, a i toga je bilo malo. Tada se sjeti kako mu je bilo kod kuće kod oca, i kako mu je otac bio dobar, a on nezahvalan sin pa zaplače od kajanja i od čežnje za domom. I mislio je: 'Otići ću ocu, moliti ga za oproštenje i reći mu: Nisam više vrijedan da se zovem tvojim sinom, ali te molim da me uzmeš za svog nadničara.' I dok je prilazio rodnoj kući, otac ga ugleda, pa istrči pred njega..., »a što misliš, što je sad bilo, djede?«, prekine Heidi svoje čitanje. »Ti sad misliš da se otac ljutio na njega i da mu je kazao: 'Jesam li ti rekao?' No slušaj što dolazi dalje. Kad ga njegovi ugledaše, otac mu istrča ususret, zagrli ga i poljubi, a sin mu reče: 'Oče, sagriješio sam i nebu i tebi i nisam više dostojan da se zovem tvojim sinom.' Ali otac zapovjedi slugama: 'Donesite najbolje haljine i obucite ga i dajte mu prsten na ruku, i cipele na noge, i donesite utovljeno tele, i zakoljite ga da se pogostimo i da se veselimo, jer je ovaj moj sin bio mrtav, a sad je oživio i bio je izgubljen, a sad sam ga našao!' Onda su svi bili veseli. Zar to nije lijepa priča, djede«, upita Heidi djeda koji je šutio, očekujući da će se on obradovati i začuditi.

»Jest, Heidi, priča je lijepa«, odgovori djed, ali lice mu je bilo tako ozbiljno da je Heidi ušutjela i zagledala se u sliku u knjizi. Ona je još jednom stavi pred djeda i reče: »Gledaj kako mu je sad dobro«, pokazujući mu prstom povratnika koji je u novim haljinama stajao kraj oca i bio opet njegov sin. Poslije nekoliko sati, kad je Heidi već spavala dubokim snom, popne se djed na sjenik i stavi svjetiljčicu tako da je obasjavala lice usnulog djeteta. Djevojčica je ležala sklopljenih ruku jer nije zaboravila da se prije spavanja pomoli Bogu. Na njezinim rumenim obraščićima ogledao se mir i blaženstvo, koji su sigurno djelovali na djeda, jer je on dugo, dugo stajao ne skidajući oka s djeteta koje je tako spokojno spavalo. Sad i on sklopi ruke i prignuvši glavu poluglasno se pomoli: »Oče, sagriješio sam nebu i Tebi i nisam više vrijedan da se zovem Tvojim sinom.« I nekoliko krupnih suza skotrlja mu se niz obraze...

U osvit zore stajao je Čiča s planine pred svojom kolibom i vedrim očima promatrao okolinu. Nedjeljno je jutro blistalo nad bregovima i nad dolinom. Jutarnja zvona čula su se iz dolina ovamo na pašnjak, a u krošnjama jela ptice su pjevale svoje jutarnje pjesme.

Djed se vrati u kolibu. »Ustaj, Heidi«, dovikne joj na tavan. »Sunce se rodilo. Obuci koju lijepu haljinu, pa ćemo zajedno u crkvu.«

Nije morao dugo čekati; taj novi, neočekivani poziv trebalo je brzo poslušati. Heidi se brzo obuče i strča dolje u svojoj kićenoj frankfurtskoj haljinici. Kad ugleda djeda, stade zadivljeno pred njim i promotri ga od glave do pete. »O, djede, takvog te nikad nisam vidjela«, progovori najzad. »Taj kaput sa srebrnim pucetima nisi još nikad nosio, i tako si mi, djede, lijep u tom svom nedjeljnom ruhu.«

Starac smiješeći se pogleda u dijete i reče: »I ti si lijepa u svome. Hajdemo!« Uhvati Heidi za ruku pa zajedno pođoše nizbrdo. Sa svih strana odzvanjala su zvona, sve punije i bogatije što su se više bližili Selcu i Heidi oduševljeno reče: »Čuješ li ih, djede? To je kao neka velika, velika svečanost.«

Ljudi iz Selca već su bili u crkvi i upravo su počeli pjevati, kad u crkvu uđe djed s Heidi i sjedne sasvim otraga u zadnju klupu. No usred pjevanja onaj koji je sjedio do njih gurne svog susjeda i reče: »Jesi li vidio? Čiča s planine došao je u crkvu!«

Susjed gurne drugoga i tako se vijest širila pa se uskoro šaputalo po svim kutovima: »Čiča s planine, Čiča s planine«, a žene su se morale makar jedanput okrenuti pa su zbog toga mnoge stale griješiti u pjevanju, te se glavni pjevač namučio da se pjesma ne pokvari. Ali kad je gospodin župnik stao propovijedati, sve su se opet pribrale jer je u njegovim riječima bilo hvale i zahvalnosti da je ganuo sve slušaoce i svi su se radovali. Kad se služba Božja svršila, iziđu Čiča s planine i Heidi iz crkve i upute se prema župnom dvoru. Svi koji su za njima izašli, pa i oni koji su već stajali vani, gledali su za njima, te mnogi od njih pođoše vidjeti hoće li on zaista ući u župni dvor, a to su i vidjeli. Onda su u skupinama uzbuđeno razgovarali o velikoj novosti da se Čiča pojavio u crkvi. Svi su gledali na župnikova vrata da vide hoće li se kad izađe, rastati s gospodinom župnikom u srdžbi i svađi ili u miru, jer se nije pravo znalo što je starca dovelo amo i što on smjera. Ipak, mnogi već bijahu promijenili mišljenje, pa su govorili jedan drugome: »Taj Čiča valjda i nije tako rđav čovjek kako se priča. Ta svi smo vidjeli kako brižno vodi dijete za ruku.« A drugi bi odgovarao: »Ja sam to uvijek govorio, a ni župniku ne bi išao kad bi bio pokvaren jer bi se bojao; a dosta se i pretjeruje.« Pekar je dodao: »Zar ja to nisam prvi kazao? Ta tko je ikad čuo da dijete koje ima svega bježi iz obilja k djedu koji je zao i divlji i koga se treba bojati?« I mnogi najednom osjetiše da im je taj Čiča s planine drag, pa su i ostali o njemu mislili sve ljepše, a tome su pridonijele i žene koje su mnogo toga čule od Petra kozara i njegove bake, to jest da Čiča nije onakav kakvim ga ljudi drže, i to se odjednom svima učini vjerojatnim, te su dobro raspoloženi čekali da pozdrave starog, dugo očekivanog prijatelja.

Čiča s planine pokuca međutim na vrata župnikova ureda. Gospodin župnik ih otvori i pođe došljaku ususret nimalo iznenađen, kao što bi se moglo očekivati, nego tako kao da mu se nadao. Župnikovu oku nije promaklo da je Čiča bio u crkvi. Prihvati starca za ruku i srdačno je prodrma nekoliko puta, dok je Čiča stajao šuteći i ne mogavši progovoriti ni riječi, jer ga je iznenadio tako srdačan doček. Najzad se sabere i reče:

»Dolazim zamoliti gospodina župnika da zaboravi ono što sam mu kazao na planini i da mi ne zamjeri što sam tvrdoglavo odbijao njegov dobronamjerni savjet. Gospodin je župnik pravo kazao i ja ću sad poslušati njegov savjet, pa ću se ove zime nastaniti u Selcu, jer je to godišnje doba tamo gore za dijete preoštro. A ako me ljudi ovdje budu poprijeko gledali kao čovjeka kome se ne može vjerovati, nisam bolje ni zaslužio. A gospodin župnik sigurno neće tako postupiti.«

Prijazne župnikove oči sinuše od radosti. On još jednom uhvati Čiču za ruku, stisne je i reče ganuto: »Vi ste, susjede, bili u pravoj crkvi prije nego što ste došli u moju. To me raduje. A to što opet želite doći k nama i s nama živjeti, to nećete požaliti. Meni ste u svako doba dobrodošli kao drag prijatelj i susjed, pa se nadam da ću s vama ugodno provesti mnogo zimskih večeri, jer mi je vaše društvo prijatno i ja ga cijenim. A i djevojčici ćemo naći dobre prijatelje«. I gospodin župnik prijateljski spusti ruku na Heidinu kudravu glavicu, uzme je za ruku i povede je, prateći djeda, pa se tu pred vratima s njima oprosti. Sad su svi koji su stajali naokolo mogli vidjeti kako je gospodin župnik nekoliko puti srdačno prodrmao Čičinu ruku, kao da mu je on najbolji prijatelj s kojim se teško rastaje.

Tek što se za župnikom zatvoriše vrata, svi nagrnuše na Čiču, i svatko mu je htio prvi stisnuti ruku i tolike su se desnice pružile prema njegovoj, da je bio u neprilici koju prije prihvatiti. Netko mu dovikne: »Baš mi je drago, Čiča, što ste opet došli k nama«, a drugi doda: »I ja sam već odavno, Čiča, htio s vama razgovarati.« Tako su govorili i tiskali se oko njega, a kad Čiča na njihove prijazne pozdrave odvrati da se namjerava useliti u svoj stari stan u Selcu i provesti ondje zimu, nastade pravi žamor, te je izgledalo kao da je Čiča s planine najmiliji čovjek u čitavom selu. Većina se uputi uzbrdo, pa otpratiše Čiču i Heidi daleko prema pašnjaku, a kad su se opraštali, Čiča im je morao obećati da će ih posjetiti kad opet siđe u dolinu. A kad su se ljudi vraćali niz brdo, starac zastane i dugo je gledao za njima, a lice mu je tako toplo sjalo kao da ga iznutra obasjava sunce. Heidi je nepomično zurila u njega, a onda radosno izjavi: »Djede, ti si danas vrlo lijep, tako lijep kakav još nikad nisi bio.«

»Misliš?«, nasmiješi se djed, »Jest, Heidi, meni je danas dobro, tako dobro da to ni sam ne shvaćam, a i ne zaslužujem. Tko se pomiri s Bogom i s ljudima, njemu mora biti dobro. Dragi Bog je imao dobre namjere kad je tebe poslao k meni na planinu.«

Pošto su stigli do Petrove kolibe, djed otvori vrata i oboje uđu. »Hvaljen Bog, bako!«, vikne djed, »mislim da moramo opet krpati prije no što zafijuče jesenski vjetar.«

»Bože moj, pa to je Čiča!«, klikne baka radosno iznenađena. »Što još neću doživjeti! Još vam jednom moram zahvaliti na svemu što ste za nas učinili, Čiča. Neka vam Bog plati! Neka vam Bog plati!«

Tresući se od radosti, baka ispruži ruku, i kad ju je Čiča srdačno prodrmao, nastavi ona dugo se rukujući: »Još mi je jedna molba na srcu, Čiča. Ako sam vam ikad išta nažao učinila, nemojte me kazniti time što ćete pustiti Heidi da opet ode od nas prije nego što

me sahranite dolje kraj crkve. Ta vi ni ne slutite koliko mi znači to dijete«, i ona čvrsto obgrli Heidi koja se privinu k njoj.

»Ne brinite, bako«, umirivao ju je Čiča, »time bih kaznio i vas i sebe. Sad ćemo, ako Bog da, još dugo ostati zajedno.«

Brigita tajanstveno pozva Čiču u kut, pokaže mu lijepi šeširić s perom i ispriča mu kako je ovaj ostao u njezinoj kući, ali ga ona, naravno, ne može primiti. Djed zadovoljno pogleda svoju Heidi i reče: »Šešir je njezin, pa ako ga ona neće i ako ga je tebi dala, ti ga samo uzmi.«

Brigita se veoma obradova toj neočekivanoj odluci. »Sigurno vrijedi više od deset franaka. Pogledajte samo!«, veselo će ona stavljajući šešir na glavu. »Kakav je samo blagoslov Heidi donijela iz Frankfurta. Već sam pomišljala ne bih li i Pericu malo poslala u Frankfurt. Što vi, Čiča, o tome mislite?«

Čiči sijevnu radost iz očiju. Reče da to Perici ne bi nimalo škodilo, ali treba pričekati pravu priliku.

U taj čas upadne Petar u sobu, a ulazeći lupi glavom o dovratak da je sve zazvečalo. Jako mu se žurilo. Dašćući stade nasred sobe i pruži pismo. Bilo je to nešto što se još nikad nije dogodilo, pismo naslovljeno na Heidi koje su mu predali na pošti u Selcu. Svi posjedaše oko stola da čuju sadržaj pisma. Heidi ga otvori i stade čitati glasno, a da ni jednom nije zapela. Pismo je bilo od Klare Sesemann. Ona je pisala kako im je poslije Heidina odlaska u kući dosadno i dani se vuku jedan za drugim, pa ona to neće moći još dugo podnositi. Molila je oca i on je pristao da već ove jeseni otputuju u kupalište Ragaz, a i bakica će poći s njima jer bi i ona htjela pohoditi i Heidi i njezina djeda. Bakica dalje poručuje Heidi da je dobro učinila što je svojoj baki ponijela žemičke, no da ih baka ne bi morala jesti suhe, dobit će i kavu koja je već na putu, a kad ona sama dođe na planinu, morat će je Heidi odvesti do svoje bake.

Ovoj se vijesti svi obradovaše, pa su se toliko zanijeli razgovorom da ni sam djed nije opazio kako je vrijeme brzo prošlo i kako je već kasno. Zbog ovog događaja svi su bili zadovoljni i veseli, a pogotovo zbog današnjeg sastanka, pa baka najposlije reče: »Ipak je najljepše kad ti stari prijatelj pruži ruku onako kao u davnim vremenima. To godi srcu kao kad nađemo blago odavno izgubljeno. Vi ćete nam, Čiča, uskoro opet doći, a Heidi već sutra, zar ne?«

Obećaše joj da hoće. Bilo je vrijeme rastanka i djed pođe s Heidi put pašnjaka. I kao što ih je jutros jasna zvonjava dozivala u dolinu, tako su ih sad večernja zvona pratila sve do njihove kolibe koja se blagdanski caklila u večernjem rumenilu.

A kad najesen stigne bakica, bit će sigurno novih radosti za Heidi i za baku, a sigurno će na sjenik donijeti i pravu postelju, jer tamo gdje se bakica pojavi odmah se stvara red i u ljudima i oko njih.

Heidi koristi ono što je naučila

Prvo poglavlje:

Pripreme za put

Dobri gospodin doktor polako je koračao širokim ulicama Frankfurta prema kući gospodina Sesemanna. Bilo je sunčano rujansko jutro, jasno i vedro, da bi čovjek povjerovao kako svi moraju biti radosni. No doktor je išao pognute glave gledajući samo bijeli kamen pod nogama, pa nije ni primjećivao plavo nebo nad sobom. Na njegovu se licu ogledala tuga koja se ranije nikad nije vidjela, a kosa mu je bila bjelja nego prošlog proljeća. Doktor je imao jedinicu kćer koja mu je poslije ženine smrti bila jedino što je imao na svijetu. No prije nekoliko mjeseci smrt mu je ugrabila djevojčicu u cvijetu mladosti. Od tog vremena gospodin doktor nije nikada više bio radostan.

Kad začu zvono, Sebastian otvori kućna vrata i duboko se pokloni, jer gospodin doktor nije bio samo najbolji prijatelj domaćina i njegove kćerkice, već je svojom dobrotom osvojio i srca svih ukućana.

»Sve po starom, Sebastiane«, doktor će ljubaznim glasom kao i obično penjući se uza stepenice. Sebastian ga je pratio neprestano se klanjajući, mada ga doktor više nije mogao vidjeti jer mu je već bio okrenut leđima.

»Dobro što si došao, doktore«, dočeka gospodin Sesemann prijatelja, »Moramo još jednom razgovarati o putu u Švicarsku. Kaži mi ostaješ li pri svojoj odluci iako je Klarici sada znatno bolje?«

»Dragi moj Sesemanne, što ti opet pada na pamet?«, liječnik će sjedajući kraj svoga prijatelja. »Baš šteta što ti majka nije ovdje. S njom je lako sporazumjeti se, dok s tobom čovjek ne može izaći na kraj. Zoveš me danas već po treći put da ti kažem isto.«

»Imaš pravo. Možeš se na mene zbog toga i ljutiti, ali treba da me razumiješ, dragi prijatelju.« I gospodin Sesemann spusti ruku prijatelju na rame kao da ga moli. »Teško mi je da uskratim djetetu ono što sam mu obećao i čemu se mjesecima radovala i danju i noću. Ovo zadnje zdravstveno pogoršanje mala je strpljivo podnosila u nadi da se bliži putovanje u Švicarsku i da će posjetiti svoju prijateljicu Heidi. I da sad tom dobrom djetetu, koje je ionako lišeno mnogih radosti, odjednom srušim tu dugo gajenu nadu! To zaista ne mogu.«

»Tako mora biti«, odlučno će gospodin doktor, ali vidjevši prijatelja potištenog i nijemog nastavi poslije kratkog oklijevanja: »Pomisli samo na okolnosti. Klari već godinama nije bilo tako zlo kao ovog ljeta. O nekom većem putovanju ne može biti ni govora jer postoji bojazan od najgorih posljedica. Već je rujan, pa iako na planini može biti još i

lijepih dana, može i zahladiti. Dani nisu više tako dugi, a Klara gore noćivati ne može. To znači da bi na pašnjaku mogla provesti samo nekoliko sati dnevno. Put od kupališta Ragaz do planine dug je. Gore biste je morali nositi u stolici. Ukratko, Sesemanne, to je neostvarivo. Poći ću s tobom pa ćemo razgovarati s Klarom. Ona je razborita djevojčica i ja ću joj saopćiti plan. Iduće godine u svibnju neka najprije ode u Ragaz. Tu će se kupati u ljekovitoj vodi sve dok na planini ne otopli. Onda će je s vremena na vrijeme moći odnijeti gore, pa će osvježena i ojačana uživati u gorskom putovanju. Nadam se da shvaćaš, Sesemanne. Želimo li zadržati i najmanju nadu da se tvoje dijete oporavi, moramo ga najbrižljivije čuvati.«.

Gospodin Sesemann, koji je šuteći i tužna lica slušao prijatelja, odjednom skoči i odlučno upita: »Doktore, kaži mi pošteno nadaš li se zbilja da će joj biti bolje?«

Doktor slegne ramenima. »Malo«, izusti poluglasno. »Ali stavi se bar na tren u moj položaj. Zar nemaš dobro dijete koje čezne za tobom i raduje se tvome povratku s puta? Nikad se ne vraćaš u pustu kuću, niti za stol sjedaš sam. A i tvom je djetetu kod kuće dobro. Istina, ona se mora odreći mnogih stvari u kojima uživaju druga djeca, ali je u odnosu na njih katkada i u prednosti. Ne, Sesemanne, vas ne treba toliko žaliti; sretni ste što ste zajedno. Pomisli samo na moj opustjeli dom.«

Gospodin Sesemann ustane pa se velikim koracima uzšeta po sobi kao što je obično činio kad bi ga morila neka velika briga. Onda najednom zastane pred prijateljem tapšući ga po ramenu.

»Doktore, imam odličnu zamisao! Ne mogu te više gledati ovakvog. Nisi više onaj stari. Moraš promijeniti sredinu, a znaš li kako ćeš to učiniti? Poći ćeš na put i posjetit ćeš malu Heidi i to u ime sviju nas.«

Doktor se veoma začudi kad je čuo ovaj prijedlog i htjede ga odbiti, ali mu gospodin Sesemann ne dade za to vremena. Toliko se obradovao ovoj svojoj novoj zamisli da uhvati prijatelja pod ruku i povuče ga u sobu svoje kćerkice. Bolesna bi se Klara uvijek radovala kad bi je pohodio dobri gospodin doktor, koji ju je odavno liječio i s njom prijateljski postupao, a uvijek je znao ispričati i nešto šaljivo i veselo. Klara je dobro znala zašto se on više ne šali i željela je da ga obraduje. Ona mu odmah pruži ruku, a on sjedne do nje. I gospodin Sesemann primače svoju stolicu, pa, uhvativši Klarinu ruku, poče joj odmah govoriti o putu u Švicarsku i o tome kako mu se i on sam radovao. Žurno je, međutim, prešao preko najvažnije točke, tj. preko činjenice da ona neće moći putova-ti, jer se bojao njezinih suza. Odmah stane izlagati svoju novu zamisao i objasni Klari kako bi se doktor na takvu putu razveselio i oporavio.

Suze se zaista pojaviše i zamagliše modre Klarine oči, premda je ona nastojala da se svlada, jer je znala kako tati nije drago kad ona plače. Ali bilo joj je teško što je sve propalo, jer nada da će posjetiti Heidi bila joj je čitavog ljeta jedina radost i jedina utjeha u dugim danima koje je provodila u samoći. Znala je dobro da joj otac uskraćuje samo ono što bi moglo štetiti njezinu zdravlju, stoga proguta suze i uhvati se za ovu jedinu

nadu koja joj je još ostala. Uze za ruku svog dobrog prijatelja, pomilova je i usrdno ga zamoli:

»Molim vas, gospodine doktore, otiđite po Heidi, pa mi se vratite i pripovijedate mi kako je kod njih i što rade Heidi i djed, i Petar i njegove koze. Ta ja ih sve dobro poznajem. Ponijet ćete, molim vas, nešto za Heidi, ja sam već sve smislila, a nešto i za baku. Molim vas da to učinite, a ja ću, dok vi budete na putu, piti riblje ulje koliko god želite.«

Ne zna se je li to obećanje najzad navelo doktora da odluči putovati, ali se to može pretpostaviti jer se doktor nasmiješio i kazao:

»Onda zaista moram ići, Klance, jer budeš li pila riblje ulje, bit ćeš opet čvrsta i jedra kako to želimo tvoj otac i ja. A jesi li već odredila kad treba da krenem?«

»Najbolje bi bilo sutra ujutro, gospodine doktore«, odgovori Klara.

»Ima posve pravo«, upadne otac, »sunce sija, nebo se plavi, ne treba gubiti vrijeme. Šteta je svakog dana koji nije proveden na planini.«

Doktor se morao nasmijati: »Još malo, Sesemanne, pa ćete me prekoriti što sam još ovdje. Zaista moram gledati da što prije krenem.«

No Klara nije dala doktoru da ode; najprije je morao saslušati sve poruke za Heidi i dobro upamtiti što sve ondje treba vidjeti, da bi joj o tome mogao pripovijedati. Poklone za Heidi dobit će kasnije, jer ih gospođa Rottenmeier treba spakirati. Ona je otišla u grad, a iz tih se šetnji obično ne vraća brzo.

Gospodin doktor obeća da će izvršiti sve što se od njega traži, da će poći na put, ako ne sutra ujutro a ono po mogućnosti još istog dana. Kad se vrati, potanko će Klaru izvijestiti o svemu što je vidio i doživio.

Posluga često ima neobičan dar da nasluti što se zbiva u kući njihovih gospodara mnogo prije nego što im ovi o tome išta kažu. Sebastian i Tinette mora da su u tom pogledu bili veoma daroviti, jer upravo kad je gospodin doktor, u pratnji Sebastiana, silazio niza stepenice, ušla je Tinette u Klarinu sobu čim joj je Klara pozvonila.

»Tinette, napunite ovu kutiju svježim, mekim kolačima kakve obično prismačemo uz kavu«, obrati joj se Klara pokazujući na kutiju već odavno pripremljenu. Tinette uze kutiju za rub pa ju je prezrivo okretala u ruci, a kad je stigla do vratiju, reče zajedljivo:

»Baš imamo i za koga!«

Sebastian se, dok je kao i obično uljudno otvarao vrata gospodinu doktoru, duboko pokloni i reče:

»Kad bi gospodin doktor bio tako ljubazan pa i od Sebastiana isporučio pozdrave maloj frajlici?«

»O, Sebastiane«, prijazno će doktor, »zar i vi već znate da putujem?«

Sebastian zamuca:

»Ja sam... jest ja sam... ni sam ne znam kako. A, sad sam se sjetio! Slučajno sam prolazio kroz blagovaonicu, pa sam čuo kako spominjete ime male frajlice, pa kako to već biva, jedna misao povlači drugu, pa sam tako...«

»Dobro, dobro«, nasmiješi se doktor, »misli rađaju nove misli. Doviđenja Sebastiane, svakako ću isporučiti vaš pozdrav.«

Gospodin doktor upravo htjede proći kroz otvorena kućna vrata, kad naiđe na prepreku: snažan vjetar omeo je gospođicu Rottenmeier u njezinoj šetnji. Upravo se vraćala i htjela proći kroz otvorena vrata. Vjetar je tako naduo široki rubac kojim je bila zaogrnuta da je izgledalo kao da je razapela jedra. Doktor se izmakne u stranu. Ali prema ovom čovjeku pokazivala je gospođica Rottenmeier uvijek osobitu pažnju i poštovanje, pa se i ona povuče biranom uljudnošću, tako da su nekoliko trenutaka nudili jedno drugome prolaz. No snažni udar vjetra odjednom baci gospođicu svom snagom na doktora koji se jedva uspije izmaknuti. Međutim je vjetar otpuhao gospođicu dalje, tako da se morala vratiti kako bi mogla dostojno pozdraviti starog kućnog prijatelja. Ta ju je neprilika malo ozlovoljila, ali ju je gospodin doktor znao oraspoložiti. On joj priopći svoju namjeru da putuje i zamoli je da pošiljku za Heidi uredi tako kako to samo ona umije. Onda se oprosti.

Klara je očekivala da će se s gospođicom Rottenmeier morati boriti za svaki predmet što ga je namjeravala poslati Heidi, ali se ovoga puta prevarila. Gospođica je Rottenmeier bila izuzetno dobro raspoložena. Ona odmah ukloni sve što je ležalo na velikom stolu, kako bi na njega mogla staviti stvari što ih je Klara namijenila Heidi i kako bi ih mogla slagati Klari pred očima. To nije bio lak posao, jer su predmeti koje je trebalo smotati i složiti bili raznovrsni; najprije topli kaputić s kapuljačom koji je Klara naročito odabrala za Heidi, kako bi ona mogla baku posjećivati i zimi, ne čekajući da je djed uvije u nekakve vreće kako se ne bi smrzla. Bio je tu i debeli topli rubac za baku, da se baka u nj dobro uvije i da se ne smrzava kad vjetar zafijuče oko kolibe. Zatim velika kutija s kolačima koja je također bila namijenjena baki, kako baka uz kavu ne bi jela samo žemičke. Najzad i velika kobasica. Nju je Klara najprije htjela poslati Petru, da bi i on jeo nešto drugo osim sira i kruha, ali se predomislila strahujući da Petar od radosti ne pojede čitavu kobasicu najedanput. Stoga odluči da kobasicu pošalje Petrovoj majci koja će malo odrezati za sebe i baku, a Petar će pomalo dobivati ostatak. Na redu je bila i jedna duhankesa za djeda koji je volio pušiti lulu sjedeći uvečer pred kolibom. Bijaše tu još i raznovrsnih vrećica, kesica, kutijica koje je Klara s radošću skupljala, kako bi Heidi u njima našla svakojaka iznenađenja koja će je obradovati.

Kad je posao bio završen, i veliki zavežljaj ležao na podu spreman za put, promotri ga gospođica Rottenmeier zadovoljna svojom vještinom pakiranja. Klara je zavežljaj gledala misleći na to kako će Heidi skakati od iznenađenja i kako će klicati kad ugleda ovaj ogromni omot.

Uto uđe Sebastian, uprti zavežljaj na leđa i odmah ga odnese kući gospodina doktora.

Drugo poglavlje:

Gost na planini

Jutarnja rumen blistala je nad planinama, a svjež je vjetar šumio u krošnjama jela i ljuljao starim granama. Heidi otvori oči. Njihov šum uznemiravao je dubinu njezina bića i silno je privlačio. Hitro skoči iz postelje i obuče se. Znala je da mora biti čista i uredna.

Zatim siđe niz ljestvice. Djedova je postelja već bila prazna. Heidi istrča pred kuću. Napolju je djed gledao u nebo, kako je običavao činiti svaki dan da bi vidio kakvo će biti vrijeme. Ružičasti oblačići plovili su sve modrijim nebom, a prijeko iznad planina i pašnjaka razlijevalo se suho zlato, jer se sunce upravo rađalo iznad visokog stijenja.

»Kako je lijepo! O, kako je lijepo! Dobro jutro, djede«, uzvikne Heidi prilazeći mu.

»Zar si i ti već ustala?«, upita djed pružajući joj ruku na jutarnji pozdrav.

Heidi otrča pod stare jele, pa je radosno skakutala slušajući šum i brujanje grana, i kad bi se novi zamah vjetra oglasio u krošnjama, kliknula bi od miline i poskočila još više.

Djed, međutim, ode u pojatu da pomuze Labudicu i Mrkušu. Zatim ih lijepo očisti i opere, pa ih izvede na čistinu odakle će krenuti na pašnjak. Kad Heidi ugleda svoje prijateljice, pritrča im i nježno ih zagrli dok su one radosno meketale. I jedna i druga htjele su pokazati svoju naklonost, pa su sve jače pritiskale glavu na Heidina pleća tako da su je gotovo zdrobile.

Ali Heidi se nije bojala, nego je, kad ju je nestašna Mrkuša počela bosti roščićima, samo kazala: »Dakle, Mrkušo, pa ti nasrćeš kao veliki Turan.« Istog trena Mrkuša pristojno stane, a Labudica otmjeno podiže glavu kao da želi reći: »Za mene nitko ne može kazati da se ponašam kao Turan.« Jer snježnobijela Labudica bila je još otmjenija od smeđe Mrkuše.

Odozdo se začu Petrov zvižduk i uskoro veselo doskakutaše ostale koze, a žustri ih je Češljugar predvodio visokim skokovima. Heidi se odmah stvori usred stada i burni su je pozdravi gurali tamo-amo. Heidi se također gurala jer je željela prodrijeti do plašljive Snješke, koju su veće koze uvijek potiskivale kad god joj se htjela približiti.

Uto priđe i Petar, koji zadnjim strašnim zviždukom pokuša uplašiti koze i potjerati ih na pašnjak, jer je htio Heidi nešto reći. Na njegov zvižduk koze se malo raštrkaše te Petar priđe djevojčici.

»Danas bi opet mogla sa mnom«, glasio je njegov ponešto jogunast nagovor.

»Ne mogu, Petre«, odvrati mu Heidi, »svaki čas mogu naići gosti iz Frankfurta, pa moram biti kod kuće.«

»To si kazala već toliko puta«, progunđa Petar.

»I to ću govoriti sve dok ne stignu«, odgovori Heidi. »Zamisli kako bi bilo da gosti iz Frankfurta dođu, a mene ne nađu kod kuće?«

»Čiča bi ih dočekao«, promrsi Petar mrzovoljno.

Iz kolibe odjeknu snažan djedov glas: »Zašto vojska ne napreduje? Da li vojnici neće da krenu ili to neće vojskovođa?«

Petar se istog trena okrene, zavitla šibom po zraku, a koze koje su dobro znale što taj zvuk znači, pojuriše kasom uzbrdo.

Otkako je Heidi opet bila kod kuće s djedom, počela je razmišljali o nečem o čem prije nikada nije mislila. Svakog bi jutra razmještala svoju postelju i ponovo je pažljivo namještala, sve dok ne bi uspjela da bude potpuno ravna. Onda bi trčala po kolibi i svaku stolicu stavljala na mjesto, sakupljala razbacane stvari i stavljala ih u ormar. Zatim bi donijela krpu pa bi, popevši se na stolicu, trljala i brisala stol sve dok ne bi bio posve čist. A kad bi se djed vratio, gledao bi zadovoljno i govorio: »Pa kod nas je svaki dan kao u nedjelju. Heidi nije bila badava u stranome svijetu.«

Tako se Heidi i danas, čim je Petar otišao, a ona s djedom doručkovala, odmah prihvatila posla. Ali nije joj išao od ruke kao obično. Napolju je jutros bilo tako lijepo i neprestano se događalo ponešto što je djevojčicu prekidalo u poslu. Svakog bi trena kroz prozor prodrla pokoja sunčeva zraka i kao da je mamila: »Heidi izađi, Heidi izađi«, tako da je Heidi morala istrčati pred kolibu. Sunce je obasjavalo čitavu kuću, blistalo na svim bregovima i duboko u dolini, a zemlja na obronku sjala se kao zlato pa je Heidi morala sjesti da to promotri. Tada bi se iznenadila sjetila da tronožac još stoji nasred kolibe i da stol nije očišćen poslije doručka. Hitro bi skočila i vratila se u kolibu. Ali to ne bi dugo potrajalo, jer kad bi u krošnjama omorika zašumio vjetar tako da bi Heidi zadrhtala cijelim tijelom, pa morala opet napolje skakutati u ritmu grana koje su se njihale nad njom. Za to vrijeme djed je radio u drvarnici. Samo bi katkad izlazio pred vrata i smiješeći se promatrao kako Heidi skakuće. Upravo se vratio u drvarnicu, kad začuje Heidin glas: »Dođi djede, dođi!«

Djed odmah izađe, jer se uplašio da se djevojčici što dogodilo. Tada vidje kako Heidi trči nizbrdo i viče koliko je grlo nosi: »Evo ih, evo ih! Pred njima je gospodin doktor!«

Heidi se strmoglavi ususret starom prijatelju. On pozdravljajući ispruži ruku. Kad djevojčica stiže do njega, nježno prihvati njegovu ruku i srdačno vikne: »Dobar dan, gospodine doktore! Hvala vam tisuću puta.«

»Bog s tobom, Heidi! A zašto mi toliko zahvaljuješ?« gospodin će doktor prijateljski se smiješeći.

»Zato što sam opet kod kuće, kod djeda«, objasni Heidi.

Preko doktorova lica kao da prijeđe sunčeva zraka. Nije se nadao ovakvom dočeku. Utonuvši u samoću i duboke misli penjao se uzbrdo, pa nije ni primijetio kako je oko njega lijepo i sve ljepše. Mislio je da ga mala Heidi neće prepoznati jer ga već dugo nije vidjela. I činilo mu se da je on čovjek koji će te ljude razočarati i oneraspoložiti, jer nije doveo očekivane prijatelje. Iznenadio se što i on može nekoga obradovati. Vidio je kako u Heidinim očima blista sreća, dok je s ljubavlju i zahvalnošću stezala njegovu ruku.

S očinskom nježnošću uze gospodin doktor djevojčicu za ruku. »Dođi, Heidi«, reče on blago, »odvedi me svome djedu i pokaži mi svoj dom.«

Heidi je stajala kao ukopana i čudeći se gledala nizbrdo. »Gdje su Klara i bakica?«, upita najzad.

»E, moram ti reći, mada će ti biti žao kao i meni«, nastavi gospodin doktor. »Vidiš, Heidi, došao sam sâm. Klara je bila teško bolesna pa ne može putovati, a ni baka nije zbog toga mogla doći. Ali na proljeće kud dani budu topliji i duži, onda će obje sigurno doći.«

To je Heidi veoma pogodilo. Nije mogla shvatiti da neće vidjeti one koje je toliko čekala. Nepomično je stajala zbunjena ovom nenadanom viješću. Gospodin doktor također je šutio, a sve oko njih bijaše tiho, samo se čuo šum vjetra u jelama. Tada se Heidi sjeti zašto je dotrčala i da je doktor ovdje. Ona ga pogleda. U očima mu vidje nešto tužno. Nikad u Frankfurtu gospodin doktor nije tako izgledao. To dirnu Heidi u srce. Nije mogla podnijeti da netko bude tužan, a pogotovo da to bude dobri gospodin doktor. To je sigurno zbog toga što bakica i Klara nisu mogle poći s njim. Heidi je tražila utjehu i brzo ju je našla.

»O, proljeće će brzo doći, a onda će i one sigurno stići«, tješila je Heidi doktora. »Vrijeme brzo prolazi, a one će onda moći i duže ostati, što će Klari sigurno biti draže. A sad pođimo k djedu!«

Držeći se za ruke, popeše se do kolibe. Heidi je bilo silno stalo da doktora razveseli, pa ga je ponovno počela uvjeravati kako će brzo doći dugi topli ljetni dani i, govoreći to, i sama je u to povjerovala, tako da je sva radosna doviknula djedu:

»Još nisu svi došli, ali će brzo doći!«

Doktor djedu nije bio stran, jer mu je djevojčica o njemu već toliko pripovijedala. Starac pruži ruku svome gostu i srdačno ga pozdravi, a onda obojica sjedoše na klupu pred kolibom, ostavivši malo mjesta i za Heidi kojoj doktor dade znak da sjedne do njih. Pričao je djedu kako ga je gospodin Sesemann molio da pođe na put i kako je i sam smatrao da bi to koristilo njegovu raspoloženju i zdravlju, jer se već odavno ne osjeća dobro. Zatim došapnu Heidi na uho kako će uskoro iz Frankfurta stići nešto čemu će se ona više obradovati nego starom doktoru. Djevojčica se radoznalo pitala što bi to moglo biti.

Djed je hrabrio doktora neka lijepe jesenje dane provede na planini ili neka se barem za lijepih dana popne gore, jer ga nije mogao pozvati u svoju kolibu. Ali mu je savjetovao da se ne vraća u kupalište Ragaz, nego da unajmi sobicu dolje u Selcu, gdje će

u tamošnjoj gostionici naći jednostavnu, ali sasvim pristojnu sobu. Tako bi se gospodin doktor mogao svako jutro popeti na pašnjak, što bi mu zacijelo koristilo – smatrao je Čiča – a on će ga rado povesti dalje u brda kad god to zaželi. Doktoru se svidje ovaj prijedlog, pa se složiše da će tako i učiniti.

U međuvremenu, sunce je pokazalo da je podne. Vjetar se utišao, a jele ušutjele. S obzirom na visinu, zrak baš nije bio oštar, ali se na klupi obasjanoj suncem osjećala prijatna svježina.

Čiča s planine ustane, uđe u kolibu, iznese stol i stavi ga pred klupu.

»Tako! A sad, Heidi, donesi nešto da založimo«, reče on. »Gospodin će se morati zadovoljiti našim jelom. Ali ako nam je kuhinja jednostavna, blagovaonica nam je zaista krasna.«

»I ja tako mislim«, odgovori gospodin doktor gledajući suncem obasjanu dolinu. »Rado ću se odazvati vašem pozivu. Ovdje jelo mora da prija.«

Heidi je kao vjeverica trčkarala amo-tamo iznoseći sve što bi našla u ormaru, jer se veoma radovala što može poslužiti gospodina doktora. Djed je u međuvremenu pripravio jelo, pa izađe s vrčem mlijeka koje se pušilo i zlatno prženim sirom. Onda uze rezati tanke, prozirne odreske s ružičastog mesa osušenog na čistom planinskom zraku. Čitave godine doktoru ručak nije tako prijao.

»Da, naša Klara mora doći ovamo«, reče on, »tu će skupiti novu snagu, i bude li neko vrijeme jela kao ja danas, ojačat će kao nikad do sada.«

Odozdo stiže čovjek noseći na leđima velik zavežljaj. Pred kolibom baci teret na tlo i udahnu nekoliko puta svjež planinski zrak.

»Evo, stiže ono što je sa mnom doputovalo iz Frankfurta«, doktor će ustajući, te povede Heidi prema zavežljaju i poče ga odvezivati. Kad skide prvi debeli omot, reče:

»Tako, dijete moje, a sad sama izvadi svoje blago!«

Heidi učini tako i vadeći stvari iz zavežljaja razrogači oči od iznenađenja. Kad je doktor digao poklopac s velike kutije i kazao Heidi: »Gle, što će tvoja baka jesti uz kavu«, klikne ona od radosti: »O! O! Sad će baka dobiti i kolače!« I stade skakati oko kutije. Htjede ih odmah odnijeti baki. No djed izjavi da će predvečer zajedno otpratiti gospodina doktora i ponijeti te stvari. Uto Heidi nađe duhankesu koju odmah predade djedu. Poklon se djedu veoma svidio. On napuni svoju lulicu, pa su dva čovjeka sjedeći na klupi i pušeći razgovarala o svemu i svačemu. Heidi je razgledavala svoje blago. Zatim iznenada stane pred gosta, i čim je u razgovoru nastala stanka, reče odlučno:

»Ne, ovi me pokloni nisu obradovali više nego stari gospodin doktor.«

Oba su se muškarca morala nasmijati, a gospodin doktor reče da to nije očekivao.

Kad je sunce htjelo zaći za bregove, gost ustane s namjerom da se vrati u Selce i nađe ondje konačište. Djed uze pod mišku kutiju s kolačima, veliku kobasicu i rubac, gospodin doktor uze Heidi za ruku pa pođoše nizbrdo prema kolibi Petra kozara. Ovdje se Heidi oprosti i ostade kod bake pričekati djeda koji će se, kad otprati doktora u Selce,

vratiti po nju. Kad joj doktor pruži ruku, ona ga upita: »Biste li rado pošli sutra s kozama na pašnjak?« Time je mislila obradovati svoga gosta, jer su koze i pašnjak za nju bile nešto najljepše što je dosad upoznala.

»Neka bude tako, Heidi«, odvrati doktor. »Poći ćemo zajedno.«

Njih dvojica odoše, a Heidi uđe k baki. Kutiju s kolačima jedva je unijela; opet je morala izaći po kobasicu, jer je djed sve ostavio pred vratima, a onda još jedanput da donese veliki rubac. Sve je primaknula baki kako bi ona mogla sve opipati i saznati što je što. Rubac joj je stavila preko koljena.

»Sve je to iz Frankfurta od Klare i bakice«, obavijestila je zaprepaštenu baku i Brigitu, koja je od uzbuđenja stajala kao prikovana i promatrala kako Heidi jedva vuče teške stvari i stavlja ih pred baku.

»Zar ne, bako, da se najviše raduješ kolačima? Pogledaj samo kako su mekani!«, ponavljala je Heidi, a baka je potvrđivala: »Da, da, Heidi, baš su dobri. A to mora da su i neki dobri ljudi.« Onda rukom prijeđe preko toplog, mekanog rupca i reče: »Baš će mi dobro doći u hladnim zimskim danima. Nisam mogla ni zamisliti da ću ikada u životu imati nešto tako krasno.«

Heidi se čudila što se baka više raduje sivom rupcu nego kolačima. Brigita se divila kobasici koja je ležala na stolu. Nikad u životu nije ni vidjela tako veliku kobasicu, a kamoli da bi je imala. To joj je izgledalo nemoguće. Vrtjela je glavom i govorila neodlučno: »Moramo ipak pitati Čiču čemu sve ovo.«

Ali je Heidi uvjereno tvrdila da je to za jelo i ni za što drugo.

Uto utrči Peter posrćući od žurbe: »Čiča dolazi za mnom. Neka Heidi...«, i dalje više nije mogao. Ugledao je na stolu kobasicu i to ga je toliko presenetilo da je zanijemio. No Heidi je shvatila što je htio reći, pa pruži baki ruku da se oprosti. Čiča s planine, doduše, nije više prolazio mimo kolibe, a da u nju ne bi svratio pozdraviti baku koja se radovala kad bi začula njegov korak, jer je on uvijek našao riječi da je ohrabri. No danas je već bilo kasno za Heidi koja je svako jutro ustajala sa suncem, a djed je ustrajao na tome da »djeca moraju spavati«. Tako je i sada s vratiju poželio baki laku noć, pa uzeo za ruku Heidi, te se pod zvjezdanim nebom uputiše u nepomućeni mir svoje kolibe.

Treće poglavlje:

Dobro za zlo

Rano drugog jutra pođe gospodin doktor na planinu s kozarom Petrom i njegovim kozama. Ljubazni je doktor nekoliko puta započinjao razgovor, ali u tome nije uspijevao. Petar je na sva pitanja odgovarao odsječeno i neodređeno. Tako se šuteći popeše na pašnjak do kolibe, gdje je već čekala Heidi sa svojim dvjema kozama, sve tri vesele i živahne kao planinsko sunce u zoru.

»Hoćeš li sa mnom?«, upita je Petar koji je to pitanje ili poziv ponavljao svakog jutra.

»Naravno da hoću, bude li išao i gospodin doktor«, odvrati Heidi.

Petar iskosa pogleda gospodina.

Iz kolibe izađe djed noseći vrećicu s objedom. On s poštovanjem pozdravi doktora, pa priđe Petru i pruži mu vrećicu. Bila je teža nego inače jer je Čiča stavio unutra dobar komad suhog mesa, pretpostavljajući da će doktoru možda prijati da ruča s djecom gore na livadi. Petar razvuče usta od uha do uha, sluteći da se u vrećici krije nešto što se ne može vidjeti svakoga dana.

Pođoše uz brijeg. Heidi je bila okružena svojim kozama, od kojih je svaka htjela biti tik do nje, pa su jedna drugu gurale u stranu. Tako je neko vrijeme išla stisnuta posred stada, ali onda stane i obrati se kozama koreći ih: »Sad morate pristojno ići ispred mene ne tiskajući se i ne gurajući se. Ja moram malo biti i s gospodinom doktorom.« Potapša Snješku, koja joj je uvijek bila blizu, nježno po leđima i naročito je opomenu da bude poslušna. Naposljetku se nekako iskobelja iz stada i pridruži gospodinu doktoru, koji je odmah uhvati za ruku i čvrsto je zadrža. Gospodin se doktor sad nije morao truditi da zapodjene razgovor kao prije s Petrom. Heidi odmah počne pripovijedati o kozama i njihovim nestašlucima, o cvijeću, o stijenama i pticama, pa im vrijeme tako neprimjetno prođe, da se neočekivano nađoše na pašnjaku. Dok su se penjali, Petar je često pogledavao doktora tako poprijeko da bi se ovaj svakako uplašio da je to vidio. Srećom, to nije opazio.

Kad su stigli gore, Heidi povede svog dobrog prijatelja do najljepšeg mjesta, gdje je običavala odlaziti i sjedeći na tlu promatrati okolinu. Ona i sad tako učini, a doktor sjedne kraj nje na suncem obasjanu travu. Zlatni jesenji dan blistao je iznad visova i široke zelene doline. Sa svih bregova odjekivala je zvonjava stada tako ljupko i blago kao da nadaleko i naširoko objavljuje svijetu mir. Na velikom snježnom polju nasuprot njima sjale su i svjetlucale zlatne sunčeve zrake, a suro je Sokolovo gnijezdo veličanstveno

stremilo u tamnomodro nebo. Jutarnji vjetar blago je pirkao i lagano lelujao posljednjim plavim zvončićima, koji još jedini ne bijahu ocvali, pa su klimali glavicama u toplom sunčevom sjaju. U visinama je u širokim krugovima jedrila velika ptica grabljivica, ali danas nije kriještala. Raširenih krila mirno je lebdjela plavetnilom i kao da je i sama u tome uživala. Heidi je gledala čas ovamo, čas onamo. Cvjetovi koji su se veselo ljuljali, nebesko plavetnilo, sunčev sjaj, zadovoljna ptica, sve je bilo tako lijepo, tako lijepo. Heidine su oči blistale od sreće. Ona pogleda svoga prijatelja da vidi opaža li i on tu ljepotu. Gospodin doktor tiho je i zamišljeno gledao naokolo, a kad mu se pogled susrete s radosnim očima djevojčice, reče: »Ovdje bi moglo biti lijepo, zar ne? Ali ako netko dođe ovamo tužna srca, što da učini da bi se mogao radovati ovoj ljepoti?«

»O! O!«, klikne Heidi veselo. »Ovdje srce nikad nije tužno. Srce može biti tužno samo u Frankfurtu.«

Gospodin se doktor nasmiješi, ali mu osmijeh brzo izblijedi s lica. Onda opet reče: »Ali ako netko amo donese tužno srce iz Frankfurta? Znaš li, Heidi, kako bi mu se moglo pomoći?«

»Kad čovjek sam ne zna što da učini, treba sve kazati dragom Bogu«, odgovori Heidi uvjereno.

»Nije loša zamisao, dijete moje«, reče gospodin doktor. »Ali što onda kad tuga i jad izviru iz njega samog, što da onda kaže dragom Bogu?«

Heidi je morala malo razmisliti što bi onda trebalo učiniti, no čvrsto je vjerovala da Bog može svakom pomoći. Tražila je odgovor u svojim vlastitim doživljajima.

»Onda treba čekati«, izjavi nakon kratkog razmišljanja, »i vjerovati kako dragi Bog cijelo vrijeme ima na umu samo ono što je dobro za nas. Treba samo biti strpljiv, a ne odmah pobjeći kao što sam ja htjela. Na kraju se sve tako uredi, da i sami shvatimo da nas dragi Bog nije zaboravio. Ali kako prije nismo mogli to vidjeti, nego uvijek samo ono tužno, mislili smo da će uvijek biti tako.«

»Lijepo je da tako vjeruješ, Heidi, i da se toga čvrsto držiš«, reče gospodin doktor. Neko je vrijeme šuteći zurio u planinske vrhove i u sunčanu zelenu dolinu, a onda će opet:

»Vidiš, Heidi, ovako bi ovdje mogao sjediti i čovjek kojem su se oči zamaglile pa ne vidi ljepotu koja ga okružuje. I srce će mu postati još tužnije, dvostruko tužnije, ovdje gdje je tako lijepo. Možeš li ti to razumjeti, Heidi?«

Bolni drhtaj prostrijeli Heidino radosno srce. Zamagljene je oči podsjetiše na baku koja nikad više neće vidjeti jasno sunce i svu tu krasotu.

Ta bol u Heidinu srcu uvijek se budila čim bi pomislila na baku. Neko je vrijeme šutjela jer ju je jad pogodio baš kad se najviše radovala. Onda ozbiljno reče:

»Mogu razumjeti. Ali znam ovo: tada čovjek mora baki čitati pjesme, koje će sve tako osvijetliti, da srce opet bude radosno. To je kazala baka.«

»Kakve pjesme, Heidi?«, upita doktor.

»Ja znam napamet samo onu o suncu i krasnom vrtu, a od one druge, dugačke, znam samo nekoliko redaka koje baka voli i koje joj uvijek moram triput čitati«, odgovori Heidi.

»Pa kaži mi te stihove, i ja bih ih volio čuti«, gospodin će doktor namještajući se da bi mogao pažljivo slušati.

Heidi stavi ruke jednu u drugu, pa je još malo razmišljala.

»Da li da počnem ondje, gdje se – kako baka veli – u srce vraća pouzdanje i nada?«

Gospodin doktor klimne glavom.

Heidi počne:

On neka djela i vlada,
jer on mudar je knez
Njegovo djelo bit će
sitan, čudesan vez.
Kako i dolikuje,
savjetom savršenim,
okončat će sve ono
čime smo izmučeni

Neko ti vrijeme može
utjehu svoju uskratit,
činit sa svoje strane
kao da želi da patiš
i neće za te marit
k'o da će odreć se tebe,
kao da treba u strahu
da srce tvoje zebe

Ali prigrlit će te
ako mu ostaneš vjeran
i uzdić te visoko
kad se najmanje nadaš
Sa srca tvoga skinut
taj teret težak cio
koji si bezazleno
do sada nosio

Heidi odjednom zastane, jer nije znala da li je gospodin doktor još sluša. On je sjedio nepomično pokrivši rukom oči. Ona pomisli da je možda zadrijemao. Bude li, kad se

probudi, želio još stihova, on će joj to već reći. Sve je bilo tiho. Gospodin je doktor šutio, ali nije spavao. Misli su ga prenijele u davno prošla vremena. Bio je dječak i stajao je kraj stolice svoje drage majke; grleći ga ona mu je kazivala pjesmu koju je sad čuo od Heidi.

Opet je slušao blagi majčin glas i gledao kako njezine dobre oči s ljubavlju počivaju na njemu, pa kad su odjeknule i zadnje riječi pjesme, čuo je kako mu se obraća istim ugodnim glasom. Zacijelo ga je rado slušao i u mislima slijedio, jer je još dugo tako sjedio, šuteći i nepomičan, s rukama na licu. Kad se najzad uspravio, vidio je da ga Heidi začuđeno promatra. On je uze za ruku.

»Lijepa je tvoja pjesma, Heidi«, obrati joj se on, a glas mu je zvučao radosnije nego dosad. »Doći ćemo opet ovamo, pa ćeš mi je još jednom recitirati.«

Za čitavo to vrijeme Petar nije znao što da počne od ljutine. Već toliko dana Heidi nije bila s njim na pašnjaku, a sad kad je najzad došla, nije se odvajala od tog starog gospodina, pa joj se Petar nije mogao približiti. To je Petra veoma ljutilo. Stao je iza gospodina tako da ga ovaj nije mogao vidjeti i prijeteći mahao po zraku, najprije samo jednom, a zatim objema stisnutim pesnicama. Što je Heidi duže sjedila kraj gospodina doktora, to je Petar sve čvršće stezao pesnice i sve groznije prijetio iza doktorovih leđa.

Sunce se već popelo do mjesta gdje stoji kad je podne i kad je vrijeme ručku. Petar je to točno znao, pa im dovikne iz sve snage: »Treba jesti.«

Heidi ustane i htjede donijeti torbu da bi doktor mogao objedovati ondje gdje je sjedio. Ali doktor izjavi da nije gladan i da bi želio popiti samo čašu mlijeka, a onda će se još malko prošetati po planini i popeti se nešto više. I Heidi ustanovi da ni ona nije gladna, da će i ona popiti samo mlijeko, pa će onda gospodina doktora odvesti do velikih, mahovinom obraslih stijena, onamo visoko, gdje ima mnogo mirisavih trava i odakle je Češljugar jedanput skoro pao. Ona sve objasni Petru, zamolivši ga da najprije namuze jednu zdjelicu od Labudice za gospodina doktora, a onda jednu i za nju. Neko vrijeme Petar je začuđeno zurio u Heidi, a onda upita:

»A čije je ono u torbi?«

»To je tvoje, ali najprije nam namuzi mlijeka i to brzo«, glasio je Heidin odgovor.

Petar nikad u svom životu nije tako brzo obavio ovaj posao, jer je neprestano pogledavao na vreću pitajući se što je dobio. Čim su doktor i Heidi počeli piti mlijeko, Petar odriješi vreću i zaviri unutra. Kad ugleda prekrasan komad mesa, tijelom mu od radosti prostrujaše žmarci, pa je morao još jednom zaviriti da se uvjeri je li to istina. Gurne ruku u vreću da izvuče začudni dar da bi u njem uživao. No odjednom povuče ruku kao da se uplašio. Sjetio se kako je stajao iza gospodina doktora i prijetio mu stisnutom pesnicom, a sad mu je taj isti gospodin poklonio bogat ručak.

Petar se pokaja zbog svoga postupka, koji kao da ga je sprječavao da ovaj lijepi poklon izvadi i njime se omrsi. Skoči i otrča do mjesta na kojem je prije stajao. Diže obje ruke uvis, u znak da ona prijetnja stisnutim pesnicama više ne vrijedi, i tako je stajao sve dotle dok mu se nije učinilo da je okajao svoju krivnju. Onda se u velikim skokovima vrati vreći, pa čiste savjesti zadovoljno zagrize u tečan ručak.

Gospodin doktor i Heidi našetali su se i narazgovarali do mile volje. Doktoru se učini da je već vrijeme njegovu povratku, pa upita Heidi hoće li ona još ostati kod svojih koza.

Ali to maloj Heidi nije bilo ni na kraj pameti, jer bi onda gospodin doktor morao sam silaziti niz čitavu planinu. Željela ga je otpratiti do djedove kolibe, a još i malo dalje. Njezin ju je dobri prijatelj držao za ruku, a ona mu je imala još toliko toga reći i pokazati mu mjesta gdje koze najviše vole brstiti, gdje ljeti ima najviše žutih brdskih sunčanica i crvenih kičica i drugog cvijeća. Znala je ime svakom cvijetu, a to je naučila od djeda koji je dobro poznavao planinsko bilje. Naposljetku reče doktoru da se mora vratiti kući. Oprostiše se i gospodin doktor uze silaziti sam, ali se od vremena do vremena osvrtao. Vidio je kako mu Heidi, stojeći još uvijek na istom mjestu, maše rukom. Tako je radila i njegova kći kad bi odlazio od kuće.

Jesen je bila lijepa i sunčana. Svakog jutra doktor se penjao na pašnjak, a onda odmah dalje u šetnju. Češće bi pošao i s Čičom, pa su se zajedno penjali po stijenama odakle su klimale stare, gromom opaljene jele i gdje u blizini mora da je bilo gnijezdo velike ptice, jer je ona grakćući često lebdjela i kružila nad njihovim glavama. Doktor je uživao u razgovoru sa svojim pratiocem i divio se njegovu poznavanju planinskog bilja i raslinja. Čiča je znao koliko vrijede i čemu koriste smolaste jele, tamne i mirisne smrekove iglice, čupava mahovina među korijenjem starih dubova, pa čak i najneuglednije biljčice koje su rasle sasvim gore na krepkoj alpskoj zemlji.

Jednako dobro starac je poznavao i ćud i navike životinja, velikih i malih, i pričao je doktoru vesele pripovijesti o životu stanovnika stjenovitih spilja i podzemnih jazbina, kao i onih što se gnijezde u krošnjama visokih jela.

U ovim šetnjama doktoru je vrijeme prolazilo tako brzo, da je, kad bi uvečer na rastanku čvrsto stiskao Čičinu ruku, morao uvijek iznova ponavljati: »Dobri prijatelju, nikad ne odem od vas, a da nešto ne naučim.«

Za mnogih dana, obično za onih najljepših, želio je doktor poći s Heidi. Onda bi sjedili ondje gdje su bili i prvog dana, a Heidi je opet morala recitirati stihove i pripovijedati o svemu što je znala. Iza njih bi često sjedio Petar, koji je sad bio posve pitom i nije više prijetio pesnicama.

Tako prođe krasni rujan. Jednog jutra dođe doktor, ali nije bio veseo kao obično. Reče im da je to njegov posljednji dan na planini i da se mora vratiti u Frankfurt. To mu je žao jer je planinu zavolio kao da mu je zavičaj. Čiču ta vijest isto ražalosti, budući da je rado razgovarao s doktorom, a i Heidi se tako navikla da svaki dan vidi svog dragog prijatelja, i nije mogla shvatiti kako je odjednom svemu kraj. Gledala ga je upitno i začuđeno. Ali tako je moralo biti. Doktor se oprosti s djedom, a onda zapita Heidi bi li ga htjela ispratiti komadić puta. Držeći ga za ruku Heidi pođe s njim nizbrdo, još uvijek ne vjerujući da doktor zaista odlazi.

Malo poslije doktor stane i reče Heidi da ga je dosta pratila i da je vrijeme da se vrati. Nekoliko puta pomilova nježno njezine kovrčice i reče: »Moram ići, Heidi. Kad bih te samo mogao povesti u Frankfurt da budeš sa mnom.«

Heidi odjednom puče pred očima cio Frankfurt, kuće i kamene ulice, pa i gospođica Rottenmeier i Tinette, pa neodlučno odgovori: »Radije bih da vi opet dođete k nama.«

»Da, to bi bilo bolje. E pa zbogom, Heidi!«, reče gospodin doktor prijazno i pruži joj ruku. Djevojčica stavi svoju u njegovu i pogleda ga. Njegove se dobre oči napuniše suzama. On se hitro okrene i požuri niz brijeg.

Heidi je nepomično stajala. Njezino malo srce dirnule su dobre suzne oči njezina prijatelja. Odjednom brizne u plač i što su je noge nosile poleti za doktorom, koji se žurio niz brijeg. Jecajima isprekidanim glasom vikala je iz sve snage:

»Gospodine doktore, gospodine doktore!«

On se okrene i zastane. Djevojčica ga sustiže. Suze su joj tekle niz obraze dok je jecajući govorila: »Idem i ja odmah s vama u Frankfurt i ostat ću s vama koliko god želite. Samo najprije moram to kazati djedu.«

Gospodin doktor pogladi djevojčicu umirujući je.

»Ne, draga moja Heidi«, govorio je ljubazno, »ne sad odmah. Moraš ostati ovdje pod svojim jelama, jer bi mi se inače mogla ponovo razboljeti. Ali da te nešto pitam! Ako se ja ovako sam samcat jednog dana razbolim, hoćeš li doći k meni i biti kraj mene? Mogu li vjerovati da će se netko brinuti za mene i voljeti me?«

»Da, da. Doći ću zacijelo, jer vas volim jednako kao i djeda«, uvjeravala ga je Heidi i dalje jecajući.

Doktor joj još jednom stegnu ruku, pa brzo nastavi put. Heidi ostade na istom mjestu i mahala je rukom sve dok se gospodin doktor nije pretvorio u točkicu u daljini. Kada se posljednji put okrenuo da pogleda Heidi i sunčanu planinu, reče sam sebi: »Lijepo je gore. Tu mogu ozdraviti i duša i tijelo i čovjek se opet može veseliti životu.«

Četvrto poglavlje:

Zima u Selcu

Snijeg oko kolibe bijaše tako visok da je izgledalo kao da su prozori pri zemlji. Odozdo se koliba uopće nije mogla vidjeti, čak su i kućna vrata nestala pod snijegom. Da je Čiča bio gore, morao bi raditi isto ono što je i Petar radio svaki dan, jer je noću uvijek napadalo mnogo snijega. Svako jutro skakao bi Petar kroz prozor i ako te noći nije bilo baš hladno te se nije ledilo, propao bi tako duboko u mekani snijeg da se morao praćakati i rukama, i nogama i glavom da bi se iz njega iskobeljao. Majka bi mu onda pružila veliku metlu i Petar bi njome gurao i čistio snijeg ispred sebe sve dok ne bi proprtio put do vrata. Tu je imao najviše posla jer je morao odgrtati snijeg da ne bi kad se vrata otvore, smet upao u kuhinju ili da se ne bi zamrzao i zazidao ih u kuću, jer se ta ledena stijena ne bi mogla probiti, a kroz uzani prozorčić mogao se provući samo Petar. Ali smrznuti snijeg Petru bi dobro došao. Kad bi morao ići u Selce, samo bi otvorio prozor i provukao se ravno na čvrsto ledeno polje. Majka bi mu kroz prozor turnula sanjke, a Petar bi sjeo na njih i vozio se kamo je htio i kako je htio. U svakom bi slučaju stigao dolje, jer je čitava planina bila jedan jedini veliki saonik.

Ove zime Čiča nije ostao na planini. Održao je riječ. Čim je pao prvi snijeg, zaključao je kolibu i pojatu, pa s Heidi i kozama sišao u Selce. Tu je u blizini crkve i škole stajala velika zgrada koja je nekad bila gospodska kuća – to se na njoj još po mnogočemu moglo vidjeti. Sad je bila oštećena i oronula. Nekad je tu živio neki čuveni ratnik. Služio je u španjolskoj vojsci i proslavio se mnogim podvizima, a plijenom se obogatio. Onda se vratio u Selce i podigao prekrasnu kuću. Namjeravao je u njoj živjeti, no nije mogao izdržati dosadu mirnog Selca, jer je suviše dugo živio u bučnom svijetu. Otišao je i nije se više vratio. Kad se poslije mnogo godina pouzdano saznalo da je mrtav, kuću je preuzeo neki njegov daleki rođak iz doline, ali je nije htio popravljati. Tako se u kuću useliše siromasi koji su plaćali malu stanarinu i nisu ništa na kući popravljali. Otad je opet prošlo mnogo vremena.

Kad je Čiča davno prije došao ovamo sa svojim mladim sinom Tobijem, nastanio se u toj oronuloj kući. Otada je najčešće zjapila prazna, jer se malo tko znao snaći u tim ruševinama i krpati rupe i pukotine. Zima u Selcu bila je duga i studena. Vjetar je puhao i zviždao sa svih strana i kroz sve prostorije, pa su se svijeće gasile, a sirotinja drhtala od zime. Ali je Čiča znao sebi pomoći. Čim je odlučio da zimu provede u Selcu, unajmio je staru kuću, pa je u jesen često dolazio da sve u njoj uredi onako kako je on želio. I već se polovinom listopada preselio u nju.

S dvorišne strane ulazilo se u prostoriju u kojoj je jedan zid bio posve porušen, a drugi do polovine. Na njemu se mogao vidjeti prozorski okvir bez stakla, a gust se bršljan uspinjao sve do na pol porušene tavanice, koja je bila zasvođena jer je tu nekad bila kapelica. Odavde se ulazilo u veliku sobu popločenu lijepim kamenim pločama, između kojih je rasla gusta trava. Zidovi su i ovdje bili upola srušeni, kao i strop. Da nekoliko debelih stupova nije podupiralo preostali dio tavanice, čovjek bi se bojao da će mu se sve to srušiti na glavu. Tu je Čiča jedan dio ogradio daskama, a ploče pokrio debelim slojem stelje, jer je ovu staru dvoranu namijenio kozama za staju. Bilo je tu svakojakih upola urušenih hodnika, tako da se iz jednih moglo ugledati nebo, a iz drugih livada i put. No sasvim naprijed, gdje su teška hrastova vrata još čvrsto stajala na šarkama, ulazilo se u prostranu sobu koja je bila donekle očuvana. Njezina četiri zida bila su obložena tamnim neoštećenim drvetom, a golema peć u kutu dopirala je gotovo do stropa. Bijele kaljeve pločice bile su oslikane modrim slikama. Tu su se mogle vidjeti kule među visokim drvećem ispod kojega je prolazio lovac vodeći pse, mirno jezero okruženo sjenovitim hrastovima i ribar kako peca. Oko peći bila je klupa pa je čovjek mogao lijepo sjesti i promatrati slike. Heidi se to odmah svidjelo. Čim je ušla, pritrčala je k peći, sjela na klupu i zagledala se u modre sličice. Pomičući se po klupi, najzad se našla iza peći, gdje joj pažnju privuče prilično veliki prostor između peći i zida u kojem su uglavljene četiri daske nalikovale na spremište za jabuke. Ali u tom spremištu nisu bile jabuke, nego Heidin krevet, upravo onakav kakav je bio na pašnjaku: zbijeno sijeno pokriveno lanenom ponjavom i vrećom umjesto pokrivača. Heidi klikne od radosti: »O, djede, ala je lijepa moja sobica! A gdje ćeš ti spavati?«

»Tvoja soba mora biti blizu peći da ne ozebeš«, reče djed. »A sad pogledaj moju!«

Heidi doskakuće kroz veliku sobu, a djed otvori vrata koja su vodila u jednu malu prostoriju. Tu je sebi namjestio krevet. Heidi nestrpljivo otvori druga vrata i zastane iznenađena, ugledavši neku vrstu kuhinje, tako ogromne kakvu nije vidjela nikad u životu. Bilo je tu mnogo posla za djeda, jer je trebalo mnogo toga uraditi. U zidovima su zjapile rupe i pukotine kroz koje je zviždao vjetar. Mnoge od njih djed je zakovao daskama, pa je izgledalo da su svuda naokolo mali zidni ormari. I velika prastara vrata djed je učvrstio žicom i čavlima, tako da su se mogla zatvoriti, što je bilo veoma potrebno jer se odavde ulazilo u jednu posve porušenu prostoriju punu korova, guštera i kukaca.

Heidi je uživala u novom boravištu i već sutradan, kad je Petar došao da pogleda njihovu novu kuću, Heidi je znala što stoji u kome kutu, pa mu je mogla sve pokazati. Nije mu dala mira dok nije podrobno razgledao sve neobične stvari u njenom novom domu.

Heidi je slatko spavala u svom zapećku, ali je uvijek, kad bi se izjutra probudila, mislila da je na planini pa mora odmah otvoriti vrata na kolibi i provjeriti da jele ne šume, samo zbog toga što im grane pritišće teški snijeg. Zato se svakog jutra morala najprije dugo obazirati, sve dok se ne bi dosjetila gdje je, i svaki put bi osjetila da joj srce nešto pritišće i muči kad bi shvatila da nije kod kuće na planini. No kad bi zatim čula kako djed govori s Labudicom i Mrkušom i kad bi koze glasno veselo zameketale kao da joj žele doviknuti: »Dođi k nama, Heidi!«, radosno bi skočila sa svoje postelje i požurila u njihovu

staju. Ali četvrtog dana Heidi već rano ujutro reče: »Danas svakako moram k baki. Ne mogu je tako dugo ostaviti samu.«

»Nećeš ići ni danas, a ni sutra«, odgovorio joj je djed. »Na planini je visok snijeg, debeo čitav hvat, a i dalje pada. I Petar će se jedva moći probiti kroz te smetove. Djetence kao što si ti, Heidi, snijeg bi zameo i pokrio i nitko ga više ne bi mogao naći. Pričekaj dok se smrzne, pa ćeš onda, po smrznutom snijegu, lako do bake.«

Heidi je mislila da će joj čekanje biti teško, ali je tih dana imala toliko posla da nije ni opazila kako su brzo prošli.

Svako jutro i svako poslijepodne išla je u Selce u školu i vrijedno učila sve što se ondje moglo naučiti. Petra u školi nije gotovo nikad vidjela, jer je on rijetko dolazio. Učitelj je bio blage ćudi i nikad ga nije grdio, nego bi samo s vremena na vrijeme znao kazati: »Izgleda da našeg Petra opet nema među nama. Šteta, za njega bi bilo dobro da dolazi. Ali je na planini toliko snijega da mu je sigurno teško proprtiti put.« No predvečer, kad bi se obuka završila, Petar bi ipak uspio proprtiti put i pohoditi Heidi.

Nakon nekoliko dana sunce se opet pojavi i obasja bijelu zemlju. Ali vrlo rano zađe za bregove kao da mu se ova snježna bjelina ne mili onako kao zeleno rascvjetano ljeto. Ali zato je mjesec, blistav i krupan, svijetlio cijele noći nad prostranim snježnim poljima, a sutradan izjutra, cijela planina od podnožja do vrha zablista poput kristala. Kad Petar htjede skočiti kroz prozor u duboki snijeg, kao što je to učinio jučer, dogodi mu se nešto čemu se nikako nije nadao. Umjesto da padne na meko, on ljosnu i prevrnu se na smrznutom snijegu, tako da se i protiv svoje volje odvezao dobar dio puta nizbrdo kao da je na saonicama. Najzad se podiže pa iz sve snage udari nogom po smrznutom snijegu da se uvjeri je li zaista moguće što mu se upravo dogodilo. Bila je to istina. Ma koliko udarao, nije mogao odbiti ni komadića leda. Čitava se planina zaledila. To se Petru, naravno, svidjelo. Znao je da je samo to bilo potrebno pa da Heidi dođe. Brzo se vrati u kuću, ispi mlijeko koje mu je majka stavila na stol, gurnu u džep komadić kruha i žurno reče: »Moram u školu.«

»Budi dobar i marljivo uči«, reče majka odobravajući.

Petar se opet provuče kroz prozor, jer se zbog zaleđenog snijega vrata nisu mogla otvoriti, povuče za sobom svoje male sanjke, pa sjedne na njih i pojuri niz brijeg.

Jurio je poput munje i kad je stigao do Selca, vozio je još i dalje prema Mayenfeldu, jer mu je bilo žao da stane kad su se saonice tako divno zaletjele. Vozio se sve dok nije stigao u dolinu, gdje se saonice same zaustaviše. Petar siđe i obazre se oko sebe. Zalet saonica prenio ga je preko Mayenfelda. Tada se dosjeti da će ionako zakasniti u školu, jer je nastava već odavno počela, a njemu da se popne do škole treba gotovo čitav sat. Zato se nije ni žurio. Stiže u Selce kad se Heidi već bila vratila iz škole i sjela s djedom za stol da ruča. Petar uđe, i budući da im je morao saopćiti važnu misao koja mu je jedina bila u glavi, odmah reče:

»Čvrsto je stegao.«

»A tko to, generale? To mi zvuči nekako ratnički«, upita Čiča.

»Snijeg«, izvijesti Petar.

»O, onda mogu do bake«, obraduje se Heidi koja je odmah razumjela Petrove riječi. »Ali zašto ti nisi bio u školi? Baš si se lijepo mogao dosanjkati«, dodade ona prijekorno jer joj se činilo da nije u redu šetati po polju kad treba ići u školu.

»Predaleko sam se odvezao, pa je bilo kasno«, uzvrati Petar.

»To znači strugnuti iz čete«, ubaci Čiča, »a takvim bjeguncima treba izvući uši.«

Petar je prestrašeno čupkao svoju kapu, jer se nikoga nije toliko bojao kao Čiče s planine.

»A ti si još i zapovjednik čitave jedne čete, pa treba da se dvostruko stidiš svoga postupka«, nastavi Čiča. »Što bi ti uradio kad bi tvoje koze tako bježale, jedna na jednu, druga na drugu stranu, i kad te ne bi htjele slušati?«

»Mlatio bih ih«, zabrza Petar.

»A što bi rekao na to da nekog dječaka istuku kad je nevaljao i neposlušan kao svojeglava koza?«

»Tako mu i treba«, glasio je odgovor.

»Tako dakle, kozji generale! Provezeš li se još jednom saonicama mimo škole u vrijeme kad treba da si tamo, znaj onda da ćeš doći poslije toga k meni i dobiti ono što si zaslužio.«

Petar je tek sad dokučio smisao toga razgovora i shvatio da je djed, govoreći o dječaku koji bježi kao neposlušna koza, mislio upravo na njega. Ova ga usporedba zbuni, pa je pomalo prestrašeno zirkao po kutovima da vidi nije li tamo ona stvarčica koju on u sličnim slučajevima upotrebljava za koze.

Ali Čiča poče hrabreći ga: »Hodi sad k stolu pa jedi, a Heidi će poći s tobom. Navečer ćeš je opet dovesti kući pa ćeš dobiti večeru.«

Ovaj neočekivani obrat veoma obradova Petra. Usta mu se razvukoše od zadovoljstva. Odmah posluša i sjedne pored Heidi. Ali djevojčica od radosti što će ići baki nije mogla ništa okusiti. Veliki krumpir i pečeni sir sa svoga tanjura izruči u Petrov koji je i Čiča punio, tako da je pred Petrom stajalo čitavo brdo hrane. Ali on bijaše hrabar, jela se nije plašio. Za to vrijeme Heidi požuri do ormara, izvadi kaput koji je dobila od Klare, i tako je utopljena i zaštićena kapuljačom mogla krenuti na put. Čekala je da Petar proguta i posljednji zalogaj pa mu onda reče: »Hajdemo!« Bilo je mnogo toga što mu je morala ispripovijedati o Labudici i o Mrkuši koje su prvog dana u novoj staji odbijale jesti i tužno oborile glave ne dajući glasa od sebe. Pitala je djeda zašto se koze tako ponašaju, a on joj je odgovorio da je kozama isto tako teško što su promijenile boravište kao i njoj kad je s planine došla u Frankfurt, jer koze nisu silazile s planine otkad znaju za sebe. I Heidi doda: »Trebalo bi da i ti, Petre, jednom iskusiš kako je to.«

Već su se približavali svome cilju, a da Petar ne bijaše progovorio ni jedne jedine riječi. Izgledao je kao da ga muče neke duboke misli, tako da nije mogao slušati kao

inače. Kad su stigli do kolibe, on zastane i obrati se Heidi glasom po kojem se vidjelo da je uznemiren: »Ipak ću radije ići u školu nego da od dobijem ono što mi je obećao.«

Heidi je mislila isto kao i on, pa ga je sokolila u njegovoj odluci. U sobi je sjedila Petrova majka i krpala. Kazala je Heidi da baka i preko dana mora ostati u postelji jer je isuviše hladno, a ne osjeća se dobro. Za Heidi je to bila tužna vijest, budući da je baka uvijek sjedila na svome mjestu u kutu. Zato otrča u sobicu gdje je ležala u svojoj uskoj postelji, umotana u sivi rubac i pokrivena tankim pokrivačem.

»Slava i hvala Bogu«, javi se baka čim je čula da je Heidi utrčala u sobu. Cijele jeseni srce joj je tištao neki potajni strah, koji ju je osobito mučio kad Heidi neko vrijeme ne bi dolazila. Petar joj je pričao kako je iz Frankfurta doputovao neki nepoznati gospodin koji uvijek ide na pašnjak s Heidi, pa je mislila da je on svakako došao zato da je odvede. Pa iako je taj gospodin otputovao sam, baka se uvijek bojala da ne bi iz Frankfurta došao netko drugi i opet odveo dijete. Heidi priskoči bakinom krevetu i zabrinuto je upita: »Bako, jesi li teško bolesna?«

»Nisam, dijete moje«, umirivala ju je starica nježno je milujući. »Samo mi je zima ušla u kosti.«

»A hoćeš li ozdraviti odmah čim otopli?«, navaljivala je Heidi zabrinuto.

»Hoću, ako bude Božja volja još i prije, pa ću opet presti. Htjela sam već danas pokušati, ali sutra ću svakako«, reče baka odlučnim glasom jer je opazila da djevojčica strahuje zbog nje.

Njezine riječi umiriše Heidi koja je bila veoma zabrinuta, jer još nikad dosad nije vidjela baku u postelji. Promatrajući je začuđeno, Heidi izjavi: »U Frankfurtu se ogrću rupcem samo kad idu u šetnju. A ti bako misliš da se njime treba ogrnuti kad se ide u postelju?«

»Znaš, Heidi«, odvrati baka, »ogrnula sam se da mi ne bude hladno, jer je moj pokrivač prilično tanak.«

»Ali, bako«, nastavi Heidi, »tvoja glava leži nisko. Trebalo bi da se malo pridigneš, nije dobro da ležiš tako nisko.«

»Znam, dijete moje, i sama to osjećam«, i baka zgodnije namjesti glavu i poravna blazinu koja je bila slična tankoj daščici. »Ova blazina nikad nije bila osobito debela, a na njoj sam spavala toliko godina da se posve spljoštila.«

»O, da sam barem od Klare u Frankfurtu tražila svoj krevet! Mogla sam ga prenijeti amo«, reče Heidi. »U tom krevetu bile su tri tako debele blazine da ja na njima ne bih mogla zaspati sve dok ne bih skliznula na ravno. A onda sam opet morala gore, na njih, jer se u Frankfurtu tako spava. Bi li ti, bako, mogla tako spavati?«

»Da, razumije se. Ugodno se leži i lakše se diše kad je glava visoko«, baka će podižući se s mukom. »Ali nećemo sada govoriti o tome. Treba da zahvalim dragom Bogu za tolike stvari koje drugi stari i bolesni ljudi nemaju. Moram biti zadovoljna, ako ni zbog čega drugoga, a ono zbog onih lijepih žemičaka koje dobivam, pa zbog ovog lijepog i

toplog rupca, a naročito zbog toga što si ti tu, Heidi, što misliš na mene, voliš me i dolaziš mi. Hoćeš li mi danas malo čitati?«

Heidi otrča u drugu sobu i donese staru pjesmaricu. Tražila je koju će pjesmu čitati, a sve ih je dobro znala, pa je i sama uživala u tome da opet čuje te drage stihove koje već dugo nije čula.

Baka je ležala skrštenih ruku, a njezino lice koje je malo prije izgledalo tako zabrinuto, sad se smiješilo i blistalo od sreće.

Heidi odjednom zastane.

»Bako, jesi li već ozdravila?«, upita ona.

»Bolje mi je, Heidi. Bolje mi je kad te slušam. Pročitaj do kraja, hoćeš li?«

Djevojčica nastavi i kad stiže do posljednjih riječi:

»Kad u oku tama bude,
Ti mi duši svjetlost daj
Da radosno odem prijeko
K'o putnik u zavičaj«

baka ih ponovi, pa zatim još jednom i još jednom i na licu joj se pokaza sretno iščekivanje. Heidi je uživala. Sjetila se sunčanog dana kad se vraćala kući iz Frankfurta, pa sva sretna klikne: »Bako, znam što čovjek osjeća kad se vraća u zavičaj.« Baka nije odgovorila, ali je dobro čula njezine riječi, a vedri joj izraz koji je Heidi toliko veselio, nije silazio s lica.

Poslije nekog vremena djevojčica reče: »Smrkava se, moram kući, ali se radujem što ti je opet dobro.«

Baka je uzela Heidi za ruku i čvrsto je stegla. Onda izjavi: »Da, sad sam opet radosna. Ako i budem morala još ležati, to mi neće biti tako teško. Vidiš, nitko tko to sam nije doživio ne zna kako je onom koji mora dugo ležati, biti sam i ne čuti ljudsku riječ, a sam ništa ne vidjeti, čak ni jednu jedinu zraku sunca. Onda mi dolaze teške misli, i čini mi se da mi nikad više neće svanuti i da tako više ne mogu. Ali kad ponovo čujem riječi koje to govoriš i pjesmice koje mi čitaš, kao da mi se u srcu zapali svjetlo kome se opet mogu radovati.«

Baka pusti djetinju ručicu, a Heidi, pošto joj zaželi laku noć, žurno pozva Petra jer se već bijaše smračilo. Mjesečina je sjala na bijelom snijegu, tako da je izgledalo kao da opet sviće.

Petar namjesti saonice, sjedne naprijed, a Heidi iza njega, pa pojure niz planinu kao dvije ptice.

Kad je te noći Heidi legla iza peći u svoju lijepu visoku postelju od sijena, opet se sjetila bake kojoj je glava tako nezgodno ležala. Mislila je o svemu što je baka govorila i o svjetlu koje je pjesma upalila u bakinom srcu. Razmišljala je i o tome kako bi baka bila

sasvim zdrava i kako bi se osjećala dobro kad bi joj ona mogla čitati svakog dana. A znala je da će možda proći cijela sedmica, a možda i dvije, prije nego što je opet bude mogla posjetiti. To je rastuži, pa je mozgala što da uradi kako bi baka mogla svakog dana slušati riječi koje ozdravljuju. Odjednom joj sine spasonosna misao, i ona se toliko obradova da nije mogla dočekati jutro da ostvari svoj naum. Tada se sjeti da je od tolikog razmišljanja zaboravila na svoju večernju molitvu, koju nije željela nikada više propustiti.

Pomoli se od srca i za djeda i za baku, pa se smiri na mekanu sijenu, gdje čvrsto i zadovoljno zaspa, i spavala je tako sve do jasnog jutra.

Peto poglavlje:

Zima još traje

Sutradan se Petar pravovremeno dovezao saonicama u školu. U torbi je ponio objed, jer kad u podne djeca iz Selca idu kući, učenici koji daleko stanuju sjednu na klupu s nogama na sjedištu i tako objeduju. Tako mogu blagovati sve do jedan sat kad opet počinje obuka.

Kad bi takav jedan dan proveo u školi, Petar bi odlazio do Čiče i Heidi.

Čim je danas, po završetku obuke, ušao u Čičinu sobu, Heidi mu požuri ususret jer je baš njega čekala. »Petre, nešto ću ti reći«, dovikne mu ona.

»Reci«, odvrati on.

»Moraš naučiti čitati.«

»Pa već učim«, glasio je odgovor.

»Da, da, Petre, ali ne tako kao što si dosad učio«, žustro će Heidi, »nego tako da to poslije znaš.«

»To ne mogu«, izjavi Petar.

»To ti nitko neće vjerovati, pa ni ja«, odrješito će Heidi. »Baka u Frankfurtu je već odavno znala da to nije istina i ona mi je kazala neka u to ne vjerujem.«

Na tu vijest Petar se zgranu.

»Ja ću te već naučiti čitati, a znam i kako ću to učiniti«, nastavi Heidi. »Moraš naučiti, pa ćeš onda baki svaki dan moći čitati po jednu ili dvije pjesmice.«

»Iz toga neće biti ništa«, promrmlja Petar.

To tvrdoglavo opiranje nečemu što je dobro i pravo i što je njoj ležalo na srcu razljuti Heidi. Stane pred dječaka sijevajući očima i reče mu prijetećim glasom:

»A sad ću ti reći što će biti ako nikad ništa ne naučiš. Tvoja je majka već nekoliko puta kazala da ćeš i ti morati u Frankfurt kako bi nešto naučio, a ja znam gdje tamo dječaci idu u školu. Dok smo se vozili kroz grad, Klara mi je pokazala jednu neobično veliku kuću. Ali tamo ne idu samo djeca nego i odrasli. Vidjela sam to svojim očima. I da znaš, tamo nije samo jedan učitelj i još tako dobar kao ovaj naš. U tu kuću ulazi mnogo učitelja i svi su odjeveni u crno kao da idu u crkvu, a na glavama nose ovako visoke crne šešire«, i Heidi rukom pokaza koliko su ti šeširi visoki.

Petar sav protrnu.

»A ti ćeš morati među svu tu gospodu«, nastavi Heidi vatreno, »a kad dođe red na tebe, nećeš znati čitati i griješit ćeš slovkajući. Onda će te ta gospoda ismijavati još gore od Tinette, a trebalo bi da znaš kako je kad ona nekoga ismijava.«

»Pa onda ću učiti«, Petar će napola žalosno, napola ljutito.

Istog trena Heidi se odobrovolji. »Tako i treba, odmah ćemo početi«, izjavi radosno, odvuče Petra do stola i donese sve što je bilo potrebno za učenje. U onom velikom zavežljaju poslala je Klara jednu knjižicu koja se Heidi veoma svidjela i još se noćas dosjetila da će joj ona dobro doći, jer je to bila početnica s mudrim izrekama.

Oboje sjedoše za stol i nadniješe glave nad tu knjižicu. Obuka je mogla započeti.

Petar je morao sam sricati prvu rečenicu i to nekoliko puta, jer je Heidi željela da čita tečno.

Ona najzad reče: »Još uvijek nije dobro. Sad ću ti ja pročitati sve redom, pa kad budeš znao kako to treba pročitati, lakše ćeš sricati.« I Heidi uze čitati.

Ako ne znaš A, B, C,
usud ti je školski sud

»Ali ja neću ići«, prosvjedovao je Petar.

»Kamo?«, upita Heidi.

»Pred sud«, odgovori Petar.

»Onda se potrudi da naučiš ta tri slova«, dokazala mu je Heidi.

Sad se Petar dade na posao i ponavljao je ustrajno a, b, c sve dok Heidi ne reče: »Sad ih znaš.«

Kad je Heidi opazila kako je ova izreka djelovala na Petra, poče ga odmah pripremati za daljnje učenje.

»Čekaj, da ti pročitam i druge izreke«, nastavi ona, »pa ćeš vidjeti što se sve može dogoditi.«

I ona počne čitati jasno i razgovijetno:

Ne budeš li Č i Ć
razlikov'o lako,
Mnogo će ti toga
poći naopako
Đaku koji ne zna DŽ, Đ i D
ne znam čemu njemu
služi očni vid
Ako E, F i G ne poteku glatko,
u razredu tvome smijat će se svatko

Slatko će se smijat hi, hi, hi,
ne budeš li znao H i I

Tu Heidi zastane, jer je Petar bio tako tih, da je morala pogledati što mu je. Sve prijetnje i tajanstvena zastrašivanja toliko su ga zbunila, da se nije mogao maknuti nego je nepomično zurio u Heidi.

To dirnu njeno dobro srce i ona mu reče tješeći ga: »Ništa se ne boj, Petre. Svaku ćeš večer dolaziti k meni, pa budeš li učio kao danas, naučit ćeš sva slova i nitko ti se neće smijati. Dolazit ćeš svaki dan ovamo, ali ne onako kao što si dolazio u školu. Bude li i snijeg padao, ti moraš doći.«

Petar obeća da će dolaziti, jer se od straha posve smekšao. Onda krene kući.

Petar je učinio točno onako kako mu je Heidi kazala i svaku bi večer naučio poneko slovo, uzimajući k srcu popratne izreke.

Djed je često sjedio u sobi i slušao ove vježbe, pušeći zadovoljno svoju lulu, a povremeno bi mu zaigrale usne kao da savlađuje smijeh.

Poslije tako velikog napora djed bi obično pozivao Petra da ostane s njima na večeri, a to je dječaku bila odšteta za sav pretrpljeni strah od sadržaja mudrih izreka. Tako su prolazili zimski dani. Petar je redovito dolazio i napredovao u čitanju.

I svaku se večer iznova borio sa slovima. Stigli su do slova J. Kad je Heidi pročitala izreku:

J, K, L, LJ ako netko muca,
Eno već sramota na vrata mu kuca,

Petar je progunđao: »A ako joj ne otvorim?« Ali je ipak marljivo prionuo na učenje kao da se ipak boji sramote.

Iduće večeri Heidi je čitala:

M, N, NJ, O, P nauči ovaj put
da te ne dohvati vitki prut.

Petar pogleda prema zidu i posprdno izjavi: »Tu nema pruta.«

»Tu ga nema, ali ti ne znaš što djed drži u ormaru«, reče Heidi. »Batinu, debelu skoro kao moja ruka. I ako je izvadi, možemo samo kazati: 'Pazi da te ne dohvati batina.'«

Petar se sjetio debele batine. Istog se trena sagne nad slova M, N, NJ, O, P i sabere se da bi se s njima uhvatio u koštac.

Drugog su dana čitali:

R, S, Š, T naučiti hitaj
Ne naučiš li ih, za objed ne pitaj.

Petar baci ispitivački pogled prema ostavi gdje je stajao kruh i sir, pa zlovoljno reče: »Pa nisam ni rekao da neću naučiti.«

»Onda možemo odmah nastaviti i naučiti još dva slova«, predloži Heidi. »Onda će ti za sutra ostati samo još dva.«

Petar se s tim nije složio, ali je Heidi već čitala:

Nemoj miješat V i U makar kako bilo
Da ne dođeš onamo gdje ti nije milo

Sad Petru izađoše pred oči ona gospoda iz Frankfurta s visokim crnim šeširima na glavi i s podsmijehom na licu. Odmah se svom snagom baci na slova V i U i nije prestajao učiti sve dok ih nije mogao razlikovati i zatvorenih očiju.

Sutradan je Petar već bio prilično obijestan jer je morao naučiti samo još dva slova. I kad mu Heidi pročita izreku:

I na kraju Z i Ž radosno se cere
Bez njih lako dospjet ćeš
među ljudoždere

on reče podrugljivo: »Kako ću među ljudoždere kad nitko ne zna gdje su oni.«

»Kako nitko? Djed to sigurno zna«, uvjeravala ga je Heidi. »Odmah ću ga pitati, on je prijeko kod gospodina župnika.« I Heidi skoči i htjede otići.

»Čekaj«, poviče Petar uplašeno, jer je u mislima već vidio kako ga Čiča i gospodin župnik grabe i predaju ljudožderima, jer on zaista nije znao ni Z ni Ž. Njegov uplašen glas zaustavi Heidi.

»Što ti je«, upita ga ona začuđeno.

»Ništa, dođi amo, naučit ću i to«, promuca Petar. Ali sad je i Heidi počelo zanimati gdje su ljudožderi, pa je svakako željela to pitati djeda. Petar je, međutim, tako očajno zapomagao da ona popusti i vrati se. Ali joj se i on morao nekako odužiti. Ponavljao je Z i Ž tako da ih je zauvijek zapamtio i da su odmah iste večeri mogli prijeći i na sricanje, što je bio veliki uspjeh, Tako je prolazio dan za danom.

Snijeg se topio i ponovo padao svakog dana, tako da Heidi puna tri tjedna nije mogla k baki. Zato je još marljivije radila s Petrom kako bi je on mogao zamijeniti u čitanju pjesama. On se jedne večeri vrati kući od Heidi, uđe u sobu i izjavi:

»Znam.«

»Što to znaš, Perice?«, upita ga majka radoznalo.

»Čitati«, odvrati on.

»Je li to moguće? Jesi li čula, bako?«, uzvikne Brigita.

Baka je čula i začudila se.

»Moram vam pročitati jednu pjesmu, Heidi je to naredila«, izvijesti ih Petar. Majka okretno skide knjigu s police, a baka se obradova jer već dugo nije čula lijepu riječ. Petar sjedne za stol i počne čitati. Majka je sjela kraj njega i pomno slušala, a iza svakog stiha govorila bi diveći se: »Tko bi se tome nadao!«

I baka je pažljivo pratila stih za stihom, ali je šutjela.

Dan poslije ovog događaja u Petrovom su razredu vježbali čitanje. Kad je došao red na Petra, učitelj reče:

»Petre, hoćemo li te preskočiti kao uvijek, ili ćeš sad i ti pokušati... ne da čitaš, nego da izmuckaš barem jedan redak?«

Petar poče čitati i pročita tri reda bez prekida.

Učitelj odloži knjigu. Nijemo se čudeći gledao je Petra kao u nešto dotad neviđeno. Najzad progovori: »Petre, s tobom se dogodilo čudo. Sve dok sam bio neopisivo strpljiv i učio te, nisi mogao naučiti ni sricati. Sad kad sam, premda nerado, odustao od toga da te podučavam smatrajući da je sve uzalud, ti ne samo da si naučio sva slova, nego i pravilno čitati. Tko je mogao učiniti takvo čudo, Petre?«

»Heidi«, odgovori ovaj.

Učitelj zaprepašteno pogleda Heidi koja je bezazleno sjedila u svojoj klupi te se na njoj nije moglo opaziti ništa osobito. On nastavi:

»Ja sam na tebi, Petre, i općenito opazio neku promjenu. Prije nisi dolazio u školu i po tjedan dana, pa i po nekoliko tjedana, a u zadnje vrijeme dolaziš svaki dan. Odakle ta promjena na bolje?«

»Od Čiče«, glasio je odgovor.

Čudeći se sve više, učitelj je gledao čas Petra čas Heidi.

»Pokušajmo još jednom«, onda će oprezno, i Petar je još jednom morao pokazati svoje znanje čitajući daljnja tri reda. Doista je znao čitati.

Čim je obuka završila, požuri učitelj gospodinu župniku da mu priopći što se dogodilo i kako Čiča i Heidi dobro djeluju na novu sredinu.

Kod kuće je Petar svake večeri čitao po jednu pjesmicu. Utoliko je poslušao Heidi, ali drugu nije htio ni započeti. No baka to od njega nije ni tražila.

Majka Brigita se i dalje čudila kako je Petar uspio naučiti čitati i ponekad bi uvečer, kad bi Petar završio čitanje i već spavao u svojoj postelji, govorila baki: »Ne mogu se dovoljno naradovati što Petar tako lijepo čita. Tko zna što će još od njega biti!«

Jednom prilikom baka joj odgovori:

»Za njega je dobro što je nešto naučio. Ali ja ću se od srca radovati kad dragi Bog pošalje proljeće, pa Heidi opet dođe. Kad ona čita, čini mi se da su to posve druge pjesme. Kad Petar čita, ponekad u stihovima nedostaju poneke riječi, pa ih u mislima moram tražiti, tako da ne mogu pratiti čitanje i pjesma mi ne dopire do srca.«

To je bilo zato što je Petar čitanje podešavao tako da mu bude što lakše. Kad bi naišao na suviše dugu ili tešku riječ, jednostavno bi je preskočio jer je smatrao da baki nije važno jesu li u jednom stihu tri ili četiri riječi. Tako bi se na primjer dogodilo da u pjesmama koje je Petar čitao nije bilo ni jedne jedine imenice.

Šesto poglavlje:

Javljaju se prijatelji iz daleka

Došao je svibanj. Sa svih visova žurili su u dolinu nabujali proljetni potoci. Toplo sunce blistalo je na planini koja se opet sva zazelenjela. Posljednji je snijeg okopnio, a sunčeve zrake izmamile su prve cvjetiće koji su svojim jasnim očicama virili iz mlade trave. Radosni proljetni vjetar šumio je u granama jela tresući s njih stare, tamnozelene iglice, da bi mlade, svijetlozelene mogle ukrasiti drveće. Stara ptica grabljivica opet je širila krila po nebeskom plavetnilu, a oko kolibe zlatno je sunce obasjavalo zemlju i sušilo preostala vlažna mjesta da bi se opet moglo sjesti gdje god se zaželi.

Heidi je opet bila na planini. Skakala je tamo-amo ne mogavši se odlučiti gdje je najljepše. Čas je osluškivala tajanstveni huk vjetra među stijenama, čas vjetar koji se približavao da bi zašumio u granama jela savijajući ih i ljuljajući ih tako da se činilo da i on klikće od radosti. I Heidi je morala kliktati, premda ju je vjetar zanašao kao listić. Onda otrči na sunce ispred kolibe i sjedne na zemlju, pa je gledala mladu travu ne bi li otkrila koji pupoljak ili cvjetić. Na suncu su letjele, miljele i plesale mušice i razne bube radujući se, a Heidi se radovala zajedno s njima. Punim je grudima udisala čisti proljetni zrak, koji se dizao iz probuđene zemlje, i činilo joj se da na planini nikada nije bilo lako lijepo. Bezbrojnim sitnim životinjicama mora da je bilo jednako dobro, jer je izgledalo da sve zajedno zuje i pjevaju od veselja: »Planino, planino, planino!«

Iz drvarnice iza kolibe čulo se lupanje i struganje, a Heidi je osluškivala te poznate zvukove koje je slušala otkad živi na planini. Morala je otrčati onamo da vidi što djed radi. Pred vratima drvarnice stajala je već gotova lijepa stolica, dok je djed vještim rukama pravio drugu.

»O, već znam što će biti!«, usklikne Heidi veselo. »To će nam trebati kad dođu oni iz Frankfurta. Ova je za baku, a ta koju sad praviš bit će za Klaru. A morat ćeš načiniti još jednu«, nastavi Heidi oklijevajući, »ili možda misliš, djede, da gospođica Rottenmeier neće doći?«

»To ne znam« odgovori djed, »ali ako dođe, bit će dobro da joj možemo ponuditi da sjedne.«

Heidi je zamišljeno promatrala drvene stolice bez naslona i pokušavala si predočiti što će gospođica Rottenmeier o njima kazati. Nakon nekog vremena reče vrteći zabrinuto glavom: »Djede, ne vjerujem da će ona sjesti na ovakvu stolicu.«

»Onda ćemo je ponuditi da sjedne na divan presvučen lijepim zelenim busenjem«, mirno će djed.

Dok je Heidi razmišljala gdje li je taj divan pokriven zelenim busenjem, odozgo se iznenada začu zvižduk, vika i fijuk pruta, a Heidi je odmah pogodila o čemu se radi. Ona istrči, a koze je opkoliše istoga časa. One su kao i Heidi uživale što su opet na planini, pa su visoko skakale i veselo meketale, gurale Heidi tamo-amo, da bi joj bile što bliže i radovale se uz nju. Ali ih Petar sve potjera, jedne lijevo, druge desno, jer je Heidi donio poruku. Kad se probio do nje, pruži joj pismo.

»Evo«, reče ostavljajući Heidi da sama zaključi o čemu se radi.

»Jesi li na livadi dobio pismo za mene?«, upita ga ona čudeći se.

»Nisam«, glasio je odgovor.

»Pa odakle ti onda?«

»Iz torbe.«

To je bilo točno. Sinoć mu je poštar u Selcu dao pismo za Heidi. On ga je stavio u praznu torbu, a ujutro je u nju gurnuo sir i kruh i krenuo na pašnjak. Čiču i Heidi vidio je, doduše, i kad je došao po njihove koze, ali je tek u podne, kad je pojeo kruh i sir i htio pokupiti mrvice iz torbe, na njezinom dnu napipao pismo.

Heidi pažljivo pročita naslov, onda otrča djedu u šupu i sva mu radosna pruži pismo: »Iz Frankfurta! Od Klare! Hoćeš li odmah čuti što mi piše?«

Djed je to naravno htio, a i Petar koji je došao s Heidi namjesti se da sluša. Naslonjen leđima na dovratak da bi imao oslonac, lakše je pratio ono što je Heidi čitala:

Draga Heidi,

Mi smo se već spremili i krećemo za dva-tri dani čim otac otputuje. Ali on neće s nama jer mora najprije u Pariz. Svaki dan dolazi gospodin doktor i još s vratiju viče: »Na planinu, na planinu!« Jedva čeka da krenemo. Trebaš znati koliko je uživao na planini. Preko zime je skoro svaki dan dolazio k nama i uvijek bi mi još ponešto ispripovijedao. Sjeo bi kraj mene i pričao mi o danima koje je proveo s tobom i djedom na planini, i o brdima, i o cvijeću, i o tišini iznad sela i putova, i o svježem zraku. Često je govorio: »Tamo svi moraju ozdraviti.« I on sam drukčiji je nego prije, izgleda mlađi i veseliji. Jedva čekam sve to vidjeti, biti s tobom na planini i upoznati Petra i koze. Najprije ću se šest tjedana morati liječiti u kupalištu Ragaz, tako je odredio gospodin doktor, a poslije ćemo stanovati u Selcu, i mene će kad bude lijep dan nositi na planinu u mojoj stolici pa ćemo do večeri biti zajedno. Bakica će također doći sa mnom. I ona se raduje što će te vidjeti. Ali pomisli samo, gospođica Rottenmeier neće s nama. Bakica je pita gotovo svakog dana: »Hoćete li s nama u Švicarsku, poštovana Rottenmeierice? Ako želite, nemojte se ustručavati to nam reći.« Ona se ljubazno zahvaljuje i kaže da nam ne želi smetati. No ja znam što misli. Sebastian je, kad je ono tebe otpratio i vratio se kući, kazao kako su na planini posvuda stijene, kako zjape gudure i bezdani i kako se čovjek na

svakom koraku može strovaliti natraške, jer se mora penjati uz svakojake vrleti kuda se mogu pentrati samo koze, ali nikako ljudi ako se ne žele izložiti životnoj opasnosti. Taj je opis na nju tako djelovao da više ne čezne za putem u Švicarsku. I Tinette se uplašila, pa ni ona neće s nama. Tako ćemo doći same baka i ja. Sebastian će nas pratiti do Ragaza, a onda će se i on vratiti kući. Jedva čekam da dođem k tebi!

Doviđenja, draga Heidi! Baka ti šalje tisuću pozdrava.

Tvoja vjerna prijateljica

Klara

Kad je Petar čuo što piše, odskočio je od dovratka, pa je stao šibom mahati lijevo-desno tako bezobzirno i tako bijesno da se sve koze od straha razbježaše i odjuriše niz brijeg.

Za njima je jurio Petar vitlajući prutom po zraku kao da hoće iskaliti svoj gnjev na nekom nevidljivom neprijatelju. Taj neprijatelj bili su gosti iz Frankfurta zbog kojih je Petar bio toliko ogorčen.

Heidi je, naprotiv, bila tako sretna i radosna da je odmah sutradan morala posjetiti baku da joj ispriča tko će sve doći iz Frankfurta, a naročito tko neće doći. Za baku je to bilo veoma važno, jer ih je ona sve poznavala po pričanju, a znala je i sve ono što je Heidi doživjela u Frankfurtu. Zato je Heidi sutradan odmah poslije ručka pošla do bake, jer je sad već mogla sama ići u posjete. Sunce je opet sjalo visoko na nebu i bilo je divno trčati nizbrdo po suhoj zemlji, dok je za njom zujao veseli svibanjski vjetar i gonio je niz obronak.

Baka nije više bila u krevetu. Opet je sjedila u svome kutku i prela, ali joj se na licu vidjelo da je muče teške misli. Još od sinoć cijele su je noći progonile, tako da nije mogla spavati. Petar je sinoć bijesan stigao kući, a po njegovim isprekidanim riječima baka je mogla razabrati da će neki ljudi iz Frankfurta doći na planinu. Dalje o tome nije znao ništa reći. Ali baka je razmišljala, i te su je misli plašile i razbijale joj san.

Kad Heidi utrča, uputi se ravno k baki, sjedne na svoju klupicu i stade joj živo pričati sve što je saznala, radujući se sve više. No odjednom zastane usred riječi i zabrinuto zapita: »Što ti je, bako? Zar se nimalo ne raduješ?«

»Radujem se, radujem, dijete moje. Radujem se zato što se ti raduješ«, odgovori baka sileći se pokazati radosnom.

»Ali, bako, ja vidim da se ti nečega plašiš. Valjda ne misliš da će gospođica Rottenmeier ipak doći s njima?«, upita Heidi i sama malo uplašena.

»Ne, ne, to ne mislim«, umirivala ju je baka. »Daj mi ruku, Heidi, da osjetim da si ovdje. Bit će to za tebe najbolje, pa makar ja i ne mogla to preživjeti.«

»Ništa neće biti najbolje, ako ti to ne preživiš, bako«, Heidi će tako odrješito da se baka opet uplaši. Ta ona je pretpostavljala da ljudi iz Frankfurta dolaze po Heidi. Djevojčica je ozdravila, pa oni sigurno žele da opet bude s njima.

Toga se baka najviše bojala. Ali osjeti da ne smije dopustiti da Heidi to primijeti, jer je ona toliko suosjećala s bakom da bi se mogla usprotiviti odlasku, a to se nije smjelo dogoditi. Tražila je nekakav izlaz, ali ne zadugo, jer je postojao samo jedan.

»Znaš što, Heidi«, reče ona, »pročitaj mi pjesmu koja započinje riječima 'Bog će učiniti!' To tako godi srcu i navodi čovjeka na dobre misli.«

Heidi je već tako dobro poznavala staru pjesmaricu da odmah nađe ono što je baka željela čuti, pa uze čitati jasnim glasom:

Bog će učiniti
sve će dobro biti
Stoga pusti vale
nek ispiru žale,
jer obnoć i obdan
ti bit ćeš siguran.

»Da, baš sam to htjela čuti«, odlane baki, a tjeskobni joj izraz iščezne s lica. Heidi ju je zamišljeno promatrala, pa onda reče: »Zar ne, bako, da riječi 'sve će dobro biti' znače da će svi ozdraviti i da će im biti dobro?«

»Da, da, tako će biti«, klimne baka, »i kad Bog tako odredi, možemo biti mirni pa ma što se dogodilo. Pročitaj mi to još jednom, Heidi, da dobro zapamtim i ne zaboravim.«

Heidi pročita stihove još jednom, pa zatim još nekoliko puta, jer se i njoj svidjelo to što čovjek može biti siguran.

Kad se počela spuštati noć i Heidi se penjala uzbrdo, na nebu zasvjetlucaše zvjezdice jedna za drugom, blistajući i svijetleći kao da joj svaka želi srce obasjati radošću, te je Heidi morala zastajkivati i upirati pogled prema nebu, pa kad ih vidje kako sve radosnije gledaju na zemlju, glasno im dovikne: »Znam već, zato što Bog tako dobro zna što je za nas dobro, može se čovjek veseliti i u Njega pouzdati.« A zvjezdice su sjale, treptale i namigivale Heidi sve dok nije stigla do svoje kolibe pred kojom je stajao djed. I on je gledao zvijezde, jer odavno već nisu tako blistale.

Ne samo noći nego i dani ovoga svibnja bili su tako vedri i jasni kakvi se već godinama ne pamte, i djed je čudeći se često izjutra promatrao sunce kako se diže na vedrom nebu jednako krasno kao što je i zašlo, pa je uvijek iznova morao ponavljati: »Ovo je prekrasna sunčeva godina. Trave će davati još više snage. Pazi, vođo, da ti vojska ne pobjesni od dobre paše!«

Petar bi drsko zavitlao šibom po zraku, a na licu mu se jasno vidio odgovor: »Već ću ja s njima izaći na kraj.«

Tako je prošao zeleni svibanj, i došao lipanj s toplijim suncem i dužim, vedrim danima koji su izmamili cvijeće na planini, pa je sve sjalo i cvalo, a zrak odisao slatkim mirisom. I ovaj se mjesec bližio kraju kad Heidi jedno jutro istrči iz kolibe u kojoj već

bijaše posvršavala poslove. Htjela je hitro do jela, a onda još dalje, vidjeti je li procvjetao žbun kičice čiji su cvjetići tako ljupko sjali na suncu. Ali kad Heidi htjede optrčati kolibu, ugleda nešto zbog čega viknu tako glasno da Čiča izađe iz suše jer je mislio da se nešto dogodilo.

»Djede, djede!«, vikala je djevojčica sva izvan sebe. »Dođi amo, dođi amo! Pogledaj!«

Na tu viku djedov pogled pođe za ispruženom rukom uzbuđene djevojčice.

Uz planinu je vijugala neobična povorka. Naprijed su išla dva čovjeka noseći otvorenu nosiljku u kojoj je sjedila djevojčica zamotana u marame. Za njima je na konju jahala dostojanstvena gospođa, koja je sa zanimanjem gledala na sve strane i neprestano razgovarala s mladim vodičem koji je išao uz nju. Mladić iza njih gurao je praznu stolicu na kotačima, jer je za bolesnicu bilo sigurnije da je nose uz strmi brijeg. Posljednji je išao nosač natovaren tolikim pokrivačima, maramama i krznom da mu je sve to stršalo iznad glave.

»Oni su, oni su!«, vikala je Heidi poskakujući od radosti. Bili su to oni. Približavali su se i najzad stigli. Nosači spuste Klaru na zemlju, a Heidi joj priskoči. Djevojčice se radosno pozdraviše. Baka sjaha s konja. Heidi joj pritrča, a bakica je ljubazno pozdravi. Onda se bakica okrene Čiči s planine koji je prišao da joj zaželi dobrodošlicu. U pozdravu nije bilo nimalo ukočenosti, jer su jedno drugo dobro poznavali iz Heidina pričanja.

Odmah pošto su se pozdravili, baka će živahno: »Pa vi, Čiča, imate pravo gospodsko imanje. Tko bi se tome nadao? I kralj bi vam na tome zavidio. A kako tek izgleda moja Heidi! Kao ružica«, nastavljala je ona grleći djevojčicu i milujući je po rumenim obrazima. »Kako je kod vas krasno! Što kažeš ti, Klarice, što kažeš, dijete moje?«

Klara je oduševljeno gledala unaokolo. Nikad nije ni slutila da tako nešto može postojati. »O kako je ovdje lijepo, o kako je lijepo!«, klicala je. »Nisam to mogla ni zamisliti. O bako, željela bih ostati ovdje!«

U međuvremenu je Čiča dogurao Klarinu stolicu, uzeo nekoliko rubaca i prostro ih po zemlji. Onda priđe nosiljci.

»Bit će najbolje da djevojčicu smjestimo u njezinu stolicu. Ova nosiljka nije baš najudobnija«, reče on ne čekajući da mu tko pomogne, već snažnim rukama nježno podiže slabašnu Klaru i pažljivo je smjesti na meko sjedalo. Onda joj rupcem pokri koljena, a noge joj položi na jastuke kao da cijelog života nije ništa drugo radio već njegovao oduzete ljude. Baka ga je promatrala čudeći se.

»Dragi moj, Čiča«, uzvikne ona, »kad bih znala gdje ste vi naučili kako se njeguju bolesnici, još danas bih poslala onamo sve bolničarke koje poznajem da i one to nauče. Gdje ste vi to naučili?«

Čiča se nasmiješi. »Tu sam spretnost stekao radeći, a ne učeći«, odvrati on, ali se na njegovu licu unatoč smiješku ocrtavala tuga. Izađe mu pred oči patničko lice čovjeka koji je nekad davno potpuno nepokretan sjedio u bolesničkoj stolici i molio se Bogu. Bio je to

njegov kapetan koga je poslije žestoke bitke na Siciliji Čiča našao teško ranjenog i odnio ga s bojnog polja. Poslije toga kapetan nije mogao podnijeti da ga njeguje itko drugi do li Čiča, koji je bio uz njega sve dok mu smrt nije skratila patnje. Čiča se sad svega toga sjetio, pa mu se činilo da je upravo on pozvan da njeguje bolesnu Klaru i da iskoristi znanje koje je stekao njegujući kapetana.

Na tamnomodrom nebu na kome su se ocrtavale sivkasto-svjetlucave stijene, nije bilo ni oblačka. Klara se nije mogla nagledati te ljepote.

»O, Heidi, kad bih samo mogla sići s tobom do jela«, uzvikne ona čeznutljivo. »Kad bih mogla vidjeti ono što već odavno poznajem, a što još nikada nisam vidjela.«

Kad je to čula, Heidi se napregne i uspije odgurati Klarinu stolicu do visokih, starih jela čije su se duge široke grane spuštale do zemlje. Klara nikada nije vidjela tako stare jele. I bakica, koja je pošla za djecom, također je bila očarana.

Nije znala što je ljepše u tom prastarom drveću: da li šumne i guste krošnje visoko u nebeskom plavetnilu, ili prava, čvrsta stabla čije su snažne grane svjedočile o promjenama u dolini gdje su ljudi neprestano dolazili i odlazili i gdje se sve neprestano mijenjalo – samo su one bile uvijek iste.

Heidi uspije odgurati stolicu do kozje pojate i široko otvori vratašca kako bi Klara mogla sve vidjeti. Nije se, doduše, imalo što vidjeti, jer koze nisu bile kod kuće. Klara tužno reče: »O, bakice, kad bih samo mogla dočekati Labudicu i Mrkušu, i sve druge koze i Petra kozara. Njih neću uopće vidjeti budemo li uvijek silazili odavde prije mraka kao što si ti odredila. Baš šteta!«

»Drago dijete, radujmo se svemu lijepome ovdje i ne žalimo za onim čega nemamo«, pouči je bakica koja je pratila djecu.

»Pogledaj cvijeće«, uzvikne opet Klara, »grmići crvenih cvjetića i plavi zvončići koji klimaju glavicama. O, kad bih mogla ustati da ih naberem!«

Heidi odmah otrči i nabra joj veliku kitu.

»Ali to još nije ništa«, ona će stavljajući cvijeće Klari u krilo. »Ako jednom pođeš sa mnom na pašnjak, tek tamo ćeš imati što vidjeti. Tamo na jednom mjestu raste mnogo, mnogo grmića rujne kitice, i još mnogo više plavih zvončića, pa tisuće i tisuće ružica žutih poput suhog zlata. I ono cvijeće s velikim listovima za koje djed kaže da se zove sunčevo oko, pa ono smeđe okruglih glavica koje tako divno miriše. Kad tamo sjedneš, ne možeš otići, tako je lijepo.«

Heidine oči zablistaju od želje da opet vidi sve što je opisala, a nešto od njenog oduševljenja prijeđe i na Klaru, u čijim blagim plavim očima zabljesnu odbljesak Heidine želje.

»O, bakice, bih li mogla onamo otići? Misliš li da bih mogla tako visoko?«, upita Klara čeznutljivo. »O, kad bih mogla hodati, Heidi, i s tobom se penjati svuda po planini!«

»Ja ću te gurati«, umirivala ju je Heidi i da bi pokazala kako joj je to lako, zaleti se gurajući stolicu tako da se ova umalo nije survala niz brdo. Srećom, djed koji je stajao u blizini pravovremeno zadrža stolicu.

Dok su gosti bili pod jelama, djed nije bio besposlen. Kraj klupe pred kolibom stajao je stol i stolice i sve je bilo spremno za objed koji se pušio u kotliću i na velikoj viljušci nad žarom. Uskoro je radosno društvo sjedilo za stolom i slatko objedovalo.

Bakica je bila oduševljena blagovaonicom iz koje se moglo gledati daleko u dolinu i u plavo nebo nad bregovima. Blagi ih je povjetarac hladio i tako prijatno šumio u jelama kao da je naručen da im svojom glazbom zasladi objed.

»Ovako nešto još nisam doživjela. To je prava divota«, neprestano je ponavljala bakica. »Ali što ja to vidim?«, nastavi ona iznenađeno. »Ti si uzela i drugi komad pečenog sira, Klarice?«

I zaista, drugi komad, žut kao zlato, ležao je na Klarinom kruhu.

»Tako mi prija, bakice! Bolje od svakog jela u Ragazu«, uvjeravala ju je Klara slatko zagrizajući u tečni sir.

»Samo jedite«, zadovoljno će Čiča. »To je naš planinski zrak. On pomaže tamo gdje kuhinja zaostaje.«

Tako je tekao ovaj veseli ručak. Baka i Čiča s planine odlično su se razumjeli i razgovarali sve življe i življe. Slagali su se u svemu, razgovarali o ljudima i o događajima, pa se činilo kao da se poznaju već godinama. Prošlo je prilično vremena kad bakica pogleda prema zapadu i reče:

»Sunce, zalazi, Klarice. Morat ćemo krenuti. Uskoro bi trebali stići ljudi s konjem i nosiljkom.«

Klarino veselo lice odjednom se rastuži i ona usrdno zamoli: »Još samo jedan sat, bako, ili dva. Nisam vidjela ni kolibu, ni Heidinu postelju i još mnogo toga. O, kad bi dan trajao bar još deset sati.«

»To je na žalost nemoguće«, reče bakica koja je i sama željela razgledati kolibu. Zato ustanu od stola, a Čiča sigurnom rukom odgura stolicu prema vratima. Ali tu je morao stati, jer je stolica bila preširoka da bi onuda prošla. Čiča nije dugo razmišljao. Snažnim rukama podiže Klaru i unese je u kolibu.

Bakica je sve razgledala i divila se njihovom domaćinstvu. »Gore je sigurno tvoj krevet, Heidi?«, upita ona i hrabro se popne ljestvicama na sjenik. »O, kako ovdje miriše! Ovo mora da je zdrava spavaonica.« I bakica priđe rupi na krovu, pa proviri kroz nju. Dotle se na sjenik već popeo i djed s Klarom u naručju, a za njima se uzverala i Heidi.

Svi su stajali oko Heidine lijepo namještene postelje. Bakica je bila zamišljena i s vremena bi na vrijeme udahnula opojni miris svježeg sijena. I Klara bijaše očarana Heidinim krevetom.

»O, Heidi, baš je to veselo. Sa svoje postelje možeš gledati ravno u nebo. Kako samo lijepo miriše, a možeš slušati i kako šume jele. Još nikad nisam vidjela tako veselu i zanimljivu spavaonicu.«

Čiča pogleda bakicu.

»Sve nešto mislim«, počne on, »samo ako mi gospođa povjeruje i ako se sa mnom složi. Mislim na to da bi bilo dobro da djevojčicu zadržimo ovdje. Tu bi sigurno ojačala. Ionako ste donijeli dosta marama i gunjeva, pa bismo od njih načinili meku postelju. A za Klaru neka se gospođa bakica ne brine, ja ću je njegovati.«

Klara i Heidi kliknuše na glas kao dvije ptice puštene na slobodu, a radost ozari bakino lice.

»Vi ste, dragi moj Čiča, divan čovjek«, ote se baki. »Znate li o čemu sam upravo razmišljala? Baš o tome kako bi boravak ovdje koristio djetetovu zdravlju. Ali tko će djevojčicu njegovati? Brinuti se za nju? Koji bi se domaćin toga prihvatio? Vi to, međutim predlažete kao nešto posve obično. Hvala vam, dragi Čiča, hvala vam od sveg srca.« Bakica je stezala Čiči ruku, a Čiča radosno stegne njezinu.

Onda odmah prijeđe na djelo. Odnese Klaru u njenu stolicu pred kolibu. Heidi je išla za njim ne znajući što bi od radosti. Čiča pokupi marame i krznene pokrivače, pa će zadovoljno se smiješeći: »Dobro je što se gospođa opremila kao da ide na Sjeverni pol. Ovo će nam dobro doći.«

»Dragi moj Čiča«, bakica će živahno. »Oprez je krasna vrlina koja nas čuva od mnogih zala. Ako čovjek putujući planinom ne doživi ni oluju ni prolom oblaka, treba da zahvali Bogu, a to ćemo i učiniti. No da ove stvari nisu neophodne, tu se slažemo.«

Tako razgovarajući popeše se na sjenik i počeše prostirati marame i krznene pokrivače kojih je bilo toliko da je postelja najzad izgledala kao tvrđava.

»Neka se samo pokuša probiti ma i jedna jedina slamčica«, bakica će zatuškavajući pokrivače. Onda zadovoljno siđe niz ljestve i priđe djevojčicama čija su lica sjala od radosti. Dogovarale su se što će sve raditi za vrijeme Klarina boravka na planini. A kako će dugo Klara ostati? To veliko pitanje odmah su postavile baki. Ona im odgovori da to ovisi o djedu, pa neka njega pitaju. Djed reče da će biti dovoljna četiri tjedna da se vidi koristi li Klari planinski zrak. Djevojčice stadoše klicati od radosti jer je djedov odgovor nadmašio njihova očekivanja.

Uto ugledaše kako se odozdo približavaju nosači s nosiljkom i konjušar s konjem. Nosači su se mogli odmah vratiti.

Kad je bakica pošla da se popne na konja, dovikne joj Klara radosno: »Neću se opraštati s tobom, bakice, jer ti ćeš nas često obilaziti da vidiš što radimo. Baš će biti veselo, zar ne Heidi?«

Heidi, koju je danas svaki čas obuzimala nova radost, mogla je to potvrditi samo veselim skakanjem.

Bakica se popne na snažnog konja. Čiča prihvati povodac i sigurnom rukom povede konja niza strmi brijeg. Ništa nije pomagalo što se bakica protivila tome da je on prati tako daleko. Čiča izjavi da će je otpratiti do Selca, jer strmi planinski put nije posve bezopasan.

Sad, kad je bila sama, bakica nije željela ostati u Selcu. Htjela se vratiti u Ragaz, odakle bi od vremena do vremena dolazila na planinu.

Još prije nego što se Čiča vratio, dotrči Petar sa svojim kozama. Kad ove spaziše Heidi, jurnuše prema njoj. Začas se Klara i Heidi nađoše usred stada, koze su se gurale jedna preko druge, dok ih je Heidi predstavljala Klari kazujući njihova imena.

Tako je Klara najzad upoznala malu Snješku, veselog Češljugara, Labudicu i Mrkušu, kao i ostale koze, sve do velikog Turana. Petar je za to vrijeme stajao po strani i razdraganoj Klari dobacivao prijeteće poglede.

Kada mu obje djevojčice ljubazno doviknuše laku noć, on im ne odgovori, već prutom tako bijesno zavitla zrakom kao da ga želi sasjeći. Zatim odjuri u dolinu, a koze za njim.

Lijep dan na planini imao je i lijep završetak.

Kad su djevojčice ležale na sjeniku u svojim velikim, mekim posteljama, Klara pogleda kroz otvoreni okrugli otvor u blistave zvijezde i očarana uzvikne:

»O, Heidi, čini mi se kao da se nekim visokim kolima vozimo u nebo.«

»A znaš li zašto su zvijezde tako radosne i zašto nam namiguju?«, upita je Heidi.

»Ne znam, a znaš li ti?«, uzvrati joj Klara pitanjem.

»Zato, jer gore na nebu gledaju kako dragi Bog sve tako dobro uređuje da se ljudi ne moraju bojati i da mogu biti sigurni da će sve biti dobro. Zbog toga se tako raduju. Gledaj kako nam poručuju da i mi budemo vesele. Ali znaš, Klaro, ne smijemo zaboraviti da se pomolimo i da zamolimo dragog Boga da i on na nas misli kako bismo se i mi mogle u Njega pouzdati i kako se ne bismo morale ničega bojati.«

Djevojčice su se uspravile i izgovorile svoju večernju molitvu. Onda se Heidi nasloni na punačku ručicu i istoga časa zaspa. Ali Klara još dugo nije mogla zaspati jer nešto tako čudesno kao što je postelja pod zvijezdama nije još nikad doživjela.

Ta ona jedva da je ikad uopće i vidjela zvijezde, jer noću nikad nije izlazila, a u sobi su navlačili guste zavjese davno prije nego što bi se zvijezde pojavile. Čim bi sad zatvorila oči, morala ih je odmah opet otvoriti da se uvjeri blistaju li još uvijek velike sjajne zvijezde i namiguju li kao što je kazala Heidi. A tako je doista i bilo, i Klara se nije mogla nagledati njihovog sjaja i treperenja, sve dok joj se oči nisu sklopile same od sebe, pa je blistanje dviju velikih, sjajnih zvijezda nastavila gledati u snu.

Sedmo poglavlje:

Što se dalje zbivalo na planini

Sunce se upravo pomaljalo iza stijena i prosipalo svoje zlatne zrake po kolibi i dolini, kad je Čiča s planine ustao, pa je kao i svakog jutra zamišljeno promatrao kako se magla oko njega prorjeđuje, a zemlja budi.

Bijeli jutarnji oblaci polako su nestajali, a sunce se pojavilo i zlatnim sjajem obasjalo stijene, brežuljke i šumu.

Čiča se vrati u kolibu i tiho se uspe na sjenik. Klara je upravo bila otvorila oči i začuđena promatrala jasni sunčev sjaj koji je prodirao kroz okrugli otvor i plesao po njezinoj postelji. Nije znala ni gdje je, ni što to vidi. Kraj sebe ugleda usnulu Heidi, a uto začu i prijazan djedov glas: »Jesi li dobro spavala? Jesi li se odmorila?« Klara ga je uvjeravala da nije umorna i da se, kad je jednom zaspala, čitave noći nije budila. Djed je time bio zadovoljan, pa je Klaru umio i obukao tako spretno kao da mu je njegovanje bolesne djece bilo jedino zanimanje.

Sad se i Heidi probudi, pa je začuđeno gledala kako djed u naručju nosi već obučenu Klaru. Hitro kao strijela ona se obuče, strča niz ljestve, istrča pred kolibu i čudeći se poče promatrati što djed radi. Djed je, naime, već sinoć kad su djevojčice otišle spavati mozgao o tome kako bi Klarinu široku stolicu unio pod krov. Vrata na kolibi bila su preuska, stolica nije mogla proći. Djed se dosjeti da na drvarnici odvali dvije široke daske te stolicu ugura kroz tako proširen otvor; daske, ne zakucavši ih, vrati na staro mjesto. Heidi je baš naišla kad je djed posjeo Klaru na stolicu, pa razmaknuvši daske izišao s njom na jutarnje sunce. Ostavi stolicu pred kolibom i ode po koze. Heidi pritrči Klari.

Svjež jutarnji vjetar milovao je lica djevojčica i donosio miris jelovine. Klara je udisala čist zrak i osjećala se bolje nego ikad dotad.

Još nikad u životu nije u prirodi udisala svjež jutarnji zrak, a ovaj planinski bio je čist i tako ju je osvježavao da je uživala u svakom dahu. Jutarnje sunce, jasno i blago, prijatno joj je grijalo ruke i travu pod njezinim nogama.

Klara nije mogla ni zamisliti da na planini može biti tako lijepo.

»O, Heidi, kad bih samo mogla uvijek ostati ovdje kraj tebe«, govorila je namještajući se u svojoj stolici, kako bi se što više naužila zraka i sunca.

»Sad vidiš da je onako kao što sam ti kazala«, veselo će Heidi, »ovdje na planini kod mog djeda ljepše je nego igdje na svijetu.« Djed je upravo izlazio iz pojate noseći dvije zdjelice pune pjenušava mlijeka, bijelog kao snijeg, pa jednu pruži Klari, a drugu Heidi.

»Ovo će ti dobro činiti«, reče on obraćajući se Klari. »Mlijeko je Labudičino, osnažit će te. Na zdravlje! Samo pij!« Klara nikad dotad nije pila kozje mlijeko, pa ga je najprije pomirisala. Ali kad vidje kako Heidi slatko pije, nagne i Klara zdjelicu pa stane piti. I doista, mlijeko bijaše tako slatko i gusto kao da u njemu i ima šećera i cimeta. Klara ispi čitavu zdjelicu.

»Sutra ćemo popiti dvije«, reče djed koji je zadovoljno ustanovio da se Klara ugledala na Heidi.

Uto stiže i Petar sa svojim kozama, i dok su se one gurale oko Heidi pozdravljajući je glasnim radosnim meketanjem, povede djed Petra malo u stranu kako bi ovaj dobro čuo što će mu on kazati.

»Dobro slušaj što ću ti kazati«, poče Čiča. »Od danas ćeš pustiti Labudicu da pase gdje hoće, jer ona najbolje zna gdje rastu okrepljujuće trave; prema tome, ići ćeš za njom, čak ako bude htjela i više gore nego što ti običavaš, nećeš je zaustavljati. Neće ti škoditi da se malo pentraš, jer Labudica je tu pametnija od tebe i izabrat će najbolje trave i lišće da bi dala odlično mlijeko. Osim toga ta paša koristit će i ostalim kozama. Zašto gledaš onamo prijeko kao da želiš nekoga progutati? Nitko ti neće smetati. A sad kreni i ne zaboravi što sam ti kazao.«

Petar je bio navikao slušati svaku Čičinu riječ. On odmah pođe, ali se vidjelo da mu nije pravo jer je neprestano okretao glavu i kolutao očima. Koze pođoše za njim i povukoše Heidi za sobom još dobar komad puta. To je Petru bilo po volji. »Moraš s nama«, dovikne joj on prijeteći rukom stadu, »moraš biti s njima dok ja budem išao za Labudicom.«

»Ne mogu«, odvrati Heidi, »i neću moći s tobom sve dok je Klara kod mene. No jednom ćemo se svi popeti na planinu, djed je obećao.«

Govoreći to, izvuče se Heidi iz gomile koza i trčeći se vrati Klari. Sad Petar objema šakama tako silovito zaprijeti bolesničkoj stolici da su koze odskočile u stranu. On pohita za njima i jurio je ne zaustavljajući se sve dok se stanovnicima kolibe nije izgubio iz vida, jer se plašio da ga je Čiča ipak možda vidio, a nije želio ni pomisliti na to kakav su utisak na Čiču ostavile njegove stisnute pesnice.

Heidi i Klara namjeravale su danas toliko toga posvršavati, da nisu znale gdje bi počele. Heidi predloži da najprije napišu pismo bakici jer su joj obećale da će joj svaki dan pisati. Bakica je strepila hoće li Klara podnijeti duži boravak na planini, pa je zato tražila od djece obećanje da će joj svakog dana pisati o svojim doživljajima. Tako će odmah saznati trebaju li je one, a dotle može mirno ostati u Ragazu.

»Moramo li pisati unutra, u kolibi?«, upita Klara koja nije imala ništa protiv toga da bakicu o svemu izvijeste, ali joj je vani bilo tako prijatno, da joj se nije ulazilo u kolibu.

No Heidi se odmah snađe. Otrči u kolibu po svoj školski pribor i tronožac. Položi Klari na krilo čitanku i pisanku da na njima piše, a sama sjedne na tronožac koji postavi ispred klupe, pa zajedno počeše pisati bakici. Ali Klara bi poslije svake rečenice odlagala olovku i promatrala okolinu. Bilo je prelijepo. Vjetar nije više bio tako hladan. Blagi joj je povjetarac draškao lice i tiho šaputao preko u jelama. Na čistom zraku plesale su i zujale radosne mušice, dok je na čitavoj suncem obasjanoj planini vladala duboka tišina. Široka dolina spokojno se protezala pod pogledom visokih grebena. Samo bi ponekad odjeknulo veselo pastirsko podcikivanje, tiho odjekujući od stijena.

Djevojčice nisu ni same znale kako je prošlo jutro. Djed se već pojavio sa zdjelom iz koje se pušilo jelo. On reče Klari neka ostane vani dok ne zađe i posljednja zraka sunca. Objedovali su pred kolibom kao i jučer. Onda Heidi odgura Klaru pod jele da bi tamo sjedeći u hladovini jedna drugoj pripovijedale što se sve dogodilo otkad je Heidi otišla iz Frankfurta. Premda se u Frankfurtu sve odvijalo svojim uobičajenim tokom, ipak je Klara imala mnogo toga pričati o ljudima koji su živjeli u kući Sesemann i koje je Heidi dobro poznavala.

I tako su djevojčice sjedile pod starim jelama i kako je njihov razgovor postajao sve življi, tako su i ptice na granama cvrkutale sve glasnije kao da su radujući se dječjem razgovoru htjele u njemu sudjelovati. Vrijeme je proletjelo i neprimjetno se spustila večer. Već se s pašnjaka sjurila kozja vojska, čiji je vođa gledao mrko i mrštio čelo.

»Laku noć, Petre!«, dovikne mu Heidi kad vidje da se on ne kani zadržavati.

»Laku noć, Petre!«, prijazno mu dovikne i Klara.

Ali on ne uzvrati pozdrave nego sav zadihan potjera koze.

Kad Klara vidje kako djed odvodi u pojatu čistu Labudicu da je pomuze, toliko se zaželi ukusnog mlijeka da je jedva čekala da ga djed donese. I sama se tome čudila.

»Kako je to čudno, Heidi«, reče ona. »Otkad znam za sebe jela sam samo zato što sam morala i sve mi je smrdjelo na riblje ulje, pa sam tisuću puta pomislila: kad se samo ne bi moralo jesti. A sad ne mogu dočekati da djed donese mlijeko.«

»Znam kako je to«, Heidi će shvaćajući je, jer se sjetila svoga boravka u Frankfurtu gdje joj je sve zapinjalo u grlu.

Kad se djed pojavi noseći mlijeko, Klara brzo i zahvalno dohvati svoju zdjelicu pa ispi mlijeko nadušak pretekavši ovaj put Heidi.

»Mogu li još dobiti?«, upita ona pružajući djedu zdjelicu.

Djed zadovoljno klimne glavom, uze i Heidinu zdjelicu, pa se vrati u kolibu. Kad se opet pojavio, svaka je zdjelica bila poklopljena, ali ne običnim poklopcem.

Djed se tog poslijepodneva popeo do majenzeškog katuna gdje se pravi slatki, žuti maslac. Odatle je donio okruglu grudu i debelo njime namazao dvije kriške kruha. Obje su djevojčice zagrizle u tečne poklopce, dok ih je djed zadovoljno promatrao kako jedu.

Kad je Klara navečer, ležeći na svojoj postelji, htjela promatrati blistave zvijezde, dogodi joj se isto što i Heidi koja je spavala kraj nje. Oči joj se sklopiše i ona zaspa čvrstim i zdravim snom kao nikad dotad.

Jednako ugodno kao i ovaj, prođe i idući dan, pa još jedan, a dan iza ovog donese djeci veliko iznenađenje. Uz brijeg su se penjala dva snažna nosača, a svaki je na samaru nosio visok krevet sa svom potrebnom posteljinom, pokriven bijelim pokrivačem, čist i nov kao ispod čekića. Ljudi donesoše i pismo djedu. U pismu je pisalo da su kreveti za Klaru i Heidi, pa da se ona postelja od sijena može ukloniti i Heidi odsad spavati u pravom krevetu. Kad dođe zima, neka jedan krevet odnesu u Selce, a drugi neka ostane gore kako bi ga Klara ondje našla kad opet dođe. Bakica je pohvalila djevojčice zbog njihovih opširnih pisama i sokolila ih da joj i dalje svakodnevno pišu kako bi mogla sve doživjeti kao da je s njima.

Djed se pope na sjenik, skupi na hrpu sijeno s Heidine postelje i ukloni pokrivače. Onda opet izađe i ona mu dva nosača pomogoše da odnese gore oba kreveta. On ih gurnu jedan uz drugi kako bi se s njihova uzglavlja moglo gledati kroz otvor, jer je znao koliko se djevojčice raduju jutarnjem i večernjem sjaju.

U međuvremenu baka se odmarala u kupalištu Ragaz i silno se radovala dobrim vijestima koje su svakodnevno stizale s planine.

Klaru je svakim danom sve više oduševljavao njezin način života i nije mogla nahvaliti djedovu dobrotu i brižnu njegu, kao ni Heidinu radost i domišljatost još veću nego u Frankfurtu. Svaki dan kad bi se probudila, Klara bi pomislila: »Hvala Bogu, još sam na planini.«

Tim izuzetno ohrabrujućim vijestima bakica se svaki dan iznova radovala. Zaključila je da može svoj odlazak na planinu još malo odgoditi, a to joj je bilo drago jer joj je bilo teško jahati uz i niz strmi brijeg.

Djed se zdušno brinuo o svojoj gošći i ne bi prošao dan a da ne izmisli nešto novo što bi je moglo ojačati. Svakog popodneva penjao se po stijenama sve više i više i donosio odanle stručke karanfila i majčine dušice. Uvečer bi koze meketale i skakale, htijući sve u pojatu gdje je ležala trava čiji su miris poznavale. Ali djed je dobro zatvorio vrata jer se nije pentrao po stijenama zato da bi se čitavo stado bez muke osladilo. Trave su bile namijenjene Labudici kako bi davala što bolje mlijeko. I doista se vidjelo kako joj prija ta neuobičajena njega, jer je sve življe zabacivala glavu, a oči su joj se krijesile.

Tako dođe i treći tjedan Klarina boravka na planini. Već nekoliko dana djed bi svakog jutra dok bi je nosio da je posjedne u stolicu nagovarao Klaru: »Hajde pokušaj stati na zemlju.« Htijući mu ugoditi, ona bi pokušala, ali bi uvijek odmah izjavila da je to boli i čvrsto se uhvatila za djeda. Djed je ipak nastojao da Klara svakog dana stoji makar samo i trenutak duže.

Tako lijepog ljeta nije na planini bilo već godinama. Sunce je svakog dana sjalo na čistom nebu, a cvjetovi su otvarali svoje čaške šareneći se i mirišući. Uvečer bi sunce

purpurom obasjalo stijene i snježno polje, da bi se napokon utopilo u zlatnom plamenom moru.

O tome je Heidi uvijek iznova pripovijedala svojoj prijateljici Klari, jer se jedino s pašnjaka moglo sve lijepo vidjeti: o tome kako se sad gore na obronku šarene zlatne gorske ružice i plavi zvončići, a toliko ih je da izgleda kao da je čitav travnjak plav; i o tome kako smećkasti žbunovi murke mirišu tako opojno da čovjek kad jednom kraj njih sjedne, ne želi više otići.

Dok su tako sjedile pod jelama, Heidi je opet pripovijedala o cvijeću i o večernjem suncu, o blistavim stijenama, pa je pričajući toliko zaželjela da odmah onamo otiđe da je poskočila i otrčala djedu koji je u drvarnici nešto djeljao.

»O, djede«, dovikne mu već izdaleka, »hoćemo li sutra svi zajedno na pašnjak? Tamo je sad tako lijepo.«

»Neka bude tako«, pristane djed, »ali onda i Klara mora učiniti nešto meni za volju. Još večeras mora pokušati stajati na nogama.«

Heidi se kličući vrati Klari, koja odmah obeća da će stajati koliko god djed bude htio, jer je i ona silno željela vidjeti taj prekrasni pašnjak. Heidi je bila toliko radosna, da je uvečer doviknula Petru čim ga je ugledala: »Petre, Petre, i mi ćemo sutra s tobom i ostat ćemo gore čitav dan!«

Umjesto odgovora Petar zamumlja kao razdražen medvjed i od bijesa zamahnu na Češljugara, koji je ni kriv ni dužan kaskao pokraj njega. No hitri Češljugar pravovremeno opazi Petrovu kretnju. On preskoči Snješku i Petrov udarac samo presiječe zrak.

Radosno očekujući što će biti sutra, popele su se Klari i Heidi u svoje lijepe postelje i odlučile ostati budne cijele noći, kako bi čitavu noć mogle kovati planove o tome što će sve sutra raditi. Ali tek što su legle na meka uzglavlja, razgovor je zanijemio. Klara je u snu vidjela široko polje koje se, obraslo plavim zvončićima, plavilo kao nebo, a Heidi je čula kako ptica grabljivica grakće: »Dođite, dođite, dođite!«

Osmo poglavlje:

Događa se ono što nitko nije očekivao

Drugog dana u zoru izađe Čiča iz kolibe da vidi kakvo će biti vrijeme.

Visoki planinski vrhovi sjali su rumenim zlatom. Svjež je vjetar njihao grane jela. Sunce tek što nije izašlo.

Starac je neko vrijeme zamišljeno promatrao kako sjaj s planinskih vrhunaca prelazi i na zelene brežuljke i briše tamne sjene u dolini i kako se sad sve kupa u ružičastoj svjetlosti, dok bregovi i doline blistaju u jutarnjem zlatu. Sunce je granulo.

Čiča izgura iz drvarnice Klarinu stolicu, ostavi je pred kolibom, pa ode reći djevojčicama kako je svanulo lijepo jutro i kako trebaju krenuti.

Upravo stiže i Petar. Njegove koze nisu više bile povjerljive kao prije i nisu više poslušno išle uz njega, nego su plašljivo bježale na sve strane, jer je Petar bez ikakva povoda mahao šibom oko sebe, a teško kozi koju bi dohvatio. Petrov bijes i ogorčenje dosegli su vrhunac. Heidi ga već tjednima nije pratila, na što je on bio navikao. Kad bi se jutrom popeo, uvijek bi na stolicu iznosili tuđu djevojčicu, pa se Heidi s njom zabavljala. Kad bi uvečer sišao, sjedila bi ta djevojčica u svojoj bolesničkoj stolici pod jelama i Heidi se opet bavila oko nje. Čitavog je ljeta nije bilo na pašnjaku, a danas je htjela doći, ali zajedno s tom tuđinkom s kojom će i na pašnjaku provoditi vrijeme. Petar je to predviđao i zbog toga je bjesnio. Ugleda stolicu koja je ponosno stajala na svojim kotačima i učini mu se da ga ta stolica promatra kao neprijatelja koji joj je nešto nažao učinio i koji će joj i danas učiniti neko zlo. Petar se ogleda oko sebe – sve je bilo tiho, nigdje živa čovjeka. Divljački jurnu prema stolici, zgrabi je pa je snagom koju mu je davalo ogorčenje gurnu nizbrdo, tako da je odletjela i za čas nestala ispred njegovih očiju.

Sad Petar pojuri niz planinu kao da ga nose krila, ne zaustavljajući se sve dok ne stiže do velikog kupinova grma iza kojeg se mogao sakriti, jer nije želio da ga opazi Čiča. Ipak je želio vidjeti što se zbilo sa stolicom, pa mu je grm dobro došao. Sakriven iza njega mogao je pogledati niz planinu, pa ako bi se Čiča pojavio – odmah se sakriti. I što je ugledao? Duboko dolje njegov se neprijatelj kotrljao sve brže i brže! Nekoliko se puta prevrnuo, onda poskočio, tresnuo o zemlju pa se, prevrnuvši se, otkotrljao u svoju propast.

Komadi su letjeli na sve strane: noge, naslon, podstava. Gledajući to, Petar nije mogao obuzdati radost, pa je morao poskočiti odvojivši od tla obje noge. Glasno se smijao, udarao nogom o zemlju, pa se skačući ukrug vratio na staro mjesto i pogledao nizbrdo.

Onda opet odjeknu njegov smijeh i on nanovo poče skakati, jer je zbog propasti svoga neprijatelja bio izvan sebe od sreće. Predviđao je da će tuđinka morati otputovati, jer se sad neće moći maknuti. Heidi će opet biti sama, pa će moći s njim na pašnjak, bit će s njim i ujutro i uvečer i sve će opet biti po starom. Ali Petar nije mislio na to što se događa onima koji učine neko zlo.

Heidi istrča iz kolibe i potrča prema drvarnici. Iz nje djed je u naručju nosio Klaru. Vrata drvarnice bijahu širom otvorena. Obje daske bile su izvađene, pa je danja svjetlost dopirala u svaki kutak. Heidi se ogledavala, otrča iz ugla, pa se vratila silno zaprepaštena. Uto dođe i djed. »Što je, Heidi? Jesi li izvezla stolicu?«, upita je on.

»Svuda je tražim, djede. Kazao si da je pred vratima drvarnice«, Heidi će osvrćući se na sve strane.

Uto zapuhne snažniji vjetar. Klatio je vratima drvarnice, a onda ih naglo zalupio.

»Djede, to je vjetar učinio«, vikne Heidi, a oči joj se zakrijesiše od sreće što je to otkrila. »No ako se stolica otkotrljala do Selca, dobit ćemo je tako kasno da nećemo stići na pašnjak.«

»Ako se otkotrljala sve donde, nećemo je više dobiti jer se sigurno raspala«, izjavi djed obilazeći drvarnicu kako bi pogledao nizbrdo. »Ali tu je ipak nešto čudno«, dometne on promatrajući prostor preko kojeg je stolica prešla da bi obišla ugao kolibe.

»To je strašno, sad ne možemo gore, a možda nikad ni nećemo«, jadikovala je Klara. »Sad ću sigurno morati kući, jer nemam stolice. O, kako je to strašno!«

Ali Heidi s pouzdanjem pogleda djeda i reče:

»Ti ćeš, djede, već nešto izmisliti da Klara ne mora kući. Je li da hoćeš, djede?«

»Sad idemo na pašnjak kao što smo i naumili, a poslije ćemo vidjeti što će biti«, reče djed. Djevojčice kliknuše od radosti.

Djed se vrati u kolibu, donese odande marame i prostre ih na najsunčanije mjesto pred kolibom, pa na njih posjedne Klaru. Onda donese djevojčicama njihovo jutarnje mlijeko, pa izvede iz pojate Labudicu i Mrkušu.

»Zašto nema onog odozdo?«, mrmljao je više za sebe, jer se još nije začuo Petrov jutarnji zvižduk.

Onda djed jednom rukom ponese Klaru, a drugom rupce. »Idemo«, izjavi polazeći prvi. »Koze će s nama.«

Heidi nije imala ništa protiv toga. Jednom rukom zagrli Labudicu, a drugom Mrkušu, pa pođe za djedom. Koze su se toliko radovale što opet idu s Heidi, da su je od silne ljubavi gotovo zgnječile.

Kad su stigli na pašnjak, ugledali su kako na svim obroncima koze mirno brste, a Petar se među njima opružio po zemlji koliko je dug i širok.

»Pokazat ću ja tebi ako još jedanput prođeš, a ne zovneš moje koze, pospančino jedna! Što to treba značiti?«, dovikne mu Čiča.

Kad Petar začu poznati glas, skoči kao gromom ošinut.

»Svi ste još spavali«, odvrati on.

»Jesi li možda vidio stolicu?«, upita ga Čiča opet.

»Kakvu stolicu?«, tvrdoglavo će Petar.

Čiča ga nije više ništa pitao. Prostre marame po sunčanom obronku, posjedne na njih Klaru i upita ju je li joj udobno.

»Baš kao u stolici«, ona će zahvalno. »A ovo je i najljepše mjesto. Ovdje je prekrasno, Heidi, prekrasno«, uzvikivala je gledajući na sve strane.

Djed im reče neka se lijepo zabavljaju, a kad dođe vrijeme objedu, Heidi će naći jela u torbi koju je on ostavio u hladu. Neka im Petar dade mlijeka koliko budu htjele, ali neka Heidi pripazi da mlijeko bude od Labudice. Predvečer će on opet doći. Sad će najprije potražiti stolicu da vidi što se s njom dogodilo.

Na tamnomodrom nebu nije bilo ni jednog jedinog oblačka. Široko snježno polje na suprotnoj strani blistalo je kao da je posuto tisućama zlatnih i srebrnih zvjezdica. Suri vrhovi stijena ozbiljno su gledali u dolinu, baš kao i u davna vremena. Velika ptica lebdjela je u azurnom plavetnilu, a planinski je vjetar hladio suncem obasjanu planinu. Djevojčice su uživale u neopisivoj milini. S vremena na vrijeme legla bi do njih poneka kozica, najčešće nježna Snješka koja bi spustila glavicu Heidi u krilo i tako ležala sve dok je ne bi otjerala koja druga koza. Tako je Klara redom upoznala sve koze, te ih je razlikovala jednu od druge, jer ne samo da je svaka izgledala drugačije, nego se drugačije i ponašala.

Koze su se prestale plašiti Klare i postale su toliko povjerljive da su joj prilazile i trljale glave o njezino rame, što je bio znak prisnog prijateljstva i naklonosti. Tako prođe nekoliko sati. Odjednom Heidi nešto padne na pamet: kad bi samo mogla otići do onog mjesta gdje ima toliko cvijeća i vidjeti jesu li sve čaške otvorene i onako lijepe kao lani! Tek uvečer, kad se djed vrati, moći će i Klara onamo, a dotle će cvjetići možda već sklopiti oči. Želja da ode i sve to pogleda bivala je sve jača i Heidi joj nije mogla odoljeti.

Ona bojažljivo upita: »Hoćeš li se, Klaro, ljutiti ako ja načas odem, a ti ostaneš sama? Htjela bih vidjeti kako je cvijeće, ali čekaj...«, i Heidi sinu nova zamisao. Ona otrči i nabra naramak svježih trava. Onda zagrli Snješku koja joj je odmah pritrčala pa je odvede Klari.

»Tako, sad nećeš biti sama«, reče Heidi gurnuvši malo Snješku da legne pored Klare, što je kozica odmah razumjela. Onda Heidi baci lišće Klari u krilo, a ova radosno izjavi da će rado ostati sama, i neka Heidi samo ide pogledati cvijeće. Heidi otrča, a Klara poče hraniti Snješku listić po listić, tako da se ova priljubila uz svoju novu prijateljicu i jela joj iz ruke. Bilo je očito da joj je milo što može ležati ovako zaštićena, jer su u stadu uvijek na nju nasrtale velike i snažne koze. I Klari je bilo ugodno sjediti ovako samoj na brdu u društvu umiljate kozice, koja ju je gledala tako povjerljivo kao da od nje očekuju pomoć. Obuze je želja da i ona jednom bude svoj čovjek i da može drugome pomoći, a ne da

uvijek drugi pomažu njoj. I poče misliti o nečem o čemu nikad prije nije razmišljala, pa osjeti dotad nepoznatu želju da ostane ovdje na suncu i učini nešto što će druge radovati kao što je sad radovalo Snješku. To novo raspoloženje ispuni joj srce, pa joj se činilo da je sve što je dotad poznavala i vidjela sad mnogo ljepše i nekako drugačije, te osjeti takvu milinu da je morala zagrliti kozicu i uzviknuti: »O, Snješka, kako je ovdje lijepo! Kad bih samo mogla zauvijek kod vas ostati!«

U međuvremenu, Heidi stiže do rascvjetane poljane, pa klikne od radosti. Poljana je sjala kao da je od zlata, pokrivena blistavim gorskim ružicama i tamnomodrim bokorima zvončića, i obavijena opojnim mirisom kao da je netko prosuo dragocjeni balzam. Taj ugodni miris širile su mrke murke, koje su između zlatnih čaški skromno pomaljale svoje okrugle glavice.

Heidi je punim plućima udisala ovaj slatki miris. No brzo se vrati Klari sva zadihana od uzbuđenja.

»Moraš svakako ovamo!«, dovikne joj već izdaleka. »Cvijeće je tako lijepo, sve je tako lijepo, a uvečer možda neće biti tako. Da te pokušam prenijeti, što misliš?«

Klara začuđeno pogleda uzbuđenu Heidi i odmahne glavom.

»Ne, ne Heidi, pa ti si mnogo manja od mene. O, kad bih samo mogla hodati...«

Heidi pogleda oko sebe kao da nešto traži. Gore na mjestu gdje je prije ležao, Petar je sad sjedio i zurio u djevojčice. Već je satima tako zurio i nikako mu nije išlo u glavu ono što je vidio pred sobom. Uništio je stolicu – svog neprijatelja – kako više ne bi morao gledati tu tuđinku, no nedugo zatim ona se eto pojavila ovdje gore i sad sjedi na zemlji pored Heidi. Nemoguće se ipak dogodilo. U to se, kad god je htio, mogao uvjeriti vlastitim očima.

Heidi pogleda gore prema njemu.

»Siđi, Petre!«, dovikne mu odlučno.

»Neću«, odvrati on.

»Moraš, jer ja ne mogu sama. Moraš mi pomoći«, navaljivala je Heidi.

»Neću«, odjeknu opet.

Heidi skoči i trčeći uzbrdo dođe do njega. Sijevajući očima ona uzvikne: »Ako odmah ne dođeš, učinit ću nešto što ti se neće svidjeti. Zaista ću to učiniti!«

Te su riječi ubole Petra, pa ga obuze veliki strah. Učinio je nešto loše, nešto što nitko nije smio saznati. Dosad se tome radovao, ali sad se Heidi ponašala kao da sve zna, a što zna kazat će djedu koga se Petar bojao više nego ikoga drugoga. Kad djed sazna što se dogodilo sa stolicom! Strah je gušio Petra. On ustane i pođe prema Heidi koja ga je čekala.

»Evo me, ali onda ne smiješ učiniti ono što si naumila.« Strah ga je tako pripitomio da se Heidi sažali.

»Neću, neću«, uvjeravala ga je, »hajde sad sa mnom. Pomozi mi i ništa se ne boj.«

Kad stigoše do Klare, Heidi naredi: s jedne će strane Petar, a s druge ona čvrsto uhvatiti Klaru ispod ruke i podići je. To im je nekako uspjelo, ali tad je došlo ono teže. Klara nije mogla stajati. Kako će onda koračati? Heidi je bila premalena da bi se Klara mogla osloniti na njezinu ruku.

»Moraš me čvrsto zagrliti oko vrata. Petra ćeš uzeti za ruku i osloniti se na njega, pa ćemo te nositi.«

Ali Petar još nikad nije nikoga vodio ispod ruke. Držao ju je kruto kao kakvu motku.

»To se ne radi tako, Petre«, Heidi će odriješito. »Moraš saviti ruku, tako da Klara može svoju tuda provući i osloniti se. Ne popuštaj ni pod koju cijenu, onda ćemo već krenuti.«

Tako su i učinili, ali su slabo napredovali. Klara nije baš bila lagana, a zaprega po visini nejednaka, jer je Heidi bila niža od Petra.

Klara je nastojala stati i na svoje vlastite noge, ali tek što bi jednu pružila, odmah bi je i povukla.

»Udari jednom ljudski nogom o zemlju«, predloži Heidi, »pa će te svakako manje boljeti!«

»Misliš?«, Klara će malodušno.

No ipak posluša i usudi se čvrsto zakoraknuti, najprije jednom, a onda i drugom nogom, ali pritom malo zajaukne. Onda opet zakorači i polako stane. »O, to me već mnogo manje zaboljelo«, reče radosno.

»Korakni još jednom«, nagovarala ju je Heidi.

Klara učini tako, pa onda još jednom i još jednom, pa najzad vrisne: »Mogu, Heidi, mogu! Gledaj, gledaj, mogu hodati!«

»O, možeš li to zbilja? Možeš li sama hodati? Jesi li sigurna da možeš sama? Kad bi samo djed došao! Sad možeš sama hodati, Klaro, možeš hodati«, klicala je Heidi radosno.

Klara se, doduše, objema rukama držala za Heidi i za Petra, ali joj je svaki korak bio sve sigurniji. To su mogli osjetiti sve troje. Heidi je bila van sebe od sreće.

»Sad možemo svaki dan na pašnjak i svuda kud hoćemo«, vikne ona opet. »I ti ćeš moći hodati kao i ja, i neće te više voziti u stolici. Bit ćeš zdrava! O, to je za nas najveća sreća!«

I Klara se od srca radovala. Za nju sigurno nije bilo veće sreće nego biti zdrav i moći hodati kao i svi ostali ljudi, a ne bijedno provoditi dane u bolesničkoj stolici.

Ono cvjetno polje nije bilo daleko. Već su vidjeli kako na suncu blistaju zlatne ružice. Stigli su i do plavih zvončića između kojih trava kao da ih je pozivala da sjednu.

»Zar ne bismo mogli ovdje sjesti?«, upita Klara.

I Heidi je željela isto, pa sve troje sjedoše usred cvijeća – Klara prvi put u životu na suhu, toplu planinsku zemlju. To joj se silno svidjelo. Oko nje su lelujali plavi zvončići,

blistave ružice, crvena kičica, a naokolo se širio opojni miris mrke murke. Sve je bilo tako lijepo, tako lijepo!

I Heidi je stojeći kraj Klare govorila kako ovdje gore još nikad nije bilo tako lijepo i nije zapravo znala zašto joj je oko srca tako toplo da od radosti mora klicati. Ali onda se sjeti da je to zbog toga što je Klara ozdravila. Tome se najviše radovala. Klara je od miline i oduševljena onim što je vidjela posve zanijemila, a u srcu joj se javila nova nada. Ondje kao da nije bilo mjesta za toliku sreću, a sunčev sjaj i miris cvijeća tako su je obuzeli da nije mogla progovoriti ni riječi.

I Petar je mirno ležao usred cvjetne poljane, jer je zaspao čvrstim snom.

Tiho i nježno vjetar je lahorio iza stijena zaštitnica i ćarlijao žbunjem. Od vremena do vremena Heidi je morala ustati, kako bi trčkarala tamo-amo i pronalazila mjesta gdje je cvijeće raslo još gušće i mirisalo još jače.

Tako su prolazili sati. Sunce je odavno prevalilo podne kad skupina koza posve ozbiljno zakorači na cvjetnu livadu.

Tu nisu nikad prije pasle. Petar ih nije amo dovodio jer nisu voljele brstiti između cvijeća. Izgledale su kao neko poslanstvo sa Češljugarom na čelu. Bilo je očevidno da su došle tražiti svoje društvo, koje ih je ostavilo na cjedilu i zadržalo se zabavljeno sobom više nego što je red. Jer koze su točno znale koje je doba. Kad Češljugar otkri društvo na cvjetnoj poljani, zamekeće iz sveg glasa, a četa mu se odmah pridruži pa mekećući dokaska k njima. Petar se probudi. Morao je dobro protrljati oči, jer je sanjao kako Klarina stolica presvučena crvenom presvlakom stoji ispred kolibe, pa je budeći se još uvijek vidio kako čavli na stolici blistaju kao zlato. Ali kad se posve rasanio, vidio je da to nisu čavli nego žuto cvijeće u travi. I opet ga obuzme strah koji bijaše nestao dok je u snu gledao čitavu stolicu. Mada je Heidi obećala da neće nikom ništa kazati, ipak je Petar strepio da ne bude otkriven na neki drugi način. Poslušno i drage volje činio je sve što je Heidi od njega tražila.

Kad su sve troje opet došli na pašnjak, Heidi brzo donese vreću s jelom, jer je htjela održati svoje obećanje. Kad je ono jutros pripriječila Petru, željela je time reći da mu neće dati jela iz vreće, a dobro je znala što je sve djed stavio unutra i s radošću je mislila kako će dobar dio toga pripasti Petru. Ali kad se on pokazao onako tvrdoglavim, htjela mu je kazati da neće dobiti ništa, što je Petar posve drugačije protumačio. Vadeći komad po komad iz vreće, Heidi načini tri hrpice koje su bile tako velike da ona zadovoljno izjavi: »Petar će poslije dobiti i sve ono što nama preostane.«

Ona svakome dade njegov dio, pa onda sjedne pored Klare. Poslije napora jelo im je odlično prijalo.

Dogodilo se kao što je Heidi predvidjela. Kad su se njih dvije najele, preostalo je još toliko da Heidi načini za Petra još jednu hrpicu veliku kao i ona prva. Petar je jeo mirno i uporno, pa je pojeo čak i mrvice, ali pri tom nije uživao kao inače.

Zbog kamena u želucu zapinjao mu je u grlu svaki zalogaj.

Djeca su tako kasno objedovala da uskoro zatim dođe djed da ih povede kući. Heidi mu poleti u susret. Željela mu je što prije reći što se dogodilo. Bila je toliko uzbuđena da nije nalazila riječi kako djedu saopćiti tu sretnu vijest. No djed odmah shvati što je Heidi željela reći i lice mu se razvedri. On ubrza korak, pa kad stiže do Klare veselo reče: »Dakle, usudili smo se? I vidiš, uspjeli smo!«

Podiže Klaru, uhvati je lijevom rukom oko pasa, desnu pruži Klari da se na nju osloni, i djevojčica je, poduprta njegovom snažnom rukom, koračala još sigurnije i smjelije nego prije.

Heidi je kličući skakutala oko njih, a djed je izgledao kao da mu se ispunio najmiliji san. Podižući Klaru u naručje, on reče: »Ne smijemo pretjerati. Vrijeme je da se vratimo kući.« I odmah krene jer je znao da je dan Klari bio naporan i da joj je sad potreban počinak.

Kad je Petar kasno uvečer sišao s kozama u Selce, skupina ljudi gurala se da bi bolje vidjela nešto što je ležalo na zemlji. I Petar htjede to vidjeti, pa se gurao i lijevo i desno sve dok nije prodro do tog mjesta.

I sad je vidio.

Na travi je ležao srednji dio stolice na kojem je još visio dio naslona. Crveni jastuk i sjajni čavli svjedočili su o njezinoj nekadašnjoj krasoti.

»Vidio sam kad su je nosili gore«, reče pekar koji je stajao kraj Petra. »Kladio bih se da vrijedi bar pet stotina franaka. Samo se čudim kako se to moglo dogoditi.«

»Vjetar je bacio stolicu, to je Čiča sam kazao«, primijeti Barica koja se nije mogla nadiviti lijepoj crvenoj tkanini.

»Dobro je što je to učinio vjetar, a ne netko drugi«, opet će pekar. »Taj bi se lijepo proveo. Kad u Frankfurtu ovo čuju, sigurno će ispitati kako se to dogodilo. Baš dobro što već dvije godine nisam bio na planini. Sumnjat će se na svakoga tko je u to vrijeme bio gore.«

Ljudi su još štošta kazali, ali Petru je ono što je čuo bilo dovoljno. Krotko se izvuče iz gomile, pa koliko su ga noge nosile potrča uz brijeg kao da ga netko goni.

Pekarove riječi utjerale su mu strah u kosti. Sad je znao da se svakog trenutka može pojaviti policajac iz Frankfurta koji će istražiti sve što se dogodilo, pa bi se lako moglo otkriti da je to uradio on. Zgrabit će ga za vrat i odvući u frankfurtsku tamnicu. Zamišljajući to, Petar se ježio.

Stiže kući sav smeten. Na majčina i bakina pitanja nije odgovarao, nije čak pojeo ni krumpir, već se stenjući uvukao u postelju.

»Perica mora da je opet jeo kiseljaka kad tako stenje«, reče majka Brigita.

»Morali bismo mu ujutro dati malo više kruha. Daj mu sutra komadić od moga«, samilosno će baka.

Dok su te večeri djevojčice promatrale zvijezde, Heidi reče: »Zar nisi čitav dan morala misliti na to kako je ipak dobro što dragi Bog ne uslišava odmah našu molitvu. Sad se pokazalo da On zna što je za nas najbolje.«

»Kako si se toga odjednom sjetila?«, upita Klara.

»Znaš, kad sam ono u Frankfurtu od sveg srca molila Boga da odmah idem kući, pa kad ipak nisam otišla, mislila sam da me dragi Bog ne čuje. Ali da sam onda odmah pobjegla, ti nikad ne bi došla amo k nama i ne bi ozdravila.«

Klara se zamisli. »Ali, Heidi«, opet će ona, »onda nikad ne bismo trebali ni za što moliti, jer Bog uvijek zna što je za nas najbolje.«

»E, Klaro, ti misliš da je to samo tako«, nestrpljivo će Heidi. »Svakog se dana moramo moliti i to za sve, za sve. Dragi Bog ipak treba čuti da nismo zaboravili kako smo sve što imamo dobili od njega. A ako Ga zaboravimo, zaboravit će i on nas; tako je kazala bakica. Ali znaš, ako i ne dobijemo ono što želimo, ne smijemo misliti da nas dragi Bog nije čuo i moramo se dalje moliti, ali sad ovako: Dragi Bože, sad znam da si mi Ti namijenio nešto bolje i radujem se što će sve biti tako dobro.«

»Otkud ti, Heidi, sve to znaš?«, upita Klara.

»Najprije mi je to objasnila bakica, a onda se sve tako i zbilo, pa sam se i sama uvjerila. Ali danas se, Klaro«, nastavi Heidi uspravivši se u postelji, »svakako moramo zahvaliti dragom Bogu što nam je poslao tu veliku sreću da si ti prohodala.«

»Imaš pravo, Heidi. Dobro da si me podsjetila, jer ja sam od radosti to skoro zaboravila.«

Djevojčice se pomoliše i zahvališe Bogu, svaka na svoj način, za Njegov dar – Klarino zdravlje.

Ujutro djed izjavi da bi sada mogli pisati gospođi baki i pozvati je da dođe na planinu gdje će imati što vidjeti. Ali djevojčice su imale svoj plan. Željele su baku propisno iznenaditi. Klara će i dalje vježbati hodanje, da bi se pred bakicom mogla malo prošetati oslonjena samo na Heidi. Zasad neka to bude tajna. Djevojčice upitaše djeda koliko će im vremena za to trebati, a kad im on odgovori da neće ni osam dana, one odluče da u idućem pismu pozovu baku, ali da joj ni jednom riječju ne spomenu veliku novost.

Dani koji su slijedili bili su najljepši koje je Klara provela na planini. Svakog jutra srce joj je radosno pjevalo: »Zdrava sam! Zdrava sam! Ne moram više sjediti u bolesničkoj stolici. Mogu hodati kao i drugi ljudi.«

Svakog je dana hodala sve lakše i sve bolje, tako da su i šetnje trajale duže. Kretanje joj je otvorilo takav apetit da je djed svakog dana morao rezati sve deblje kriške kruha i mazati ih sve debljim slojem maslaca, pa je zadovoljno gledao kako one nestaju. Sad bi odmah donosio i čitav lonac pjenušavog mlijeka, pa nalijevao zdjelicu za zdjelicom. Tako se približio kraj tjedna, a time i dan kad je trebala stići bakica.

Deveto poglavlje:

Zbogom, ali i doviđenja

Dan prije svog dolaska bakica je na planinu poslala pismo kako bi točno znali da ona dolazi. Pismo je sutradan donio Petar kad je rano ujutro išao na pašnjak. Djed je zajedno s djevojčicama već čekao pred kolibom. Labudica i Mrkuša mahale su glavama na svježem jutarnjem zraku, dok su ih djevojčice milovale želeći im sretan put. Čiča je zadovoljno promatrao čas svježa dječja lica, čas svoje čiste koze. I jedno i drugo mora da mu se svidjelo, jer se zadovoljno smješkao.

Uto stiže Petar. Kad ih ugleda, polako im se približi i pruži Čiči pismo, a kad ga ovaj prihvati, plaho odskoči kao da se nečega uplašio. Zatim se poče osvrtati kao da se nečega boji, pa pobježe uzbrdo.

»Djede«, reče Heidi koja je sve to začuđeno promatrala. »Zašto se Petar ponaša kao veliki Turan? Kad osjeti šibu nad sobom, on trza glavom i osvrće se na sve strane, a onda stane skakati uvis.«

»Možda i Petar osjeća nad sobom šibu, jer ju je i zaslužio«, odvrati djed.

Samo uz prvi obronak trčao je Petar ne zaustavljajući se, ali je stao čim ga odozdo nisu više mogli vidjeti. Stao je i bojažljivo se osvrtao na sve strane. Odjednom skoči tako prestrašeno kao da se boji da će ga netko ščepati za vrat. Činilo mu se da iz svakog žbuna i svake živice vreba na njega policajac iz Frankfurta. Nije imao ni časa mira.

Heidi je morala pospremiti kolibu da bi bakica, kad dođe, našla sve u najboljem redu.

Klaru je to spremanje zabavljalo, pa je sa zadovoljstvom promatrala kako Heidi trčkara po svim kutovima.

Tako neprimjetno prođoše rani jutarnji sati i sad su svaki čas očekivali bakicu.

Djevojčice su se lijepo obukle, pa izašle i sjele jedna kraj druge na klupu pred kolibom.

Djed je šetajući nabrao veliku kitu tamnomodrog gorčaca, koji se tako plavio na jasnom jutarnjem suncu da djevojčice zakliktaše od radosti. Djed unese cvijeće u kolibu. Heidi je svaki čas ustajala s klupe da vidi ide li bakica.

Najzad ugleda ono što je očekivala. Pred povorkom išao je vodič, za njim bakica na bijelom konju, a na kraju nosač s visoko natovarenim samarom, jer bakica se nije penjala na planinu bez sigurne i obilate zaštite.

Povorka se primicala. Bakica opazi djevojčice.

»Što to vidim, Klarice? Pa ti ne sjediš na svojoj stolici! Je li to moguće?«, ona će uplašeno i brzo sjaši. Ali prije nego što je stigla do djevojčica, pljesnu rukama i uzbuđene uzvikne: »Jesi li to ti, Klarice? Obrazi su ti rumeni kao jabuka. Dijete moje! Ne mogu te prepoznati!«

Bakica htjede požuriti prema Klari. Ali već je Heidi neprimjetno sišla s klupe, pa se Klara oslonila na njezino rame, i djevojčice su pošle mirno kao da idu u šetnju. Baka se ukoči od užasa, jer je pomislila da je to opet neki Heidin nestašluk.

A što je ugledala!

Pravo i sigurno Klara je koračala pored Heidi, a lica su im blistala i obrazi se rumenjeli od zdravlja.

Bakica im poleti u susret. Smijući se i plačući, zagrli ona Klaru, pa onda Heidi, pa opet Klaru. Svoju radost nije mogla izraziti riječima.

Onda joj pogled padne na Čiču koji ih je sve tri promatrao smiješeći se. Baka uhvati Klaru ispod ruke, pa čudeći se i pitajući se je li to san ili java, krene s djevojčicom polako prema Čiči. Klara sjedne na klupu, a bakica objema rukama uhvati starčevu ruku.

»Dragi moj Čiča! Dragi moj Čiča! Kako da vam zahvalim? To je vaše djelo! To ste postigli svojom brigom i svojim trudom...«

»I djelo Božjeg sunca i planinskog zraka«, upadne joj u riječ Čiča smiješeći se.

»I Labudičina slatkog mlijeka«, doda Klara. »Bako, samo da znaš kako rado pijem kozje mlijeko i kako je ukusno!«

»Pa to ti se vidi po obrazima, Klarice«, baka će smijući se. »Ne mogu te prepoznati. Udebljala si se i oporavila, a nisam mogla ni slutiti da ćeš toliko porasti. Da li je to zbilja? Ne mogu te se nagledati. Moram odmah brzojaviti svom sinu u Pariz da i on što prije dođe ovamo. Neću mu kazati zašto ga zovem. Znam da će se veseliti kao nikad u životu. Dragi Čiča, kako ćemo poslati brzojav? Vi ste sigurno već rekli ljudima da odu.«

»Otišli su«, odgovori Čiča, »ali ako se gospođi žuri, zovnut ću kozara, on ima vremena.«

Baki je bilo stalo da se brzojav pošalje što prije, jer nije sinu htjela uskratiti tu sreću ma i jedan dan.

Čiča se malo odmakne, pa kroz prste zazviždi tako prodorno, da se s gorskih grebena odazvala jeka. Ubrzo zatim dotrči Petar koji je dobro poznavao ovaj zvižduk. Bio je blijed kao krpa, jer je mislio da ga Čiča zove zbog stolice. No ovaj mu samo dade papir na kojem je baka za to vrijeme napisala nekoliko riječi, pa mu objasni da to smjesta odnese na poštu u Selce. Čiča će kasnije sam platiti poštarinu, jer Petar toliko stvari odjednom ne bi mogao shvatiti.

On ode s papirom u ruci, odahnuvši, budući da ga Čiča nije zvao zbog stolice, a nije bilo ni policajca iz Frankfurta.

Najzad je sve četvero moglo mirno sjesti za stol pred kolibom. Sad je trebalo bakici potanko ispripovijedati kako se sve ovo dogodilo: kako je djed najprije svakog dana nagovarao Klaru da pokuša malo stati na noge, pa da zatim zajedno s njim pokuša i zakoraknuti, pa kako su otišli na pašnjak i kako je vjetar otpuhao Klarinu stolicu, a Klara zbog cvijeća načinila svoje prve korake. Pripovijedanje je dugo trajalo jer ih je baka svaki čas prekidala čudeći se i zahvaljujući djedu: »Je li to moguće? Nije li to možda san? Jesmo li budni i sjedimo li ovdje pred kolibom i je li ova djevojčica rumenih obraza zaista moja nekadašnja blijeda i nemoćna Klarica?«

Klara i Heidi radovale su se što im je iznenađenje tako uspjelo i što bakica ne može doći k sebi od radosti.

U međuvremenu je gospodin Sesemann završio svoje poslove u Parizu, pa je i on htio iznenaditi svoje. Ne javivši nikom ni riječi, on jednog sunčanog jutra sjedne na vlak i stiže do Basela, odakle sutradan zorom krene odmah dalje želeći što prije vidjeti svoju kćer s kojom nije bio čitavog ljeta. Stigao je u kupalište Ragaz nekoliko sati poslije odlaska svoje majke.

Bilo mu je drago što je ona baš danas otišla na planinu. On sjedne u kola i odveze se do Mayenfelda, a kad je ovdje saznao da se može voziti sve do Selca, nastavi vožnju jer je znao da će morati još dosta pješačiti uz brdo.

Gospodin Sesemann nije se prevario. Penjanje uz brijeg bilo mu je ne samo dugo nego i naporno. Nikako da ugleda kakvu kolibu, a znao je po pričanju da je kozareva koliba na pola puta.

Posvuda su se vidjeli pješački tragovi, a mjestimice su se staze granale na sve strane. Gospodin Sesemann nije više bio siguran je li na pravom putu i nije li Petrova koliba možda s druge strane planine. Stane se osvrtati ne bi li ugledao nekoga tko bi mu mogao pokazati put. No nadaleko i naširoko sve je bilo tiho i pusto. Čulo se samo hujanje gorskog vjetra, zujanje mušica i veselo cvrkutanje ptičica u tisovom grmlju. Gospodin Sesemann stane kako bi mu vjetar ohladio zagrijano čelo.

Ali gle: netko je trčao odozgo! Bio je to Petar s brzojavom u ruci. Jurio je nizbrdo prečacem, a ne stazom na kojoj je stajao gospodin Sesemann. Čim se trkač približio, gospodin mu Sesemann domahne da dođe. Plaho i oklijevajući Petar mu priđe, i to postrance kao da može koračati samo jednom nogom dok drugu mora vući za sobom.

»Brže amo, mladiću«, bodrio ga je gospodin Sesemann. »Reci mi mogu li ovim putem do kolibe gdje živi starac s unukom Heidi? K njima su došli u goste neki iz Frankfurta.«

Odgovor je bio Petrov prigušen krik. Petar naglavce jurnu niz strminu i otkotrlja se niz obronak prevrćući se baš onako kao što se prevrtala Klarina stolica. Srećom, Petar se nije razbio u komade.

Ali brzojav se poderao, a vjetar raznese komadiće.

»Neki plašljiv gorštak«, pomisli gospodin Sesemann, smatrajući da pojava stranca izaziva strah u djeci s planine.

Pogledavši još jednom strminu niz koju se Petar otkotrljao, gospodin Sesemann nastavi put.

Usprkos svim naporima, Petar se nije mogao zaustaviti, nego se kotrljao sve dalje i dalje, a kadgod bi se i prevrnuo.

Ali to i nije bilo ono najstrašnije, mnogo strašniji bili su strah i užas koji su ga obuzeli sad kad je doznao da je policajac iz Frankfurta doista stigao. Petar nije sumnjao da je to baš on. Dokaz za to bilo je njegovo raspitivanje za Čičine goste. Na posljednjem obronku iznad Selca Petar naleti na žbun i najzad se uspije zaustaviti. Trenutak ostane ležati da bi se osvijestio i shvatio što se s njim dogodilo.

»Opet je nešto palo!«, začuje glas pored sebe. »Što odozgora gurnu, doleti ovamo kao loše zašivena vreća krumpira.«

Bio je to pekar koji mu se tako rugao. Izašao je iz svoje vrele pekare da se malo rashladi, pa je mirno gledao kako se Petar kotrlja baš kao ona stolica koja je prije nekoliko dana sletjela odozgo.

Petar skoči na noge. Spopade ga novi strah. Sad je već i pekar znao da su stolicu odozgo gurnuli. Ne obazirući se, strugne opet uz brijeg. Najradije bi bio otišao kući i zavukao se u krevet, da ga nitko ne nađe, jer je vjerovao da je tamo najsigurniji. Ali koze su još bile gore, a Čiča mu je strogo naredio da se brzo vrati kako stado ne bi dugo ostalo samo. Čiče Petar ne samo da se plašio nego ga je i poštovao, i nikad se još nije usudio ne poslušati ga. Glasno uzdahnuvši, on odšepesa dalje; morao je opet gore. Samo što sad nije mogao trčati. Strah i udarci koje je upravo pretrpio ostavili su posljedice. I tako se hramljući i stenjući penjao uz brijeg.

Odmah poslije susreta s Petrom stiže gospodin Sesemann do prve kolibe i uvjeri se da ide pravim putem. Tako ohrabren penjao se dalje i najzad pred sobom ugledao cilj. Gore je stajala planinska kućica nad kojom su se njihale tamne krošnje starih jela.

Gospodin Sesemann radosno pođe uz posljednju strminu: još časak pa će iznenaditi svoju kćer. Ali društvo pred kolibom već ga je opazilo i prepoznalo. Čekalo ga je nešto što nije ni slutio.

Kad zakorači na pašnjak, pođoše mu u susret dvije ljudske prilike. Veća djevojčica svijetloplave kose i rumenih obraza oslanjala se na nižu, Heidi, čije su se crne oči krijesile od radosti. Gospodin Sesemann se trže, zastane i ukočeno ih pogleda. Krupne suze grunuše mu iz očiju. U srcu mu se probudiše uspomene. Upravo tako kao ta plava djevojčica rumenih obraza izgledala je i Klarina majka. Gospodin Sesemann nije znao da li je budan ili sanja.

»Tata, zar me ne prepoznaješ?«, dovikne mu Klara sva blistajući od radosti. »Zar sam se toliko izmijenila?«

Gospodin Sesemann pritrča kćeri i zagrli je. »Da, da izmijenila si se! Je li to moguće? Je li to istina?«

I presretni otac ustukne da se uvjeri da je ovo što vidi zbilja.

»Jesi li to ti, Klarice, jesi li to zaista ti?«, ponavljao je neprestano ne vjerujući svojim očima. Onda je opet zagrli jer se htio uvjeriti da pred njim zbilja stoji njegova Klara.

Uto im priđe i bakica. Željela je čim prije vidjeti sretno lice svoga sina.

»No, dragi moj sine, što veliš na ovo?«, dovikne mu ona. »Lijepo si nas iznenadio, ali moraš priznati da smo mi tebi priredili još ljepše iznenađenje.« I razdragana se mati srdačno pozdravi sa svojim sinom. »A sad, dragi moj«, nastavi ona, »hajde da pozdravimo našeg Čiču, našeg najvećeg dobrotvora.«

»Da, i našu malu družicu, našu Heidi«, reče gospodin Sesemann stežući Heidi ruku. »Kako si? Jesi li sad zdrava i vesela? To ne moram ni pitati. Ljepša si od svakog planinskog cvjetića. Radujem se, dijete moje, veoma se radujem.«

Heidi je sva sretna promatrala prijaznog gospodina Sesemanna. Kako joj je uvijek bio dobar! I Heidino je srce kucalo od radosti što je baš ovdje, na planini, doživio takvu sreću.

Sad bakica odvede sina Čiči, i dok su se njih dvojica srdačno rukovali, Klarin se otac počne zahvaljivati i govoriti o čudu koje se dogodilo. Bakica se okrenu, jer je ona sve to izrazila već nekoliko puta, pa pođe još jednom pogledati stare jele.

Tu opet ugleda nešto neočekivano. Pod drvećem, na mjestu koje nije bilo zakrčeno dugim granama, stajala je velika kita prekrasnog tamnomodrog gorčaca, svježa i blistava kao da je upravo izrasla. Bakica pljesne rukama od zadovoljstva.

»Kakva krasota! Kakva ljepota! Kakav pogled!«, poče vikati. »Heidi, draga moja Heidi, dođi ovamo. Jesi li mi ti pripremila ovo krasno cvijeće?«

Djevojčice za čas dođoše.

»Ne, nisam ja«, reče Heidi, »ali znam tko je to učinio.«

»Takvog cvijeća ima gore na pašnjaku, bakice, a još i ljepšeg«, doda Klara. »A sad pogodi tko ti je jutros donio cvijeće s pašnjaka.« I Klara se zadovoljno smijuckala tako da bakica na trenutak pomisli da joj je cvijeće nabrala unuka. Ali to je ipak bilo nemoguće.

Uto se iza jela začu tiho šuštanje. Bio je to Petar koji se u međuvremenu popeo. Ali kad je vidio tko stoji pred Čičinom kolibom, zaobišao ju je u velikom luku i htio se neprimjetno prošuljati između jela. No bakica ga prepozna i sinu joj nova misao. Možda je Petar donio ovo cvijeće, pa se sad zbog stidljivosti i skromnosti želi neprimjetno udaljiti. To se nije smjelo dogoditi, trebalo ga je nagraditi.

»Dođi, momče. Izađi, ne boj se«, dovikne mu bakica i gurne glavu među grane. Petar se skameni od straha. Poslije svega što je proživio nije više imao snage da se brani. Mislio je da je sad svemu kraj. Sav se naježi pa blijed i izobličen od straha iziđe iz svog zaklona.

»Samo naprijed, ne okolišavaj«, sokolila ga je bakica. »Sad mi reci jesi li ti ovo učinio?«

Petar se nije usudio pogledati joj u oči, pa nije ni vidio što ona prstom pokazuje. Vidio je samo kako Čiča stoji kraj ugla kolibe, prodorno ga promatrajući svojim sivim očima, a kraj Čiče najstrašnije što je Petar mogao zamisliti – policajac iz Frankfurta. Dršćući cijelim tijelom uspio je Petar izmucati samo jednu riječ: »Jesam.«

»I što je u tom tako strašno«, upita ga bakica.

»To... to... što se ona raspala i što se više ne može sastaviti«, jedva protisne Petar, dok su mu koljena tako klecala da je jedva stajao. Bakica priđe Čiči.

»Dragi moj Čiča, nije li se u glavi ovog jadnog dječaka nešto poremetilo?«, upita ona sućutno.

»Nije, nije«, uvjeravao ju je Čiča, »nego je taj dječak zapravo onaj vjetar koji je gurnuo Klarinu stolicu, pa sad čeka zasluženu kaznu.«

To bakica nije mogla povjerovati i tvrdila je da Petar sigurno nije zao, a i inače nije imao razloga uništiti tu tako potrebnu stolicu. Ovo Petrovo priznanje potvrdilo je međutim Čičinu sumnju da je to učinio Petar. Čiča je odmah opazio ljutite poglede kojima je Petar gledao Klaru, kao i ostale izraze njegovog ogorčenja zbog novih posjetilaca na planini. Povezavši sve to, Čiča je shvatio što se dogodilo i sad je to razjasnio bakici. Kad je završio, bakica mu živahno uzvrati:

»Ne, ne, dragi moj Čiča. Jadnog dječaka ne treba kazniti. Treba ga razumjeti. Molim vas, došli su tuđi ljudi iz Frankfurta i oteli mu Heidi, jedino njegovo dobro i to veliko dobro, pa svakog dana mora sam s kozama na pašnjak. Ne, ne, moramo biti pravedni. Bijes ga je natjerao na glupu osvetu, ali kad smo bijesni, svi smo mi glupi.«

I govoreći to bakica se vrati Petru koji je i dalje drhtao i cvokotao zubima.

Ona sjedne na klupu pod jelama i prijazno mu se obrati:

»A sad dođi, sinko, da ti nešto kažem. Prestani se tresti i cvokotati zubima i slušaj me. Ti si gurnuo stolicu niz brijeg jer si htio da se razbije. Ti znaš da to nije bilo lijepo, a znaš i to da si zaslužio kaznu, pa si morao nastojati da nitko ne otkrije što si učinio. Ali gle! Tko zlo čini, misleći da se to nikada neće saznati, ljuto se vara. Dragi Bog sve vidi i sve čuje i čim opazi da netko hoće zatajiti učinjeno zlodjelo, on brzo probudi u ljudima onog čuvara koji je u čovjeku već od rođenja i koji mirno spava dok čovjek ne učini kakvu nepravdu ili zlodjelo. A taj čuvarčić drži u ruci trn kojim neprestano bocka čovjeka koji je uradio nešto zlo, tako da ovaj više nema mira ni pokoja. Čuvar se iznutra stalno javlja te ga neprestano muči i plaši: 'Sad će sve izići na vidjelo. Sad će doći po tebe da te kazne.' Tako čovjek koji čini zlo mora uvijek živjeti u strahu, pa se ne može ničemu pravo radovati. Jesi li i ti, Petre, to doživio?«

Petar skrušeno klimne glavom jer je upravo tako bilo.

»Ali ti si se još u nečemu prevario«, nastavi bakica. »Zlo koje si učinio ispalo je na dobro. Zato što Klara nije imala svoje stolice, a htjela je vidjeti cvijeće, morala se naročito

pomučiti da bi prohodala. I tako je i naučila hodati i hoda sve sigurnije, a ostane li ovdje, ići će svaki dan na pašnjak i to mnogo češće nego što bi išla da je moraju voziti u stolici. Vidiš li, Petre? Tako dragi Bog zlo koje netko nekome učini uzima u svoje ruke i preobraća ga u dobro, a zlo škodi samo pakosniku. Jesi li sve to razumio, Petre? Misli na to svaki put kad te spopadne želja da učiniš nešto loše. Misli na čuvarčića koji čeka u tebi s trnom i neprijatnim glasom. Hoćeš li?«

»Hoću, hoću«, zabrza Petar potišteno, jer još uvijek nije znao kako će se sve ovo završiti, budući da je onaj policajac i dalje stajao kraj Čiče.

»Onda smo to riješili«, zaključi bakica. »A sad trebaš dobiti nešto što će te podsjećati na Frankfurćane i čemu ćeš se radovati. Reci što želiš. Da li si nekad maštao o nečemu što bi želio imati? Što bi najviše volio?«

Petar podiže glavu, pa se razrogačenih očiju zablenu u bakicu. Očekivao je kaznu, a sad će najednom dobiti još i poklon. U glavi mu se vrtjelo od zbrke.

»Ozbiljno to mislim«, uvjeravala ga je bakica. »Trebaš dobiti nešto čemu ćeš se veseliti i po čemu ćeš se sjećati gostiju iz Frankfurta, a također i znati da oni više ne misle na to kako si htio učiniti nešto loše. Razumiješ li, sinko?«

U Petrovoj se glavi poče bistriti, pa on najzad shvati da se više ne mora bojati kazne i da će ga ova dobra gospođa spasiti iz šaka onog strašnog policajca. Težak mu se kamen odvali sa srca. On shvati i to da bi sad bilo najbolje da odmah prizna sve greške, pa iznenada reče: »I papir sam izgubio.«

Bakica ga nije odmah razumjela, ali se brzo sjetila o čemu je riječ i ljubazno kazala:

»Tako, tako. Dobro je što si priznao. Treba odmah priznati grešku, pa će se ona moći brže ispraviti. A sad mi reci, što bi želio za uspomenu?«

Od pomisli da može zaželjeti sve na svijetu Petru se zavrti u glavi.

Pred oči mu iskrsne šarenilo godišnjeg sajma u Mayenfeldu, sa svim onim nedostižnim stvarčicama u koje je često zurio čitave sate, jer u džepu nikad nije imao više od petaka, a privlačni su predmeti obično stajali dva puta više. Bilo je tu lijepih crvenih pištaljki kojima bi mogao dozivati koze, pa nožić u crvenim koricama kojim bi mogao sjeći i rezbariti ljeskovo šiblje.

Petar se duboko zamisli, jer se nije mogao odlučiti koju bi od ovih dviju stvari bilo korisnije poželjeti. Ali onda mu sine da ima vremena o tom razmišljati do idućeg godišnjeg sajma.

»Desetaka«, odgovori on odlučno.

Bakica se nasmija.

»Nisi pretjerao. Dođi amo.« I dohvativši svoju kesu izvadi iz nje veliki okrugli talir i još dvadesetak.

»Tako, a sad ćemo napraviti račun«, nastavi ona. »Nešto ću ti objasniti. U ovom taliru ima onoliko desetaka koliko je tjedana u godini. Svake nedjelje moći ćeš potrošiti po jednog desetaka i to čitavu godinu.«

»Dok sam živ?«, bezazleno će Petar.

Sad se bakica nasmija tako glasno da Čiča i gospodin Sesemann prestadoše razgovarati da bi čuli što se događa. Bakica se i dalje smijala.

»Neka bude tako, momče. Napisat ću to u svojoj oporuci, jesi li me čuo, sine? Kasnije ćeš ti to isto napisati i u svojoj. Dakle, kozar Petar dobivat će deseticu tjedno dok je živ.«

Gospodin Sesemann potvrdno klimne i nasmija se.

Petar još jednom pogleda poklon u svojoj ruci kao da ne vjeruje vlastitim očima. Onda reče: »Neka vam Bog plati.«

I odjuri velikim skokovima, ali ovaj put nije pao, jer ga nije gonila strava već ga je nosila radost kakvu još nikad nije doživio. Strah i užas su nestali, a njegov će ga desetak čekati svake nedjelje i to sve do smrti.

Kad je kasnije društvo pred planinskom kolibom završilo objed, i sjedilo razgovarajući o svemu i svačemu, uze Klara pod ruku oca, koji je svaki put kad bi je pogledao sve više sjao od sreće, i reče živahno kako nikad nije govorila dok je bila bolesna.

»Kad bi ti, tata, samo znao što je sve djed učinio za mene! Svaki je dan učinio toliko toga da se to ne može ispričati, ali ja to neću nikada zaboraviti. Neprestano mislim na to što bih mogla učiniti ili pokloniti dobrom Čiči da mu se odužim i da ga razveselim barem upola onoliko koliko je on razveselio mene.«

»I ja to želim više od svega, drago dijete«, odgovori otac, »i neprestano razmišljam o tome kako bismo se mogli našem dobročinitelju bar donekle zahvaliti.«

Gospodin Sesemann ustane i priđe Čiči koji je sjedio kraj bakice i s njom živo razgovarao. I Čiča ustane. Gospodin ga Sesemann uhvati za ruku i srdačno mu reče:

»Dragi prijatelju, htio bih s vama govoriti. Sigurno ćete mi vjerovati kad vam kažem da već godinama nisam osjetio pravu radost. Badava mi i novac i imanje kad moram gledati svoje jadno dijete koga bogatstvo nije moglo ni izliječiti ni usrećiti. Bog na nebu, a vi na zemlji izliječili ste moje dijete i time njemu i meni darovali novi život. Recite mi kako da vam pokažem svoju zahvalnost? Bit ću uvijek vaš dužnik. Sve što imam i što mogu stavljam vam na raspolaganje. Govorite, prijatelju, što treba da uradim.«

Čiča je mirno slušao i zadovoljno se smiješeći promatrao sretnog oca.

»Vjerujte mi, gospodine Sesemanne, da se i ja od srca radujem Klarinom ozdravljenju. Moj trud time je nagrađen«, izjavi Čiča odlučno. »Hvala vam, ali ja ništa ne trebam. Dok sam živ imam dovoljno za sebe i za Heidi. Samo jedno još želim i ako mi se to može ispuniti, neću u životu više imati nikakve brige.«

»Recite, dragi prijatelju«, navaljivao je gospodin Sesemann.

»Star sam«, nastavi Čiča, »pa neću još dugo živjeti. Djetetu neću moći ništa ostaviti, a mala nema više rođaka osim tetke koja bi je samo iskorištavala. Ako mi gospodin Sesemann obeća da Heidi nikad neće morati u svijet tražiti kruha, onda me bogato nagradio za sve što sam učinio za njega i njegovo dijete.«

»Ali, dragi moj prijatelju, o tome ne treba ni govoriti«, prekine ga gospodin Sesemann. »Heidi je naša. Pitajte moju majku i moju kćer. Nikad je nećemo ostaviti na milost drugim ljudima. Ali radi vašeg umirenja, prijatelju, evo vam ruke. Obećavam vam da će Heidi biti osigurana dok god sam ja živ, a i poslije moje smrti. No moram vam još nešto reći. Djevojčica ne može živjeti u tuđini bez obzira na prilike, u to smo se već uvjerili. Ali ona ima prijatelja koji je još u Frankfurtu, gdje završava svoje poslove da bi mogao otići onamo gdje mu se bude svidjelo i tamo dočekati starost. To je moj prijatelj doktor koji će još ove jeseni doći k vama da mu savjetujete gdje bi se u ovom kraju mogao nastaniti, budući da se u vašem i Heidinom društvu osjeća bolje nego igdje. Tako će Heidi odsad imati dva zaštitnika. Neka joj samo obojica još dugo požive.«

»Neka ih Bog poživi«, upadne bakica potvrđujući sinovljevu želju i srdačno stežući Čičinu ruku. Onda zagrli Heidi koja je stajala kraj nje i privuče je k sebi.

»A ti, drago moje dijete, želiš li ti možda nešto što bih ti ja mogla ispuniti?«

»Kako ne bih željela!«, radosno će Heidi.

»Reci, što želiš?«, hrabrila ju je bakica.

»Želim svoju postelju iz Frankfurta sa tri velika jastuka i perinom, da moja baka može ležati visoko jer teško diše, a ispod perine bit će joj toplo i neće se morati umotavati u maramu kad bude išla spavati.«

Heidi je sve to izgovorila u jednom dahu nestrpljiva da što prije dođe do cilja.

»Što ne kažeš, drago dijete«, uzvikne bakica uzbuđeno. »Dobro da si me podsjetila. U radosti lako zaboravljamo ono što bismo uvijek trebali imati na umu. Kad nam dragi Bog pošalje nešto lijepo, treba uvijek misliti i na one koji oskudijevaju. Smjesta ću brzojaviti u Frankfurt. Neka Rottenmeierova otpremi krevet, pa će stići ovamo za dva dana. I s Božjim blagoslovom neka tvoja baka u njemu dobro spava.«

Heidi se poče radosno vrtjeti oko bakice. No najednom će žurno:

»Moram brzo dolje do moje bake, ona se uvijek uplaši kad me dugo nema.«

Heidi je jedva čekala da baki odnese ovu radosnu vijest, pa se sjetila i toga kako je baka bila uplašena kad je ona posljednji put bila kod nje.

»Kako to misliš, Heidi?«, opomene je djed. »Kad dođu gosti, ne bježi se od kuće.«

Ali bakica je bila na Heidinoj strani.

»Dragi moj Čiča, dijete ima pravo. Jadna je baka već dugo zanemarena zbog nas. Stoga ćemo svi zajedno otići do nje, pa ću ja ondje pričekati svoga konja, a onda ćemo u Selce odakle ćemo brzojaviti u Frankfurt. Slažeš li se, sine?«

Gospodin Sesemann dosad nije imao prilike govoriti o svojoj namjeri da otputuje. Stoga zamoli majku da ne poduzima ono što je naumila, nego da još malo pričeka dok joj on ne objasni što namjerava.

Gospodin je Sesemann bio odlučio da s majkom malo proputuje Švicarsku, ali se neprestano pitao ne bi li i Klara mogla poći s njima makar i na kratko putovanje. Sad je,

međutim, vidio, da kroz tu prekrasnu zemlju može putovati u društvu svoje kćeri, pa želi u tu svrhu iskoristiti ove lijepe dane kasnoga ljeta. Namjeravao je prenoćiti u Selcu, a sutra ujutro povesti Klaru s planine, otići s njom do kupališta Ragaz, pa odatle zajedno s njom i s bakicom putovati dalje.

Klara se osjetila malčice pogođena viješću da će morati tako brzo s planine. Ali sve oko nje bilo je tako veselo da nije imala vremena tugovati.

Bakica je već ustala i uzela Heidi za ruku da s njom krene. No odjednom se okrene i vrati.

»Za ime svijeta, šta ćemo s Klaricom?«, uzvikne uplašeno, jer se sjetila da bi tako duga šetnja bila Klari prenaporna.

No Čiča uze svoju štićenicu u naručje, kao što je to obično činio, pa čvrstim korakom krenu za bakicom. Posljednji je išao gospodin Sesemann.

Heidi je od radosti neprestano skakutala, a bakica je željela da joj Heidi pripovijeda o svojoj baki, kako živi i kako provodi dane – naročito zimi kad vlada velika studen.

Heidi je o svemu potanko izvijesti, jer je znala kako se živi u kozarevoj kolibi i kako baka sklupčana sjedi u kutu dršćući od hladnoće. Znala je Heidi i to što baka jede i što joj sve nedostaje.

Brigita je upravo prostirala na konopac Petrovu drugu košulju, da bi imao što presvući kad se ona na njemu uprlja. Ugledavši goste, utrči u sobu.

»Svi dolaze, majko«, obavijesti ona baku. »Mnogo ih je, čitava povorka, a Čiča ih prati i nosi bolesnu djevojčicu.«

»Jesi li dobro vidjela«, uzdahne baka. »Jesi li vidjela da sa sobom vode i Heidi! Ah, kad bih se bar mogla još jednom s njom rukovati! Kad bih bar još jednom mogla čuti njezin glas!«

Vrata se naglo otvoriše i Heidi se u nekoliko skokova nađe u kutu, pa zagrli baku.

»Bako, bako! Doći će moj krevet iz Frankfurta sa tri jastuka i debelom perinom. Sigurno će doći za dva dana, bakica je tako kazala.«

Heidi je sve to izgovorila velikom brzinom jer nije mogla dočekati da ugleda radost na bakinu licu. Ona se nasmiješi, ali nekako tužno.

»Gospođa mora da je dobra žena. Trebala bih se radovati što te vodi sa sobom, Heidi. Ali ja to neću preživjeti.«

»Što, što? Tko je to kazao dobroj staroj baki?«, začu se ljubazan glas i Petrova baka osjeti da joj netko srdačno steže ruku. Bila je to gospođa Sesemann koja je slušala razgovor između bake i Heidi. »O Frankfurtu nema ni govora. Heidi će ostati kod svoje bake i bit će joj potpora i radost. Mi ćemo je viđati svake godine kad dođemo na planinu, a moramo dolaziti i zato da zahvalimo dragom Bogu koji je ovdje učinio čudo s našim djetetom.«

Sad se bakino lice ozari radošću, pa je zahvalno stezala ruku dobre gospođe Sesemann, a od ganuća joj niz staračke obraze potekoše krupne suze. Heidi je bila presretna zbog bakine radosti.

»Zar ne, bako«, reče ona priljubljujući se uz nju, »da se dogodilo baš ono o čemu sam ti zadnji put pričala? Zar ne da će te krevet iz Frankfurta izliječiti?«

»Da, da Heidi, dragi je Bog tako dobar«, baka će duboko dirnuta. »Kako bi inače bilo moguće da postoje dobri ljudi koji se brinu za nas siromašne i stare? Ništa ne može toliko ojačati našu vjeru u milostivog Oca na nebu koji ne zaboravlja ni najmanje, kao kad vidimo dobre i milosrdne ljude spremne pomoći jednoj beskorisnoj ženi kao što sam ja.«

»Dobra moja bako«, upadne joj u riječ gospođa Sesemann, »pred našim Gospodinom na nebu svi smo jednako ubogi i svima nam je jednako potrebno da nas On ne zaboravi. A sad zbogom, ali i doviđenja, jer čim iduće godine dođemo na planinu mi ćemo vas posjetiti. Nikada vas nećemo zaboraviti.« I govoreći to, gospođa Sesemann još jednom stegne staričinu ruku.

No, nije mogla otići tako brzo kao što je mislila, jer baka nije prestajala zahvaljivati i Boga moliti za svoju dobročiniteljicu, kao i za sve njezine.

Gospodin Sesemann i njegova majka krenuše put doline, a Čiča još jednom odnese Klaru u svoju kolibu, dok je Heidi bez prestanka trčkarala oko njih radujući se što će baka dobiti postelju.

Sutradan je Klara gorko plakala što mora odavde gdje joj je bilo lijepo. Tješeći je, Heidi joj je govorila:

»Za čas će opet doći ljeto, pa ćeš nam opet doći i bit će nam još mnogo ljepše nego ove godine. Svakog ćemo dana ići s kozama na pašnjak među ono cvijeće i sve će odmah od početka biti veselo.«

Prema dogovoru, gospodin Sesemann dođe po svoju kćer. On i Čiča imali su još o mnogo čemu porazgovarati. Klara otare suze, Heidine su je riječi malo utješile.

»Pozdravi Petra«, reče ona, »i sve koze, a naročito Labudicu. Baš bih se radovala kad bih joj mogla nešto pokloniti, jer ona je mnogo pripomogla da ja ozdravim.«

»Kako ne bi mogla?«, začudi se Heidi. »Pošalji joj soli. Znaš kako ona voli uvečer lizati sol iz djedove ruke.«

Taj se prijedlog svidje Klari, pa radosno uzvikne: »Poslat ću joj iz Frankfurta sto funti soli. Neka me se sjeti.«

Gospodin Sesemann mahnu rukom djevojčicama, jer je bilo vrijeme da se krene. Ovaj put je bakičin bijeli konj došao po Klaru. Ona je sad mogla jahati i nisu je više morali nositi.

Heidi se popne na najviši obronak, pa je rukom mahala Klari i gospodinu Sesemannu sve dok joj se ne izgubiše iz vida.

Krevet iz Frankfurta stigao je i baka sad dobro utopljena spava tako slatko da će od toga sigurno ojačati.

Dobra bakica nije zaboravila da je zima na planini oštra. Porodici Petra kozara poslala je veliki paket tople odjeće, pa se baka mogla dobro umotati, da ne dršće više od studeni dok sjedi u svome kutu.

U Selcu se međutim naveliko zidalo. Gospodin je doktor stigao i za prvo vrijeme uselio u svoj stari stan. Po savjetu svoga prijatelja Sesemanna otkupio je onu staru zgradu u kojoj su preko zime stanovali Čiča i Heidi i koja je nekad bila gospodska kuća, što se moglo vidjeti po prostranoj sobi za primanje sa krasnom peći i umjetnički izrađenom oplatom. Ovaj dio kuće doktor će urediti sebi za stan, dok će u drugom dijelu preko zime stanovati Čiča i Heidi, jer je doktor znao da starac kao nezavisan čovjek mora imati svoj vlastiti stan. Sasvim otraga sazidat će za koze toplu staju od opeke, kako bi Labudica i Mrkuša udobno provodile zimske dane.

Iz dana u dan doktor i Čiča postaju sve prisniji, i dok se penju po skelama da vide kako gradnja napreduje najčešće misle i razgovaraju o maloj Heidi jer im je ona najveća radost.

»Dragi prijatelju«, reče jednog dana doktor dok je s Čičom stajao na zidu. »Ovu stvar morate promatrati kao i ja. S vama dijelim sve radosti koje nam donosi ovo dijete, kao da sam mu ja poslije vas najbliži. Ali isto tako hoću da podijelim i sve obaveze i brigu oko djevojčice. Tada bih se i ja s pravom mogao nadati da će Heidi pod stare dane biti kraj mene, što od svega najviše želim. Heidi će imati sva prava kao da mi je rođeno dijete, pa će tako biti zbrinuta kad nas više ne bude.«

Čiča je dugo stezao doktorovu ruku. Nije kazao ništa, ali mu je prijatelj iz očiju mogao pročitati kako su ga ganule i obradovale njegove riječi.

Za to vrijeme Petar i Heidi sjedili su kod bake i Heidi je imala toliko toga pripovijedati, a Petar toliko toga čuti da su oboje bili gotovo bez daha i sve se više gurali oko bake čije je lice sjalo od sreće.

Ne zna se tko se od njih troje više radovao zbog toga što su opet zajedno, kao i zbog čudesnih događaja koji su se ljetos zbili na planini. Najsretnije kao da je ipak bilo lice majke Brigite, koja je sad iz Heidinih ustiju prvi put čula priču o nepresušnim desetacima. Najzad baka reče:

»Pročitaj mi, Heidi, pjesmu zahvalnicu. Tako mi je pri srcu da bih samo hvalila i slavila Boga na nebesima za sve što je za nas učinio.«

Metodički instrumentarij

dr. sc. Vladimira Velički

Razmisli i stvaraj

- Kakva je djevojčica bila Heidi?
- Tko ju je doveo na planinu? Zašto?
- Kakav je bio djed? Što su ljudi pričali o njemu?
  Kakav je djed bio prema Heidi?
- Što je sve djed znao izrađivati iz drveta?
- Kako je Heidi živjela na planini?
- Tko je bio Petar?
- Kakva je bila Petrova baka?
- Tko je odveo Heidi u Frankfurt?
- U kakvoj je obitelji Heidi u Frankfurtu živjela?
- Kakva je bila djevojčica Klara?
- Kako je Heidi u kuću dovela mačiće? Tko se na nju ljutio?

- Tko je Heidi naučio čitati?
- Kako to da se Heidi vratila djedu na planinu?
- Što je Heidi radila kad je ponovo došla na planinu?
- Što se dogodilo kad joj je Klara došla u posjetu?

  Što je djed Klari spremao za jelo?

  Što je Petar učinio? Što mislite zašto?
- Zašto je djed odlučio da ipak idu živjeti u dolinu?

  Zbog čega to nije želio ranije?

  Kako su ih ljudi u selu prihvatili?
- Razmislite o poslovici: »Lijepa riječ i željezna vrata otvara.«

  Na koje bi se likove ovoga romana ta rečenica mogla primijeniti?
- Usporedite sjećanja odraslih koja ste pripremili prije čitanja ovoga romana. Razlikuju li se od onoga što u knjizi piše? Što mislite zašto?
- Heidi je jako voljela slušati šum vjetra u jelama. Jeste li ikada čuli takav zvuk? Ako živite blizu jelove ili borove šume, poslušajte kako šumi vjetar u granama. Možete i ilustrirati vašu predodžbu o šumu vjetra.

  Poslušajte različite snimke vjetra u krošnjama ili zamolite vršnjaka da vam opiše taj doživljaj:
  - Bor: https://www.youtube.com/watch?v=w6WmjdNPles
  - 10 sati zvuka vjetra u šumi: https://www.youtube.com/watch?v=4KzFe50RQkQ
- Zamislite da se nalazite kod Heidi i njezinog djeda na planini. Zatvorite oči i promatrajte slike koje vam se pojavljuju. U mašti prošećite planinom s Heidi, Petrom i Klarom...

  Koga ste sreli u planini? Što ste sve vidjeli? Koje ste mirise osjetili?

- Razmislite o tome što je Petar napravio.

  Što mislite, zašto je gurnuo kolica niz planinu?

  Je li Petar trebao biti kažnjen za svoje djelo? Zašto?

  Kako je taj Petrov postupak pomogao Klari?

- Zamislite isto selo i sve likove nakon deset godina. Ispričajte ili zamislite priču o njima.

  Kakva je Heidi? Kako izgleda njezin život? Gdje provodi dane?

  Što je s Petrom? Gdje živi?

  Gdje je Klara? Jesu li Heidi i Klara ostale prijateljice?

  Zapišite ili snimite priču.

  Usporedite priče koje ste napisali.

- Odaberite jedan dio knjige, pretvorite ga u igrokaz i uvježbajte s drugim učenicima u razredu.

- Odaberite jedan odjeljak i prepričajte ga drugim učenicima u razredu na znakovnom jeziku. Oni mogu pogađati o kojem se dijelu ovoga romana radi.

- Pripremite kraći igrokaz ili napravite strip.

  Strip možete učiniti na papiru, ili uz pomoć digitalnih alata **Pixton** ili **Make Beliefs Comix**:

  http://e-laboratorij.carnet.hr/pixton-udahnite-zivot-strip/

  http://e-laboratorij.carnet.hr/make-beliefs-comix-brzo-jednostavno-do-vlastitog-stripa/

  Detaljne upute za rad s ovim alatima nalaze se na navedenim poveznicama.

NAUČI, TO JE VAŽNO

ROMAN je duga ili vrlo duga priča s mnogo događaja i likova.

DJEČJI ROMAN posebna je vrsta romana. Glavni likovi u dječjem romanu najčešće su djeca, a prikazani su njihovi životi i doživljaji.

Poticaji za daljnji rad

1. Godine 1937. snimljen je film prema knjizi Johanne Spyri *Heidi*. U glavnoj ulozi bila je slavna dječja glumica Shirley Temple. Redatelj je bio Allan Dwan. Film je dostupan na ovoj poveznici:

   https://www.youtube.com/watch?v=plzbUYHRLco

2. Animirani (*anime*) serijal prema istoj knjizi načinjen je 1974. godine u Japanu. Redatelj je bio Isao Takahata. Prikazivao se i bio izuzetno popularan i kod nas.

   Poslušaj samostalno ili u suradnji s drugim učenikom glazbenu temu iz tog crtanog filma:
   https://www.youtube.com/watch?v=jjn2xAfOfzo

3. Prema ovome djelu u hrvatskoj je napravljeno nekoliko kazališnih predstava, npr. 2010. godine u Kazalištu Moruzgva (http://www.moruzgva.com/predstave/heidi/), te 2013. u Gradskom kazalištu Žar ptica (http://zar-ptica.hr/repertoar/heidi/).

4. U Maienfeldu u istočnoj Švicarskoj danas se nalazi zabavni turistički park Heidiland. U njemu se nalazi kuća koja je namještena kao u vrijeme u kojem je Heidi u njoj živjela, posuđe, krevet, invalidska kolica te mnogo toga drugoga iz romana. Možete šetati pašnjacima, hraniti koze... U velikom broju posjećuju ga japanski turisti, zbog velike popularnosti Heidi u toj zemlji.

   Više o tom parku možeš pronaći na poveznici:
   https://www.graubuenden.ch/en/explore-regions/heidiland/heidis-village-maienfeld

5. Ako učiš njemački jezik, na ovoj poveznici možeš pronaći izvornik *Heidi*, ali i druga djela Johanne Spyri:

   http://gutenberg.spiegel.de/autor/johanna-spyri-562

Odaberi neke ulomke, prouči ih i usporedi ih s prijevodom.

6. Na ovoj je poveznici *Heidi* na njemačkom jeziku dostupna u zvučnom zapisu:

   Prvi dio: https://librivox.org/heidis-lehr-und-wanderjahre-von-johanna-spyri/

   Drugi dio: https://librivox.org/heidi-kann-brauchen-was-es-gelernt-hat-by-johanna-spyri/

Impresum

Naručitelj:

Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
Josipa Marohnića 5, 10000 Zagreb
tel.: +385 1 6661 500
www.carnet.hr

Nakladnik:

Bulaja naklada d.o.o
Radnički dol 8, 10000 Zagreb
tel/fax: +385 1 4822 154
info@bulaja.com
www.bulaja.com

Urednik: Zvonimir Bulaja

Oblikovanje: Luka Duplančić, Zvonimir Bulaja

Ilustracija na naslovnici: Jessie Wilcox Smith, 1922.

Bilješka o autoru i djelu: dr. sc. Diana Zalar

Metodička obrada: dr. sc. Vladimira Velički

Tumač: Zvonimir Bulaja

Tehnička realizacija: Bulaja naklada d.o.o.

Za nakladnika: Zvonimir Bulaja

ISBN: 978-953-328-378-4

Zagreb, 2018.